

**GELİŞEN TEKNOLOJİ İLE
BİRLİKTE DEĞİŞEN
SANATÇI-ALICI BULUŞMASI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Murat SARI

Kütahya-2009

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Resim Ana Sanat Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**GELİŞEN TEKNOLOJİ İLE BİRLİKTE DEĞİŞEN
SANATÇI-ALICI BULUŞMASI**

Danışman
Prof. Dr. Adnan TEPECİK

Hazırlayan
Murat SARI

KÜTAHYA -2009

Kabul ve Onay

Murat SARI'nın Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığı “Gelişen Teknoloji İle Birlikte Değişen Sanatçı-Alıcı Buluşması” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2009

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Prof. Dr. Adnan TEPECİK (Danışman)		
Doç. Dr. Lale ALTINKURT		
Yrd. Doç. Dr. Selda MANT		

Prof. Dr. Ahmet KARAASLAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Gelişen Teknoloji İle Birlikte Değişen sanatçı-Alıcı Buluşması” adlı çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların, kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2009

Murat SARI

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Antalya’da doğan Murat SARI ilk, orta ve lise eğitimini Antalya’da tamamladı. 2001 yılında Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Bölümü Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı programını kazandı. 2005 yılında eğitimini sürdürdüğü lisans programından birincilikle mezun oldu. Yine aynı yıl içerisinde ilk kişisel resim sergisini açtı. 2006 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalında Yüksek Lisans eğitimine başladı. Birçok karma sergiye ve yarışmalara katılmakla birlikte şuan Antalya’daki atölyesinde sanatsal çalışmalarını sürdürmektedir.

Yapmış Olduğu Çalışmalar ve Ödülleri :

- 2009 Burdur Valiliği, 24. Karikatür Yarışması (Jüri Özel Ödülü)
- 2008 Ümraniye Belediyesi 4.Geleneksel Resim Yarışması (sergileme)
- 2008 2. Ahmet Yakupoğlu Resim Yarışması (sergileme)
- 2008 Ankara Barosu Resim-Heykel ve Özgün Baskı Yarışması (sergileme)
- 2007 Dumlupınar Üniversitesi “ Ebru ” Konulu Seminer Çalışması
- 2007 1. Ahmet Yakupoğlu Resim Yarışması (sergileme)
- 2007 Dumlupınar Üniversitesi Resim Yarışması (3. lük ödülü)
- 2006 Sinop Belediyesi Ulusal Karikatür Yarışması (sergileme)
- 2005 Burdur Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Burdur Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı. Karma Yağlıboya Resim Sergisi (2- 7 Mayıs)
- 2005 Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı,Karma Mumlu Batik Sergisi (12- 15 Nisan)
- 2005 Burdur Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Kişisel İlk Resim Sergisi (4-8 Nisan)

- 2005 Burdur Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Karma Yağlıboya Resim Sergisi (01-11 Mart)
- 2005 Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, " Bölüm Temsilciliği "
- 2004 Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, " Desen Yarışması " Birinciliği
- 2004 Burdur Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Fakülte Karma Resim Sergisi
- 2004 T.C.Isparta Valiliği ve Süleyman Demirel Üniversitesi " Isparta 2. Davraz Kardan Heykel Yarışması "
- 2004 Belediye Eğitim Sanat Tiyatrosu (Burdur) " Sahne Tasarımı Çalışması "
- 2004 Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, " Bölüm Temsilciliği "
- 2003 Burdur Devlet Güzel Sanatlar Galerisi " Karma Fotoğraf Sergisi "
- 2003 Burdur Müze Müdürlüğü " Karikatür Yarışması Sergisi "
- 2003 T.C. Türk Hava Kurumu Genel Başkanlığı, Türk Kuşu Model Uçak Okul Müdürlüğü, Model Uçak Çalışması
- 2003 Burdur Gençlik Spor İl Müdürlüğü'nün düzenlediği " Şiir Dinletisi " Çalışması
- 2002 Burdur Devlet Güzel Sanatlar Galerisi " Karma Ebru Sergisi "
- 2001 Burdur Mehmet Yıldızlı İlköğretim Okulu " Duvar Resimleri "

ÖZET
GELİŞEN TEKNOLOJİ İLE BİRLİKTE DEĞİŞEN
SANATÇI-ALICI BULUŞMASI

SARI, Murat
Yüksek Lisans Tezi, Resim Ana Sanat Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Adnan TEPECİK
Mayıs, 2009, 183 sayfa

Araştırmada her geçen gün gündelik hayatı ve toplum yaşamını değiştirerek yeni bir forma sokan teknolojinin sanat üzerindeki etkilerine kısaca değinilmiştir. Günümüz sanatının en son eğilimi olan, sanal galerilere ya da “e-galeriler” diye adlandırılan, internet üzerinden sanat eserlerinin sergilenmesini sağlayan sanal galeriler ile geleneksel sanat galerileri arasındaki farklar tartışılmıştır. Ayrıca araştırmada sanat sunucusu, sanat alıcısı ve sanat galerisi sahipleri üzerinde yapılan anket ve sonuçlarına yer verilmiş olup, Türkiye’nin önde gelen bazı sanatçılarının bu konu hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmada oransız küme örnekleme ile seçilmiş olan, Antalya, İstanbul, Denizli, Kütahya, Erzurum, Burdur illerinde yansız olarak seçilen 825 kişi üzerinde anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde frekans ve yüzdeler kullanılmıştır. Çalışmada seçilen sorular sadece konu üzerine odaklanma hedefi taşımakta olup, sosyal bilimlerde anket hazırlama teknikleri ve bilginin korunması prensipleri çerçevesinde anket hazırlanmıştır. Görüşme içeriklerinin ve sorulan soruların amaç ve hedeflerine kısaca değinilen çalışmada, görüşme sonuçlarının da yorumlarına yer verilmiş, görüşme metinlerinin birer kopyası eklerde verilerek, ileriki çalışmalara kaynak olması hedeflenmiştir.

Gerek çalışma sonuçları, gerekse günümüzde yaşanan gelişmeler, teknoloji devrinin sanatı da sanal bir devrime sokmakta olduğunu ve geleceğin sanat ortamları olarak sanal ortamların, bienallerin, trienallerin, sergi salonlarının yerlerini aldığı, sanatın kısmen ticarileşmeye başladığı, kısmen de özgürleştiği ve daha fazla sanat alıcısına ulaşabilme yeteneği kazandığı sonucu çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Sanat, Sanal Galeriler, Sanat Galerileri

ABSTRACT**ARTIST-ART VIEWER MEETING WHICH CHANGES WITH DEVELOPING TECHNOLOGY****SARI, Murat****M.A. Thesis, Department of Painting
Supervisor: Prof.Dr. Adnan TEPECİK
May, 2009, 183 pages**

In this research, effects of technology which changes our daily life and social life and forms day by day on art are shortly described, and difference between the last trend of art in today, artificial galleries or “e-galleries”, which is a kind of exhibition procedure in internet and common art galleries are discussed, with using these, a survey on gallery owners and art viewers is performed, and finally some ideas of artists of Turkey are included.

Within the research, survey was performed on about 900 students in six cities of Turkey, Erzurum, İstanbul, Antalya, Burdur, Kütahya and Denizli, which were chosen by random spin method, collected data was analysed with factor analysis, and it is aimed to find out factors related to topic. According to finding results it was seen that while this increasing trend fades common and traditional art gallery cultures, meeting of art and art viewers is transferred to an artificial area. It was reported from data gathered from artists and survey that this change procedure is perceived negatively, later, collected data was analysed in detail and it may be used in further researches. Survey questionnaire is aimed to focus on aimed sample, and questions were prepared according to principles of question preparing in social sciences. In research, interview includings and questions were analysed, interview results were discussed, and it may be used in future researches in this area.

Both research findings and facts of real world shows that technology carries art to in an artificial area and bienalles, triennales, art galleries etc. Gives their place to internet galleries, art becomes a kind of trade good, on the other hand, this technology also gives more opportunity to reach more people.

Keywords: Technology, Art, Art Galleries, Virtual Galleries

İÇİNDEKİLER**Sayfa**

ÖZET	VI
ABSTRACT	VII
TABLOLAR LİSTESİ	XI
RESİMLER LİSTESİ	XII
TEZ HAKKINDA	XIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM**SANATLA İLGİLİ GENEL KAVRAMLAR**

1.1. SANAT VE SANATIN TEMEL İŞLEVİ	4
1.1.1. Sanatın Tanımı	4
1.1.2. Sanatın Tarihi Gelişimi	5
1.1.2.1. Tarihsel Süreç İçinde Sanata Farklı Bakışlar	7
1.1.3. Sanatın Amacı ve Temel İşlevleri	8
1.1.3.1. Toplum Yönlendirme İşlevi	10
1.1.3.2. Sanatın Tasarım Kaygısı ve Görsel Estetik Edindirme İşlevi	11
1.1.3.3. Sanatın Birey Üzerindeki Psikolojik Etkisi	12
1.1.4. Sanatın Geleceğine Dair Öngörüler	13
1.2. TEKNOLOJİ VE SANAT İLİŞKİSİ	14
1.2.1. Teknolojinin Tanımı	14
1.2.2. Teknolojinin Tarihçesi	15
1.2.3. Teknolojinin Temel İşlevleri	17
1.2.3.1. Toplum Yaşamı Üzerindeki Etkileri	17
1.2.3.2. Yaşanılan Çevre Üzerindeki Etkileri	19
1.2.3.3. Bireyler Arası İletişim ve Sosyal Yaşam Üzerindeki etkileri	20
1.2.4. Teknolojinin Geleceğine Dair Öngörüler	20
1.2.5. Teknolojinin Sanat Üzerindeki Etkileri	21
1.3. SANATÇI-ALICI BULUŞMASI	22
1.3.1. Sanat Alıcısının Tanımı	23
1.3.1.1. Sanat Alıcısının Nitelikleri	23
1.3.2. Sanat Alıcısının Sanat Açısından Önemi	24

1.3.2.1. Sanatı Yönlendirme İşlevi-Eleştiri Fonksiyonu	25
1.3.2.2. Sanatı Destekleme İşlevi-Finans Katkısı	26
1.3.3. Sanatçı-Alıcı Buluşması	27
1.3.3.1. Sanatçı-Alıcı Buluşmasının Sağlandığı Fiziki Ortamlar	27
1.3.3.1.1. Sanat Galerileri	28
1.3.3.1.2. Müzeler	28
1.3.3.1.3. Periyodik Etkinlikler-Bienaller, Trienaller v.b.	30
1.3.3.2. Sanatçı-Alıcı Buluşmasının Sağlandığı Diğer Ortamlar (fiziki olmayan)	30
1.3.3.2.1. Sanal Galeriler	30
1.3.3.2.2. Diğer Sanal Ortamlar	32

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. YÖNTEM	34
2.1.1. Evren ve Örneklem	34
2.1.2. Veriler ve Toplanması	34
2.1.3. Anketin Uygulanışı	35
2.1.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	35
2.1.5. Anketin Geçerliliği ve Güvenilirliği	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLARI

3.1. BULGULAR VE YORUMLARI	38
3.1.1. Katılımcıların İllere ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	38
3.1.2. Katılımcıların İllere ve Yaşlarına Göre Dağılımları	38
3.1.3. Katılımcıların İllere ve Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	39
3.1.4. Katılımcıların İllere ve Aylık Gelirlerine Göre Dağılımları	40
3.1.5. Katılımcıların İllere ve İlgilendikleri Sanat Türlerine Göre Dağılımları	41
3.1.6. Katılımcıların İllere Göre Sanal Galerilere Katılma Oranlarının Dağılımları	42
3.1.7. Katılımcıların İllere Göre Sanat Galerileri ile İlgilenme Oranlarının Dağılımları	43
3.2. KATILIMCILARIN SANATÇI-ALICI BULUŞMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	44
3.3. SANATÇI-ALICI BULUŞMASI İLE İLGİLİ YAPILAN ANKET ÇALIŞMALARININ YORUMLANMASI	50

3.4. SANATÇI-ALICI BULUŞMASI İLE İLGİLİ YAPILAN SANATÇI SÖYLEŞİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	53
3.4.1. Prof. Abdullah DEMİR İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi	54
3.4.2. Prof. Aydın AYAN İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi	57
3.4.3. Yard.Doç. Cengiz SAVAŞ İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi.....	64
3.4.4. Yard.Doç. Ekrem KULA İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi	65
3.4.5. Yard.Doç. Emre ZEYTİNOĞLU İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi	67
3.4.6. Yard.Doç.Dr. Erol KILIÇ İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi	68
3.4.7. Prof. Fuat ACAROĞLU İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi.....	72
3.4.8. Prof. Güler AKALAN İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi	74
3.4.9. Doç. Hayri ESMER İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi.....	79
3.4.10. Prof. Oya KINIKLI İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi	82
3.4.11. Prof. Atilla ATAR İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi	84
 3.5. SANATÇI-ALICI BULUŞMASI İLE İLGİLİ YAPILAN SANATÇI GÖRÜŞMELERİNİN YORUMLANMASI	86
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	87
ÖNERİLER	91
EKLER.....	92
DİZİN.....	165

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo.1. Ankette Kullanılan Araştırma Soruları	37
Tablo.2. Değişkenlerin Güvenirlik Göstergeleri	39
Tablo.3. Katılımcıların İllere ve Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	53
Tablo.4. Katılımcıların İllere ve Yaşlarına Göre Dağılımları	55
Tablo.5. Katılımcıların İllere ve Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	56
Tablo.6. Katılımcıların İllere ve Aylık Gelirlerine Göre Dağılımı	58
Tablo.7. Katılımcıların İlgilendikleri Sanat Türlerinin İllere Göre Dağılımları	59
Tablo.8. Katılımcıların İllere Göre Sanal Galerilere Katılma Oranları.....	60
Tablo. 9. Katılımcıların İllere Göre Sanat Galerileri ile İlgilenme Oranları	61
Tablo.10. Araştırma Grubu Sorularına verilen Yanıtların Kişi Sayısına Göre Dağılımı	63
Tablo.11 Araştırma Grubu Sorularına Verilen Yanıtların Yüzdelerine Göre Dağılımı	48
Tablo.12 Sanat Galerisi İle İlgili Yorumların Dağılımı	52
Tablo.13 Sanal Galeriler İle İlgili Yorumların Dağılımı.....	53
Tablo.14 Sanal Galerilerin Yararları İle İlgili Yorumların Dağılımı	54

RESİMLER LİSTESİ**Sayfa**

Resim 1. Prof. Abdullah DEMİR	111
Resim 2. Prof.Dr. Aydın AYAN	116
Resim 3. Yrd. Doç. Cengiz SAVAŞ.....	125
Resim 4. Yrd. Doç. Ekrem KULA	129
Resim 5. Yrd. Doç. Emre ZEYTİNOĞLU	134
Resim 6. Yrd. Doç. Dr. Erol KILIÇ	139
Resim 7. Prof. Fuat ACAROĞLU.....	147
Resim 8. Prof. Güler AKALAN	151
Resim 9. Prof. Hayri ESMER.....	160
Resim 10. Prof. Oya KINIKLI	167
Resim 11. Prof. Atilla ATAR	175

TEZ HAKKINDA

Problem

Teknolojideki değişim, sanat alanı içinde sanatçının duygu, düşünce, yaşam biçiminde, sanatsal uygulamalarında yeni olanaklar sunmuş ve sanatçının alıcıya ulaştığı sunum ortamlarında da yeni arayışlara ortam sağlamıştır. Günümüzde giderek sayısı artan, internet üzerinden yayınlanan sanat galerileri ve bu galerilerin beraberinde getirdiğı kültürel öğeler, geleneksel sanat galerilerindeki kültürün yerini almaktadır.

Çalışmada, gelişen teknoloji ile değişen sanatçı-alıcı buluşması ve bu değişimin sanat açısından yararları incelenmiştir. Ayrıca araştırmada sanal galerilerinin sanata katkılarının yanında, sanatsal anlamda izleyici üzerinde oluşturduğu etkiler üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada günümüzde giderek önemi artan ve yaygınlaşan sanal galerilere geçiş döneminin özelliklerinin incelenmesi, sanat galerilerinden sanal galerilere geçişin sanat alıcısı ve sanat sunucusu açısından nasıl algılandığının ortaya konması amaçlanmıştır.

Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. Sanatçı-alıcı buluşması hangi ortamda daha etkilidir?
2. Sanatçı-alıcı buluşmasının sanal ortama taşınmasında ne gibi kültürel öğeler yok olmaktadır?
3. Sanatçı-alıcı buluşmasının sanal ortama taşınmasının ne gibi faydaları vardır?
4. Sanatçı-alıcı buluşmasının sanal ortama taşınmasının ne gibi zararları vardır?

Her geçen gün gündelik hayatımızın bir parçası olan ve giderek tüm yaşantımızı ele geçirmeye başlayan teknoloji kavramı, beraberinde bir takım geleneksel, kültürel ve ideolojik değişimleri de getirmiştir. Toplumun hemen her kesiminde yoğun şekilde yaşanan ve etkisini göstermekte olan bu değişimden şüphesiz toplumun olmazsa olmazı olan sanatta etkilenmektedir. Sanatın bazı temel kavramları, kullanılan ekipmanlar, seçilen unsurlar ve bu unsurların işleniş biçimleri, sanattaki eğilimler ve sanatın alıcısı ile buluştuğı ortamlar da giderek farklılaşmaktadır.

Klasik sanattan modern sanata geçişin bir üst evresi olarak görebileceğimiz ve modern sanattan bilişim dönemi sanatına geçiş olarak adlandırabileceğimiz bu geçişte, sanatçı-alıcı buluşmasının iyi değerlendirilerek, bu buluşmanın sağlandığı ortamların özelliklerinin belirlenmesi, sanatsal içeriğin bu buluşmada en verimli şekilde kullanılmasına olanak verecektir. Öte yandan bu geçiş sürecinin belirlenmesi ve derecelendirilmesi sayesinde, sanatın geleceğine dair bir takım öngörülerde bulunabilme imkânı elde edilebilir.

Hipotezler

1. Gelişen teknoloji sanatçı-alıcı buluşmasında kültürel kayba yol açmaktadır.
2. Gelişen teknoloji ile birlikte sanatçı-alıcı buluşması daha sanal bir nitelik kazanmaktadır.
3. Sanatçı-alıcı buluşmasındaki bu değişim –e-galerilere geçiş- beraberinde bazı avantajlar da sağlamaktadır.

Araştırmanın Önemi

Yapılan bu araştırma ile sanatçı-alıcı buluşmasının sanal ortama taşınmasının sanat üzerinde ne gibi etkilerinin olduğu ortaya konmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, sanal galeriler sanatın alıcıya ulaşmasında önemli ve etkili bir rol oynarken, sanal galerilere geçiş sanatın ticarileşmiş şekli olarak görülmektedir.

Sanatçı görüşmeleri ve anket incelemeleri ile desteklenen bu sonuçlar, araştırmanın önemini göstermektedir. Bu alanda daha önce bu derece kapsamlı, yani hem sanat alıcısının hem de sanatçıların fikirlerini alan bir çalışmanın yapılmayışı, sanal sergilerle gelen kültürü ortaya çıkarması araştırmanın bir diğer önemli yanıdır.

Araştırmanın Varsayımları

Yapılan araştırmada, gelişen teknoloji ile birlikte değişen sanatçı-alıcı buluşmasının niteliklerinin belirlenmesinde kullanılan anket ve görüşmelerde şu varsayımlardan yararlanılmıştır;

1. Ankete katılan katılımcıların verdikleri cevaplar onların gerçek algılarını yansıtmaktadır.
2. Araştırmada örneklem alınan denekler evreni yeterince temsil etmektedir.
3. Araştırmaya katılan denekler anketlere istekle cevap vermişlerdir.
4. Anket geçerliliğinin belirlenmesinde kullanılan geçerlilik ve güvenilirlik yöntemlerinin yeterli olduğu varsayılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu sanat alanında, öğrenci, sanatla profesyonel olarak uğraşan, müze ve galerileri gezen kişiler, sanat eğitmenleri, hobi olarak sanatla ilgilenen kişiler oluşturmaktadır.

Rasgele seçim yöntemi ile seçilen Erzurum, Burdur, İstanbul, Kütahya, Denizli ve Antalya'dan 825 kişi üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Ayrıca amaçlı örnekleme tekniği ile (Yıldırım ve Şimşek, 2000) Türkiye'de önemli sanat eğitimcileri ile görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma evreni, Erzurum, Antalya, İstanbul, Burdur, Kütahya ve Denizli illerinde bulunan çoğunluğu üniversite öğrencilerden oluşan 825 kişi ve konu ile ilgili günümüzün önemli isimlerinden 11 sanatçımızı kapsamaktadır. Araştırmaya konu olan sanatçılar ise şu şekilde seçilmiştir; Anadolu Üniversitesi'nden Yard. Doç. Ekrem KULA, Murat SARI DEMİR, Prof. Atilla ATAR, Prof. Oya KINIKLI ve Doç. Hayri ESMER; Mimar Sinan Üniversitesi'nden Yard.Doç.Emre ZEYTİNOĞLU, Prof. Fuat ACAROĞLU ve Prof. Aydın AYAN; Gazi Üniversitesi'nden Yrd.Doç. Cengiz SAVAŞ ve Prof. Güler AKALAN; Akdeniz Üniversitesi'nden Yrd.Doç.Dr.Erol KILIÇ.

TEZ METNİ

GİRİŞ

Toplum yaşamının en önemli ve hayati unsurlarından birisi olan kültür, sanatla ve sanat eserlerinde yaratılan üslup, ifade, tema gibi kavramlarla şekillenir. Bu açıdan bakıldığında sanatı, toplum yaşamının vazgeçilmez bir unsuru ve kültürel öğeleri besleyen, toplum yaşamını etkileyen bir prensip olarak görebiliriz. Nasıl ki her toplumun kendine özgü bir dini, sosyal yaşayış şekli, ananeleri var ise, aynı şekilde her toplum kendine özgü bir sanat anlayışına, estetik yargı değerlerine ve tasarım unsurlarına sahiptir.

Toplum hayatını etkileyen her unsur sanatı da yakından ilgilendirir. Toplumun sahip olduğu normlar, inanışlar ve sosyal yaşamı düzenleyen diğer sözlü kurallar sanatı da yakından ilgilendirir. Örneğin din öğesinin toplumlara göre farklılık göstermesi nedeni ile o toplumların sanatları da etkilenmiş, sahip oldukları tinsel unsurlara göre şekillenmiştir. Hıristiyan inancının hüküm sürdüğü İtalya, Fransa gibi şehirlerde Rönesans'a zemin hazırlayan resimlerin çoğunluğu İsa ve Kutsal Meryem'i konu edinir. Dönemin en ünlü eserleri kilise freskleri, resim ve tuvalerdir. Resmetmenin dinen yasak kabul edildiği İslam ülkelerinde ise Hat Sanatına ya da Minyatür Sanatına yönelinmiştir. İlkel toplumlardan günümüz toplumlarına, bu gibi örnekleri arttırmak mümkündür.

Toplumun etkileyen ve dolayısı ile sanatı da etkileyen en önemli unsurlardan birisi de, günümüzde baş döndürücü bir hızla gelişmekte olan teknoloji kavramıdır. Yaşamımızın her alanına girerek tüm normların değişmesini başlatan bir unsur olan teknoloji, gerek sağladığı imkân ve kolaylıklarla, gerekse yanlış ve yoz bir biçimde kullanımı nedeni ile toplum ve sanat üzerinde hem olumlu, hem de olumsuz etkiler bırakmaktadır. Gündelik hayatın kolaylaşması, araç, alet-edevat temininin ucuzlaması, iş gücü gereksiniminin azalması gibi faydalarının yanında teknoloji, beraberinde getirdiği iletişim devrimi ile küreselleşme ve tekilleşme yolu ile kültürlerin yok olmasına, bireylerin giderek sanal bir dünyaya kaymasına neden olmuştur. Söz gelimi internetten Çin'deki bir arkadaşı ile konuşan bir birey, yan dairesinde yaşayan kişilerin simalarını dahi bilmemektedir. Komşuluk ilişkileri, toplumsal dayanışma gibi toplu yaşamın pek çok kültürel öğesi yok olmaya yüz tutmuştur. Küreselleşme ile tekilleşen bireyler, öz kimliklerini kaybetmeye başlamıştır. Söz gelimi Filistin'de irtifada da taş

atan Filistinli genç ile ona karşılık veren İsraili genç aynı marka kot pantolon giymektedir. Kola içeceği Arabistan'da iftar sofrasını, Newyork'ta Noel yortusu yemek masasını süslemektedir.

Kaybolmaya yüz tutmuş bu kültürel öğeler ve sosyal yaşam normları sanatı da etkilemeye başlamıştır. Sanatsal unsurların bir birine benzemeye başladığı, sanat eserlerinin kopyalarının her yere yayıldığı bir ortamda, sanatın daha çok alıcıya ulaşabilmesi, sanatçının kolay ve ucuz ekipman edinmesi ve bunları sergilemek için uygun ortamı rahatça bulabilmesinin yanında, bir zamanların sanat kültürü ögesi olan sanat galerileri ve bu galerilerle birlikte yaşatılan sanatçı-alıcı buluşması değerleri de yok olmaya yüz tutmuştur. Şık kıyafetlerin giyildiği, mitite köfteli açılış kokteyllerinin yapıldığı, sanat eserlerinin birebir görülme imkânının olduğu sanat galerileri azalmış, bunların yerini internet üzerinden yayınlanan sanal galeriler ya da "e-galeriler" almaya başlamıştır. Artık şık kıyafetler yerine pijamasını giyen sanat alıcısı, elinde kahvesi küçücük bir kutu içerisine sıkışmış resimleri dijital ortamda seçerek, kredi kartı numarasını girerek sahip olmaktadır. Sanatçı ile yapılan söyleşiler yerini e-maileşmeye bırakmıştır. Teknolojinin sanata olan gerek katkıları, gerekse sanattan aldıkları daha çok farklı şekillerde örneklendirilebilir. Bu çalışmada daha çok, yukarıda belirtmiş olduğumuz sanat galerileri kültürünün yok olması üzerinde durulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

SANATLA İLGİLİ GENEL KAVRAMLAR

1.1. Sanat ve Sanatın Temel İşlevi

Bu bölümde, sanatın tanımına ve temel işlevlerine değinilerek, sanatın toplum üzerindeki etkileri, sanat ve toplumun etkileşimi, insanlık tarihi ile sanatın evrimi arasında paralellikler ve benzeri bazı tanımlamalara yer verilmiştir.

1.1.1. Sanatın Tanımı

Sanat sözcüğü genellikle plastik veya görsel dediğimiz sanatlar için kullanılır. Aslında edebiyat ve müzik sanatlarını da kapsar. Bütün bu sanatların kullandıkları malzemeler farklı olmasına rağmen, ortak özellikleri vardır. Schopenhauer bütün sanatlarda müzik olma isteği olduğunu söylerken, müziğin soyut özelliğini vurgulamak istemiştir. Çünkü müzikte dinleyici ile sanatçı arasında başka bir ifade aracı yoktur. Sanatçı doğrudan doğruya dinleyiciye ulaşır. Oysa ressam çevresinde gördüğü dünya ile kendini anlatmaya çalışır. Şair güncel yaşamımızdaki sözcükleri kullanır. Mimar sanatını başka işler için yararlı olan binalarla ifade eder. Sadece besteci kendi sanat eserini yaratabilir. Ancak tüm bu sanatların ortak özellikleri vardır. Hoşa gitmek, beğenilmek isteğidir. Bu isteğe bağlı olarak sanatın en basit tanımı "Hoşa giden biçimler yaratma çabası" olarak yapılabilir (Ersoy, 2002:5).

Sanat, en kaba anlamıyla, yaratıcılığın ve/veya hayal gücünün ifadesi olarak anlaşılır. Sanat bir etkinliğin gerçekleştirilmesi veya belli bir işin yapılmasıyla ilgili yöntem, bilgi ve kuralların tümüdür. Aynı zamanda sanat bir işi belli bir estetik duyguyu yansıtacak bir biçimde gerçekleştirme tarzı. Doğada olmayan bir şeyi yaratma amacına yönelmiş rasyonel faaliyettir.

Sanat eserlerinin yaratılmasını mümkün kılan doğal yeteneğe dayalı ya da deneyim yoluyla kazanılmış beceri ya da ustalık. Birtakım fiziki araçları, arzu edilen sonuçlara ulaşmak üzere, sezgi ya da bilgi yoluyla öğrenilen estetik ilkelere göre, amaçlı ve sistematik bir biçimde kullanma yeteneğidir.

Sanat, bir duygu, düşünce, tasarım ya da güzelliğin ifadesinde kullanılan yöntemlerle, bu yöntemlere bağlı olarak sergilenen üstün yaratıcılıktır. Temel işlevi güzeli meydana getirmek, güzellik yaratmak olan öznel faaliyettir.

Sergilediği estetik özellikleriyle bir sanatçının elinden çıktığını belli eden nesnelere, yani resim, heykel, oyun, film benzeri eserler bütünüdür.

Tarih boyunca neyin sanat olarak adlandırılacağına dair fikirler sürekli değişmiş, bu geniş anlama zaman içinde değişik kısıtlamalar getirilip yeni tanımlar yaratılmıştır. Bugün sanat terimi birçok kişi tarafından çok basit ve net gözükken bir kavram gibi kullanılabildiği gibi akademik çevrelerde sanatın ne şekilde tanımlanabileceği, hatta tanımlanabilir olup olmadığı bile hararetli bir tartışma konusudur. Açık olan nokta ise sanatın insanlığın evrensel bir değeri olduğu, kısıtlı veya değişik şekillerde bile olsa her kültürde görüldüğüdür.

Sanat sözcüğü genelde görsel sanatlar anlamında kullanılır. Sözcüğün bugünkü kullanımı, batı kültürünün etkisiyle, İngilizcedeki 'art' sözcüğüne yakın olsa da halk arasında biraz daha geniş anlamda kullanılır. Gerek İngilizcedeki 'art' ('artificial' = yapay), gerek Almancadaki 'Kunst' ('künstlich' = yapay) gerekse Türkçedeki Arapça kökenli 'sanat' ('suni' = yapay) sözcükleri içlerinde yapaylığa dair bir anlam barındırır. Sanat, bu geniş anlamından Rönesans zamanında sıyrılmaya başlamış, ancak yakın zamana kadar zanaat ve sanat sözcükleri dönüşümlü olarak kullanılmaya devam etmiştir. Buna ek olarak Sanayi Devrimi sonrasında tasarım ve sanat arasında da bir ayrım doğmuş, 1950 ve 60'larda popüler kültür ve sanat arasında tartışma kaldıran bir üçüncü çizgi çekilmiştir (<http://ansiklopedi.turkcebilgi.com/Sanat>).

1.1.2. Sanatın Tarihi Gelişimi

Tarih öncesi dönemde insanın var oluşuyla birlikte sanatta ortaya çıkmıştır. İnsanın bilinçsizliği, yalnız ve ürkek oluşu, hatta doğaya karşı duyduğu korku ve hayranlık sanatın başlamasına sebep olmuştur. Homo Sapienza türü insan dediğimiz, zamanımızdan binlerce yıl önce yaşamış yarı insan yarı hayvansal nitelikler taşıyan, bu insanımsı yaratıkların en büyük amacı yaşayabilmektir. Sanatın nasıl doğduğunu

kesin olarak bilmiyoruz. Resim, heykel, barınak, dokuma gibi etkinlikleri sanat olarak kabul ettiğimiz zaman, sanatın ve sanatçının bulunmadığı hiçbir toplum yoktur.

XIX. yüzyılın sonlarına kadar sanatın nasıl ortaya çıktığını açıklayacak herhangi bir durum yoktu. Prenelerde ve Fransa'nın güneyinde bulunan Paleolitik çağa ait mağaralardaki resimler çok güçlü bulgular olarak büyük şaşkınlık yaratmıştır. Bazı arkeologlar bulunan bu resimlerin gerçek olmadığını, hatta o döneme ait olmadıklarını ileri sürerek inanmamışlardır. Çünkü mağara duvarlarına yapılan bu resimler son derece gerçekçi ve gözleme dayanan resimler olup o dönemde yaşamış yabani hayvanları tek tek veya avcı ile mücadele ederlerken göstermektedir (Tansuğ, 1999). Karanlık ve derin olan mağaralara böylesine gerçeğe uygun resimlerin nasıl ve hangi güçle yapılabilmiş olması araştırmacılara oldukça ilginç ve inanılmaz gelmiştir. Bu ilk bulgular zamanla Batı Avrupa, Asya, Afrika ve Rusya'da ortaya çıkan diğer mağara bulgularıyla kesinlik kazanmıştır. Böylece yepyeni bir sanatsal kültür alanı insanoğlunu hayrete düşüren yeni bir bakış açısı getirmiştir. Arkeologların ve speleologların (Mağara araştırmacıları) yepyeni büyük buluşlarıyla, çok uzun bir keşifler dizisi günümüze dek gelmiştir (Ersoy, 2002:29).

Tarih boyunca ne kadar geriye gidersek, sanatın hizmet ettiğine inanılan amaçlar o kadar açık, ama aynı zamanda yabansı görünmektedir. Oturduğumuz kentlerden uzaklaşıp köylere giderek veya daha da iyisi, kendi uygarlaşmış ülkelerimizden koparak, çok uzak atalarımızınkine hala çok yakın koşullarda yaşayan topluluklar arasına gitsek, aynı şeyle karşılaşırız. Biz bu topluluklara, bizden daha basit oldukları için değil, (çünkü onların düşünme biçimleri bizimkinden kimi zaman çok daha karışıktır) tüm insanlığın geldiği ilk koşullara daha yakın oldukları için "ilkel" diyoruz. İlkeller için, yararlılık açısından, bir kulübenin yapımıyla bir imgenin üretimi arasında hiç bir ayırım yoktur. Kulübeler onları yağmurdan, rüzgârdan, güneşten ve kendilerini yaratmış olan ruhlardan korurlar. İmgeler ise, onları, doğal güçler kadar gerçek olan öteki güçlere karşı korurlar. Başka bir deyişle, resimler ve heykeller, büyüsel amaçla kullanılır (Gombrich, 1999:39-40).

İlkçağ uygarlıklarında bütün sanatlar ulusların dinsel inançlarına, ahlaksal anlayışlarına göre şekillenmiştir. Mısır sanatına ait kabartmalarda, firavunların yaşam

tutkuları ve acımasızlıkları konu edilir. Bu döneme ait heykellerde sağlamlık ve büyüklük duyguları işlenmiştir. Mezopotamya, Anadolu, İran'a ait yapılarda, o dönemin olayları ve günlük yaşantısı didactique (öğretsel) olarak sergilenmiştir. Yunan uygarlığına ait yapılarda mitolojik konular, tanrılar insanlaştırılmış biçimler içinde, teknik bakımdan daha iyi ve alışmış olarak gerçeğe uygun bir şekilde biçimlenmiştir. İlk kez insan vücudunun güzelliğine önem verilerek, anatomik oranlara dikkat edilmiştir. Yine aynı dönemde yapılmış olan mabetler, dinsel bakımdan olduğu kadar, estetik bakımdan da orijinallik gösterir (Tansuğ, 1999:74).

Ortaçağ'da iki büyük dinin koyduğu inançlar ve yasaklar, toplumun bütün yaşamını olduğu gibi sanatı da etkilemiştir. Resim ve heykel sanatlarının yapımının yasaklanması, İslam sanatının mimari sanatı olarak gelişme göstermesine sebep olmuştur. Bunun yanında çinicilik, yazı, levha, taş tezyinat gelişmiştir. İran ve Türk minyatürleri, bitkileri ve canlıları geometrik çizgilerle, kendine özgü bir doğa ve zaman anlayışıyla dile getirmiştir. Parlak ve zıt renkler ahenkli bir bütünlük ve çekicilik içinde birleştirilmiştir (Ersoy, 2002:74).

1.1.2.1. Tarihsel Süreç İçinde Sanata Farklı Bakışlar

Sanat; insanlığın tarihi kadar eski bir kavramdır. Tarihsel süreç içinde her toplumun kendine özgü sanatı oluşmuştur. Nerede bir insan topluluğu varsa, orada yaşamı gerekli kılan maddi hayatın yanı sıra sezginin, bilinçaltının, içgüdüselliklerin bir etkisi olarak sanat etkinlik olarak kendini gösterir (Artut, 2002:12).

Sanatın tarihsel evrimini inceleyen bir akademik disiplin olarak sanat tarihi 19.yüzyıl Almanya'sında ortaya çıkar. Almanya'daki ilk "Kunstgeschichte" (sanat tarihi) kürsüsü Berlin Üniversitesi'nde 1844 yılında kuruldu. 20. yüzyıl içinde tüm dünya üniversiteleri bu alanda eğitim ve araştırmalara başladılar. Bilimsel bir disiplin olarak çok geç ortaya çıkmakla birlikte, daha Antikite'de bile sanatın tarihiyle ilgilenildiği bilinir. Plinius; Doğa Tarihinde kendisinden eski kaynaklara dayanarak resim ve heykel tarihinden söz etmiştir. Rönesans bu ilgiyi yeniden canlandırdı. Örneğin, Vasari sanatçıların yaşamları üzerine yazdığı kitabında "üslupların kökenlerini ve nedenleriyle neden geliştiklerini ya da çöktüklerini araştırmayı" amaçladığını yazıyordu. Sonraki

dönemlerde de Vasari'nin izinden gidenler tüm Avrupa'da bu alanda ürünler verdiler. Sanat tarihinin bilimsel bir disiplin haline gelişinde önemli bir adım Winckelmann tarafından atıldı. Winckelmann "Geschichte der Kunst des Altertums" (Eski çağ Sanatı Tarihi) adlı ünlü kitabında resim ve heykeli ulusal ruhun en yüce ifadesi sayarak kendisinden sonrakileri etkiledi ve bu etkileri sanatın dışında felsefe alanına dek (örneğin, Hegel'e) uzandı (Sözen ve Tanyeli,1992:69).

Her medeniyet çağı, kendine özgü bir sanat yaratır ve bu sanat hiçbir zaman aynı olarak, değişmeden yeniden doğmaz. Geçmiş yüzyılların sanat ilkelerini canlandırmaya çalışmak, ölü doğmuş yapıtların ortaya çıkmasını sağlamaktan başka bir işe yaramaz. Örneğin plastik alanda eski Yunanlıların hissetme tarzlarını ve esprisini kendimizde duyup canlandırmak olanaksızdır (Kandinsky, 1981:18).

Uygarlık tarihi, insanlık tarihinin geniş bir zaman dilimini kapsamaktadır. İlk insanın ortaya çıkışından başta Avrupa olmak üzere Mezopotamya'daki, Akdeniz çevresindeki ve Doğu Asya'daki büyük uygarlıkların yaratılması uzun bir süreyi gerektirmiştir. Bu uzun dönem boyunca, güçlü hükümdarların ve yetenekli komutanların önderliğindeki savaşçı uluslar, yükselerek çevrelerindeki topluluklara egemen olmuşlar, daha sonra güçlerini yitirmişlerdir. Yine bu dönemde bilim ve teknoloji, sanat, din ve felsefede büyük gelişmeler görülmüştür. Bugün, Arkeolog, Antropolog ve diğer bilim adamlarının kolektif çalışmalarıyla uygarlık tarihi hakkında yeni teknolojik, bilimsel araştırmalarla geçmişe yönelik daha sağlıklı tespitler yapılabilmektedir (Artut, 2002:52).

1.1.3. Sanatın Amacı ve Temel İşlevleri

Aslında sanatın öz amacı, kendi içinde biriktirdiği, barındırdığı tinsel (manevi) birikim yolu ile insanları harekete geçirmektir. Sanatsal bir hayalin, imgenin hazsal, coşkusal birikimi nesnenin kendi biçiminden dışarıya dağılarak, sanatı algılayan insana yansır, onların ruhuna işler (Artut, 2002:35).

Bilgilerle kuşanmış bir sanatçı; çağının bütün sevinç ve acıların rahatça benimser; bir ülkü uğruna yapılan özverinin yüceliğini olduğu gibi, bir kadının hazin

yüzündeki gülümsemenin güzelliğini de hisseder; ulusun özgürlük ve hakları uğrındaki savaşlarının kahramanca coşkunu olduğu gibi, tarihi olmayan sade bir çiçeğin öyküsünü de hisseder. Ölümle korkmadan yüz yüze gelir ve aynı zamanda elimizi sıkan ve sözden çok daha anlamlı olan dost elini de hisseder. Sanatçı kitlelerin büyük facialarını ve aynı zamanda adsız kalan küçük acıları, insanlık için kurduğu tasarılar yanında sırası olmayan özlemleri de hisseder. Sanatçı her şeyin, büyük şeylerin ve önemsiz şeylerin alıcısı ve vericisi olmalıdır. O yalnız fırtınada değil, güzelliğin her fısıldayışında ve hem içten, hem dilden gelen en hafif meltemle bile titreyen anten olmalıdır (Karaalioğlu, 1980:114-115).

Sanatçının kendinde oluşan bilgi ve deneyimlere dayalı olarak oluşan yaşamsal sürecin gerekliliği belirli işlevselliği de birlikte getirmiştir. Dolayısıyla sanatçının bu anlamdaki yönlendirici, bilgisel, iletişimsel, değerler gibi etkinlikler sanatın işlevselliğini gündeme getirmektedir (Artut, 2002:36).

Sanatın işlevlerini aşağıdaki şekli ile sınıflandırılabilir. Buna göre:

- Sanatın iletişimsel işlevi
- Sanatın eğitimsel işlevi
- Sanatın kültürel aydınlatıcı işlevi
- Sanatın salt haz verme işlevi
- Sanatın ulusallık ve evrensellik işlevi

Tümüyle birbiriyle bağlantılı olan bu maddeler içinde sanatın en önemli işlevi, iletişimsel özelliğidir. İletişim: Kişinin kendinde biriktirmiş olduğu değerleri başkalarına ulaştırmasıdır. Başka bir tanıma göre ise; Bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir (Dökmen, 1994:19).

Sanatsal iletişim anlayışı insanlığın ilk dönemlerinden günümüze kadar büyük aşama ve değişkenlikler göstermiştir. Çünkü sanat, dilin iletişimsel olanaklarındaki kısıtlılığı ve sınırlılığı aşar (Artut,2002:36).

Avrupa'da Rönesans'ı başlatanların sanatçılar olduğu bilinmektedir, bu insanlar yeni buluşlara daima ilham kaynağı olabilecek yaratıcı çalışmalar ortaya koymuşlardır (Tepecik, 2002:1). Dolayısı ile sanatın teknolojiyi ve yenilikleri yönlendiren bir işlevi vardır.

1.1.3.1. Toplum Yönlendirme İşlevi

Tolstoy, "İnsanın bir zamanlar yaşamış olduğu duyguyu, kendinde canlandırdıktan sonra, aynı duyguyu başkalarının da hissedebilmesi için hareket, ses, çizgi, renk veya sözcüklerle belirlenen biçimlerle ifade etme ihtiyacından sanat ortaya çıkmıştır" der. İnsan nasıl duymaya, düşünmeye başladığı andan itibaren kelimenin gerçek anlamıyla hayata girmiş olursa, insanlık da duygularını ve düşüncelerini sesler, çizgiler ve renklerle canlı ve cansız simgeler halinde şekillendirmeye başladığı andan itibaren gerçekten tarih sahnesine girmiş olur. Sanat, din ve felsefe gibi insanı günlük yaşamın dar sınırlarından kurtaran, sonsuzluğun enginliğine götüren kuvvetli bir eldir. Sanatta güzeli, dinde tanrıyı, bilimde doğruyu arayan insan ruhu (Tin) aslında kendini aramaktadır. Hegel'e göre: salt felsefe değil din, hukuk, bilim ve sanatta belli bir dönemin ve zamanın doğal ve zorunlu ürünüdür. Aslında din, felsefe, bilim, sanat hatta teknik gibi bütün bu insan beceri alanları birbirine sıkı bir biçimde bağlıdır. İnsan ruhunun kendi özünü özgürce gözlemlemesi ile sanat, kendi özünü simgelerle kavramasından din doğar. Her sanat yapıtı var olan bir şey ile bir nesne ile ilgilidir. Belli bir varlığı anlatır, ondan bir kesit ortaya koyar. Bir resim belli bir doğa parçasının resmidir veya bir insan görüntüsüdür. Bir tiyatro oyunu belli olayların simgelenmesidir (Ersoy, 2002:5).

İnsanlığın başlangıcında toplumsal bölünmeler yoktur. İnsanlığın gelişme süreci içinde toplum kesimlere ayrılmış, kölecilik, feodalizm ve kapitalizm çağlarında toplumun yapısı belirlenmiştir. Toplumdaki bu değişimler hiç şüphesiz sanatsal kültürü de etkilemiştir. İnsanlar zaman akışı içerisinde sürekli yeni şeyler öğrenmişler, insanların etkisiyle toplum, ona bağlı olarak da sanat değişik evreler yaşamıştır. Kimi toplumlar süratle değişirken, ileriye atılır, kimisi de ağır ağır değişim geçirirken, ara sıra geriye bakar. Bu toplumların tarihsel, kültürel ve dinsel özelliklerinden gelmektedir.

İlkel toplumda birey, dünyayı sanatsal olarak özümlemeye kalktığı zaman, kendini bütün kabilenin bir temsilcisi olarak hisseder. Sanatçının dünya görüşü, içinde bulunduğu toplumsal konumca bilinçli veya bilinçsiz olarak koşullanmış ve sınırlanmıştır. Ayrı toplumsal koşullar altında yaşayan sanatçıların, salt düşünce tarzı bakımından değil, duyuş, seziş bakımından da farklılıklar gösterdikleri görülür. Ancak bir sanatçının içinde bulunduğu sosyal durumla, ortaya koyduğu yapıtlar her zaman paralellik göstermeyebilir (Ersoy, 2002:55).

Benzer şekilde, Osmanlı Devleti'nin Avrupa'yla kültürel olarak yakın ilişkilerinin başladığı 18. yüzyıldan itibaren sanat anlayışımız Avrupalı anlamda olmuş, ancak buluşlarda, teknolojiye ve günlük hayatta, Avrupa gibi, sanatın itici gücünden yararlandığımız söylenemez (Tepecik, 2002).

1.1.3.2. Sanatın Tasarım Kaygısı ve Görsel Estetik Edindirme İşlevi

Estetiğin yalnız güzellik dediğimiz değeri inceleyen bir bilim, bir güzellik felsefesi olması, daha en baştan estetik dediğimiz bilimin araştırma alanını çok dar olarak sınırlamış olacaktır. Çünkü estetik, dar anlamında yalnız bir değer felsefesi, bir değer bilimi olarak anlaşılabilirse bile, bu bilimin sınırları içine güzellik değeri gibi başka değerler de, sözgeşi, yüce trajik, komik, zarif, ilginç, çocuksu (naif) ve hatta çirkin değeri de girer. Bütün bu değerlerin, en az güzellik kadar estetik ile ilgisi olduğu gibi, onların estetik birer anlamı vardır. Gerçek böyle iken, estetiği yalnız güzel değerlere bağlayıp açıklamak, estetiğin sorun alanını gereksiz yere sınırlamak olacaktır (Tunalı, 1999).

Günümüzün hızla sanayileşen toplumsallaşma süreci içinde değişen yaşam koşullarının, insan düşüncelerinin, değer yargılarının ve ideolojilerinin büyük ölçüde değişkenliğe uğradığı bilinen bir gerçektir. Bu değişkenlikler kuşkusuz insan beğeni ve hazlarının gelişmesine, farklılaşmasına da neden olmuştur. İnsanın gelişim süreci içindeki bu değişkenliklerin tümünün incelenmesine olanak yoktur. Bu gelişim ve değişim sürecinde bazı düşünürler, çıkış noktalarında benzerlik veya aynılıklar olmasına rağmen kendilerine özgü bir takım kuramlar ortaya koyarak farklı estetik teorileri geliştirmişlerdir (Artut, 2001:5).

Baumgarten, Kant ve Hegel' den kaynaklanan geleneksel estetik, estetiğin araştırma alanını ya güzellikte ya da sanatta bulur. Bu anlamda da estetik, ya güzellik felsefesi ya da sanat felsefesi olarak belirlenir. Geleneksel estetik güzellik dediği zaman da, doğa ve teknik güzelliğini, 'bağımlı' güzellik diyerek 'özgür güzellik' dediği sanat güzelliğinin dışında bırakır. Sanatı da, yalnızca 'güzel sanatlar' kavramına bağlar ve güzel sanatları inceler (Tunalı, 1999: 21).

1.1.3.3. Sanatın Birey Üzerindeki Psikolojik Etkisi

Sanat, insanla doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkidir. Bu ilişkiyi oluşturan üç aşama vardır. Birinci aşamada sanatçı olan kişi doğadaki maddi özellikleri (Renkler, Sesler, hareketler ve çeşitli fiziksel dış tepkiler) algılar, ikinci aşamada bu algılar estetik amaçlar göz önünde tutularak hoş giden biçimlere ve kalıplara dökülür. Son aşamada ise sanatçıda daha önceden var olan duygu ve heyecan durumlarına yeni algılar uydurulur. Sanat yetkinliğinin ve gelişmesinin en üst düzeyine yükseldiği zaman, yarattığı hayallerle, kendi özüne daha uygun düşen bir anlatım türü, gerçeği dile getiren daha iyi bir anlatım biçimi bulur.

Genel bir sanat teorisine göre: İnsan duyularının önüne konan şeylerin biçim, yüzey ve kütesine göre davranır. Eşyaların belli ölçülere göre düzenlenmesi hoşumuza gider. Böyle bir düzen eksikliği ise insanda sıkıntı yaratır. Bir nesnenin insana hoş bir etki getirebilmesine güzellik denir. Güzellik hayal gücümüz ile düşünce gücümüz arasındaki uyumdur. Çıkarısız bir hazdır. Çirkinlik ise duygularımız arasındaki biçim bağlantısının sağlanamamasıdır. Güzellik kavramı çoğu kez aldatıcı belirtiler gösteren ve tarih boyunca durmadan değişen bir olay olarak değerlendirilebilir. Aslında sanatta bütün bu belirtileri içine alır (Ersoy, 2002:6).

Marx'a göre, bir nesneyi, bir obje'yi güzel kılan yalnız obje'nin nitelikleri değil, aynı zamanda süje'nin duyularıdır. Süje, obje'yi güzel olarak kavrayacak duyusal yetenekten yoksunsa, o obje hiçbir zaman güzel olarak kavranamayacak ve güzel olarak belirlenemeyecektir (Tunalı, 1999:37).

Doğa karşısında insanın aldığı estetik tavır ve estetik algı estetik hoşlanmaya dönüşür. Güzel bir şiir, bir müzik parçası ya da resim de bizde estetik haz uyandırır. Duyusallık estetik tavır ve yaşantı için zorunlu bir temeldir. Bu duyusallık ile estetik hoşlanma arasında bir ilişki vardır. Örneğin kışın sıcak bir odaya girmek ya da yazın soğuk bir şey içmek hoşumuza gider. Bütün bunlar duyusal hoşlanmalardır. İzlediğimiz bir tiyatrodan ya da okuduğumuz bir romandan da haz alırız. Ama bu haz aynı tip bir haz değildir. Çünkü duyusal hoşlanmalar belirli bir dış uyarıcının varlığına bağlı olup, uyarıcı olduğu sürece sürer, uyarıcı ortadan kaybolunca, duyusal hoşlanma da ortadan kalkar. Buna karşılık estetik haz, Örneğin: dinlediğimiz müzik bitse dahi bizde bıraktığı etkiler sürer. İzlediğimiz bir oyunun, okuduğumuz bir romanın günlerce etkisinde kalırız (Ersoy, 2002:7).

Objelere (nesne) yönelik algılama etkinlikleri gerçekliklerin göstergeleridir. Örneğin masa, algının bildirdiği bir gerçekliktir. Algı duyularla anlamlı bütünlük gösterir. Estetiksel algı sanat yaratımının başlangıcında bitimine kadar olan süreç içindeki manevi, psikik bir insan etkinliğidir. Sanat yapıtının Bu nedenle sanat psikolojisinde önemli bir faktör olarak gündeme gelir (Artut, 2001:6).

1.1.4. Sanatın Geleceğine Dair Öngörüler

Günümüzde estetik değerler hızla gelişen sanayi ve ekonomi ile birlikte daha pragmatik hesaplarla karşımıza çıkmaktadır (Bilimsel ve teknolojik olanaklar neredeyse sanatçının gücünü üslenecek düzeye erişmiştir). Çağdaş estetik, bilgi kuramı nesnenin estetik sorunları bağlamında deneysel, duyusal, algı ve düşünsel sorgulamalar ile birlikte farklı anlayış, düşünce ve yaklaşımları da beraberinde taşımaktadır (Artut, 2001: 40).

Özellikle 20.yüzyılın başından itibaren sanat eğitimi okullarda belirgin bir ağırlık kazanmaya başlamış ve gittikçe etkinliğini arttırmıştır. Artık günümüzde tüm eğitim kademelerinde sanat eğitimi düzenli bir biçimde öğrencilere verilmektedir (Tepecik, 2002:12). Dolayısı ile artan eğitim ve disiplin sayesinde gelecekte sanatın daha akademik ve bilinçli bir ortama taşınacağını söyleyebiliriz.

1.2. Teknoloji ve Sanat İlişkisi

Yaşamın her alanında olduğu gibi, teknolojinin sanat üzerindeki etkileri de yadsınamaz. Bu ilişkinin ne yönde olduğu ve ne ölçüde olduğu günümüzde hala tartışılmakla beraber, sanatın teknolojiye dayalı bir değişim içerisine girmesinin 20.yüzyıla birlikte başladığını söyleyebiliriz (Tepecik, 2002:12-13).

1.2.1. Teknolojinin Tanımı

Teknoloji, Yunanca τέχνη (sanat) ve λογία (bilmek) sözcüklerinin birleşimlerinden oluşmuştur. İnsanoğlunun gereklerine uygun yardımcı alet ve araçların yapılması ya da üretilmesi için gerekli bilgi ve yetenektir. Teknoloji ayrıca, bir sanayi dalıyla ilgili üretim yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri kapsayan bilgidir.

Bir insan etkinliği olarak teknoloji, insanlık tarihinde bilim ve mühendislikten önce ortaya çıkmıştır. Teknolojinin, bilimin uygulamacı yönü olduğu görüşleri de vardır. 20. yüzyılın ortalarında insanlık teknoloji alanında uzayı keşfetmek için Dünya dışına insanları yollayabilecek kadar gelişme kaydetmişti ve bu gelişmeler sanatı da etkilemekte idi. (<http://www.wikipedia.org/teknoloji>)

Sanat,, bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri kapsayan bilgidir (<http://www.tdk.gov.tr>)

Galileo'dan Einstein'a dek Batı bilimi 'doğa yasaları' düşüncesi üzerine temellenmiştir. Rönesans döneminin Floransalı mimarı ve hümanisti Leon Battista Alberti, 'istedikleri takdirde insanların her şeyi yapabileceğini' iddia ediyordu. Ama insanlar 'her şeyi' nasıl yapabilirler? Yanıt Francis Bacon'dan geldi: Doğa yasalarına boyun eğerek. Ama doğa yasalarına boyun eğmek, bu yasaların neler olduğunun bilinmesini gerektirir. O tarihten bu yana her şeyi bilme ve her şeye gücü yetme düşünceleri birbiriyle sıkı sıkıya bağlantılı olmayı sürdürdü....." Teknolojinin insandan kaynaklanan her şeye güç yetirme arayışını ve dönüştürme gücünü Marx, Kapital'de şöyle dile getiriyordu:

“ Teknoloji insanın doğa ile baş etme tarzını, hayatını sürdürmesi için gerekli üretim sürecini açığa vurur ve böylelikle aynı zamanda insanın toplumsal ilişkilerinin oluşum tarzını ve bu ilişkilerden kaynaklanan zihinsel kavrayışları ortaya koyar.....” (TMMOB Ölçü Dergisi, 2002: 56)

1.2.2. Teknolojinin Tarihçesi

Uygarlık tarihinin ilk dönemlerinde insanın alet yapmakta kullandığı başlıca malzeme olan taş, bu dönemlere adını vermiştir. Hayvancılık ve tarımın başladığı ve yerleşik yaşama geçilen Neolitik Çağda çeşitli taş türlerinin yanı sıra kil, tuğla ve ağaç kullanılmaya başladı. Ateş yakmanın bulunması, ok ve yay, tekerlek, ev yapımında tuğla kullanılmaya başlaması, tahılın öğütülmesi (ilkel el değirmeni) ve kilin pişirilmesi (çanak çömlek yapımı) teknikleri bu dönemin başlıca teknolojik ilerlemeleridir. (Ayrıca bak. Mezolitik Çağ; Neolitik Çağ; Paleolitik Çağ.) İÖ 3000-500 arasında kentlerin ortaya çıkmasıyla teknoloji alanında yeni bir çığır açıldı. Kentleşmeyle birlikte bakırdan yararlanılmaya başladı, alışım (özellikle tunç) yapımı bulundu, zanaatkarlar (özellikle metal işleyicileri ve camcılar) ve ilk bilim adamları (Sümerler, Mısır Uygarlığı ve Mezopotamya astronomlar) yetişti. Yelkenin icadı, düzenli ulaşım yöntemlerinin geliştirilmesi, şarap ve preste sıvı yağ elde edilmesi, büyük tuğla tapınakların inşası, dikilitaşlar bu dönemin en önemli teknolojik gelişmelerini oluşturur (Yardımcı, 2005:44).

İÖ 500-İS 500 arası, Eski Yunan ve Roma uygarlıkları dönemidir. Felsefe, din, politika, hukuk, şiir, tiyatro, kuramsal düşünce ve soyut bilim (özellikle matematik) açısından çok önemli gelişmeleri simgeleyen bu dönem, teknoloji yönünden aynı parlaklıkta değildir. Bu dönemin en önemli teknolojik gelişmeleri arasında Anadolu'dan kaynaklandığı sanılan demir işleme ve çelik üretimi teknikleri sayılabilir.

Gelmiş geçmiş en büyük birkaç bilim adamından biri olan Arkhimedes, doğduğu ve yetiştiği Syrakuz'a'nın Roma istilasından korunabilmesi amacıyla bulup geliştirdiği olağanüstü silahların yanı sıra, vida, makara ve kaldıraç gibi çok önemli mekanik buluşlar gerçekleştirmiştir. İskenderiyeli mühendisler, örneğin Ktesibios ve Heron tulumba, hava ve su akımıyla çalışan aygıtlar, hava basınçlı makineler ve vida

açma makineleri gibi önemli buluşlar gerçekleştirdiler. İskenderiye Okulu yalın mekanizmalardan "makine" olarak nitelendirilebilecek karmaşık düzeneklere geçişin öncüsü, olmuştur. Yunan mimarlığı bütün sanatsal görkemine karşın teknolojik açıdan büyük bir önem taşımaz. Romalılar Yunan mimarlık üslubunu kopya etmekle yetindilerse de, yapı teknolojisinde bazı önemli başarılar ortaya koydular. Su altında sertleşebilen dayanıklı bir çimento geliştirdiler, kemer, tonoz ve kubbenin mimari olanaklarından olabildiğince yararlanarak amfityatrolar, sukemerleri, tüneller, köprüler, surlar, deniz fenerleri yaptılar, çok geniş ve düzenli bir karayolları ağı kurdular (Yardımcı, 2005:21).

Batı Roma İmparatorluğu'nun M.S. V. yüzyılda çöküşünü izleyen bin yıllık süre ortaçağ olarak bilinir. Ortaçağda teknolojinin tarihi, büyük ölçüde geçmiş uygarlıkların kazanımlarının yeniden bulunması, saklanması ve bir ölçüde değiştirilmesi olarak özetlenebilir. Bu dönemde İslam uygarlığı, Eski Yunan'daki bilimsel ve teknolojik birikimin mirasçısı olmuş, bu birikime önemli katkılarda bulunmuştur. İspanya, Sicilya ve Kuzey Afrika üzerinden Batı Avrupa'ya geçen bu birikim, çok önemli bir öge olarak Çin ve Hint uygarlıklarının ürünlerini de içeriyordu . Çin'de, İS 10. yüzyılda batıda henüz bilinmeyen önemli teknikler ve ürünler geliştirilmiş durumdaydı. Bunların arasında ipek işçiliği, barut, demir dökümü, kâğıt, çünkü türünden yelkenli gemiler, uçurtma, yel değirmeni ve porselen sayılabilir. Ortaçağda batının teknolojik gelişimini simgeleyen başlıca yenilikler şöyle sıralanabilir: At nalı ve üzeninin geliştirilmesi ve atın gerek tarımda, gerekse savaşta önemli bir güç kaynağı olarak kullanılmaya başlaması; su çarkı ve yel değirmeninin yaygınlaşması ye bu aygıtların tahılların öğütülmesinde, ezerek yağ çıkarmada, tahta kesmede, yün dövmede, yeni geliştirilen çakırğa enerji sağlamada kullanılması, kömür çıkarımı; barutun ve topun bulunması; ip ve fiç, dökme demir ve sabun yapımı tekniklerinin geliştirilmesi; kale ve şatoların inşası; pusulanın kullanılmaya başlaması; 14. yüzyılda ilk mekanik saatin yapılması; 15. yüzyılda matbaanın icadı.

16. yüzyılın başından itibaren ulusal devletlerin ortaya çıkması, Reform ve özellikle Rönesans dönemlerinin yol açtığı bilimsel devrim, bu gelişmeye büyük hız kazandırdı. Batı teknolojisinin temellerinin 1500-1750 arasında atılmış olduğu söylenebilir. Rönesans'ın yol açtığı bilim devriminin öncü kişisi Galilei'dir. İngiltere'den

R. Böyle, Almanya'dan Otto Von Guericke ve Fransa'dan D. Papin'in kuramsal öncülüğü, T. Newcomen'in 1712'de buhar makinesini bulmasıyla sonuçlandı. Atmosfer basıncında çalışması nedeniyle verimi çok düşük olan Newcomen makinesi, daha çok maden ocaklarından su pompalamakta kullanılmakla birlikte önemli bir teknolojik gelişmeyi simgelemiştir. Avrupa ülkelerinin Hint Okyanusuna ve Yenidünya'ya açılmaları pek çok yeni ürünün ve bunlara ilişkin imalat tekniklerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu ürünler arasında öncelikle çay, şeker, tütün, pamuk ve kakao sayılabilir (<http://ansiklopedi.turkcebilgi.com/Teknoloji>).

1.2.3. Teknolojinin Temel İşlevleri

Bütün dünya teknolojik devrimin getirdiği olanaklar tarafından kuşatılmıştır. Bundan on yıl önce bilgisayar teknolojisinden yararlanabilmek oldukça sınırlıydı. Bugün ise neredeyse hiçbir kurum bilgisayarsız çalışamaz durumdadır. Hemen, hemen her gün dünya borsa ve bankalarında trilyona yakın dolar işlem görmektedir. Global finans, elektronik ticaret-internet, iletişim ve medya etki ve etkinlikleri milyonlarca insana yeni anlayış ve yaşam biçimlerini de beraberinde getirmektedir. Geleceği belirleyen bu değişim güçleri ulusal sınırlarda durmuyor, geleneklere bağlı kalmıyor, hiçbir kişiyi ya da ülkeyi durup beklemiyor. Çünkü bu güçler kaçınılmaz bir evrensellik niteliğini taşımaktadır (Artut, 2001:118).

1.2.3.1. Toplum Yaşamı Üzerindeki Etkileri

Bilgisayarın eğitimde kullanılması, esas itibariyle, gör-ışit tekniklerinin mantıki bir gelişimidir. Bununla beraber bu araç, diğer yardımcı eğitim araçları yanında yer alırken temel öğretimde kavramında köklü değişikliklere yol açacağı benzetilmektedir (Alkan, 1984: 15).

Teknolojik ilerlemede toplumsal kaynakların (sermaye, gereç ve vasıflı işçi) büyük önemi vardır. Leonardo da Vinci'nin (1452- 1519) notlarında yer alan helikopter, denizaltı ve uçak tasarımlarının hiçbiri gerçekleştirilememiştir; aynı olgu, örneğin, Charles Babbage'ın (1792- 1871) ayrıntılı bilgisayar tasarımları için de geçerlidir. Bir

teknolojik gelişimin gerçekleştirilebilmesi için uygun gereçlerin (metali plâstik; şeraittik, dokuma vb), uygun yöntem ve tekniklerin ve bunları uygulamaya yetenekli teknik becerinin bulunması gerekir.

Teknolojik ilerlemenin bir başka koşulu da toplumsal ortamın yenilikleri algılayıp benimsemeye açık olması, toplumdaki egemen güçlerin yeniliklere karşı olumlu tavır almasıdır. Bu olumlu tavır yalnızca bir alanda, örneğin yalnızca yeni silahlar ya da yalnızca yeni denizcilik yöntemleri geliştirilmesinde kendini gösterebilir ya da örneğin 18. yüzyılda İngiliz orta sınıfında görüldüğü gibi, genel olarak yeniliğe ve gelişmeye yönelik olumlu bir davranış biçiminde ortaya çıkabilir.

Teknolojik gelişme, günümüzde pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Günümüz toplumları bu gelişmeler karşısında önemli kararlar almak durumundadır. Teknolojik gelişmeyi toplumsal amaçlarla uyumlu olacak biçimde denetleyip düzenlemenin gerekliliği ve teknolojinin günümüzde çok büyük bir hızla ilerlediği de göz önüne alındığında, toplumlara büyük bir sorumluluk yüklenmektedir.

Teknolojik gelişmenin ortaya çıkardığı temel sorunları dört ana başlıkta özetlemek olanaklıdır: Nükleer teknolojinin yol açtığı sorunlar, nüfus patlaması, öbür toplumsal sorunlar ve çevre sorunları. Nükleer teknolojinin denetimi sorunu, temel olarak siyasal bir sorundur. Bu sorunun temelinde, dünyanın, her biri bir devlet biçiminde örgütlenmiş olan çeşitli uluslara ayrılmış yapılar yatmaktadır.

Atom bombası, bilim adamının, topluma karşı sorumluluğu konusunu ciddi bir biçimde gündeme getirmiştir. Teknolojinin yalnızca bir araç olduğu, yapıcı amaçlar için de, yıkıcı amaçlar için de kullanılabileceği genel olarak kabul gören bir görüştür. Buradaki temel sorun, bu kullanım biçimini toplumların hangi süreçlerle belirleyeceği sorunudur. İnsanlık, nükleer yıkım tehlikesini atlata-bilirse, çok yakın bir gelecekte büyük bir nüfus patlaması sorunuyla karşı karşıya gelecektir. Bu sorunun çözümünde, modern teknolojinin de yardımıyla, tutulabilecek iki yol vardır. Bunlardan birincisi doğum kontrolü yöntemlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Teknolojinin bu konuda sunduğu olanaklara, kimi ahlaki değerler ve tabular karşı çıkmaktadır. Dünya nüfusunda belirli bir dengenin sağlanabilmesi için bu çatışmanın bir biçimde çözülmesi

gerekmektedir. Öte yandan en iyimser tahminler bile uygulanacak doğum kontrol programlarıyla nüfus artış hızında 20. yüzyılın sonunda ancak küçük bir azalma sağlanabileceğini öngörmektedir. Bu durumda dünya gıda üretiminin artırılması için çok yoğun çabaların harcanması gerekmektedir. Modern teknolojinin bu çabada çok büyük katkısı olacaktır (<http://ansiklopedi.turkcebilgi.com/Teknoloji>).

1.2.3.2. Yaşanılan Çevre Üzerindeki Etkileri

Özünde teknoloji, insanların hayatlarını yoluna koymak için tasarlanmıştır. Bu insanların hepsine destek olsun diye teknolojiye sahip olmalıyız. Her yıl çok daha fazla araba yollara çıkmakta. Bu yeni araçlar önceki modellerden daha çevreyle barışık olmasına rağmen, artan araç sayısını inkâr edemez. Toplum olarak bizim yerimiz, çevresel problemleri ele almak, negatif etkileri keşfettikten sonra değil, etkiler genel toplumun gündelik yaşantısında sıkıntılara neden olduktan sonra hayatlarımızı değiştirmektir. Birleşmiş Milletler Devleti, bir gazın soğutma sistemlerinde kullanımının yasaklanmasından 15 yıl önce, onun çevresel zararlarını biliyordu. CFC (Koloro florokarbon gazı) de aynı durumdadır. Teknolojimiz gezegenimizi harabeye çeviriyor. Son yüzyıllardaki tıbbi ilerlemeler yaşam ümidini arttırdı ve ahlak kıymetini çarpıcı olarak düşürdü. Bu yüzden dünya nüfusu bir sonraki yüzyıl sonundan önce kendini ikiye katlayabilecektir. Eğer biri şimdiki nüfus dalgasını dikkatle gözden geçirirse, değerlerin sembolik olduğunu göreceksiniz. Hemen hemen bütün çevresel felaketin doğrudan nüfusla bağlantılı olduğunu tartışacağım. Nüfus patlaması meydana geldiğinde (endüstriyel devrimin bir sonucu olarak gerçekleşti), çevresel problemler gözükmeye başladı. Bu yüzyılın başlarından bu yana, nüfus iki katına ulaştı ve tekrar katlandı. Teknolojinin çevresel etkileri sadece son zamanlarda idrak edildi.

- 1- Otomobiller ve aerosol kutuların fazlalığına bağlı olarak – ozon incelmesi ve delinmesi
- 2- Toprakların genişletilmesi, kâğıt ürünleri için kesim gibi..., hayvan endüstrisi için milyonlarca hayvanın üretilebileceği çayırlar yaratmak için – yağmur ormanlarının katledilmesi

Bu örnekler nüfusun süratli bir şekilde devamlı arttığı gerçeğine işaret eder. Teknoloji yüzünden artan nüfus, bildiğimiz üzere doğal dünyanın sömürüsüne dayalı geniş bir market yaratmaktadır.

(http://www.geocities.com/yesilanarsi/yazilar/teknolojinin_cevresel_etikleri.htm)

1.2.3.3. Bireyler Arası İletişim ve Sosyal Yaşam Üzerindeki etkileri

Okullarda bilgisayar, öğrenim sürecinin verimli kullanılmasına olanak sağlar ve geliştirir. Sınıfta konuşan, yazdıran, gösteren klasik öğretmen etkisini zayıflatır, onları geleneksel yaklaşımdan kurtarır, öğrencinin doğal öğrenme içgüdüsüne yanıt veren bir sisteme dönüştürür. Ayrıca öğrencilerin bilgileri kendi istekleri hızda araştırmalarına, yazılı metinlerden olduğu kadar görsel ve işitsel ortamlarda öğrenim yapmalarına, modeller üzerinde deneme ve etkinliklerde bulunmalarına, birbirleriyle işbirliği ve iletişim içine girmelerine olanak sağlar (Artut, 2001:120).

John Dewey ve bazı eğitim reformcuları daha 1899'da didaktik (öğretici) eğitimden deneyimci eğitime geçilmesini önerdiler. Ancak çocuklara çeşitli deneyimler verecek bir eğitim sisteminin kurulması çok masraflıyken, bilgisayarda sanal bir deneyler dünyası ağa bağlı her çocuğun parmağının ucunda olacak. Web sayfaları dünyanın önemli müzelerinde sanal bir yolculuk gibi daha önce hayal bile edilemeyen konuları da kapsar, teknoloji öğretmenlerin sınıflarını yaşa ve beceriye göre bölerek kişiselleştirilmiş eğitim vermelerine fırsat tanır. Örneğin, 11 yaşındaki bir resim öğrencisi renk teorisi konusunda sınıfta anlatılanları desteklemek amacıyla öğretmen tarafından belirlenmiş ve yaşına uygun malzemeye on-line erişmek için internet'e girebilir. On-line bir sınav, tamamlayıcı renklere yaklaşımı belirler, öğrenci Seurat'ın eserine bağlanarak sanatçının hoş gidecek görsel etkiler yaratmak için gözün renk algılamasından nasıl yararlandığını gösterebilir (Gates, 1999:15).

1.2.4. Teknolojinin Geleceğine Dair Öngörüler

Başlangıçta büyük yer kaplayan, pahalı ve kullanımı uzmanlık isteyen bilgisayarlar artık gittikçe küçülmekte, fiyatları düşmekte, kullanımları ise

kolaylaşmaktadır. Bu anlamda bilgisayarlar teknolojik olarak eğitim sistemine hızlı bir şekilde girmektedir (Haddens ve Speer, 1997:337).

Evrimsel kurama göre teknolojik yenilik sürecinin çok önemli bir özelliği, bu sürecin belirsizlik içermesidir. Teknolojik yeniliğe yönelik yürütülen Ar-Ge çalışmalarının sonuçları önceden tahmin edilemeyeceği için, Ar-Ge çalışmalarına yapılan yatırımların başarılı olup olmayacağı da belirsizdir. Bu durum firmaların Ar-Ge çalışmalarına yaptığı yatırımlar arasındaki farkı açıklamaktadır. Bu nedenle evrimsel teori teknolojik değişim ve bilgiyi ekonomik sistemde dışsal bir unsur olarak görmez. Teknolojik değişim, firmaların çabası ve Ar-Ge çalışmalarına yaptığı yatırımla sağlanmaktadır. Ancak, firmalar örgütsel zayıflıklar nedeniyle makinelerin verimli ya da verimsiz kullanılabileceği sosyal sistemlerdir; aynı şekilde hareket etmez ve aynı üretim fonksiyon eğrisi üzerinde hareket etmezler. Aynı çevresel etkenlerle veya piyasa koşullarıyla karşılaştıklarında bile firmalar aynı şekilde hareket etmez ve birbirinden farklı kararlar verirler. Birçok sektör için yaparak öğrenme önemli bir olgudur ve Ar-Ge faaliyetinin yerine geçebilir. Bir ülkedeki firmaların yürüttükleri Ar-Ge çalışmalarıyla yarattıkları teknolojik yenilikler sonucu elde ettikleri ticari başarılar o ülkenin bütün olarak refahını arttıracaktır. Buna bağlı olarak, Avrupa Komisyonu'nun Avrupa Birliği ülkelerinde teknolojik yenilik sürecini etkileyen faktörleri araştırıp AB'nin bu alandaki kapasitesini arttırmaya yönelik öneriler geliştirmek amacıyla, 1995 sonunda yayımladığı raporda (Avrupa Komisyonu, 1995) teknolojik yeniliğin bireysel ve toplumsal ihtiyaçların (sağlık, dinlenme, çalışma, ulaşım v.b.) daha iyi bir düzeyde karşılanmasını sağladığı, ayrıca bütün girişimlerin rekabet güçlerini sürdürebilmek için sürekli yenilenmeye gereksinimleri olduğu vurgulanmaktadır (TMMOB 50.yıl yayımları,2002:42).

1.2.5. Teknolojinin Sanat Üzerindeki Etkileri

Teknoloji özellikle 20.yüzyılda Avrupa'da başlayan ve tüm dünyaya yayılan bir sözcüktür. İnsanın tarih boyunca el yardımı ile yaptığı pek çok işi araç-gereç ve makina yardımı ile yapmaya başlaması 20.yüzyıla rastlar. Almanya'nın gelişiminde önemli bir yeri olan Bauhaus okulunun kurucularından Walter Gropius, sanat ve

teknoloji ilişkisini şöyle açıklamaktadır; “El işçiliğinden endüstriye geçiş, kişisel tecrübeden kollektif deneyime geçiş demektir” (Tepecik, 2002:13)

Eskiden sanat derslerinin daha etkin ve kalıcılığının sağlanılmasında kullanılan Teyp, Fotoğraf, Projeksiyon, Episkop, 8mm'lik Filmler, Slâyt Makineleri Video ve Tepegöz'ün yanı sıra artık oldukça çeşitli grafiksel paket (yazım, çizim ve boyama) programları geliştirilmiştir.

Örneğin tarayıcı (scanner) veya dijital fotoğraf makinesi (dijital kamera) yardımıyla ekrana aktarılan bir resim üzerinde renklendirme, (yaklaşık 16 milyon renk türü) büyütme küçültme, uzatma, genişletme, ekleme ve çeşitli deformasyon ve sesleme işlemleri yapılabilmekte ve bu alandaki değişim ve gelişmeler büyük bir hızla ilerlemektedir (Artut, 2001:119).

Günümüzde, genel görsel iletişim olanaklarının hızla gelişmesinin yanı sıra sanatın görsel, teknolojik dil ve olanaklarında da büyük gelişmeler görülmektedir. Dolayısıyla bilgisayar teknolojisi ile zengin bir sanatsal tasarım ve iletişime yönelik açılımlar gerçekleşmiştir (Artut, 2001:121).

Birey bilgisayarı kullanarak verileri-bilgileri bir kütüphanede, bir CD veya diskette yedekleyebilir, saklayabilir. Veya yedeklenen grafiksel çalışmalardan-resimlerden biri seçilir, bunlar bir araya getirilerek yeni resim ve kompozisyonlar yaratılabilir. Resimlerin renkleri, biçimleri, hacimleri değiştirilebilir, parçalara ayrılabilir, büyütülüp küçültülebilir, silinebilir veya tekrar yerine koyulabilir (Leshin ve Regiluth, 1992:295).

1.3. Sanatçı-Alıcı Buluşması

Her geçen gün giderek günlük hayatımızdaki yerini arttıran teknoloji ve internet, sanatçı alıcı buluşmasını da derinden etkileyerek, bu alanda köklü bir değişim sürecini başlatmıştır. Araştırmanın bu bölümünde, günümüze değin süregelen klasik sanat sunumları ile ortaya çıkan yeni sunum şekilleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

1.3.1. Sanat Alıcısının Tanımı

Sanat alıcısını sadece maddi açıdan para verip eser satın alan ya da koleksiyonerlik yapan kişi olarak değerlendirmemiz, her sanat eseri için sadece bir alıcının olduğunu düşünmemize neden olur ki bu da yanlış bir ifade olur.

Sanat alıcısı, gerek galerilerde, gerek sergi ve bienallerde, ya da bir tablo karşısında sanat eserini inceleyerek, o eserdeki fikrin ne olduğu ile ilgili fikir yürüten kişidir. Kimi zaman galeriye ya da sergiye gelen sokaktan geçen bir vatandaş olabilirken, kimi zamanda televizyonda gösterilen eseri izleyen izleyici olabilir.

1.3.1.1. Sanat Alıcısının Nitelikleri

Ruhsal bir olgu olan estetik beğeni kişiseldir. Baktınız, gördünüz, hissettiniz, beğendiniz, kimin yaptığı önemli değil, rengiyle, biçimiyle, dokusuyla, doğasal, düşsel, düşünsel imgeleriyle sizi heyecanlandırdı, sükûnet veya tam tersi coşku, enerji verdi, ruhunuzu etkiledi hatta vurulduğunuzu düşünüyorsunuz, ederi de uygun geldi, zevkiniz için alıyorsanız, alın, asın, olsun bitsin.

Başka bir açıdan bakıldığında ise bu bir oyundur. Kimine keyif aracı, kimine yatırım, kimine, prestij, kimine gösteriş, kimine geçim, kimine ise bir yaşam tarzı ve felsefesi. Salt keyfinizi tatmin dışında başka değerleri, kriterleri önemsiyorsanız, o halde bu oyunun içine girip eğlenceli, uzun bir yolculuğa çıkabiliriz.

(<http://www.asanat.com.tr/makalegoster.asp?id=14>).

Marksizm'in, pozitivistin sürekli hareket halindeki öznesiz doğa tasarımını; sınıfsal öznenin tarihsel bir perspektifle belirlenmiş dönüştürücü ve devrimci etkisi altındaki doğa ve bu dönüştürme sürecinin tekrar geliştirdiği özne kavramlarıyla indirdiği darbe, sanatçı ve sanat alıcısı bakımından da yeni bir rota çizdi. Marx, bir klasik müzik parçasının ancak iyi eğitilmiş bir kulak tarafından doğru algılanacağını söylerken de Aydınlanma'nın ilerleme ve gelişme fikrini ele alıyor ama bu gelişmenin koşulunu yine sınıfsal bilince bağlıyor, Özne'nin kültürel gelişimini dünyayı değiştirme eylemiyle ilişkilendiriyordu.

Tarihsel materyalizm ise, bu gelişmeye bağlı olarak bir sanat metninin (ister bir resim, ister bir edebiyat ürünü olsun) Öznenin sınıfsal hareketine bağlı olarak ve bu sınıfsal ihtiyaçlar kapsamında bugün başka yarın başka türlü okunabileceğini öngörmüş, sanat eserinin anlamının da tarihsel bir perspektifle bakıldığında, kimi zaman çoğullaştırılabileceğini veya geçersizleşebileceğini söylemişti. Belirleyici olan sınıfsal eylem ve bu eylemin hep ileriye doğru giden yönelimiydi.

Marksizm'in gerçeklik anlayışına getirdiği, karşılıklı birbirini etkileyen bu sınıfsal özne ve nesne diyalektiği, Rönesans'tan bu yana süren gerçeklik, nesnellik, öznenin rolü tartışmalarını daha geçen yüzyılda bitirdi ve bu bakış açısını aşan herhangi bir felsefi sistem yeryüzünde ortaya çıkmadı. Bugün gerçeklik algısını değiştirmeye, anlamı hiçleştirilmeye çalışan post modern düşünürler de Marksist yönetime başvurmadan, Marksizm'in analiz tarzını ele almaktan kaçınmıyorlar. (<http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=1172>)

1.3.2. Sanat Alıcısının Sanat Açısından Önemi

Sanatsal değerlendirmede etkin olan ölçütler kişiseldir yani kişinin algılama yetisine bağlıdır. Dünyamız ve yaşam bundan üç beş yüzyıl öncesinden, bundan elli yıl öncesinden ve geçen seneden farklıdır. Sürekli bir devinim, değişim yaşıyoruz. Yeni görme biçimleri ediniyoruz, bu yeti bize bir plastik sanat eserini değerlendirebilmemizde, “okuyabilmemizde” yardım ediyor Sanat insanlara, doğaya, yaşama, olaylara çok yönlü bakmamızı sağlıyor, algılama gereğini ve yöntemini açılıyor. Bir resmin algılanmasında ve beğenilmesinde kişinin eğitimi, kültürü, aile görgüsü, yaşamda neleri izlediği ve önemseydiği deşifre olur.

Bir sanat yapıtının malzeme maliyeti ortalama yüz dolar ise satış fiyatı iki yüz dolardan yirmi (hatta arz talebe göre kırk, atmış) milyon dolara kadar çıkabiliyor. Mona Lisa'ya değer biçilemiyor.

Malzeme maliyeti ile satış fiyatı arasındaki fark yani yüz dolardan on dokuz milyon dokuz yüz doksan dokuz bin dokuz yüz dolara varan, takdir edilen fark “yaratılmış değer” bedelidir ve tamamıyla sübjektiftir, bu fark sanayici iş adamı

mantığında neler çağrıştırmaz ki. Zaten ülkemizde de resim alımını başlatanlar sanayiciler, bankacılar, iş adamlarıdır

(<http://www.asanat.com.tr/makalegoster.asp?id=14>).

1.3.2.1. Sanatı Yönlendirme İşlevi-Eleştiri Fonksiyonu

Sanat eleştirisi, belli bir sanat yapıtının işlevinden yola çıkarak sanat yapıtının özünü ve kapsamını yorumlamaya, yapıtın toplum içindeki konumunu açıklamaya ve yapıttan çıkarılan bilgileri genellendirmeye çalışır. Sanat eleştirisinin temelleri, sanat yapıtlarının değerlendirilişindeki özsel ölçütleri araştıran belli bir sanat bilimine dayanır. Sanata gittikçe daha çok ilgi duyulması, sanatın gittikçe daha çok anlaşılmasına çalışılması, sanatın bilinci geliştirici işlevi, sanatı kitlelere yakınlaştıracak olan kişilere duyulan gereksinim, bütün bunlar, sanat bilimlerini, sanat yapıtlarına ilişkin geniş katkılarda bulunmaya, bu arada da ortaya çıkan estetiksel-ideolojik sorulara yanıtlar bulmaya götürmektedir. Sanat eleştirisinin sanatsal biçimlenişi, sanat eleştirisinde getirilen yeni çözümler ve değişkenlikler, toplumsal gelişmeyle ilgili bilgiler aktardığı kadar, sanat eleştirisinin içinde yer aldığı sanat ve sanatçı çevresinin de olgunluk düzeyini bize gösterir (Artut, 2001:31).

Tarihsel süreç içinde sanat eleştirisi, Yunan uygarlığında başlamıştır. Yunan şairi Simonides: " Resim sessiz bir şiir, şiir konuşan bir resimdir" sözleri ile sanata eleştirel yaklaşımın ilk örneğini verir. M.Ö. III. yüzyılda ilk sanat eleştirmeni olarak Platon bilinir. Platon resim ve heykel sanatına ait örnekleri değerlendirirken, mimari esasları temel olarak almıştı. Fakat tam bir eleştiri getirememiştir. Çünkü o, edebiyata görsel sanatlardan daha fazla hayranlık duyar. Ona göre, sözlerle açıklanabilen şeyler, çizilebilen veya el hüneri ile yapılabilenlerden daha önemlidir. Platon'un tüm bu görüşleri ve davranışları onun sosyal ve politik değerlendirmeleriyle ilgilidir (Ersoy, 2002:85).

Sanat yapıtlarının eleştirisi, sanatçıların yanı sıra sanat eleştirmenliği alanında eğitim görmüş uzman kişilerce yapılır. Ancak her eleştirmen, sanat yapıtları üzerinde sağlıklı tespit yapamayabilir. Farklı bakış açıları ve görüşler ortaya çıkabilir.

Bu anlamda sanatçı ve eleştiriciyi yanılığa götüren kendi öznel görüşleridir. Kendini beğenme, az düşünme, acele karar verme gibi bazı nedenlerden dolayı yanılmalar olabilir. Şunu da belirtmek gerekir ki yargılar çeşitlidir. İnsanlar mantık, ahlak, ekonomi konularındaki değerlendirmeleri ile birbirlerine karşıt düşüncelere sahip olabildikleri gibi, estetik değerlendirmelerde de çeşitli görüşleri benimsemiş olabilirler. Değer yargılarının farklılığının oluşmasında, beğeni yargılarının önemli rolü olduğu gibi, o sanat yapıtının oluştuğu psikolojik koşulları da hem bilmek, hem de yaşamak gerekir. Örneğin: XIV. yüzyılda yapılmış olan dinsel konulu bir resmin o günün Floransalılarına verdiği ile bize verdiği duygular hiçbir zaman aynı değildir ve olamaz (Artut, 2001:31-32).

Konuyu genel olarak ele aldığımızda; sanat yapıtlarının değerlendirilmesi, (kritiği) iki genel kategoride yapılabilir. Birincisi yapıt (ürün) merkezli olup, sanat yapıtının oluşumunda geçirilen aşamalar, yapıtın plastik dili ve değeri, kullanılan yöntem ve tekniğin özgünlüğü. Diğeri ise sanatçı merkezli olup, daha çok sanatçının öznel nitelikleri üzerinde durulur. Yani; sanatçının bulunduğu toplumsal, sosyal - çevre etkileri, kültürel özellikleri, psikolojisi, dünya görüşü, kişiliği-üslup'u ve eğitimi esas alınır (Artut, 2001:32).

Sanat eleştirisi XIX. yüzyılın ikinci yarısından günümüze, değişik boyutlarda yapıla gelmiştir. Kısa aralıklarla birbirini izleyen yeni sanat akımlarının varlıkları daha çok eleştiriler yardımı ile gerçekleşmiştir. Örneğin: Empresyonizm Fransa'da başlamış, diğer ülkelere yayılmış ve resim sanatında gerçek bir devrim olarak değerlendirilmiştir. Empresyonizm akımının sürdüğü dönemde iyi ve kötü pek çok eleştiri yapılmıştır. Monet ve Zola'nın önderliğinde birçok eleştirmen ve sanatçı toplantılarda buluşarak, fikir alışverişinde bulunmuşlardır. Duranty, Theodore Duret, Paul Elexis, Charles Baudelaire bunlardan birkaçıdır. Louis Leroy adlı gazeteci "Empresyonistler" sözcüğünü kullanan ilk yazardır (Ersoy, 2002:87).

1.3.2.2. Sanatı Destekleme İşlevi-Finans Katkısı

Meşrutiyet döneminde Avrupa sınaî mamullerindeki bazı zorunlu bozukluklara da dayanılarak, bazı kaynaklar henüz büyük sanayi kıstasları ve standartlarını

yansıtmadığı için, yerli tekstil ve deri mamullerinin sınaî imalat ve ürün potansiyeline dikkat çekmiş oluyorlar. Öte yandan 1915 yılı sayımlarına göre dökümü yapılan sanayi kolları arasında, porselen dâhil pek çok alanda gayri Müslimlere ait kuruluşların çokluğu dikkati çekiyor. Küçük el sanatları, halı, seramik vd. hakkında sanayi koşullarını ele alan belgelerden bir fikir edinilemediğine göre, bu alanlarda XIX. yüzyıldaki kadar bile bir varlık gösterilemediği sonucu çıkıyor.

Esnaf cemiyetlerinin 1910–1914 arasını kapsayan dökümlerinde de nakkaş ve kalemkâr esnafından başka, el sanatları içinde görülebilecek herhangi bir alan yer almıyor. 113 Rum testici atölyelerinin İstanbul'da uzun zaman faaliyetlerini sürdürdükleri Kapalıçarşı ve civarında el sanatı kapsamında pek çok küçük atölye faaliyetlerini azınlıkların sürdürmüş olduğu düşünülürse, Türk sanatçıların, bu uğraşların eğitiminin yapılmasını zorunlu kılacak kadar çok olmadıkları görülür. Sanat eğitimi içine ulusallaşma ve ülke geleneklerine bağlanma yönünden çok önemi bulunan süsleme ve el sanatı programlarının girmesi de, Sanayi-i Nefise'de öğrencilere temel beceriler kazandırmayı amaçlayan önemsiz faaliyetler bir yana bırakılırsa, ancak cumhuriyet döneminde gerçekleşebiliyor (Tansuğ, 1999:153).

1.3.3. Sanatçı-Alıcı Buluşması

Bu araştırmada, sanatçı-alıcı buluşması iki ana bölümde incelenmiştir. Bunlardan birincisi sanatın fiziki ortamlarda sunulduğu sanal galeriler, müzeler ve bienaller gibi periyodik etkinlikler olup; ikincisi ise fiziki olmayan, sanal galeriler gibi ortamlardır.

1.3.3.1. Sanatçı-Alıcı Buluşmasının Sağlandığı Fiziki Ortamlar

Yukarıda da sanat alıcısının tanımında verildiği gibi, sanatçı-alıcı buluşması için, alıcı ve eserin fiziksel olarak bir araya gelmesi yeterlidir. Önemli olan eserde anlatılmak istenen fikir ya da olgunun, anlatılması hedeflenen kişi ya da kişilere ulaştırılabilmesidir.

1.3.3.1.1. Sanat Galerileri

Müzeler ve sanat galerileri sanatsal, bilimsel, kültürel ya da tarihsel değeri olan nesnelerin toplandığı, korunduğu, incelendiği, sergilendiği yerlerdir. Müze sözcüğü Yunancada güzel sanatların esin tanrıçaları “Musaların tapınağı” anlamına gelen museion sözcüğünden türetilmiştir. Başlangıçta yüksek eğitim kurumları için kullanılan bu terim ilk kez 15. ve 16. yüzyıllarda Rönesans döneminde bugünkü anlamında kullanılmaya başlandı.

Avrupa’da, özellikle Rönesans döneminde, krallar ve prenslerin yanı sıra, İtalya’daki Floransalı ünlü Medici ailesi gibi, güzel sanatlara ilgi duyan birçok soylu ve varlıklı kimse sanatçıları koruyor, saraylarını süslemek için yapıtlarını satın alıyordu. Sonraki yüzyıllarda ticaretin gelişmesiyle zenginleşen tüccarlar da sanatçılarla ilgilenmeye ve değerli buldukları yapıtları toplamaya başladılar. Müzeler başlangıçta fosillerin, taşların, kabukların ya da bitkilerin de yer aldığı çeşitli nesnelere barındıran özel koleksiyonlar biçimindeydi. Müzelerin gelişimi bu özel koleksiyonların bazılarının halka açılmasıyla gerçekleşti. Floransa’da dünyanın en büyük sanat galerilerinden biri olan Uffizi Galerisi, aslında Medici ailesinin özel koleksiyonuydu. Bugün dünyanın en önemli müzelerinden biri olan Londra’daki British Museum ise İngiliz hükümetinin 1743’te üç değişik koleksiyonu “sadece uzman kişilere değil, halkın yararına ve kullanımına açma” kararıyla oluştu.

1.3.3.1.2. Müzeler

Doğa tarihi, bilim ve teknoloji, sanat ürünleri ve antika eşyalar gibi çeşitli koleksiyonları içeren genel müzeler olabildiği gibi, yalnızca tek bir konuda uzmanlaşmış müzeler de vardır. Sanat müzeleri ve sanat galerileri genellikle resim ve heykel gibi sanat ürünlerini sergiler. Genel sanat müzeleri ise resim ve heykelin yanı sıra grafik ve dekoratif sanat yapıtlarını da barındırır. Bazı müzeler de doğu sanatları, modern sanatlar ya da halk sanatları gibi özel bir sanat dalının kapsamına giren yapıtlara yer verir.

Günümüzde artık üretilmeyen eski model trenlerin, uçakların, otomobillerin ya da yöresel mimarlık örneklerinin açık alanlarda sergilendiği açık hava müzeleri de vardır. Bazı ülkelerde, özellikle kırsal kesimlerde yaşayan halka ulaşmak amacıyla, gezici müzelere rastlanır. Çocuklar için özel bölümleri olan ya da özellikle çocuklar düşünülerek kurulan müzelerde görsel ve işitsel gereçler aracılığıyla küçük izleyiciler katılıma özendirilir.

Müzelerin işi değerli ve ilginç nesnelere oluşan koleksiyonları saklamak, korumak ve bunları sergilemektir. Parçalar ziyaretçilere tanıtılmak ve bilgi vermek amacıyla etiketlenir. Geçmişte müzelerde olabildiğince çok sayıda parça sergilemeye önem verilir, serginin düzenlenmesi ve parçaların sunuluş biçimiyle pek ilgilenilmezdi. Oysa günümüzde müze ve galerilerde düzenleme biçimine özel önem verilmektedir. Bazı sergilerdeyse ziyaretçilerin gösterilere ve deneylere katılmasına, özellikle çocukların sergide yer alan makine ve gereçleri kullanmasına izin verilmektedir.

Müzelerin yönetimi müze müdürlerinin sorumluluğundadır. Büyük müzelerde değişik bölümlerden sorumlu, her biri kendi bölümü konusunda uzmanlaşmış, birden fazla müze müdürü bulunur. Bazı müzeler, ziyaretçilerin sergilere ilişkin bilgi edinmeleri ve ilgi duymaları için seminer, film gösterisi gibi eğitim amaçlı programlar hazırlar. Son yıllarda bu türden eğitsel programlara daha çok önem veren müzelerin çoğu bir yandan da araştırma ve çalışma yapmak isteyen uzmanlara ve sanatçılara çeşitli olanaklar sağlamaktadır. Müzeler çeşitli yollardan toplanan parçalarla koleksiyonlarını genişletir. Arkeoloji müzeleri yeni parçaları genellikle kazı alanlarından toplarlar. Bunun için kazı bölgelerine konularında uzmanlaşmış kimselerden oluşan ekipler gönderilir. Çeşitli kuş, hayvan ve bitki örnekleri sergileyen müzeler keşif gezileri yapmak için doğa bilimlerini uzmanlarını görevlendirir. Bazı koleksiyoncular koleksiyonlarının tümünü ya da birkaç parçasını kendi istekleriyle müzelere bağışlar ya da müzeler bu parçaları sahiplerinden satın alır.

Bir müzeye gelen parçalar önce ayrıntılı bir biçimde incelenir, nerede, ne zaman, nasıl ve kimin tarafından yapıldığı belirlenir. Daha sonra gerekiyorsa onarılır, fotoğrafı çekilir ve sınıflandırılır. Eğer hemen sergilenmeyecekse uzmanlarca özenle saklanması ve korunması gerekir. Parçaların ısı, nem ya da is gibi olumsuz etkenlere

karşı zarar görmeden korunabilmesi için çeşitli yöntemler uygulanır. Zarar gören ya da bozulan parçalar uzun ve yorucu bir onarım işleminden geçer.

Müzeler zaman zaman düzenledikleri geçici sergiler için başka müzelerden ya da özel koleksiyonculardan ve satıcılardan bazı parçaları ödünç alabilir. Sergi sırasında müzedeki yapılara ilişkin ayrıntılı bilgi içeren, çoğunlukla resimli kataloglar hazırlanır.

1.3.3.1.3. Periyodik Etkinlikler-Bienaller, Trienaller v.b.

Sanat galerileri ve müzelerin dışında iki yılda bir yapılan bienaller, üç yılda bir yapılan trienaller ya da festival sergileri, açılış sergileri, belediye ve il kültür müdürlüklerinin yapmış oldukları etkinlikler gibi pek çok fiziki ortamda sanatçı-alıcı buluşması gerçekleşebilir.

Kurt Wenner gibi bazı sanatçıların ifadeleri ile sanatçı-alıcı buluşması sokakta dahi olabilmektedir. Bu açıdan, sanatçı-alıcı buluşmasının en genel anlamı ile sanatçının eseri ile sanat alıcısını bir araya getiren ortamların tümü olduğunu ifade edebiliriz.

1.3.3.2. Sanatçı-Alıcı Buluşmasının Sağlandığı Diğer Ortamlar (fiziki olmayan)

Bu bölümde, sanatçı alıcı buluşmasının sağlandığı ve fiziki olmayan diğer ortamlara kısaca değinilmiştir. Kimi zaman bir sanat eserindeki bir konu yada kimi zaman bir cep telefonundan çekilmiş bir resim yada internet üzerinden yayınlanan bir sergide de bu buluşma gerçekleşebilir.

1.3.3.2.1. Sanal Galeriler

İnternet sanatı (www'in araç olarak kullanıldığı durumlarda web-art, web sanatı; genel anlamda ağları kullandığında ağ sanatı, net sanatı, net-art), İnternet'i temel gereç (mecra) olarak kullanan ve video sanatında olduğu gibi konusunu da kullandığı mecradan alan; dolayısıyla İnternet, İnternet kültürü, teknoloji-toplum ilişkileri gibi konuları irdeleyen kültürel üretim şekli, sanat çeşididir. Walker Art Center'ın eski

küratörü Steve Dietz'in deyişiiyle İnternet sanatı projeleri, izlenmesi/ ifade edilmesi/katılımının sağlanması için İnternet'in hem gerekli hem de yeterli koşul olduğu projelerdir.

İnternet sanatı sanatsal web sitelerinde biçimlendiği gibi, e-mail projeleri, online video, internet bazlı yazılımlar, internet bazlı enstalâsyonlar, ses ve radyo işleri, tarayıcı sanatı, spam sanatı, kod şiiri gibi uygulamaları da kapsar. İnternet'in getirdiği yeniliklerle sanatçıların önünde sınırsız imkânlar açılmış, bu internet sanatı terimini biraz belirsiz ve fazla genel kıldıysa da, genel anlamda çağdaş sanatın değişmesi ve genişlemesine katkıda bulunmuştur.

İnternet sanatı, oturmuş bir terminolojiye sahip değildir. 'İnternet sanatı', 'web sanatı', 'ağ sanatı', 'net sanatı', 'net-art', 'net.art' gibi terimler bir arada kullanılabilmektedir. Bunlardan sadece net.art çoğunlukla erken dönem internet sanatı için kullanılır.

Türkiye'de net-art konusu dünyada olduğu gibi kült olmamıştır. Ancak bu konuda üretim yapmış kişiler ve gruplar şunlardır:

1. xurban
2. Ali Miharbi
3. Genco Gülan
4. Evrensel Belgin

Net.art terimi genel olarak 1994-1999 arası internet sanatının öncülüğünü yapan grubun yaptığı işleri sınıflandırmak için kullanılır. Bunun yanında zaman zaman internet sanatı ile eşanlamlı olarak kullanıldığı da olur. İlk başlarda sadece internete özgü tüm online sanat eserleri için bu tabir kullanılırken, internet sanatının müzelere girmesiyle net.art daha çok Vuk Ćosić, Jodi.org, Alexei Shulgin, Olia Lialina, Heath Bunting ve Valéry Grancher, Etoy gibi sanatçı ve sanatçı grupları için kullanılmaya başlamıştır.

Net.art teriminin ilk defa 1995 Aralık ayında Slovenyalı Vuk Ćosić'in aldığı yazılım hatası nedeniyle karakterleri bozuk çıkan bir email mesajı sonrası kullanılmaya başlandığı şeklinde yaygın bir söylenti vardır. Buna göre mesajda, birçok karakter okunamamaktayken bir yerine "net. art" şeklinde okunabilir bir ifade yer alıyordu. Daha sonra Ćosić bu anekdotu yalanlamış, terimin ilk defa 1995'te Pit Schultz tarafından ortaya atıldığını açıklamış, aslında Alexei Shulgin tarafından uydurulup yayılan bu hikâyenin de bir çeşit net.art eseri haline geldiğini ifade etmiştir.

İnternet sanatı değişik sanat akım ve geleneklerine dayanır. Bazı internet sanatı projeleri kavramsal sanat, Fluxus, pop sanatı, performans sanatı ile doğrudan ilintilidir. Kökleri Avrupa, Japonya ve ABD'deki geleneksel müze ve galeri çevresinin dışında kalan disiplinler arası araştırmalar yapan kuruluşlara dayanır. Bunlar arasında Linz'deki Ars Electronica Festivali, ORF' deki ilk radyo deneyleri, Kunstradio ve Paris'teki IRCAM sayılabilir. www'in icadından sonra bilgisayarların ve İnternet'in yaygınlaşmasıyla teknolojik imkânlar herkese açılmış, sanatçılara yeni ifade imkânları tanımıştır. Bugün internet sanatlarını teknolojik sanatlar olarak inceleme eğilimi olsa da birçok sanatçı ve eleştirmen bu sanat türünün de çağdaş sanatın ana akışı içinde incelenmesi gerektiğini savunmaktadırlar (<http://www.wikipedia.org>).

1.3.3.2.2. Diğer Sanal Ortamlar

Kimi zaman bir broşür, kimi zaman bir gazete küpürü, kimi zaman ise bir eserin kendisini temsil eden herhangi görsel bir basım malzemesini de sanatçı-alıcı buluşmasının sağlandığı ortam olarak nitelendirmemiz mümkündür.

Öte yandan gelişen teknoloji ile birlikte günümüzde sanat eserlerinin kopyalanması ve yeniden üretilerek çoğaltımı oldukça yaygınlaşmıştır. Hemen herkeste bulunan el kameraları, kameralı cep telefonları ve benzeri teknolojik aygıtlarla artık sanat, sanal bir alanda toplanabilip cepte taşınır hale gelmiştir.

Bugün her hangi bir sanat galerisini ziyaret eden sanat alıcısı eserlerin ve ortamın resmini çekmek sureti ile ortamın sanal olarak diğer alıcılarla buluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. YÖNTEM

Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Tarama modelindeki araştırmalar var olan durumu var olduğu şekli ile betimleyen araştırmalardır (Karasar, 1994). Araştırmada teknoloji ile birlikte değişen sanatçı-alıcı buluşması incelendiğinden, tarama modeli tercih edilmiştir.

Araştırma verilerinin toplanmasında anket ve görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Anket sorularının hazırlanması ve değerlendirilmesinde sosyal bilimlerde anket hazırlama yöntemine başvurulmuş olup, benzer bir örnek olan fakat farklı bir alanda yapılan Fombrun'un kurumsal itibar anketi örnek şablon olarak seçilmiştir.

2.1.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu sanat alanında öğrenci, sanatla profesyonel olarak uğraşan, müze ve galerileri gezen kişiler, sanat eğitmenleri, hobi olarak sanatla ilgilenen kişiler oluşturmaktadır.

Oransız küme örnekleme ile seçilen Erzurum, Burdur, İstanbul, Kütahya, Denizli ve Antalya illerinden yansız olarak belirlenen 825 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Ayrıca amaçlı örnekleme tekniği ile (Yıldırım ve Şimşek, 2000) Türkiye'de önemli sanat eğitimcileri ile görüşmeler yapılmıştır.

2.1.2. Veriler ve Toplanması

Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Anketin uygulanması Erzurum, Antalya, Kütahya, İstanbul, Burdur ve Denizli illerinde araştırmacı tarafından ve araştırmacıya yardımcı olan kişilerce uygulanmıştır. Anket geliştirilirken ilk aşama olan alan yazın (literatür) geniş çapta taranmış ve taslak bir anket hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak anket tez danışmanının katkıları ile oluşturulmuştur. Anket iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde ankete katılanların kişisel özellikleri; ikinci bölümde ise galerilere ilişkin önermelere yer verilmiştir. Hazırlanan ankette beşli likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte seçenekler tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve hiç katılmıyorum şeklinde belirlenmiştir.

2.1.3. Anketin Uygulanışı

Araştırmaya konu olan illerde bulunan üniversitelerde anket uygulanması için üniversite ve dekanlık birimlerinden uygulama izinleri alınmıştır. Erzurum, Kütahya, İstanbul, Burdur, Denizli ve Antalya illerinde bulunan Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesinin ilgili birim ve makamlarından sözlü izinler alınmıştır.

Araştırmada fikir ve görüşlerine başvuru alan sanat eğitimcileri ile yüz yüze görüşmeden elde edilen dijital kayıtlar yazılı doküman haline getirilerek sanatçıların sözlü onayı alınmış ve araştırmaya eklenmiştir.

Araştırmada Türkiye'deki sanat eğitimcilerinin sanal galerilere ilişkin görüşlerinin belirlenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme yapılan sanat eğitimcileri ile 17.02.2008 ile 20.06.2008 tarihleri arasında görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

2.1.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Gelişen Teknoloji ile değişen sanatçı-alıcı bulunmasının niteliklerini araştırmak için hazırlanan anket puanlanarak bilgisayara girişi yapılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesi bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada, araştırma grubunu oluşturan katılımcıların kişisel özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzdelerden yararlanılmıştır.

Araştırma grubu sorularına beş seçmeli cevap verilmesi istenmiştir. Verilen cevaplar “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Hiç Katılmıyorum” şeklinde cevaplandırılmıştır. Değerlendirmede ise soruların etki değerlerine göre 1’den 5’e kadar numaralar verilmiştir. Puanlama işlemi yukarıdaki sırayı takip etmiş olup, Tamamen Katılıyorum için 5, Katılıyorum cevabı için 4, Kararsızım için 3, Katılmıyorum için 2 ve Hiç Katılmıyorum cevabı için 1 puan verilmiştir.

2.1.5. Anketin Geçerliliği ve Güvenilirliği

Anketin geçerliliği için uzman görüşü alınmıştır. Araştırmada kullanılan anketin güvenilirliğinin saptanmasında Cronbach α değeri hesaplanmıştır. Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere belirlenen boyutlarda alfa güvenilirlikleri ayrı ayrı hesaplanmış ve alfa katsayısı 0,8’in üzerinde çıkmıştır. Dolayısı ile anketin güvenilir olduğu söylenebilir (Özdamar, 1997).

Tablo.1. Boyutların Güvenilirlik Göstergeleri

DEĞİŞKENLER	SORU SAYISI	CRONBACH ALFA KATSAYILARI (α)
Sanal Galeri Değerlendirmeleri	5	0,8728
Sanat Galeri Değerlendirmeleri	5	0,8106
Teknoloji Algısı	5	0,9427
Kültür Algısı	6	0,8277

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR ve YORUMLARI

3.1. BULGULAR ve YORUMLARI

3.1.1. Katılımcıların İllere ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan katılımcıların illere ve cinsiyetlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.2. Katılımcıların İllere ve Cinsiyetlere Göre Dağılımı

İl	Sanat Alıcısı		Sanat Sunucusu		Galeri Sahibi		Toplam				
	Bay		Bayan		Bay			Bayan			
	n	%	n	%	n	%		n	%		
İstanbul	47	43	34	31	6	5	15	14	8	7	110
Antalya	25	26	36	39	6	6	26	27	2	2	95
Kütahya	72	27	103	38	29	11	63	23	3	1	270
Erzurum	66		28	30							94
Burdur	60		88	46	20	10	26	13			194
Denizli	23		42	57	5	7	4	5			74
Toplam	293	35	331	39	66	8	134	16	13	2	837

Tabloda görüldüğü gibi sanat alıcılarının 293'ü (%35) bay, 331'i (%39) bayan; sanat sunucularının 66'sı (%8) bay, 134'ü (%16) bayan ve sanat galerisi sahiplerinin 13'ü (%2) bay olmak üzere toplam 837 kişi araştırmaya katılmıştır.

3.1.2. Katılımcıların İllere ve Yaşlarına Göre Dağılımları

Aşağıdaki tabloda, katılımcıların yaşlara göre dağılımları verilmiştir. Araştırmanın genelinde üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olması, 21 ve altı yaş grubu ile 22-30 yaş grubu arasındaki katılımcı sayısının yüksek çıkmasına neden olmuştur.

Tablo.4. Katılımcıların İllere ve Yaşlarına Göre Dağılımları

İl	21 ve altı		22-30		31-40		41-51		51 ve üstü yaş		TOPLAM
	Yaş		Arası		Arası		Arası		Arası		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
İstanbul	8	8	39	40	32	33	13	13	6	6	98
Antalya	4	4	49	54	19	20	6	6	15	16	93
Kütahya	69	26	137	52	37	14	16	6	4	2	263
Erzurum	40	43	53	56	1	1					94
Burdur	110	57	75	39	5	3			1	1	191
Denizli	61	82	13	18							74
TOPLAM	292	36	366	45	94	12	35	4	26	3	813

Tablo incelendiğinde araştırmacılardan 292 kişi (%36) 21 ve altı yaşa sahip olduklarını, 366 kişi (%45) 22-30 arası yaşa sahip olduklarını, 94 kişi (%12) 31-40 yaş grubu arasında olduklarını, 35 kişi (%4) 41-51 yaş grubu arasında olduklarını ve 26 kişi (%3) de 51 yaş ile bunun üzerinde olduklarını belirtmişlerdir. 51 ve üstü yaş grubuna dâhil olan katılımcılar daha çok sanat sunucuları ve galeri sahipleridir.

3.1.3. Katılımcıların İllere ve Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Aşağıdaki tabloda, illere göre katılımcıların eğitim durumlarının dağılımları verilmiştir.

Tablo.5. Katılımcıların İllere ve Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

İl	İlköğretim		Lise		Lisans- Y.Lisans		Doktora San. Yet.		TOPLAM
	n	%	n	%	n	%	n	%	
İstanbul	10	10	12	12	70	68	10	10	102
Antalya	3	3	16	17	71	78	2	2	92
Kütahya	16	6	54	20	193	72	6	2	269
Erzurum					92	98	2	2	94
Burdur			8	4	181	93	5	3	194
Denizli					74	100			74
TOPLAM	29	4	90	11	681	82	25	3	825

Tablo incelendiğinde, İlköğretim mezunu 29 kişi (%4) olup, bunların %10'u İstanbul ilinden, %3'ü Antalya ilinden ve %6'sı Kütahya ilindedir. 90 kişilik Lise mezunu grubun %12'si İstanbul ilinden, %17'si Antalya, %20'si Kütahya ve %4'ü Burdur ilindedir.

Katılımın en çok olduğu ve 681 kişiyi kapsayan Lisans-Y.Lisans grubunda ise katılımcıların 70'i (%68) İstanbul, 71'i (%78) Antalya, 193'ü (%72) Kütahya, 92 'si (%98) Erzurum, 181'i (%93) Burdur ve 74'ü (%100) Denizli ilinden katılmıştır. 25 kişinin oluşturduğu doktora ve üzeri grubunda ise 10 adet (%10) İstanbul'dan, 2 adet (%2) Antalya'dan, 6 adet (%2) Kütahya'dan, 2 adet (%2) Erzurum'dan ve 5 adet (%3) Burdur'dan gelen ankette katılımcılar bu seçeneği işaretlemişlerdir.

3.1.4. Katılımcıların İllere ve Aylık Gelirlerine Göre Dağılımları

Aşağıdaki tabloda katılımcıların aylık gelirlerine ve illere göre dağılımları verilmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun üniversite öğrencisi olması nedeni ile düşük gelir gruplarında yığılma olurken, dikkat çeken diğer nokta, İstanbul ve Antalya gibi

yaşam standartlarının pahalı olduğu şehirlere nazaran Burdur ve Erzurum gibi şehirlerde bu oranlar düşmektedir.

Tablo.6. Katılımcıların İllere ve Aylık Gelirlerine Göre Dağılımı

İl	300TL ve		301-		751-		1001-		1301TL		TOPLAM
	altı		750TL		1000TL		1300TL		ve üzeri		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
İstanbul	1	1	5	5	19	18	30	29	50	47	105
Antalya	1	1	6	7	12	13	31	34	40	45	90
Kütahya	2	1	55	21	90	33	65	25	53	20	265
Erzurum	3	3	20	22	33	35	18	20	18	20	92
Burdur	21	11	56	30	48	26	32	17	29	16	186
Denizli			5	7	30	42	31	43	6	8	72
TOPLAM	28	3	147	18	232	29	207	26	196	24	810

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, aylık gelir sorusunu yanıtlayan 810 kişiden 28'inin (%3) aylık geliri 300TL ve altında iken, 147 kişinin (%18) 301-750TL arası, 232 kişinin (%29) 751-1000TL arası, 207 kişinin (%26) 1001-1300TL arası ve 196 kişinin (%24) 1301TL ve üzeri aylık gelire sahip oldukları görülmektedir.

3.1.5. Katılımcıların İllere ve İlgilendikleri Sanat Türlerine Göre Dağılımları

Aşağıdaki tabloda, katılımcıların ilgilendikleri sanat dallarının illere göre dağılımları verilmiştir. Katılımcıların büyükçe bir kısmı resim sanat dalı ile ilgilendiklerini belirtirken, ilginç bir şekilde, 279 kişi hiçbir sanat dalı ile ilgilenmediklerini beyan etmişlerdir.

Resim, heykel, seramik, grafik, tekstil ve hiçbirisi seçeneklerinin verildiği ankette ilginç olan diğer bir sonuç ise, katılımcılara birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri belirtilmiş iken, katılımcılardan kayda değer bir kısım bir sanat dalının yanında, hiçbirisi seçeneğini de işaretlemiştir.

Tablo.7. Katılımcıların İlgilendikleri Sanat Türlerinin İllere Göre Dağılımları

İl	Resim		Heykel		Seramik		Grafik		Tekstil		Hiçbirisi		TOPLAM
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
İstanbul	32	30	11	10	10	10	11	10	8	8	33	32	105
Antalya	64	50	12	9	12	9	12	9	11	8	20	15	131
Kütahya	121	42	20	7	34	12	41	14	19	7	53	18	288
Erzurum	53	50	5	5	2	2	5	5	5	5	34	33	104
Burdur	95	44	12	6	5	2	16	7	7	3	81	38	216
Denizli	11	15	1	1			2	3			58	81	72
TOPLAM	376	42	61	7	63	7	87	9	50	5	279	30	916

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, katılımcılardan 376'sı (%42) Resim, 61'i (%7) Heykel, 63'ü (%7) Seramik, 87'si (%9) Grafik ve 50'si (%5) tekstil sanatı ile ilgilendiklerini bildirmişlerdir. 279 katılımcı (%30) ise hiçbir sanat dalı ile ilgilenmediklerini bildirmişlerdir. Hiçbir sanat dalı ile ilgilenmediklerini bildiren katılımcıların 33'ü İstanbul, 20'si Antalya, 53'ü Kütahya, 34'ü Erzurum, 81'i Burdur ve 58'i Denizli İlindedir.

3.1.6. Katılımcıların İllere Göre Sanal Galerilere Katılma Oranlarının Dağılımları

Aşağıdaki tabloda, illere göre katılımcıların internet üzerinden yayınlanan sanal galerileri izleme ve katılma oranları verilmiştir.

Tablo.8. Katılımcıların İllere Göre Sanal Galerilere Katılma Oranları

İl	Nadiren		Sık sık		Düzenli Olarak		Hiç Katılmadım		TOPLAM
	n	%	n	%	n	%	n	%	
	İstanbul	39	38	17	17	12	12	34	
Antalya	32	34	6	6	5	5	50	55	93
Kütahya	66	25	26	10	27	10	148	55	267
Erzurum	19	20	3	3	1	1	70	76	93
Burdur	37	19	9	5	4	2	143	74	193
Denizli	43	58			1	1	30	41	74
TOPLAM	236	29	61	7	50	6	475	58	822

Tablo incelendiğinde katılımcılardan 236'sı (%29) nadiren, 61'i (%7) sık sık, 50'si (%6) düzenli olarak internet üzerinden yayınlanan sanal galerilere katılırken, 475 katılımcı (%58) bu tarz bir sergiye hiç katılmadıklarını beyan etmişlerdir.

Katılımcıların 711'inin (%87) (Nadiren=236 + Hiç=475) sanal galerilerle yabancı olması ülkemizde henüz sanal galeriye geçişin ve internet üzerinden sanat takibinin az olduğunu göstermektedir.

3.1.7. Katılımcıların İllere Göre Sanat Galerileri ile İlgilenme Oranlarının Dağılımları

Aşağıdaki tabloda katılımcıların sanat galerileri ile ilgilenme oranlarının illere göre dağılımı verilmiştir. Yine burada da “nadiren” ve “hiç katılmadım” yanıtını veren katılımcılar çoğunluktadır.

Tablo. 9. Katılımcıların İllere Göre Sanat Galerileri ile İlgilenme Oranları

İl	Nadiren		Sık sık		Düzenli Olarak		Hiç Katılmadım		TOPLAM
	n	%	n	%	n	%	n	%	
İstanbul	34	33	18	18	18	18	32	31	102
Antalya	43	47	11	12	5	5	33	36	92
Kütahya	82	31	40	15	28	11	115	43	265
Erzurum	30	32	6	6			57	62	93
Burdur	49	25	20	10	3	2	121	63	193
Denizli	41	55	2	3			31	42	74
TOPLAM	279	34	97	12	54	7	389	47	819

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, ilgili soruya yanıt veren 819 katılımcıdan 279'u (%34) Nadiren, 97'si (%12) sık sık, 54'ü (%7) Düzenli olarak sanat galerileri ile ilgilendiği yanıtını vermiştir. Katılımcılardan 389'u (%47) hiç bir sanat galerisine katılmadıkları şeklinde yanıtlamışlardır.

3.2. Katılımcıların Sanatçı-Alıcı Buluşmasına İlişkin Görüşleri

Aşağıdaki tabloda, araştırmaya katılan katılımcıların, “Sanatçı-Alıcı buluşması hakkında” görüşlerini belirlemek için 20 önermeye yer verilmiştir.

Tablonun bütün olarak görülmesi için Tablo 10’da katılımcıların önermelerinin tümüne ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzdelerine yer verilmiştir. Katılımcıların sanatçı-alıcı buluşmasına ilişkin görüşleri dört boyutta incelenmiştir. Bulguların yorumlanması bu boyutlar çerçevesinde tekrar ele alınmıştır.

Tablo.10. Araştırma Grubu Sorularına Verilen Yanıtların Kişi Sayısına Göre Dağılımı

ÖNERMELER	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
11 Sanat Galerileri ile düzenli olarak ilgileniyorum	40	5	248	29	160	20	226	28	143	18
12 Sanat eserlerinin fiziki ortamlarda (galeri v.b.) sunulması daha etkileyicidir.	315	38	317	38	106	13	56	7	31	4
13 İnternet ortamındaki sanal galeriler daha etkileyicidir.	23	3	131	16	243	29	287	35	140	17
14 Ülkemizde kalıcı sanat galerilerinin sayısı yetersiz.	392	48	273	33	113	14	27	3	13	2
15 Sanat ve toplumun etkileşimi yetersizdir.	375	47	324	40	74	9	19	2	16	2
16 Belirli yerlerdeki sanat galerileri yeterince ilgi görmüyor.	272	34	350	43	145	18	33	4	9	1
17 Belirli yerlerdeki sanat galerileri daha seçkin kesime hitap ediyor.	325	39	307	38	125	15	47	6	13	2
18 Sanat galerilerinde sunulan eserler oldukça pahalı.	277	34	246	30	196	24	70	9	27	3
19 İnternet ortamındaki sanal galerileri takip etmek daha kolaydır.	206	25	332	40	179	22	74	9	29	4
20 İnternet ortamındaki sanal galeriler görseellikten daha yoksundur.	194	24	267	33	226	28	94	12	21	3
21 İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatsal doyumda yeterli hazzı vermez.	243	30	295	36	185	23	76	9	19	2
22 İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatçıya daha çok imkân sağlıyor.	107	13	226	28	301	37	135	16	50	6
23 İnternet ortamındaki sanal galeriler sanat galerilerindeki kültürü yok ediyor.	157	19	228	28	272	32	141	17	30	4

24	İnternet üzerindeki sanal galeriler sanat eserlerine ulaşmamı kolaylaştırıyor.	182	23	400	50	139	17	57	7	25	3
25	İnternet ortamındaki sanat galerilerinin sanata katkısı büyüktür.	57	7	267	33	320	41	124	15	35	4
26	Belirli yerlerdeki sanat galerilerinin sanata katkısı büyüktür.	166	21	365	45	183	23	80	10	9	1
27	İnternet ortamındaki sanal galeriler yeni bir kültürün oluşmasına öncülük etmiştir.	56	7	292	36	293	37	127	16	30	4
28	İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatın daha ticarileşmiş halidir.	174	22	319	39	216	27	77	10	13	2
29	İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatın halkla bütünleşmiş halidir.	49	6	161	20	262	33	241	30	85	11
30	İnternet ortamındaki sanal galeriler ile ilgili olumlu düşüncelere sahibim.	55	7	235	29	304	39	145	18	58	7

Tablo 10 incelendiğinde, “Sanat Galerileri ile düzenli olarak ilgileniyorum” görüşüne verilen yanıtlar, sanat galerileri ile ilgilenen katılımcı dağılımına paralellik göstermekte olup, katılımcıların büyük çoğunluğu sanat galerileri ile pek ilgilenmediklerini ortaya koymuşlardır.

Tablo 10’da görüldüğü gibi “Sanat eserlerinin fiziki ortamlarda (galeri v.b.) sunulması daha etkileyicidir” görüşüne, katılımcılardan %38’i “tamamen katılıyorum”, %38’i “katılıyorum”, %13’ü “kararsızım”, %7’si “katılmıyorum” ve %4’ü “hiç katılmıyorum” cevabını vermiştir. Verilen cevapların dağılımı incelendiğinde katılımcıların çoğunluğu sanat eserlerinin fiziki ortamda sunulmasının daha etkileyici olduğu düşüncesindedirler.

Tablo 10 incelendiğinde, “İnternet ortamındaki sanal galeriler daha etkileyicidir” görüşüne katılımcılardan %3’ü “tamamen katılıyorum”, %16’sı “katılıyorum”, %29’u “kararsızım”, %35’i “katılmıyorum” ve %17’si “hiç

katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri daha az etkileyici bulmakta olup, 12. önermeye paralel yanıt vermişlerdir.

Tablo 10’dan da görüleceği gibi, “Ülkemizde kalıcı sanat galerilerinin sayısı yetersiz” görüşüne katılımcılardan %48’i “tamamen katılıyorum”, %33’ü “katılıyorum”, %14’ü “kararsızım”, %3’ü “katılmıyorum” ve %2’si “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Verilen cevapların dağılımı incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu ülkemizdeki kalıcı sanat galerilerini yetersiz bulmaktadır.

Yine Tablo 10 da verildiği gibi, “Sanat ve toplumun etkileşimi yetersizdir” görüşüne soruya katılımcılardan %47’si “tamamen katılıyorum”, %40’ı “katılıyorum”, %9’u “kararsızım”, %2’si “katılmıyorum” ve %2’si “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu cevaplar ışığında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun sanat ve toplum etkileşimini yetersiz gördüğünü belirtebiliriz.

“Belirli yerlerdeki sanat galerileri yeterince ilgi görmüyor” görüşüne, Tablo 10’da gösterildiği gibi, katılımcılardan %34’ü “tamamen katılıyorum”, %43’ü “katılıyorum”, %18’i “kararsızım”, %4’ü “katılmıyorum” ve %1’i “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buradan katılımcıların genel fikrinin belirli yerlerdeki sanat galerilerinin yeterince ilgi görmediği yönünde olduğunu belirtebiliriz.

Tablo 10’daki verilere göre, “Belirli yerlerdeki sanat galerileri daha seçkin kesime hitap ediyor” görüşüne katılımcılardan %39’u “tamamen katılıyorum”, %38’i “katılıyorum”, %15’i “kararsızım”, %6’sı “katılmıyorum” ve %2’si “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu belirli yerlerdeki sanat galerilerinin daha seçkin kesime hitap ettiği görüşündedirler.

Tablo 10 incelendiğinde, “Sanat galerilerinde sunulan eserler oldukça pahalı” görüşüne katılımcılardan %34’ü “tamamen katılıyorum”, %30’u “katılıyorum”, %24’ü “kararsızım”, %9’u “katılmıyorum” ve %3’ü “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu sanat eserlerinde sunulan eserleri oldukça pahalı görmekte olup, 17. önermeye paralel bir yanıt vermişlerdir.

Tablo 10’da görüldüğü gibi, “İnternet ortamındaki sanal galerileri takip etmek daha kolaydır” görüşüne katılımcılardan %25’i “tamamen katılıyorum”, %40’ı “katılıyorum”, %22’si “kararsızım”, %9’u “katılmıyorum” ve %4’ü “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri takip etmenin daha kolay olduğunu belirtmişlerdir.

“İnternet ortamındaki sanal galeriler görsellikten daha yoksundur” görüşüne katılımcılardan %24’ü “tamamen katılıyorum”, %33’ü “katılıyorum”, %28’i “kararsızım”, %12’si “katılmıyorum” ve %3’ü “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri görsellikten daha yoksun olarak görmektedirler. Bu bilgilerin dağılımı Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde, “İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatsal doyumda yeterli hazzı vermez” görüşüne katılımcılardan %30’u “tamamen katılıyorum”, %36’sı “katılıyorum”, %23’ü “kararsızım”, %9’u “katılmıyorum” ve %2’si “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerilerden yeterli doyumu alamadıklarını beyan etmişlerdir.

Tablo 10’da da görüldüğü gibi, “İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatçıya daha çok imkân sağlıyor” görüşüne katılımcılardan %13’ü “tamamen katılıyorum”, %28’i “katılıyorum”, %37’si “kararsızım”, %16’sı “katılmıyorum” ve %6’sı “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerilerin sanatçıya daha çok imkân sağladığı konusunda kararsızlardır.

Tablo 10’da görüldüğü gibi, “İnternet ortamındaki sanal galeriler sanat galerilerindeki kültürü yok ediyor” görüşüne katılımcılardan %19’u “tamamen katılıyorum”, %28’i “katılıyorum”, %32’si “kararsızım”, %17’si “katılmıyorum” ve %4’ü “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerilerin sanat galerilerindeki kültürü yok ettiği düşüncesindedir.

Tablo 10'dan da görüleceği gibi, “İnternet üzerindeki sanal galeriler sanat eserlerine ulaşmanı kolaylaştırıyor” görüşüne katılımcılardan %23'ü “tamamen katılıyorum”, %50'si “katılıyorum”, %17'si “kararsızım”, %7'si “katılmıyorum” ve %3'ü “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet üzerindeki sanal galerilerinin sanat eserlerine ulaşmayı kolaylaştırdığı düşüncesindedirler.

Tablo 10 incelendiğinde, “İnternet ortamındaki sanat galerilerinin sanata katkısı büyüktür” görüşüne katılımcılardan %7'si “tamamen katılıyorum”, %33'ü “katılıyorum”, %41'i “kararsızım”, %15'i “katılmıyorum” ve %4'ü “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkısı konusunda net fikir sahibi değillerdir.

Tablo 10'da görüldüğü gibi, “Belirli yerlerdeki sanat galerilerinin sanata katkısı büyüktür” görüşüne katılımcılardan %21'i “tamamen katılıyorum”, %45'i “katılıyorum”, %23'ü “kararsızım”, %10'u “katılmıyorum” ve %1'i “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu belirli yerlerdeki sanat galerilerinin sanata katkılarının büyük olduğunu belirtmişlerdir. Sanal galerilerin katkıları konusunda fikir belirtmemeleri ile bu sonuç ilginçtir.

Tablo 10 incelendiğinde, “İnternet ortamındaki sanal galeriler yeni bir kültürün oluşmasına öncülük etmiştir” görüşüne katılımcılardan %7'si “tamamen katılıyorum”, %36'sı “katılıyorum”, %37'si “kararsızım”, %16'sı “katılmıyorum” ve %4'ü “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerilerin belirli bir kültürün oluşmasında öncülük etmediğini düşünmektedirler.

Tablo 10'dan da görüleceği gibi, “İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatın daha ticarileşmiş halidir” görüşüne katılımcılardan %22'si “tamamen katılıyorum”, %39'u “katılıyorum”, %27'si “kararsızım”, %10'u “katılmıyorum” ve %2'si “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri sanatın ticarileşmiş hali olarak görmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, “İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatın halkla bütünleşmiş halidir” görüşüne katılımcılardan %6’sı “tamamen katılıyorum”, %20’si “katılıyorum”, %33’ü “kararsızım”, %30’u “katılmıyorum” ve %11’i “hiç katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri sanatın halkla bütünleşmiş hali olarak görmemektedirler.

Tablo 10’da görüldüğü gibi, “İnternet ortamındaki sanal galeriler ile ilgili olumlu düşüncelere sahibim” görüşüne katılımcılardan %7’si “tamamen katılıyorum”, %29’u “katılıyorum”, %39’u “kararsızım”, %18’i “katılmıyorum” ve %7’si “hiç katılmıyorum” yanıtını vermişlerdir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galeriler ile ilgili net bir fikre sahip değildir.

3.3. Sanatçı-Alıcı Buluşması ile İlgili Yapılan Anket Çalışmalarının Yorumlanması

Yapılan bu çalışmada, araştırmaya katılan katılımcıların büyük bir çoğunluğu aynı yönde fikir beyan ederek, en genel anlamı ile yorumlanacak olunursa şu ifadeleri ön plana çıkarmışlardır;

1. Sanat galerilerinin sanata katkısı daha fazladır.
2. Sanal galerilerin sanata olumlu etkileri vardır ve
3. Sanal galeriler görsellikten yoksun olup, sanat üzerinde bazı olumsuz etkilere sahiptirler.

Sanat galerilerinin sanata olan katkıları ve bu galerilerin görselliğinin değerlendirildiği sorularla ilgili tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo.12 Sanat Galerisi Boyutuna İlişkin Görüşler

ÖNERMELER	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
	12	Sanat eserlerinin fiziki ortamlarda (galeri v.b.) sunulması daha etkileyicidir.	315	38	317	38	106	13	56	7	31
13	İnternet ortamındaki sanal galeriler daha etkileyicidir.	23	3	131	16	243	29	287	35	140	17

Sanatın iki farklı alandaki sunumu ile ilgili verilen bu sorularda, katılımcıların birinci soruya katılma oranları yüksek iken, ikinci soruya katılmadıkları görülmektedir. Buradan, sanat eserlerinin fiziki ortamlarda sunulmasının sanatseverler tarafından daha çok tercih edildiği sonucunu çıkarabiliriz.

Öte yandan internet ortamındaki sanal galeriler ile ilgili soruya verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu fikre katılmamaktadır. Dolayısı ile internet ortamındaki sanal galeriler görsel olarak sanatseverlerin daha az beğenisini kazanmaktadır.

Ülkemizde sanat galerileri ve sanata olan ilginin ölçülmesi için hazırlanan sorulara verilen yanıt oranları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.13 Sanal Galeriler İle İlgili Yorumların Dağılımı

ÖNERMELER	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
14 Ülkemizde kalıcı sanat galerilerinin sayısı yetersiz.	392	48	273	33	113	14	27	3	13	2
15 Sanat ve toplumun etkileşimi yetersizdir.	375	47	324	40	74	9	19	2	16	2
16 Belirli yerlerdeki sanat galerileri yeterince ilgi görmüyor.	272	34	350	43	145	18	33	4	9	1

Tabloda verilen her üç önermeye de katılımcıların büyük bir çoğunluğu tamamen katılıyorum ve katılıyorum cevaplarını vererek, ülkemizde sanat galerilerinin sayısının yetersiz olduğunu, sanat ve toplumun yeterince ilişki içerisinde olmadığını ve belirli yerlerde bulunan az sayıdaki sanat galerilerinin de yeterince ilgi görmediğini belirtmişlerdir.

Sanal galerilerin sanata katkılarını ve görsel açıdan etkinliklerini ölçmek amaçlı düzenlenen sorulara verilen yanıt oranları aşağıdaki tablo gibidir.

Tablo.14 Sanal Galerilerin Yararları İle İlgili Yorumların Dağılımı

ÖNERMELER	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
19 İnternet ortamındaki sanal galerileri takip etmek daha kolaydır.	206	25	332	40	179	22	74	9	29	4
20 İnternet ortamındaki sanal galeriler görsellikten daha yoksundur.	194	24	267	33	226	28	94	12	21	3
21 İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatsal doyumda yeterli hazzı vermez.	243	30	295	36	185	23	76	9	19	2
22 İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatçıya daha çok imkân sağlıyor.	107	13	226	28	301	37	135	16	50	6

Yine bu tabloda da verilen cevapların oranları incelendiğinde, sanat alıcıları ve sanat sunucuları internetin sanatın takibinde olumlu katkısı olduğunu fakat bu galerilerin görsellikten yoksun ve yeterince sanatsal doyum vermeyen nitelikte olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların yine büyük bir bölümü internet üzerinden sergilenen galerileri sanatın ticarileşmiş hali olarak görmektedirler.

3.4. Sanatçı-Alıcı Buluşması ile İlgili Yapılan Sanatçı Söyleşilerinin Değerlendirilmesi

Yapılan araştırma çerçevesinde, konunun uzmanı olan ve ülkemizin önemli sanat eğitimcilerinden 11 sanatçı ile görüşme yapılmış olup, araştırmaya konu olan sanatçıların gelişen teknoloji ve sanat hakkındaki düşünceleri alınmıştır. Görüşmede sorulan sorular ve görüşmelerin tam metinleri eklerde verilmiştir.

3.4.1. Prof. Abdullah DEMİR İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümüne başkanlık eden ve ülkemizde resim sanatının gelişmesine öncülük eden isimlerden olan Prof. Dr. Abdullah DEMİR, ülkemizde sanat galericiliğinin gelişimini ve bu günkü durumunu şu şekilde özetlemektedir;

“Türkiye’de sanatçı ile alıcının buluşması galericiler aracılığı ile 1970’lerden 80’e kadar olan bir hadisedir. 80’lerden sonra iyice hareketlenmeye başladı. Ondan önce pek özel galeri yoktu. Devlet galerileri vardı, belediyelerin galerileri vardı veya bankaların galerileri vardı. Ondan sonra bu işten para kazanılmaya başlayınca özel galeriler türedi. Ama özel galeriler de profesyonel bir galericilik yapmıyor. Bir değire kir alıyor güya galeri açıyor. Daha çok tanınmış sanatçılarla çalışmak istiyorlar. Neden çünkü o satsın ki galeri ayakta kalsın. Çünkü galerinin sermayesi yok. Profesyonel galericilikte sermaye mutlaka vardır ve keşfeder insan. Yani tanınmamış insanı keşfeder onu tanıtır, bağlantı yapar ve o kişi galeriyle yaşar. Başkası ile iş yapamaz. Bizde öyle değil niye çünkü sermaye yok. Kitabını, kataloğunu basacak reklâmını yapacak ama yapamıyor, parası yok. Dayanacak parası yok çünkü. Galeri bir sanatçıyla ya da yeni tanınmamış bir sanatçı ile bağlantı kurduysa onu parasal olarak desteklemek lazım. Tabi kişilerde bağlantı kuruyor yani bu kişinin aktivitesiyle de ilgili, sosyal gelişimiyle de ilgilidir.”

Çalışmalarında geleneksel üslubu benimseyen ve teknolojiyi pek fazla kullanmayı tercih etmediğini belirten Demir, teknolojinin sanata olan katkılarını ise şu sözlerle ifade etmektedir:

“...olumlu yönü de var olumsuz yönü de var. Olumlu yönü şu; yani gidişi olarak belirli bir temele bağlı oturtmuş bir bilinç varsa kişide, teknolojiden bu anlamda olumlu bir şekilde yararlanmak mümkün. Ama bilinç yoksa teknoloji onu esir alır. Özellikle grafik alanında çok var bu. Tabi genel anlamda eğitimde de çok fazla rastlanılıyor. Örneğin çocuk bilgisayar kullanmasını öğreniyor. Nasılsa bilgisayarda her şeyi yapıyoruz. Oradan buradan her şeyi alıyor, ekliyor, çıkartıyor falan filan. Ne değer bilgisi var. Ne de kompozisyon bilgisi var ne görsel algılama ne görsel iletişim bilgisi

var. Bu konuda ciddi sorunlar var. Teknolojiyi eğer bilinçli kullanıyorsan işe yarar aksi takdirde teknoloji seni esir alır, dejenere eder. Örneğin bir enstalasyon gördüm. Özgün tavır koymasını bilmeyen bir kişi sekiz on tane şeyi yan yana getiriyor ve bu düzenleme (enstalasyon) diyor. Ya kardeşim sen hangi minderde güreşiyorsun. Estetik minderde güreşiyorsun. Estetik içerisinde hallediyorsan tamamdır bu düzenleme. Veya kavramsal sanat ne biliyim biri almış kimliğini tuval üzerine yapıştırmış. Diyor ki kimlik sorunum var. Ve de bu bir kavramsal sanattır. Kardeşim tamamda sen o kavramsal sanatı hangi minderde yapıyorsun tabi ki estetik minderde. Aksi takdirde onu herkes yapar. Senin farkın ne? Yani gerek kavramların gerekse nasıl söyleyeyim teknolojinin kişinin düşüncelerine hâkim egemen olması o kişiyi yok eder. Mesela bizim animasyon bölümü vardı ve bir gün bir öğrenci geldi yanıma. Hocam dedi sizde at resmi var mı? Ne yapacaksın dedim. Dedi ki lazım. Yahu kızdım tabi. Sizler dedim bu bölüme en yüksek özel yetenek sınavlarıyla giren öğrencilersiniz. Neden araştırma yapmıyorsunuz. Bakın ilerde kampüsün dışında biraz dikkatli bakarsanız bir sürü hayvan göreceksiniz. Atı da var tavuğu da var. Koyunu keçisi hepsi mevcuttur. Gidin cumartesi pazar günleri oralara alın elinize kâğıt kalem envai çeşit pozisyonda çizebilirsiniz dedim. Koşarken çiz kalkarken çiz ne biliyim yatarken çiz vs. ama ben bir tane at resmi vereceğim, o ne yapacak onun üzerinde oynayarak orijinal olmayan bir şey ortaya çıkaracak. Tabi ben böyle değince öğrenci bozuldu. Tabi doğal olarak giderken söylendi gitti. Düşüne biliyormuşsunuz, yok yani yok. Hâlbuki bu çocuklar yetenekle girdiler buraya. Kendi çizmesi lazım. Ne biliyim atı çizerken kuş seslerini dinlemesi gerek. Rüzgâr var güneş var ne biliyim orada farklı bir ortam var. Orayı yaşaması gerek öğrencinin. Ama bilgisayardan yapsaydı o işini tek ya da iki boyut üzerinde çalışıp duracaktı. Olcak iş mi bu. O bilgisayarın esiri esiri yani bir anlamda teknolojinin esiri olmuş. Bilgisayar dediğin Ahmet'te de var Veli'de de var fakat o başka kullanır diğeri bir başka kullanır. Kullanmasını bileceksin yani bir anlamda..."

Teknolojik gelişmelerin bir amaçtan ziyade bir araç olarak kullanılması gerekliliğini sağlayan sanatçı, sanal galeriler ile ilgili ise şu sözlere yer vermiştir:

"Sanal galeriler, aslında iyi oluyor. Sanatçı açısından şu, uluslar arası düzeyde tanımıyorsun. Ben İngilizce bilmiyorum. Benim dilim Almanca. Çeşitli şekillerde yorumlar geliyor sorular geliyor. Diyorlar ki resimlerinizi gördük bize şu konuda bilgi

verir misiniz diyorlar. Tabi sadece yabancı değil. Türkiye ‘den de gönderenler var resimle uğraşıp kendi yaptığı resimleri bana göstermek isteyen insanlar var. Eleştirmemi de istiyorlar. Resim satın almak için diyaloga girenler var. Tabi ben satış için koymadım o ayrı. Benim amacım sadece resimlerin sergilenmesidir. O bakımdan da çok iyi çünkü herkes giriyor, ziyaret ediyor orayı. Ve sadece Türkiye’de değil dünyanın her yerinden insanlar ziyaret ediyorlar....” Bu galerilerin sanata katkısı için ise “Hem sanata hem de sanatçıya katkısı vardır. İnsanlar çok değişik dünyalar görüyor. Çok değişik sanatçıları tanıyor. Bugün biz Brezilya’daki sanatçıyı nasıl tanırız. Veya Amerika ‘da ki sanatçıyı nasıl tanırız. Anca kitaplardan öğrenebiliriz takip edebiliriz. Onlar da çok pahallı. Ama sanal sergilere çok rahat giriyoruz. En azından hem eğitim açısından, hem öğrenciler açısından hem de sanatçılar açısından çok önemli kolaylıklar sağlıyor. Bir de dünyanın diğer tarafı ile bu tarafı arasında bir kıyaslama yapma şansınız doğuyor. Yoksa şu var. Samimi söylüyorum Avrupa yani batı ülkeleri nasıl diğer alanlarda dünyayı hegemonya altına almışlarsa bu da aynı şey. Bakın bir kitap göstereyim. Dünya resim sanatı diyor. Açıyorsunuz içeri hep batı Avrupa resimleri Fransa, Almanya, İngiliz, Hollanda ve İtalya resimleri.” Demiştir.

Sanatçının sanatçı-alıcı buluşmasının günümüz ve geçmişteki durumu ile ilgili fikirleri sorulduğunda ise sanatçı, “Bu iletişim araçları nasıl sadece bir fikri bir zihniyeti tanıtmak isterse insanları kandırır. Mesela bak şimdi televizyonda bir zihniyetin elinde. Adamlar torpille parayla satın aldılar ve tek çizgide gidiyor. Şimdi diyelim ki kendilerine yakın buldukları insanı tanıtıyorlar. Devamlı tanıtıyorlar. İnsanlar başka sanatçılar yok diye düşünecekler. Bir şey çok önemli yani teknoloji, iletişim araçları gerek görsel gerek yazılı basın olsun gerek internet olsun. İnternetin şu özelliği var kişi bireysel olarak kendi kendini tanıtabiliyor. O faydası var. Giriyorsunuz sanal ortama bir site açıyorsunuz ya da bir sergi açıyorsunuz. Ama televizyonda adamlar istediklerini tanıtıyor istemediklerini tanıtıyorlar. Veya bakıyorsun işte karga gibi sesi var adamın bir sene sonra müzisyen olmuş. Ve ya tanınmış aktör alanında iş yapmıyor. Ne yapacak sahneye çıkıyor. Aynı şey resim sanatında da var. Cüneyt Arkınlar Kenan Evrenler resim yapıyor. Resim sergisi açıyorlar. Hem de ailece. Ve onların bir tanesi de kalmaz satılır hemen. Bu neye benziyor biliyor musun? Bir ara çimleri satıyorlardı, ne biliyim meşhur bir futbolcunu top oynadığı sahanın çimleriymiş bunlar. Neymiş efendim

çimlere basmış. Şimdi Cüneyt Arkın dediğimiz kişi aktördür. Yani şunu demek istiyorum insanlara lanse etmek çok önemli. Doğruyu tanıtmak çok önemlidir” demiştir.

3.4.2. Prof. Aydın AYAN İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü öğretim üyelerinden ve ülkemizin önde gelen sanatçılarından olan Profesör Aydın AYAN ise yapılan görüşme çalışmasında sanat galerileri ve sanatçı-alıcı buluşması açısından şu sözlere yer vermiştir:

“Şöyle başlayayım; geçen yıl Ankara’ da ki helikon sanat galerisinin onuncu kuruluş yıldönümüydü. Yani 2007 yılı. Galerinin sahibi Turan Erol bildiğiniz gibi önemli bir ressamımız sanatçımız ve eğitimcimizdir. Sanat yazarıdır aynı zamanda. Pek çok kültürel aktivitede bulunmuş bir kişidir. Galeri onun kızları tarafından yönetilmektedir. Ama esas sanatçılarla bağı Turan Erol kurar ve o şekilde yürür galerinin işlevliği. Onuncu yılı için değişik sanatçılara sekiz on sanatçıya telefon etti. Bunlardan bir tanesi de bendim. Helikon sanat galerisinin onuncu yılı için bir yazı isterim dedi. Peki dedim. Benim yazımda şöyleydi. Sizin konunuzla bağlantılı olduğu için söylüyorum bunu, o da bir galeri çünkü.

Seksenli yılların ilk yarısında sanat çevresi dergisinde bir anket yapılmıştı. Benim yazım da buna yer veriyorum. Ankette soru şuydu; sanat galerilerinin sizce işlevi nedir. Bir ressamın yanıtı sanat galerileri birer dükkândır. Bir başka ressam da sanat galerileri birer kültür yuvasıdır diyormuş. Tam bir birinin tersi. Biri sadece ticari açıdan bakan bir yaklaşım, biri sadece kültürel işlev açısından bakan bir yaklaşım. Ben bu Helikona’a yazdığım yazıda, onu bulun isterseniz orda belirtiliyor zaten bu konudaki düşüncelerim.

Sanat galerilerinin bana göre ikili bir işlevi vardır. Bu işlevlerden bir tanesinin eksik olması ya sanatçının ya galerinin aleyhine olan bir durumdur. Ve tabi sanat ortamının da aleyhine olan bir durumdur. Sanat galerileri sadece ticari açıdan olaya bakarlarsa bir süre sonra kapanmaya mahkûmdurlar. Çünkü sanat ekmek gibi değil, hemen alınıp satılabilen bir şey değildir. Onun değerini anlayanlar ancak ona değer

verebilirler ki oda bir kültür işidir, kültür sorunudur. Sadece kültürel açıdan olaya bakmamız ise sanat galerilerinin aleyhine olan bir durumdur. Çünkü sanat galerilerinin yaşayabilmesi için bir maddi kaygının da olması gerekiyor. Tümüyle onların katkısıyla, parasal gücüyle olabilen bir şey değildir. Yani ne çıkıyor ortaya sanat galerisinin önce kendisini yaşatabilmesi gerekiyor. Yanında sanatçıyı yaşatabilmesi gerekiyor. Ama bunları yaparken de sadece parayı ön planda bulundurmaması, parasal değeri ön planda bulundurmaması, kültürel değeri de ön planda bulundurması gerekiyor.

Eğer galeri için kültürel boyutunu düşünmese, ticari boyutunu düşünerek işe başlarsa düş kırıklığına uğruyor ve bir süre sonra kapanıyor, hatta kısa bir süre sonra kapanıyor. İstanbul'da bugün söylendiğine göre 372 sanat galerisi var. Bunların 300 tanesi hatta 350 tanesini bir tarafa atın. Bunların bir kısmı bugün açılıyor bir ay sonra kapanıyor, iki sergi üç sergi yapıyor kapanıyor. Zannediyor ki ünlü ünlü sanatçılar gelecek orda sergi açacaklar, hemen resimler böyle kapışılacak satılacak yada sanat eserleri. Popüler olacaklar sanat ortamına girecekler, böyle bir ortam yok böyle bir şey yok. Galerinin işlevlerinden bir tanesi önce kendisinin yaptığı işin bir kültürel işlev olarak bakıyor olması gerek sonra o kültürel halkayı kendisinden başlatarak çevreye genişletmesi, yani koleksiyonerlerini oluşturması gerek. Bu bir eğitim sürecidir bir kültürel işlemdir. Bunun yanında koleksiyonerlerini oluşturduğu zaman uzun süreye yayılmış bir işlevi de yerine getirmiş olur ve satışını da yanında garanti etmiş olur. Eğer işin bu tarafını düşünmese ne yaptığının farkında değilse bir bakkal dükkânı gibi açılır kapanırsa geriye hiçbir şey kalmaz. Onun için galericilikte prestij önemlidir. On yılları deviren galeriler o süre içerisinde bu sanat ortamına dayanan dayanabilen galeriler bu iki işlevi de şöyle ya da böyle yerine getirebilen galerilerdir ki bu önemli bir şeydir. Ha banka galerileri, devlet galerileri bu farklıdır. Banka galerilerinin bir kısmı profesyonellere Türk resmi içerisinde yerine oturmuş kişilere önemli kitaplar önemli sergiler yapmaktadır. Prestijine prestij katmaktadır. Reklâm girdilerini arttırmaktadır. Ama bunun yanında ikinci derecede bazı devlet galerileri de vardır böyle, ben bir kısmında jüriyette yapıyorum yani seçici kurulda. Amatörlere hizmet ediyor ya da mezun olmuş büyük galeriler, güzel sanatlar fakültelerinden mezun olmuş ama büyük galerilerde önemli galerilerde prestijli galerilerde kendine yer bulamamış kişilere bir

yerde olanak sağlamış oluyorlar. Bu da ayrı bir işlevdir. Yani tek boyutlu değil çok boyutlu bir işlev söz konusudur burada.

Kültürel, eğitsel ve ekonomik işlev hepsi yan yanadır. Kişisel sergilere ve galerilerin buradaki tavrına değinirsek, şimdi oraya gelelim. Galeriler bu sözünü etmiş olduğum işin tam olarak farkında olmayan galeriler, olaya şöyle bakıyorlar. Sanatçı işlerini yapsın çerçeveletsin bitirsin, getirsin sergileyelim hatta mümkünse katoloğunu yapsın broşürünü yapsın kokteylini yapsın duvarımızda üç hafta asılı dursun satılırsa ne güzel, ben kazanırım ben bundan yüzdemi alırım, satılmazsa alır resimlerini gider. Böyle baktığı zaman galeri, o galeri, galeri değildir. Onun için başlangıçta şunu dedim. Galeri hem sanatçısını yaşatmalı buna bağlı olarak kendi de yaşaya bilmeli. Sanatçısını yaşatamayan galeri kendi de yaşayamaz. Bu Türkiye’de tam oturmuş bir şey değildir. Alıcıda o güven duygusu ile galeriye gitmelidir. Gittiği zaman işte falan sanatçının yapıtlarını sizden almıştım, bunların güvencesi de bir anlamda sizsiniz diyebilmeli onlara. Galeri de sanatçısına sahip çıkabilmeli. Ben sergimi açtım, satıldı ne güzel, satılmadı ha tamam gitsin. Sanatçının bir sergi açabilmesi iki senede birdir normal olarak bir şehirde. İki senede bir olduğu zaman sanatçı iki sene nasıl yaşayacak, resimlerini nasıl üretecek, ne yapacak, ailesi varsa nasıl geçinecek. Bu galericinin düşünmesi gereken bir şeydir. Sanatçıyı yaşatmak derken bir tarafı budur bir tarafı da sanatçının tanıtımını da yapmaktır. Böylece o sanatçının prim yapması galeriye de kazandıracaktır. Tabi burada sanatçının da sorumluluğu vardır. Nedir sanatçının sorumluluğu; eğer bir galeriyle anlaşma yapmışsa anlaşmanın koşullarına uyması ve iyi sanat yapması onun yapması gereken şeydir. Galeri yüzdesi neyse onu vermek durumundadır. Artı, işini de iyi yapmak zorundadır. Bir galeri eğer onu beslemişse, profesyonel anlamda bir dayanışma içine girmişlerse onun daha iyisini buldum diye terk etmemelidir. O galeriyi ayakta tutabilmeli. Yani bu etik bir alışverişe dayalı olmalıdır. Fuarların durumu biraz daha farklıdır. Fuarlar geniş bir izleyici kitlesine sadece alıcı demiyorum, resim satın alan demiyorum, alımlayıcı diyorum çünkü sanatın geniş boyutuyla kültürel boyutuyla eğitsel boyutuyla alımlayıcısı vardır. Resmin farkına heykelin farkına seramiğin farkına varan kişiler ve onla bağ kuran kişiler eğitimci anlamında alımlayıcı ilişkiden söz ediyorum. Fuarların böyle bir işlevi vardır. Alım satımın yanında ne yaparlar. Pek çok sanatçının resimleri heykelleri sergilenir. İzleyici

geldiği zaman kendi isteklerine kendi beğenilerine yanıt veren çalışmalarını bulabilir orda. Sanatçı ile bağ kurma şansı orda daha fazladır. Belki adını sanını hiç duymadığımız sanatçıları orda görebiliriz. Fuarların bu tür bir işlevi vardır. Kişisel sergiler az önce dediğim bağlamda başka bir boyutta değerlendirilmesi gereken sergilerdir. Bu konuda söyleceklerim bu kadar zannediyorsam. Daha uzayıp gidebilir ama ana hatlarıyla bu kadar”

Sanat galerilerinin olumsuz yönlerinin de olduğunu belirten sanatçı devam ediyor:

“Şimdi olumsuz yönleri var tabii. Az öncede söylediğim gibi. Bugünkü ortamda profesyonel anlamda galericilik yapan galeri sayısı çok azdır. Dediğim gibi benim için galeri sanatçı ile profesyonel bağı olan, ben örneğin bir galeri ile anlaşmalı değilim. Sergi açtığım zaman gelir sergimden alırlar. Beni tanıyanlar benden alırlar. Atölyemden alırlar. Artı bir buçuk yıldır da internet ortamında benim yapıtlarıma yer verilmektedir. Onları görenler haberdar olup beni arayıp bana ulaşabiliyorlar. Ama eğer ben bir sanat galerisiyle anlaşmalı olsaydım benimle hiçbir alıcının bağ kurmasına gerek yoktu. Atölyeme de gelmesine gerek olmazdı. Direk galeriye giderdi. Ben üretimimi yapardım. Resmimi satacağım, resimle yaşamak için mücadele vereceğim çabasına girmezdim. Çünkü güvendiğim bir galeri vardır, profesyonel anlamda bir ilişkimiz vardır. Ben üretimimi yapacağım o da satışını yapacak, onun işi o olacaktır. O halkayı genişletecek koleksiyonu yaratacak, koleksiyoneri bulacak ve resmin satışını yapacak. Bu durumda öyle bir şey yok Türkiye ‘de. Batıda bu sistem belli büyük galerilerde oturmuştur. Bizde çok az sayıda galeri var bu sistemi oturtan ve sürdüren...”

Teknolojinin sanatsal açıdan kullanımı hakkındaki düşünceleri sorulduğunda ise sanatçı şu yorumu vermiştir:

“Resim yaparken ya da resim üretirken internette yararlanma gibi bir durumum yok. Benim resimlerimin genelde konuları ve besin kaynakları yaşadığım ortamdır yaşadığım çevredir. Onun için bu sanatçıdan sanatçıya değişir. Benim için internette ya da teknolojiden o anlamda yararlanma söz konusu değildir. Sadece şunu söyleyebilirim, hocalarımdan biri olan Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun sözüydü. Zaman

zaman bazı resimlerimde fotoğraftan yararlanırım, onu dönüştürmeye çalışırım. Fotoğrafın sanatçının üçüncü gözünün olduğunu söylemişti hocam. Bu bir teknolojik veridir. Kafamda taşıyamayacağım şeyi bana bir imaj bana bir imge bana bir genel düşünce vermesi açısından fotoğraftan yararlanabiliyorum. Sadece teknolojik açıdan bu kadar söyleyebilirim. Başka bir şey söyleyemiyorum.” Diyor ve sanatçı-alıcı buluşmasının sanal ortamdaki durumunu belirtmek üzere devam ediyor: “Sanırım sorulardan bir başkası da internetten ya da teknolojiden nasıl yararlanıyorsunuz derken, alım satım anlamın daydı anladığım kadarıyla. Size nasıl ulaşıyorlar sorusuyla bağlantılı olarak. Bu önemli bir şeyin parçası, ben dedim size daha önce, bir galeriyle anlaşmam yok. Bir, bir buçuk sene öncesine kadar da internet sayfam yoktu web sayfam yoktu. Lebriz.com böyle bir önemli sayfa düzenledi bana, oldukça geniş de bir şeydi bu. Daha geçen 2007 yılı benim 35. sanat yılımdı. İş Bankası Kibele sanat galerisinde protespektif bir sergim açıldı. Bu sergi ile birlikte “Aydın Ayan Sisifon’un direnci 35.sanat yılı retrospektif sergisi” diye bir kitap çıktı. Bu kitapta var olan görseller lebriz.com’a aktarıldı. Birkaç yazı ile birlikte şu anda orada bulunmaktadır. Oradaki bilgileri Türkiye içinden ve Türkiye dışından ulaşan bazı kişiler oluyor. İki tipik örnek vereceğim. Geçen sene İtalya’da yapılmakta olan önemli bir etkinlikte, web sayfasına girmişler ve bana davet yazısı geldi. İşte çalışmalarınızı falan yerde gördük, böyle bir sergimiz var oldukça büyük kapsamlı bir sergi. Sizde katılır mısınız? Katılamadım başka projelerim vardı. 2008 içinde Kanada’dan bir Türk galerici bir yabancı ile artık nereli olduğunu bilmiyorum, danışmanı o. girmişler internete ve incelemişler, bana bir öneri getirdiler. Önce soru sordular sonra öneri getirdiler. Sizin Kuzey Amerika ‘da herhangi bir temsilciniz var mı diye soru sordular. Yoksa biz sizin Kuzey Amerika’da temsilciniz olmak istiyoruz. Hayır dedim onlara, böyle bir temsilcim yok. O zaman sizinle görüşmek istiyoruz dediler. Nitekim kalktı geldi o Türk olan. Tabi görüşme yaptık, birkaç arkadaşı da çağırdım Türk sanatçılarımızdan. Ve dönüp Amerika’ya gitti danışmanı ile görüşmeye. Tekrar dönmek üzere bana mail attı. Tabi ben geri dönmedim ona ama. İnternet ortamından bana bu şekilde ulaştı. Bir de Yunan’dan daha doğrusu Miken’den bir galeri, internet ortamında çalışmalarınızı gördük, iki ortaklı bir galeriyiz, işte galerimizin yöneticisi falan filan şudur. Sizinle yazın karma bir sergi yapmak sonbaharda da ya da mevsim başında da kişisel sergi yapmak istiyoruz diye bir öneri de bulundular. Bunlara da yanıt verdim. Bağlantıları sürdürüyoruz ama henüz kesin bir

sonuca ulaşmadı. Niye bunları söyledim. İnternet ortamının, teknolojinin bu tür bir katkısı oluyor. İnternet ten yapıtınızı görüp almak isteyen de oluyor. En azından tanışıklık doğuyor size ulaşıyor. Artı bir resminizi seneler öncesinde almış bir kişi adresinizi bulamamıştır. Bu anlamda size ulaşabiliyor. Sizi izleyebiliyor oradan. Onun içinde doyurucu bir şey olmuş oluyor. Bir sanatçının yapıtı var bende, kaç para eder önemli bir sanatçı mıdır değil midir değeri nedir diye kuşkusu varsa kafasında orada inceler bakar ona göre bir yere oturtur kafasında sanatçıyı.”

Sanatın geleceğine dair ise sanatçı şu öngörülerde bulunmaktadır;

“Şimdi, son bir yıldır yoğun bir tartışma var Türk sanatında. Galerici sanatçıları hep böyle bir cendere içinde tutmaya çalıştılar. Hepsi için demiyorum ama ağırlıklı hep öğleydi. Bizim kontrolümüzde olsunlar, avucumuzun içinde olsunlar, işte yüzdemiz hep yukarda olsun, falan falan falan. Ama son yıllarda açık arttırmalar müzayedeler arttı ve müzayedeler galerilerin bu kaymaklı; ne diyelim ona ekmek kadayıfını ellerinden almış oldu. Müzayedeciler ile galericiler arasında bir sürtüşme var. Galerici diyor ki biz doğru düzgün resim satamıyoruz. Müzayedeciler küçük miktardan başlayıp giderek artırıyorlar fiyatlarını ve genç sanatçılar bile yaşayan sanatçılar bile müzayedeler de satılıyor. O zaman galerilerin işlevi ortadan kalkmış oluyor diyor. Böyle bir durum var. Çatışmalı tartışmalı bir durum. Hatta plastik sanatlar derneği de geçen ay bir tebliğ yayınlamıştı bu konuyla ilgili. Galericilerin tavrıyla müzayedecilerin tavrı ile bağlantılı olarak. Bunlar sanat ortamında her zaman var olan şeylerdir ama resim satışları sanat eserleri satışları düştüğü anda hep nedenler başkalarında aranmaya çalışılır. Ben nedenleri sağlıksız ya da yeterince kurumsallaşmamış galericilik ve müzayedecilik ve sanatçılık mantığında arıyorum. Sadece biri değil, üçayak birden var burada. Bu üçayak eğer sağlıklı çalışırsa galerici, müzayedeci ve sanatçı bir arada doğru çalışırlarsa koleksiyoner ve sanat ortamını daha rahat oluşturabilirler. Koleksiyonerleri doğururlar. Ya da var olanları ellerinden kaçırmazlar. Birbirinden kopuk ve birbirini baltalar şeklinde konuşurlarsa iş sarpa sarar. Örneğin, nasıl sarpa sarar. Bir galerici, anlı şanlı galerici 1975 yılından başlayıp günümüze kadar gelen ismi ön saflarda gelen epey de sanat adına para ya da kapital sağlayabilen önemli koleksiyonerlere resim satan bir galeri. Hatta bazı koleksiyonerleri da kendi yaratmış. Yani öğle bir işlevi de yerine getirmiş bir galerici. Bundan üç beş ay

önce bir laf etmiş. “ Türkiye’de sanatçı yok, Türkiye’ye yurt dışından sanatçı getirmek lazım, sanat eseri getirmek lazım “ Eğer Türkiye’de sanatçı yok idiyse 1975 yılından 2008 yılına kadar nasıl ayakta durdun. Ne ile ayakta durdun sorusu sorulur. Amaç şu ; Türkiye’deki sanat ortamını ben tükettim. Artık Türk sanatçılarından eskisi gibi bire alıp on bire satamıyorum artık o tatlı kar bitti, bunları atıyım kenara, yurt dışından bir şeyler getireyim. Tabi bunu koleksiyonerlere diyor. Türk sanatçısı yok ben size yurt dışından yeni şeyler getireyim. Resimler sanat eserleri getireyim onları satıyım size. Yeni paralar kazanacak bütün hesap bu.”

Sanatçı aynı zamanda araştırmamanın konusu için şu sözleri dile getirmiştir;

“Aslında bu konu çok derin bir konudur. Bazı anekdotlarla olay geliştirilebilir. Bir şey daha anlatayım size o zaman. Ekleme açısından. Aklınızda kalacağını düşündüğüm için. Konuşmamın bir yerinde Bedri RAHMİ’nin bir sözünden bahsettim. 1975 yılında ben Bedri Rahmi EYÜPOĞLU’nun evinde kalıyordum, öğrencisiydim. Nisan ya da mayıs ayında ameliyat olmuştu. Cerrahpaşa hastanesinde yatıyordu. Yanlış söylemeyeyim önce Haseki sonra Cerrahpaşa’ya geçti. Özür dilerim Haseki hastanesinde yatıyordu. O hastane de iken biz modadaki, o zaman Cumalı sanat galerisi Moda daydı. Cumalı sanat galerisinde o zamanki iki üç galeriden birisiydi. Eren Eyüboğlu, ben ve bir arkadaşıyla biz sergisini açtık orada. Açılış bana göre çok keyifli geçti. İşte resimler de satıldı. İki üç gün sonra hastaneye gittim hocanın yanına ziyarete. Kapıdan girerken reis dedi “ne haber sergiden “ bir an düşündüm. Anlı şanlı ressam, şair, yazar. Ne demek istiyor acaba. Hocam ilgiden mi soruyorsunuz yoksa satıştan mı? Boş ver dedi ilgiyi reis, bana satıştan haber ver. Hocam dedim, işte şu kadar resim satıldı, şu kadar duruyor. Yapma ya hu reis dedi. Şimdi öle deyince ben az buldu diye düşündüm. Ya biz dedi sergiyi açardık kapatırdık. Bir tane resim satamazdık, bu insanlara ne oldu. Bakın 1975 yılı. Bir milat benim için. Tabi o tarihten sonra galericilik gelişmeye başladı ve halka genişlemeye başladı. Broşürler basılmaya başlandı, kitaplar basılmaya başlandı koleksiyonerler artmaya başladı. Ben o tarihi milat bilirim ama aslında Bedri Rahmi’nin o tarihte resim satmasının esas nedeni şu. Bedri Rahmi’nin hasta olduğunu, gidici olduğunu öğrenmiş insanlar. Gelmişler resimleri kapışmışlar. Resim satışının farklı etmenlerinden bir tanesi de budur. Alım satım konusuna

değindiğimiz için Bedri Rahmi eskiden sergi açardık bir tane resim satamazdık ne oldu insanlara demesiyle bağlantılı olarak bu bilgiyi de vermiş olduk.”

3.4.3. Yard.Doç. Cengiz SAVAŞ İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Bölümünde Yard. Doç. Olarak görevini sürdüren Cengiz SAVAŞ, Sanat galerileri ve sanatçı-alıcı buluşmasıyla ilgili olarak, sanat alıcısı terimi yerine sanatsever düzeltmesini yapıyor ve şu gözlemlerini aktarıyor;

“Şimdi Murat alıcı sözcüğü yani bu şeye girerken bana, başında söyleyeyim biraz ters geliyor. Yani direkt alıcı diye kavrama girdiğinde. Oysa bunu daha böyle sanatla ilişkili, sanata bağlı, sanat tüketicisi yâda başka nasıl kavram söylenebilir. Sanatsever gibi: tanımlasak daha doğru olur. Alıcı böyle bana biraz kaba bir laf gibi geliyor. Yani sanatsever birisi baka baka belki günün birinde alıyorsa da alır, evine duvarına asar, ister vs.” diyor ve devam ediyor, “Şimdi işin aslı şu insanlar, sanatseverler diyelim, sanat tüketicisi diyelim ne dersek diyelim, onlar eğer yan yana konuşarak bazı şeyleri anlarılarsa daha anlaşılır ya da sevilir olabilir. Çünkü bir insanı severseniz ya da bir ressamın işini seversen eğer, ressamın kendisini de seversin. Yani bu böle ama şu da var. Biz ne kadar uğraşsaksak uğraşalım, ya da belli bir kesim reddetse de teknolojiden kaçma şansımız yok. Şimdi nedir o internette dünyanın her tarafında her yerdeki oluşan resimler sergile biranda karşımıza gelebiliyor. Bu da bir avantaj tabii ki.”

Sanatı genellikle internetten takip ettiğini ve bu açıdan internetin faydasını belirten sanatçı, “Ben hep tabii ki interneti takip ediyorum. Dünyadaki gelişmeleri neler oluyor neler bitiyor onlardan haberdar olmaya çalışıyorum. Ama onun ötesinde teknolojik olarak zaten kullandığımız boyalar vs teknolojinin işte yeni ürünlerini kullanmaya çalışıyorum. Ama teknolojiden kastım başta da söyledim yani teknolojinin bize verdiği sunduğu olanakları kullanmak zorundayız” diyerek, sanatta teknolojinin gerekliliğini dile getirmiştir.

Sanal galeriler ile ilgili olarak ise sanatçı şu sözleri söylemiştir;

“Az önce söylediğim gibi bu yadsınamaz. Yani Türkiye’nin bir ucunda başak bir şehir de ya da şehirlerde galerileri olmayan kentlerde ki insanlar, öğrenciler sanatla ilgili kişiler en azından bir tuşa basarak başka bir yerdeki resimlerin orijinalini görmese bile fotoğrafını görerek bilgi edinme şansına sahip oluyorlar. Çünkü orda kaynak yok, kitap yok, film yok, video yok bir şey yok ama internetten bastığınız zaman görmek istediğiniz ulaşma istediğiniz sanatçıya ulaşma şansına sahipsiniz”, “Dünyadaki tüm olumsuzluklara karşı insanoğlu umudunu yitirmemeli. Hele insandan umut kesmek kadar kötü bir şey olacağını sanmıyorum. O nedenle hani şu vardır, birçok abartılar birçok şeyler zaman içinde zamana dayanıp dayanmayacağıyla doğru orantılı. Birçok insan vardır göklere çıkartılır ama yarın adını bile duymasın. Bu tıpkı bazı çarklar vardır. Sokak başında bir plakçada çalar, akşama kadar onu söylersiniz, bir ay sonra onu duymaktan bile nefret edersiniz. Önemli olan şu, sel gidip kum kalmasıdır.”

3.4.4. Yard.Doç. Ekrem KULA İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinin kuruluşunda ve hemen her bölümün gelişiminde etkin bir rol alan, son olarak geçtiğimiz yıllarda fakülte bünyesinde Cam bölümünü kurarak halen bu bölüme başkanlık eden Yard. Doç. Ekrem KULA ise sanat galerileri hakkında şu bilgileri veriyor;

“İsminden de anlaşıldığı gibi birisi sanal, hayalci, diğeri ise gerçeğin ta kendisi. Bu ikisi birbirine zıt yani beyazla siyah gibi bir zıtlık söz konusu. Tabi zaman içinde baktığımızda ikisinin de olumlu ve olumsuz yönleri var. Sanat galerileri arttı ama tüketici olarak acaba ne durumda tam olarak onu bilemiyoruz yani toplumun gelişimiyle birlikte sürdürülen o trend(eğilim) içerisinde farklı bir durum var. Yani birbirilerini dengeler bir gelişme söz konusu değil. Biz biraz dev adımlarla ilerliyoruz. Bence sanat galerileri tam özümsemeden doğrudan bir sanal galeriyle bu işi çözümlene ya da yaygınlaştırma ne kadar sağlıklı olur onu bilemiyorum yani toplumun büyük kemsi sanatın dışında ama biz teknolojik olarak her şeyden yararlanıyoruz. Özümsemediğim bazı şeyler dev adımlarla ilerliyor. Sanat eğitiminden yüz yüze bir eğitim veriyoruz ama gönül arz eder ki sanatçı galerici buluşması da yüz yüze gerçekleşsin. Yani bence

ikisinin arasındaki fark bariz olarak bellidir. Tabi göz ardı edilemez bu ikisi de olması gerekiyor.”Sanatçı teknolojinin sanatta kullanımı ile ilgili şu bilgileri veriyor;

“Şimdi ben cam ve seramik bölümüyle ilgili çalıştığım için, sanatçının iki yönü var bence, birincisi sanatçının teknik yönü ikincisi de artistik yönü. Bunu bazen şuna benzetirim; mesela yüzme de jimnastik de falan zorunlu hareketler vardır, sanatta da böyle zorunlu teknikler söz konusudur. O yüzden bu ikisini bir arada özümseyorum ikisini birbirinden ayrı tutmak istemiyorum yani teknolojiyi yakından takip ediyorum ama teknoloji benim için bir araç. Daha çok kendim oluşturmaya çalışıyorum. Mesela bilgisayar ile ilgili teknoloji kullanmıyorum. Çizimleri kendim elle yaparım ya da uygulamaları mutlaka elle yaparım yani hiçbir zaman bu anlamda teknolojiyi ön planda kullanmıyorum. Daha çok geleneksel metotların el vermediği yerlerde teknolojiyi kullanıyorum tabi bu seramik ve cam için geçerli. Fırın teknolojisi, pişirme gibi ham maddelerin hazırlanmasında biz bu teknolojiyi kullanıyoruz. Uygulamada böyle bir teknoloji söz konusu olmuyor.”

Sanal galerilerin sanata katkısının ve bu yerlerde sanatçı-alıcı buluşmasının ne yönde olduğunu sorduğumuzda sanatçı şu sözlere değinmiştir; “Şimdi sanal galerilerin duyuru ve haber bakımından faydası var fakat o kadar çok duyuru geliyor ki... Mesela bir sanatçının 30–35 eseri sürekli size duyuru olarak gelebiliyor. Tabi sanatçının eserlerinin hepsi de güzel olmuyor. Mesela bir galeriye girdiğiniz zaman hepsi ilginizi çekmeyebiliyor sadece size dokunaklı gelenler ilginizi çekebiliyor. Bu yüzden böyle bir durum da var yani internette size sürekli bir bombardıman oluyor. Açılıyorsunuz siteyi bir sürü sergi var ama birçoğunun kim olduğu belli değil, hiç tanımadığımız insanlar size ulaşıyor, bu bakımdan rahatsız edici yönleri de var” diyor ve ekliyor, “Aslında bizim üç boyutlu işlerimizde insanlarda bir dokunma isteği de oluyor fakat sanal galerilerin bakış açıları farklı. Ticari amaç ön planda olduğu için öncelikle bu insan genç midir? Ne kadar üretiyor? Bunlara bakıyorlar. Siz az üreten biri olursanız size yatırım yapmıyorlar. Ama sizin elinizde yüzlerce resim varsa sürümden kazanılma gibi amaçlar da var aslında. Mesela galeriler gidip turizm bölgelerinde toplu satış yapıyorlar. Örneğin 200 tane baskı satıyor. Siz özgün bir iş üretiyorsanız ve daha az üretiyorsanız sizin pazarlama yönünden işiniz zordur. Ama galericilerin tercihi daha çok seri üretim yönündedir. Bunları da olumsuz birer öge olarak değerlendirebiliriz.”

3.4.5. Yard.Doç. Emre ZEYTİNOĞLU İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Temel Eğitim Bilimleri Bölümü'nde şu an bölüm başkan yardımcılığını yapan Yrd. Doç. Emre ZEYTİNOĞLU ile yapılan görüşmede sanatçı, sanat galerilerinin önemi ve yeri ile ilgili şu bilgileri vermiştir;

“Özel galerilerden bahsedebilirim ben tecrübelerim çerçevesinde. Sanatçıyla benim şahit olduğum durumda pek fazla alıcı buluşmuyordu zaten yani. Galericiyle daha çok alıcı buluşuyordu. Galerici bana diyordu ki işte senin resmini istiyorlar. Şunlar istiyor bunlar istiyor onlarda beni ilgilendirmez zaten kim istiyorsa istiyor yani bir şekilde. Sanatçıyla galericini. Ne yaptığı sözleşme çerçevesinde resim satılıyor yüzdesini sen alıyorsun bir yüzdesinde o alıyor. Onun için sanatçı ve alıcı buluşmasına ben tanık olmadım ama böyle sanatçılar da var tabi, yani özel koleksiyonerleri var o sanatçıların onlarla buluşuyorlar konuşuyorlar. Ama benim böyle bir tecrübem olmadı.”

Diyor ve ekliyor, “Mesela internette bir sanal galeride gösterilen resim milyonlarca insan tarafından izlenebilir. Evet, bu anlamda sanat galerileri daha kısıtlıdır. Ama işte orda da yüz yüze konuşma var. Yani hiç olmasa oraya gelen adam sanatçıyla konuştuğu zaman ister alıcı olsun ister olmasın yani orda eğer sanatçı sadece ya boşu boşuna konuşuyorum resim almayacaksa da niye zamanımı harcıyorum diye düşünmüyorsa şayet hem karşısındaki alıcı için hem sanatçı için işte öle bir güzel bir muhabbet olur. Hiçte bunun bir zararı yoktur açıkçası. Ama orda da tabi çok derinine de bir sanat tartışması yapacak değilsin. Sosyal bir ortam oluşuyor orda bunun bir zararı yok. Daha az bir kitleye ulaşıyor fakat daha nitelikli bir kitledir. Yani ister resimden ya da sanattan çok anlasın ya da ister anlamsın işte dışarıdan bakıyorsun gene de oradaki sosyal ortam iki tarafı birden besleyebilir. Bu resmi bir ortam dediğin şey nedir tam olarak? Örneğin her resim sergisinde hemen ilk başta çağırılan kişi oranın valisidir belediye başkanıdır vs bunun gibi... Evet, şimdi oraya gelecek olan adamda zaten kendisini artık o kimliğinden soyar biraz sanatçıya yaklaşımaya çalışır. Ya da kendinden biraz feragat eder. Sanatçı da kendinden feragat eder, ortak noktada buluşmaya çalışırlar. O da kötü bir şey değil bence.”

Çalışmalarında teknolojiyi yoğun bir şekilde kullandığını belirten sanatçı, “Valla ben açıkça söyleyeyim ben teknolojiden sonu kadar da yararlandım. Yani resim yaptım fakat enstalasyonlarda(yerleştirme) teknolojiden yararlandım. Bilgisayardan çok fazla yararlandım. Dijital ortamlardan çok fazla yararlandım. İnternette de çok fazla yararlandım. Şimdi ben bu teknolojinin sanat konusundaki olumsuzluklarını baştan hemen inkâr edecek değilim. Faka şu var mesela bazı durumlar var. Bu geçen sene bir tartışma konusu olmuştu. Romanların yani edebiyatçıların yazdıklarının ortaya çıkardığı eserlerin cep telefonundan okunur olmasıydı. Şimdi cep telefonundan okunur olması roman yazma şeklini değiştirebilir çünkü cep telefonundan algılamayla kitaptan algılama, geriye dönmek 30 sayfa arkaya bakmak oraya bir ayraç koymak sonra bazı ayraçlara tekrar çok ilerdeki bir durumda geri dönmek, romanı baştan başlayacak sonuna kadar gidebilecek bir süreçten çıkartır. Geri dönüşler tekrar ileri gidişler, kapatıp düşünmeler, hepsi bunların bir arada...” şeklinde bu konudaki düşüncelerini belirtmiştir.

3.4.6. Yard.Doç.Dr. Erol KILIÇ İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Yard.Doç. olarak görev yapan Erol KILIÇ, yapılan görüşmede sanat galerileri ve sanatçı-alıcı buluşması ile ilgili şu sözlere yer vermektedir;

“Şimdi benim bulunduğum iller ortamlar gereği böyle bir ortamda çok bulunma şansım olmadı. Erzurum da ve Antalya da çalışmış olmam... Tabii sanat galerilerinin yoğun olduğu yerler İstanbul ve Ankara ancak sanat galerilerinin çalışma biçimlerinin de nasıl olduğunu az çok biliyorum. Fakat benim hiç sanat galerileriyle birlikte çalışma şansım olmadı. Yani resim verip resim sattırma ya da onlarla bir pazarlık yapma şansım olmadı. Dediğim gibi bunların nasıl olduklarını da sanatçı arkadaşlarımızdan duyuyoruz en azından galerilerin sanatın yaygınlaşmasını da ya da sanat alıcısıyla buluşturulmasındaki fonksiyonlarını da az çok biliyorum. Bunlar tabii ki burada da belirtmişim bienallerde genellikle izleyiciyle ya da sanat alıcısıyla sanatçı buluşur, sanatçının eserleri burada buluşur veya şahsi sergilerinde ama sergilerimizde tabii ki alıcılarla zaman zaman buluştuk pazarlıklar yaptık, kurumsal sergilerde bulduk bizzat buralarda. Ancak ben sanat alıcılarının çok bilinçli davranmadıklarını

düşünüyorum. Sanat alıcılarının mutlak suretle yetkin bir sanat danışmanı ile çalışması gerekir ya da böyle bir kurumların oluşması gerekir. Bizde sanat danışmanlığı henüz oluşmadı belki çok özel şirketlerin, koleksiyonerlerin böyle bir danışmanlığı var. Ya da galerileri bu anlamda sanat danışmanı yapıyorlar bildiğim kadarıyla. Burada da tabii galerilerin derdi resim satmak yani oradan ne olursa olsun oradan kendi ticari parasını kazanmak. Bu anlamda da çoğu zaman sanat alıcılarını yanlış yönlendire de biliyorlar. Bazen doğru yönlendirdikleri de oluyor. Ama derdi, mutlak suretle resim satmaksı yani tam anlamıyla bir pazar gibi görüyorsa sanat alıcılarını yanıltabilirler. O bakımdan da mutlaka bir sanat danışmanı ile birlikte hareket etmelerinde fayda var diye düşünüyorum. Kurumsal sergilerde çok fazla ben sanat alıcılarını gözlemlemedim. Bireysel sergilerde ise sanatçının kendi tanıtımına kendi gayretine, satışına bağlı kendisini pazarlamasına, tanıtmasına bağlıdır. Burada da yine umduğu fiyata satamaya biliyor. Üzerine yazdığı fiyatın çok çok altına düşebiliyor. Sanat alıcıları burada da bence bireysel sergilerde de bir eser satın alıyorsa sanatçıyı iyi tanınması lazım, sanatçının geleceğe yönelik çabalarının olup olmadığını iyi bilmelidir ki verdiği para bir işe yaraysın ya da aldığı resim ileride koleksiyon olarak elde kalabilsin, yani üretken bir sanatçı olması lazım. Ona dikkat edilmesi gerekir.”

Sanal sergilerin sanat galerileri ile kıyaslanmasını yapan sanatçı, “Aslında bunu olumlu olumsuz anlamında değerlendiremeyiz, ikisinin işlevi farklı. Yani sanal sergiler de olacak fakat galeri sergileri de ancak sanat alıcısı açısından ya da sanat alıcısı açısından bence sanal sergiden eser almak yerine bence mutlak suretle eseri birebir görüp alması gerekir. Çünkü sanal sergilerde kullandığı tekniğin ne olduğu belli değil neticede orada görünen bir fotoğraf görüntüsü. Neticede o yanıltıcı olabilir. Sanal sergide çok iyi görünebilir oradaki kare ama eserin kendisiyle birebir yüz yüze geldiğiniz zaman hiç de tekniğinin falan olgun olmadığı, boya kullanımının çok iyi olmadığı gözlenebilir. Yani mutlak suretle ama mutlak suretle koleksiyonerlerin bunu bizzat sergide görerek yüz yüze alması lazım. Ancak burada bir parantez açalım, eğer bu bir tanınmış sanatçıysa, tekniğinde olgunlaşmış yetkinleşmiş artık bunu ispatlamış bir sanatçıysa burada sanal sergilerden resim satın alınabilir bunu ayırt edelim. Ama sanatçısı bilinmiyorsa kesinlikle böyle bir şeye kalkışılmaması gerekir” diyerek, her iki kavramın da farklı işlevselliğinden bahsetmiştir.

Sanatçının eserlerinde teknolojiyi ne ölçüde kullandığı sorulduğunda, “Şimdi benim kendi kullandığım imgelerim var. Özellikle tarihten kalan izlerle, bunlar bazen sembolik şekiller olabilir, yazı kalıntıları olabilir, tarihi bir doku olabilir. Tabii ki bunlar bugün internette yani teknoloji dediğimiz zaman yani(budur herhalde bizimle ilgili olan tarafı)bu anlamda oradan görüntüleri aktarma şansım var yani benim işime yarayan imgeleri oradan alıp oradan faydalanma şansım var bir de günlük dünyada olup biten sergileri izleme şansım var. Sanatçı sadece doğadan nesnelere etkilenmez aynı zamanda sanat eserlerinden de etkilenir, gelişmelerden etkilenir oralardan ilham alır. O çalışmalar da sanatçıya ışık tutabilir. Oradan hareket ederek yeni bir çalışma yapabilir, kendisine yeni yollar gösterebilir. Bu anlamda da teknoloji sanatçının üretkenliğine katkıda bulunabilir yani sıkıştığımız anda yeni yaratımlarınızda, eskiz çalışmalarınızda ne yapacağım sorusuyla karşı karşıya geldiğiniz zaman o anlamda sanat eserlerine başvurursunuz, o size yeterince kapılar açar yeterince düşüncenizi zenginleştirir, işte o anlamda teknoloji çok faydalı. Ben tabi bir de kendi çalışmalarımnda transfer aktarmalar yapıyorum. Onun için de tabi uygun görüntüleri internetten indirip resmime transfer edebiliyorum” yanıtını vermiştir.

Sanal galerilerle ilgili olarak sanatçı ayrıca şu noktalara değinmektedir;

“Eğer sanat alıcıları gelecekte çoğalacaksa, diyelim ki çoğaldığını varsayalım, insanların ekonomik ihtiyaçlarını geliştirip yükselttiği zaman diyelim ki sanat alıcıları çoğaldı. Böyle bir durumda tabi ki sanal sanat galerileri de bu anlamda birer kolaylık sağlayacaktır. Eğer sanat alıcıları çoğalacaksa galeriler de çoğalacaktır. Tabi sanal ortamın ürünleri satın alma imkânları arttığı zaman bu sefer sanat galerileri kapanma noktasına gelecektir. Ya da sanat galerileri kapanmayacaktır da bir artık bir depo vazifesi görecektir. Burada bir de teknolojinin gelişmesi sanal galerilerin çoğalması sanat alıcılarını sanat eseri almaktan vazgeçirebilir örneğin yeni çıkan LCD ekranlarla insanlar evlerinde birkaç günlüğüne evlerinde Leonardo Da Vinci'nin bir eserini görmek isteyebilir. O ekranda o birkaç gün durabilir. Veya ondan bıktı diyelim, ben Picasso'nun resmini izleyeceğim der bir kaç gün evimde onu misafir edeceğim der. Veya belli aralıklarla mesela belli saat dilimleriyle bir yıl boyunca farklı resimleri o ekrandan seyredebilir. Veya bu şekilde paket programları satılabilir. Sanal ortamlarda. Bu da sanatın geleceğini o zaman ciddi biçimde tehdit eder. Ama burada önemli olan

orijinal resim satın almanın ne anlama geldiğinin kapitalist sahiplerinin kavraması gerekir. Aslında sanatı satın almak sanatı tüketmek yaratıcı bireylerin gelişmesini desteklemektedir. Yani ne kadar çok sanat bir toplumda tüketiliyorsa o kadar çok üretici yaratıcı bireyimiz artar. Aslında resmi salt anlamda, seramiği veya heykeli salt sanat olarak kabul etsek de aslında bu sanatlar diğer alanlarda endüstriyel sanatlardaki yaratıcılığı da beraberinde geliştiriyor. Bunları kestiğiniz zaman diğerlerinin yaratıcılık şansı bitiyor. Yani bu konuda alıcıları bilinçlendirirse veya eğitim sisteminde bu anlamda bir bilinç kazandırılırsa bireylere o zaman bir ülkenin geleceği bence iyi olur. Büyük sanatçılar da böyle yeşerir, böyle ortamlarda çıkar. İsteddiği kadar sanal müzeler olsun hiç önemli değil.

Şimdi bu anlamda Türkiye'ye dönecek olursak Türkiye bu anlamda kurumsallaşmadı. Yani sanat alıcısıyla sanatçıyı buluşturan şeyler kurumlaşmadığı kanaatindeyim. Sadece galerilerimiz var onlar da bir pazara dönüştü. Onlar da haklı ayakta durmak zorunda, kirasını ödemek oradan ekmek yemek zorunda dolayısıyla resmi satmak için onlarca yalan söylenebiliyor. Bunlara ben şahit oldum. Adam çok amatör bir ressamdır, resimlerini satın galeriden yüzdesini almak için resmini göklere çıkartır, ben bunlara çok şahit oldum. Bu tip olumsuz şeyler var. Ama mesela bir Gesam vardı kurum olarak. Gesam da tabii telif haklarına yönelikti ancak o da Türkiye de çok güdük kaldı, çeşitli nedenlerle sanatçılar dağıldı. Ama bir mimarlar odası gibi bir ziraat odaları birliği gibi veya bir barolar birliği gibi ve ya tıpçıların odalar birliği gibi biz de böyle birlikler odalar oluşturabiliriz. Böyle bir birlik de bu güne kadar oluşturamadık. Bir plastik sanatlar derneği var o da sadece kimlik verip yurtdışı sergilerinde onu kullanabilirsiniz onu dışında sanatçıya pek bir faydası yok. Bu anlamda mutlaka plastik sanatlar odalar birliği olması gerekir ve o odalar birliğinin de ciddi bir şekilde sanat danışmanlarında sertifika vermesi gerekir, o zaman devletinde bir kanun çıkarması gerekir ki her şirket ya da kurumlar gelirinin karının bir kısmını mutlak surette sanat eserlerine harcama zorunluluğu getirilir. O zamanda o kurumlar bir sanat danışmanı gözetimi altında eser satın alabilir. O adalarda buna imza yetkisi verir. Bu şekilde kontrol altına alınabilir. Bu oluşmadığı sürece, piyasa mantığıdır; her zaman her türlü sahtekârlıklar dönebilir.”

3.4.7. Prof. Fuat ACAROĞLU İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Profesör olarak görev yapan ve ülkemizin önemli sanat değerlerinden biri olan Prof. Fuat ACAROĞLU, sanat galerileri ile sanatçı-alıcı buluşması hakkında şu sözleri söylemektedir;

“Her şeyden evvel ikisinin ayrı ayrı şeyler olduğunu söyleyebilirim ama ikisi de birbirini destekleyen şeyler. Ayrı ayrı olmasına rağmen. Çünkü sanat galerilerinde ki bir sergi lokal bir yere kadar ulaşabilir yada ilgi duyan insanları da katarsak belli bir sayıya ulaşabilir. Ama sanal ortamda birçok kişiye ulaşabiliriz. İlgilenen ilgilenmeyen vesaire. Bence ikisi de birbirini destekliyor. Olması gereken bir şey çünkü artık yaşam değişiyor her şeyle birlikte değişen şeylerle birlikte de bizim iletişimimiz emeğimize ulaşmamızın biçimi de değişiyor. Ben bunları gelişmenin değişen hayatın gelişen hayatın paralelinde görüyorum ögle algılıyorum.”

Sanat galerilerinin olumsuz yönlerinin ne olabileceği sorusuna; “Olumsuz yönleri şu olabilir belki galeriler belirli sanatçılarla çalışan galerilerse eğer onlar sanatçıların farklı yerlerde birbirinden farklı mekânlarda sergi açmasını engelliyor demeyelim de kısıtlıya biliyor. Çünkü ben bağlı bulunduğum bir galeriye galeriyle çalışırken birbirinden farklı mekânlarda ve galerilerde çalıştım ama genellikle bir galeriyle angaje(bağlanmış) olduysanız, nişanlandıysanız o galeriyle çalışmanız gerekiyor etik olarak. O yüzden de bunu kısıtlayıcı buluyorum bir ölçüde. Çünkü o galerinin verdiği imkânlar sınırlı oluyor farklı farklı yerlerde farklı mekânlarda farklı şehirlerde, kentlerde sergi yapabilmeli sanatçı diye düşünüyorum. Ama yeni gözlemlediğim bir şey de dikkate alırsak isteyen istediği yerlerde sergi yapmaya gayret ediyor bu iyi bir gelişme yine de bir şey daha söyleyeyim, küratör semptomu demek istiyorum. Küratörler nedeniyle yine belirli yerlere yönlendirilen yapmak istediği sınırlandırılan bir sanatçı adayı veya sanatçı varlığından da söz etmek lazım. Onlarda çok kapalılar bu aralar. Kendi düşündükleri şeyler dışındaki olaylar” yanıtını veren sanatçı, “Teknolojiden çok fazla yararlandığımı söyleyemem. Çünkü teknolojiye çok fazla açık olan bir insan değilim, olmaya çabalıyorum hatta gerisinde de kaldığımı düşünüyorum bir takım gelişmelerin. Çünkü bilgisayarı istediğim gibi kullanmak ya da işte resimlerimle ilgili çalışma sürecinde o imkânlardan çok fazla yararlandığımı

söyleyemem” diyerek, çalışmalarında daha çok geleneksel üslubu sevdiğini göstermektedir.

İnternet ortamında yayınlanan sanal galeriler hakkında “İnternet ortamının, sanal ortamın diyelim daha doğrusu öteki alanlardaki gelişmelerimize katkısı bulunduğu kesin; çünkü değişen yaşamla beraber insanların hiçbir şekilde gazeteye billboarda ya da işte davetiyeye sergi kataloguna vesaire ye çok fazla vakti olduğunu düşünmüyorum. O yüzden bunu bir değişen düzenin görünen şeyleri olarak değerlendiriyorum. Bunu zaman gösterecek; ama faydalı olup olmadığını. Zaman gösterecek ama ben inanıyorum ki değişen hayatla birlikte bunlar hayatımıza yeni bir şey getirecek” sözüne yer veren sanatçı, sanatçı-alıcı buluşmasının geleceğine dair şu öngörülerde bulunmaktadır;

“Evet, şimdi sanal ortamla diğer bire bir ortamların arasındaki fark şudur: sanal ortamda siz kendinizi nasıl pazarlıyorsanız ilgilenenler veya onu görmek isteyenler onu algılar. Aslında şöyle diyelim sanal ortamla birebir yüzleşerek görüşmenin arasındaki fark bence epey bir yük. Ama ben ikisinin de birbirini desteklediğini düşünüyorum. Daha önce de söylediğim gibi sanal ortamda sadece sanatçı olduğunu çok iyi sanat yaptığını muhteşem olduğunu kanıtlamaya çalışan insanların aslında çok önemli bir şey yaptığını düşünmüyorum. Ama çok yerlere ulaşabildiğini de düşünüyorum bu arada. Bu kısmen yaşadığımız öteki tarafla kısmen yaşadığımız bu taraf arasında köprüdür diye düşünüyorum. Henüz sonuçlarını kestiremiyorum. O yüzden evvela sanatçının kim olduğu sanatçının ne ürettiği hakikaten nasıl bir yerden hareketlendiği ile ilgili şeyleri izleyicinin seyircinin bence çıplak olarak görmesi lazım. Sanal ortama ne aktarırsanız onu öle algılıyorlar. Yani ne oluyor mesela benim aklımın ermediği ama hem merak ettiğim hem de bilemediğim kestiremediğim nereye gideceğini kestiremediğim şeyler yok değil. Bir sanatçıyla ilgili herhangi bir şeyi sanal ortamda bertaraf edebiliyorsunuz. Var mı böyle bir şey! Ne ahlakla ilgili, ne etikle sınırlıdır. O yüzden sanatçının tanınması sanatçıya dokunulması demiyorum ama ürettiği şeylerin bilinmesi gerektiğini düşünüyorum.”

3.4.8. Prof. Güler AKALAN İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde Prof. Olarak görev yapan Güler AKALAN, sanat alıcısı terimini yanlış bulduğunu belirterek sanatçı-alıcı buluşmasını şu şekilde tanımlamaktadır;

“Bir defa alıcı sözcüğünü ben düzeltmek istiyorum. Sanat bir üretim değildir. Yani ekin ekersiniz, şu kadar ton buğdayım oldu dersiniz bilmem şu kadar ton domatesim oldu, bilmem ne oldu dersiniz. Sonuçta sanatçı bir eser ortaya koyuyor. Üretim olarak kabul etmek yanlıştır. Alıcı olarak da kabul etmek yanlıştır, Bunu tamamen silerek sanatsever olarak kabul ediyorum. Yani sanatseverin sonucunda o esere ulaşmak için çabalaması olarak alıyorum ben bunu. Yani öğle şeyler olur ki sanatçı eserini eğer parasal konumda gördüğü anda veya kendisi üzerinde baskı kurulacak gibi hissettiği anda trilyon da verseniz o eserini satmaz. Yani sanatçının eser satışına karşı aşırı bir duyarlılığı vardır. Bir, bunu kesinlikle göz ardı etmememiz gerekir. Ve hiçbir sanatçı resmim satılsın diye eser üretmez. İşin en önemli noktası bana göre en önemli şey burada. Hiçbir eser satılmak üzere üretilmemiştir. Ama sonuçta şöyledir. Ürettiğiniz şeyi paylaşmak istersiniz. Bu paylaşım öncelikle galerilerle başlar. Galeriler de söyleşiler olur. Sanatçı günlük ortamda oraya gider. Paneller olur, söyleşiler olur. Yani orada toplanan izleyici ile yapılan eserin tekniğine göre yorumlar, paneller yapılabilir, söyleşiler yapılabilir. Mesela bizim zaman zaman karma sergilerimizde özgün baskı ile ilgili bir kaç sanatçı bir araya gelerek çok söyleşiler yapmışızdır. Ve sonuçta insanlar baskı tekniğini bilmedikleri için, Türkiye’ye gelişi çok geç olduğu için, en erken 1927’ler de Leopold Levi’nin Türkiye’ye gelmesiyle başlamıştır. Sabri BERKEL zamanında baskı resminin Türkiye’ye girişi. Osmanlı döneminde çok gravürler yapılmıştır. Ermeniler yapmıştır. Rumlar yapmıştır. Ya da Osmanlı’yı tanıma amacıyla, ülkeyi tanıma amacıyla, ülkenin çeşitli yörelerinden resimler yapmışlar. Gitmişler onu yurtdışında bastırmışlardır. Sonuçta benim konum olarak baskı tekniği ile uğraştığım için baskı resmi ile ilgili bilinmezleri söylemek amacıyla birçok söyleşiler yaptık. Workshoplar yaptık. Ve burada çalışma esnasında size bir eseri üretirken yani yapım aşamasında, baskı aşamasında öğrencilerimiz görüyor, çevredeki insanlar görüyor, sanatseverler görüyor, bu işte hiç ilgisi olmayan insanlar, bizim ODTÜ’de yapmış

olduğumuz böyle bir sunum sonrası sosyoloji bölümündeki öğrenciler buraya gelerek, Gazi’de baskı yaptılar. Yani sizin, işte dediğim gibi ulaştığımız kitle çok önemli. Ama ilk başlangıçta tabi sanatseverlerle beraber olma yani izleyici kitleniz sizin biraz daha farklı oluyor. Sade bir vatandaş galerilerin pek çoğuna parayla girildiğini düşünüyor ve kapıdan dâhil girmeye çekiniyor. Yani oralara sanki davetiye ile parayla giriş yapılan müzeler gibi değerlendiriyor galerileri. Dolayısıyla ülkemizde bir defa bu galeri sorununun çözülmesi gerekiyor. Yani izleyicilerin rahatlıkla, bu da tabi ki eğitimden geçiyor. İlkokuldan itibaren öğrencilerin öğretmenleri tarafından, ister sınıf öğretmenleri olsun, ister branş öğretmenleri tarafından sanatın sevdirmesi ve izlettirilmesi bir alışkanlık oluşturulması gerekiyor. Tabi bizde heykellerimiz olmadığı için yani şehir planlamacılığında heykellere gereken yer verilmediği için ya da verilse bile belediyelerin kendi anlayışlarına göre, bakış açılarına göre ısmarlama küçük eserler çoğunlukta olduğu için yani sanat eseri diyebileceğimiz şekilde heykeller maalesef Türkiye içerisinde, şehir planlamasının içerisinde çok yer almamaktadır. Ama Avrupa’ Amerika’da olsun çocuklar doğdukları andan itibaren sokakta özgün sanat yapıtına ulaşabilmekteler ve onlarla beraber büyümekteler. Müzeleri ile galerileri ile çağdaş galerileri ile ve sürekli gezilen görülen yerler olduğu için çocukların bir defa sanata ısınmaları çok güzel olmakta. Bizde ki eksiklik, işte bu yönde olmaktadır. Önce izleyici kitlesinin galerilere ulaşmasının sağlanması gerekiyor. Bu sağlandıktan sonra da sıcak ilişki dediğiniz sizin söyleminizle karşılıklı ikili sohbetler grup sohbetleri, tartışmalar ve sanatın anlatılması, tekniğine göre işte tuval resmi olabilir, kavramsal sanat olabilir, video sanatı olabilir, enstalasyon(yerleştirme) olabilir. Her türlü sanat olabilir. Artık disiplinler arası sanat birbiri ile tamamen kaynaştı. Yani baskı resmi alıyorsunuz, dijital bir ortamda sanal bir şekilde fotoğrafları üst üste getirmek şekli ile kendi baskınızı oluşturup çoğaltabiliyorsunuz. Yani bunun bir yandan ulaşması güzel. Ama kalıcı olması ne kadardır. Veya kişinin kendi üretimi birebir eli ile bir fiil yani yaratımını tasarımını kendisi yapmadan, çoğunluk fotoğraftan yararlanıyor. Dijital baskı nereye gidiyor diye sorabiliriz yani. Sonuçta bazen öğle şeyler oluyor ki, beş çalışmayı üst üste getirerek kendi çalışmasıymış gibi. Yani tasarımı kendisine ait olmadan kolâj yapıyor bir nevi. Yani sanatsal kolâj oluyor. Değişik yerlerden alınan kolâjlar oluyor. Bu sanat eseri olarak ortaya konuluyor. Bunun ne kadarı sanat eseri, ne kadarı kişinin özgün üretimi, ne kadarı kendi üretimi artık tartışılmaya başlandı. Teknolojik gelişmeler bize

çok güzel şeyler kazandırdığı gibi işin çok kolaycılığına da kaçırıyor. Yani bizi en çok sıkıntıya düşüren, üzen yani kopya demek istemiyorum ama biraz oradan alıntı biraz buradan alıntı ve bunu ne derce özgün bir eser olarak sunmak ne derece doğru. Yorumlama olacaktır, mutlaka bir sanat eserini alırsınız, Leonardo'nun bir çalışmasını alırsınız günümüze uyarlıyorsunuz yorum yaparsınız. Mona Lisa'nın binlerce kez yorumu yapılmıştır. Biliyorsunuz, ağlayanı, güleni, dişisi, erkeği bir yığın şeyini görmüşünüzdür. Ama bunlar yorumlanırken sanat ne kadar katkıda bulunduğunuz, gidişe ne kadar katkıda bulunduğunuz çok önemli. Yani sanatçının ne demek istediğini tam anlamıyla anlarsak onarlı süzgeçten geçirebiliriz. Teknoloji ile birleştirebiliriz işte sanal ortamı birleştirebiliriz. İşte sanal ortamın bir avantajı var. İsteyen herkes işte bienallere girebiliyor trienallere girebiliyor yani bir Venedik bienalini San Paolo bienallerini araştırıyorsunuz. Ora da kimler ne yapmış? Gidemiyoruz diyelim oraya. Japonya'da bir bienal oluyor diyelim siz oraya ulaşamıyorsunuz. Ama interneti açtığınız anda sanal âlemde her sanatçıınızdan en az bir ya da üç beş eseri görmek olanağına sahipsiniz. Yazışabilirsiniz, mail yoluyla açıklamalar istenebilir yani sanatsal görüşleri kişilerden istenebilir. Konuşma kadar sıcak olmasa da yine aynı teması sağlayabilirsiniz. Sanal âlemin getirmiş olduğu çok güzel şeyler var. İnternet ortamına ben karşı değilim.”

Sanatçı farklı bir bakış açısı ile sanat galerilerinin sanatçıyı sınırlandırdığını vurgulayarak, sanat galerilerinin olumsuz yönleri ile ilgili şu sözleri not düşmektedir;

“Sanat galerilerinin sanata ne kadar baktığıyla, sanat galerilerinde ki yöneticilerin ne kadar sanatın içinde olduklarına ne kadar profesyonel olduklarına bağlıdır. Yani şimdi diyelim ki kurslardan hayatında hiç resim eğitimi almamış olan insanlar hobi olarak resim çalışması yapıyorlar. Ondan sonra üç beş ay ve ya bir yıl kurs aldıktan sonra tamam diyor ben bu işi yaparım diyor bir sanat galerisi açıyor. Hatta ve hatta öğretici konumuna geçiyor. Yani işin en çok bizi rahatsız eden kısmı budur. Bir yıllık kurslar sonucun da ben olgunlaştım sanatçıyım diyebiliyor. Dolayısıyla beğenisi zevki kendine göre ya da gerçek sanatçılar o galerilerde açmak istemedikleri için buluşma ortamı da o kişinin kendi çevresi ile doğal ortamı ile yani sosyal çevresi ile oluyor. Yani parasal çevresi olabilir sosyal çevresi olabilir, değişik çevresi olabilir. Onlardan ne kadarına ulaşabileceğine bağlıdır. İşte onların içerisinden gerçek sanatsever

ne kadar çıkar. Dolayısıyla sanatçılar açacakları sanat galerilerini çok iyi irdelerler incelerler ve bana 10 tane teklif gelir ancak bir tanesini kabul ederim bir sezonda. Ya da hiç kabul etmem, gerekçe gösteririm. İşte Ankara’da sergi açtım şu an açmamam gerekiyor diye, kırmadan. İstedığınız galeri size getiri sağlamadığı sürece. Sanatçının istediği şey nedir? Sadece sergiyi açıp resim satıp kapatma bunlar sanatçının hiçbir zaman işine gelmez. Para beş dakikada yenilip biter ama onun dışında serginin ses getirmesi kalıcı olması medyada yer alması işte basında yayında yer alması çok önemlidir. Sanatçının ne kadar çok kitleye ulaşabileceği çok önemlidir. Ondan sonra işte kalıcı kataloglar yapılabiliyor mu yani sanatçıların şu aşamada bence satıştan ziyade benim tercihim bana kalıcı ne getirebiliyor galeriler. Onu ve ne kadar çok kitleye ulaşabiliyor. Değilse on beş yirmi günde siz iki yıllık emeğinizi hazırlıyorsunuz ediyorsunuz açıyorsunuz ve kapatıyorsunuz. Sekiz on kişi görmüş oluyor sekiz on kişi de alıcı olabiliyor, esrinizi satın alıyor ama o zaman sanatçın başarısı olmuyor. Yani sanatçının başarısı tüm Türkiye’de gerekirse yurt dışında da sesinin duyurulabilmesidir. Yani ne kadar çok kitleye ulaşabilirse o kadar çok etkili demektir. Yani galericilerin başarısını da ben böyle yorumluyorum” diyor ve devam ediyor “en azından tuval resmi ile yağlıboya resmi ile baskı resmi arasındaki farktan ben bunu çok iyi anlıyorum. Diyelim ki bir esere beş milyar fiyat koyuyor onun %35’ni ya da %40’nı aldığı zaman daha fazla kazanıyor. Siz bir esere 600 YTL fiyat koyuyorsunuz, 800 YTL koyuyorsunuz, sizin %30’nuz, %40’nuz o galerilerin giderlerini tatmin etmediği için baskı resim daha prestijli galerilerin yani satıştan ziyade gerçekten sanata hizmet veren galeriler olduğu zaman yerini buluyor, anlamlaşıyor. Yani bunlar da tabi galericilerin ticari açıdan baktığını gösteriyor. Gittiğin yerde dediğim gibi hobi olarak açılması veya oradan çok çabuk kazanılacağına zannedilmesi. Dolayısı ile de ne yapılıyor sabah kurslar veriliyor, öğleden sonra kurslar veriliyor. Sanatçı eserinin önünde kurs yapıldığı zaman o galeri de bir daha asla sergi açmak istemez. Kurs yerinin bir defa galeri kısmından bağımsız olması gerekir. Genellikle sanat galerileri ayakta durabilmek için sabahtan öğleye kadar sanatçı nasıl olsa gelmez diyerek kurslarını galerilerde yapıyorlar. Bunlar da hoş olmuyor. Yani bu tabi ki ülkedeki galerilerin de desteklenmemesine yani bir yerden kültür politikası olarak bakıyorum. Kültür Bakanlığının bu işe pay ayırmaması, galericileri desteklememesi onlara yeterince maddi manevi destek vermemesi galerileri bu yollara sürüklüyor.”

Sanatın teknolojik değişimlerden ne derecede etkilendiğini sorduğumuzda ise sanatçının yorumu şu şekildedir;

“Teknolojik gelişmelerin mutlaka çok olumlu yanları var. İnsanlar arayış içerisinde. Tabi ne kadar sonuca varılır. İşte orada da dediğim gibi tuval resmi bittimi demek istiyoruz, kavramsal veya enstalâsyon çalışmalarına geçtiğimiz zaman tuval öldü mü deme durumundayız şu aşamada. Video sanatı yoğunluktadır. Ve insanlar çoğunlukta bunlara kaymakta. İşin öykü kısmı ön plana geçmektedir. Düşünsel boyutu ön plana geçmektedir. Ama kaç yıl gidecek, nereye kadar gidecek, bu akım devam edecek mi? Bir yerden sonra yine mutlaka dönecektir. Yüzyıllardan beri tuval resmi yapılmakta ve kalıcı olanı ben onlar diye düşünüyorum. Ama çağın ulaştığı şekilde bugün o kadar çok gidip gelişler oldu ki insanların da teknoloji de en sona gitmeye çabalaması, araştırması son derece doğal. Ne kadar kendi dilini bulabilir, problemini çözebilir, ne kadar samimi olabilir. Sanatta samimiyet çok önemlidir. Ahmet şunu yapıyor, falanca bunu yapıyor işte bende çağdaş olayım diye öykünme ile yapılan işler kiçe dönüşüyor sonuçta. Yani video sanatında da öyle enstalâsyonda da öyle. Bir bakıyorsunuz bunlar sanat eseri mi deme durumunda kalıyorsunuz. Çağdaş sanatlar müzesine gitmiştim iki yıl önce Finlandiya’ya, oranın çağdaş sanatlar müzesini gördüm. İnanılmaz güzellikte. Öyle yorumlamışlar ki. Ülkenin kendi ulusallığı ile beraber evrenselliği de görüyorsunuz boyutlarda, yaptıkları eserlerle beraber. Orada da dediğim gibi enstalâsyon çalışmaları falan işin içerisinde ama onları o kadar kendi yaşam biçimlerine göre uyarlamışlar ki hani tam yerine oturmuş diyebiliyoruz. Hiçbir şeyden rahatsız olmuyoruz artı etkileniyoruz. Hani Ömer ULUÇ’un bir sözü var; bir eser karşısında en az bir buçuk dakika durabiliyorsanız o sanat eseridir. Yani düşünmeye değerlidir diyor. Ama biz bakıyoruz öğle ki bir galeriyi gezerken nerdeyse beş dakikanın içerisinde tüm galeriyi gezip çıktığımız oluyor. Sorun burada bence. Sanatçıların eserlerini ortaya koyarken yaptıkları işte ne kadar düşünceye dayalı, yani problem burada yatıyor. Sanatı ne kadar düşünüyorlar. Ne kadar içerisinde. Yani tartışılması gereken nokta bence budur. İşi ciddiyeti ile sanatçılar zaten hem ulusal hem uluslar arası çevrede kendi yerlerini bulmaktalar.”

3.4.9. Doç. Hayri ESMER İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Baskı Bölümü hocalarından olan ve üniversitede ve yurdumuzda pek çok önemli sanatsal olaya imza atan Doç.Hayri ESMER, sanat galerileri ile ilgili olarak şu notları düşüyor;

“Alıcıyı bir sanat izleyicisi ya da sanat tüketicisi yada sanat eserini bizzat satın alan kişi bağlamında düşündüğümüzde bunun öteden beri geleneksel yöntemi galeriler, fuarlar vs özet olarak galeriler ve fuarlar olarak düşünebiliriz, sanatla sanat alıcısının buluştuğu mekânlar olarak düşündüğümüz de geleneksel alanlar bunlar. Bunlar da uzun süreden beri aslında bizzat sanat yapıtını görerek ona dokunarak belki yakından hissederek onun hakkında değerlendirmeler yapıp beğenilerini oluşturup ona göre alıp almayacağını ya da onu beğenip beğenmeyeceğini ya da ona dair kaygılarını düşüncelerini oluşturmada temel fikir birebir yapıtın kendisini görmeye olacaktır. Ama tabi son zamanlarda internet ortamı da sanıyorum bu alanda önemli bir olanak sunuyor çeşitli şekillerde. Burada tabi internetin bir araç olduğunu varsaydığımızda birçok şey için internet ortamının kullanılması söz konusu hem ürünlerin tanıtımı hem pazarlanması satışı etkinliklerin aktivitelerin duyurulması alanın da önemli bir işlevi yerine getiriyor. Tabi esas itibariyle buna olumlu bakmak gerekiyor ama bunları suiistimal edenler, kullananlar vs bir takım durumlarda söz konusu olabiliyor. Ama nihayetinde bilginin yayılmasında, geniş kitlelere ulaşmasında ulus ötesi bir takım kitlelere ulaşması yönünde internetin önemli olduğu üzerinde durulabilir. Ama bu buluşma nihayetinde gerçek eserle buluşmanın verdiği hazzı ya da tadı verebilen bir buluşma değildir. Görüntü üzerinden yapılan bir buluşmadır. Görüntüyle gerçeklik arasında özellikle söz konusu olan şey sanat yapıtı olduğunda ciddi anlamda uçurumda söz konusu olabiliyor. Yani yapıt internet ortamında çok olumlu çok etkileyici görünebilmişlik olmakla birlikte yapıtın kendisiyle karşılaştığımızda bunun böyle olmadığını görebilme olasılıkları söz konusu olabiliyor. O nedenle gerçek buluşmanın ben bizzat karşılaşılarak oluşabileceğine inanıyorum. Çünkü nihayetinde yapıtın çıplak ve gerçek konumunu ancak onunla birebir eğer söz konusu olan tabi ki görsel bir yapıttan bir malzeme eksenli bir yapıttan örneğin sessel bir yapıttan bahsetmiyorsak tabi ki bu mümkün. Ya da bir videodan bahsetmiyorsak eğer bizzat eserin kendisiyle buluşarak

daha doğrusu kendisiyle karşı karşıya bulunarak gerçek bir buluşmanın gerçek bir veri aktarımlarının ya da izlenimlerin oluşabilmesinin olanağı ancak karşılıklı buluşma ile mümkün olacağına inanıyorum. Onun ötesinde internetteki ortam tamamen izlenimdir bir bilgi aktarımına ya da eser hakkında ki bilgilerin aktarımı yönünde kolaylık ve ondan haberdar olma yönünde, bir iletişim olma ağı olması açısından faydalı elbette.”

Günümüzde giderek yaygınlaşan ve sanatçı-alıcı buluşmasını farklı bir zemine taşıyan internet üzerinden yayınlanan sanal galeriler ile ilgili ise sanatçı şu sözleri ekliyor;

“Tabi yani galerilerin kendilerine özellikle yani kendi ülkemiz açısından baktığımızda ya da başka ülkelerde de bu böyledir olasılıkla. Çağın gereksinimlerine karşı dönüştürmediği yenileştirmediği ya da güncellemedikleri izlemine edinebiliyoruz. Yani düzey ve kalite açısından düşük bir düzeyde sürekli belli bir kategoriye daha doğrusu kendilerini sorgulamadan bir hizmet verdiğinde ya da tanıtımı gerektiği kadar yapılmadığında sergiledikleri ürünlerin ya da sergilenen ürünlerin üzerinde yeterince konuşulma tartışma olanağı oluşmadığından yapıtın gerçek izleyiciye ya da gerçek sahibine ya da tüketicisine ulaşabilmesi söz konusu değil. Bu galerilerin olumsuz özellikleri olarak nitelendirebiliriz bu tür şeyleri. Ama nihayetinde her galeri kendi çabaları kendi uğraşları sürecinde kendi sanatçılarının duyurulması ve tanıtılması için sanıyorum elinden gelen çabayı gösteriyor. Bu çünkü galerilerin dışındaki faktörlerle de ilgilidir. Yani medya önemli bir faktördür, iletişim araçları önemli bir faktördür, bu iletişim araçları ile kurulan diyalog önemli bir faktör olarak düşünülebilir. Ama fiziki mekânlarda eser izlemek tabi ki sanal ortamda izlemekten daha fazla enerji ve çaba sarf ediyor. Hele büyük bir şehirde yaşıyorsanız o galeriye gidebilmeniz için epey yol kat etmeniz ve zaman ayırmanız gerekiyor. Sanal ortamda bu böyle değildir. Yani masanızda dünyanın her tarafındaki aktiviteleri etkinlikleri kısmen de olsa tümünü görme olanağı yok ama kısmen de olsa onlar hakkında bilgi sahibi olabiliyor. O nedenle her iki alanın da bize olumlu ve olumsuz bir takım iletileri söz konusu olabiliyor.”

Sanatçının teknolojinin sanata katkıları ve sanatta kullanımı hakkındaki fikirleri sorulduğunda ise şu sözleri söylemektedir;

“Ben teknolojinin bir araç olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla da illa da teknolojiden yararlanma kaygısı gütmeye gibi bir çaba içerisinde değilim elbette. Teknoloji nihayetinde bir araç dolayısıyla ihtiyaç duyduğumuzda o araçtan yararlanırız elbette. Yani teknikten teknolojiden bahsettiğimiz şey çok geniş bir alan tabii ki ama kastedilen bir bilgisayar ortamı ise bir video ise ya da benzeri birtakım teknolojik araçlarla sanat yapma olayı ise bunlarla ben sanat yapmıyorum doğrusu. Az önce bahsettim kendi çalışma alanımla ilgili olarak bahsettiğim şeyler ekseninde dikkate aldığımızda diğer teknolojik araçlar ekseninde sanat yapmıyorum. Ama sonuçta bunun araç olduğunu düşünüyorum. Dediğim gibi buna çok kapalı değilim. Yani ilk kez duyduğumda bu araçların beni iyi anlatabileceğini varsaydığımında bunlara kendimi çok uzak görmüyorum. Yani teknoloji yaşamımızın bir parçası kullandığımız araçlarda yaşamımızın bir parçası yaşamımızın parçası olan her şeye karşı her şeyi kendi ifade alanımızda bir araç olarak kullanmamız çok yadırgatıcı olmamalı diye düşünüyorum.”

Sanal galerilerin sanata katkısının sorulduğu görüşmede sanatçı, “Az önce bahsettiğim gibi bilgi anlamında yani bir müzenin bir galerinin üyesiyseniz bu galerinin ya da müzenin size aylık periyotlarda ya da iki aylık periyotlarda göndermiş oldukları aktivitelerin den haberdar olmuş oluyorsunuz. İlginizi çeken bir sergi açılmış ise ilginizi çeken bir sanatçı orda sergileniyor ise giriyorsunuz o siteye ve o sanatçının özellikleri hakkında daha ayrıntılı bir bilgi öğrenebiliyorsunuz. Ama tüm bunların hiçbirisi sergiyi görmek anlamına gelmiyor. Yani orda iki-üç, beş çalışmasını görebiliyorsunuz ya da o sanatçının daha önce yapmış oldukları başka aramalarla bu bilgilere ulaşabiliyorsunuz. Ama yapıtın kendisini görmek farklı bir şey yani ancak bu bize internet ortamı ancak bize yapıtın kendisine ve sergiyi görme arzusu uyandırır. Bir bilgi aktarımı konusunda bizim dünyadan haberdar olmamızı sağlayabilir. Neler yapılıyor nasıl yapılıyor, bunların sunumu nasıl mekânları vs gibi birtakım genel anlamda bilgiler veriliyor, dolayısıyla bu bilgileri biz alarak ondan olumlu yönde yararlanıyoruz. Yani izleyici olarak yararlanıyoruz, ama internet ortamında sergi açma anlamında yani daha önce olmuştu bir sergi açmıştım. İnternet ortamında bir sergi açmıştım. Diğer taraftan tek tük eserler karma sergilerde yer alıyor onlar da yer alıyor internette bulunabiliyor. Bunlar olumlu şeyler tabii yani bir şekilde sizin duyulmanızı bilinmenizi tanınmanızı ya da size ulaşabilirliği kolaylaştırma da önemli bir işlevi yerine getiriyor” demiştir.

3.4.10. Prof. Oya KINIKLI İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Bölümünde Öğretim üyeliği yapan ve aynı zamanda bölümün başkanlık görevini de üstlenen Prof. Oya KINIKLI, sanat galerileri ve sanatın fiziki ortamlarda sunumu ile ilgili olarak şu sözlere yer vermektedir;

“Devlet galerileri bir anlamda sanat camiasına katılan gençlerin başvuracağı ilk merkezlerdir. Benim görüşüme göre. Ve bu merkezlerde her ne kadar ses, gençler sesini duyuramıyorsa zaman içerisinde bu galerilerin olmazsa olmazlarından olacağı inancındayım. Ve ödülleri aldıkten sonra özel galeriler şeklinde başladı.

Dyo’da ben mansiyon almıştım. Hatta kanada sefiri Henry Mr.Sterlyn o resmimi dyo sergisinde görmüş ve evinde özel bir galeriyi tanıtmak amaçlı resepsiyon verdi. Bu da beni çok onurlandırdı. Ve ondan sonra özel galerilerden çeşitli dönemlerde teklifler aldım. Bunların başında GALER-Z ondan sonra DESTİ sanat galerisi, Bilim sanat galerisi İstanbul’da, An Art Ankara ‘da, Antalya ‘da bir galeri var o da ikinci desti oldu. Ondan sonra bugünkü adı medya art olan sergim var. Ankara ‘da sergiler açtım. İki defa uluslar arası sanat fuarına katıldım.

Bilim sanat galerisiyle yaptım, birisini de Buda sanat galerisiyle yaptım. Grup olarak ta ARTFORUM’a Ankara’da katıldım. Bunların ikisi İstanbul’daydı bir tanesi de Ankara’daydı. Fakat artık bireysel olarak katılmayı eğer bu fuarlar galerilere mahkûm etmese sanatçıyı ben bireysel olarak katılmayı amaçlıyorum. Çünkü satışlar özel galeriler de her ne kadar iyi olsa da bir yerde aslan payını onlar almış oluyorlar. Eskişehir’e geldikten sonra Eskişehir’de burada bizim Palet sanat galerimiz vardı, orada sergi açtım. Bir de burada yunus emre resim yarışmasında iki ödül aldım. O ödüllerden bir tanesini o zamanın Anadolu üniversitesinin rektörü Sayın Yılmaz BÜYÜKERŞEN görmüş ve bana sergi açmayı teklif etmişti. Sergimi açtığım zamanda üç tane resmim alındı. Şu anda Müze kuruldu ve o üç resmimde müze de bulunmaktadır.

Tabî ki gerek devlet galerileri gerek özel galeriler, hepsinin seyirci kitlesi farklı ekonomik yapılarda olmuş oluyor. Bir kısmı sanatı seviyor bir kısmı alıcı oluyor

bir kısmı da koleksiyonerler olmuş oluyor. Her alıcının koleksiyoner olduğunu sanmıyorum. Ha bir de 2.sanat bienal'ine katılmıştık Ankara' da gazi eğitim fakültesi olarak. Orda da eserlerim beğenilmişti. Onlardan bir tanesi da şu an da zaten resim heykel müzesi tarafından satın alınan resmim, opera binasında şu an da sergilenmektedir. Müzeden daha çok o operada gidip gelenler olduğu için seyirci kitlesi müzeye göre daha sayısal olarak çoğunlukta olmuş oluyor. Ve operaya ve tiyatroya devam eden genç insanlar beni tanıma şansına daha çok sahip oluyorlar hatta sokakta bile soruyorlar. Hocam operadaki resim sizin miydi oya Kınıklı siz misiniz? Filan diye. Tabi bana kıvanç vermiş oluyor.” Sanat galerilerinin olumsuz yönleri var mıdır? Sorusuna ise sanatçının cevabı; “Tabi sanat galerilerini genellikle sanatçı kitlesi daha iyi biliyor yerlerini. Alıcı kitlesi de galerilerin elindeki koleksiyonerlere bağlı olan bir liste olmuş oluyor. Ankara bu anlam da kitle ulaşımında daha kolaylıklar sağlamış oluyor. İstanbul buna göre çok zordur. Çünkü ulaşım zordur İstanbul da. Dolayısıyla sanatçıyla kitle arasında kendiliğinden bir kopukluk olmuş oluyor. Veya sanatçının iyi bir reklâmasyonu yapılmışsa koleksiyonerler oraya geliyor. Her şeyde olduğu gibi reklâm devreye girmiş oluyor” şeklindedir.

İnternette faydalandığını belirten sanatçı, sanat eserlerini üretirken teknolojiyi ne sıklıkla kullandığı sorusuna ise şu yanıtı vermiştir; “Ben konularımı ilk başta sanat tarihinden etkilenmiştim. Daha sonraları çocuklarım konservatuarda okudukları zaman dilimi içerisinde keman, klarnet ve viyola çalışırken ben de onların resimlerini yapmıştım. Yani benim aile ortamım beni bu temaya kendiliğinden yöneltmiş oldu. İnternette görsel kültürümü artırmak amacıyla yararlanıyorum. Müzelere giriyorum, özellikle bu Louvre müzesine giriyorum. Orada sanatçıların bilmediğim yönlerini tanıma fırsatını yakalamış oluyorum. Ayrıca TRT 2'nin sanat programlarını da takip etme yolundayım. Çünkü sanatçıları tanıtırken sadece doğum ve ölümlerinin değil, sanatçının yaşamış olduğu ortam o dönemdeki sanat teknikleri boya teknikleri nelerdir o açıklamalar da bana yardımcı oluyor. Geçenlerde Jean Vermeer'i dinlerken mesela Jean Vermeer'in verniğin içerisine aseton karıştırdığını orda öğrendim. O kadar çok sanat teknolojisi üzerine kitaplar okumuş olmama rağmen, teknik teknoloji düşünce kadar önemli bir faktör olmuş oluyor. İnsan hayalinde çok güzel resimler üretmiş oluyor. Resme başladığı zaman duraklıyor. Çünkü orada kullandığı malzemenin dilini

bilmiyorsa çözüm üretmiyor. Yani malzemenin dilini öğrenme birinci derece de karşımıza çıkmış oluyor.”

Sanatçının sanal galeriler ile ilgili düşünceleri ve sanata katkısı ile ilgili öngörülerini şu şekildedir; “Esnet’te sitem var zaten. Benim tanıtılmamda çok büyük katkısı oluyor. Sadece Türkiye değil, uluslar arası tanıtıma girmiş oluyorsunuz. Oradan da satış yapma şansınız var ama ben siteyi satış amacıyla değil kendimi tanıtmak amacıyla koymuştum. Çünkü devletler kurulur, yıkılır, yeni devletler kurulur. Ama sanatçıların bırakmış oldukları ürünler o eski devletlerin varlığını daima ispat eder. Ayrıca kadın olmam gereği de dünya sanat tarihine baktığınız zaman kadın sanatçıların sayısalının çok az olduğunu da görmüş oluyoruz. Tabi ki burada ben bize bu şansı veren Atatürkçü düşünce, çünkü Atatürk güzel sanatları kurdu yani musiki muallim mektebini olsun, Sanayi-i Nefise’yi Osman Hamdi kurdu 1883’te. 1934’te gazi eğitimin müzik ve resim bölümü kuruldu. Müzik önce sonra resim kuruldu ve arkasından diğer şeyler. Ve burada sadece erkekler değil kadınların da sanat okullarına alınmasının kapısı açılmış oldu” diyor ve sanata katkısı açısından ekliyor “En azından salt sanatçılar tarafından değil, sade vatandaşlar tarafından da gözlemlenme şansı vardır. Yani internet bir yerde görsel ve toplumsal eğitimi amaç edinen bir araç olmuş oluyor. Yani sanat sadece okullarda öğretilmez. Görsel olarak internet ortamında neler yapılmış diye gezinirken bile kişiler a şu da varmış buda varmış derken bir bilgi birikimi sahibi oluyor. Onun arkasından bakıyorsunuz resim yapan kişilerin sayısalığı çoğalmış oluyor. Bu da zamanları değerlendirmek için bir uğraş alanı olmuş oluyor. Fasa fisoyla dedikoduyla uğraşmaktansa, üreten bireyler yaratmasına neden olduğu için internet kaçınılmaz bir araç olmuş oluyor. Bir nevi okul olmuş oluyor internet. Ama internetteki yazıların hepsi de doğru yazılar değil onu da söyleyeyim size. Hani ağzı olan konuşuyor derler ya.”

3.4.11. Prof. Atilla ATAR İle Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Ülkemizin önde gelen sanatçılarından, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı görevini de uzunca bir dönem sürdüren Profesör Atilla ATAR, sanat galerileri hakkında şu yorumları yapmıştır:

“Sanatçı, eserlerini bir galeri ortamında sergileyerek izleyici ve alıcı ile buluşmasını sağlar. Bu buluşmada, izleyici olsun alıcı olsun sanatçı ile yüz yüze gelmek, onu yakından tanımak arzusundadır. Ama sıra eser almaya geldiğinde sanatçı devre dışındadır. Sanat alıcısı galeri yöneticisi ile muhatap olmak durumundadır. Bireysel sergilerimde bu ilişkiyi gördüm ve yaşadım. Sanatçı ile alıcı ya atölye ‘de ya da eserlerini sergilediği sanatçıya ait bir mekânda buluşabilmektedir. Sanat galerisindeki bu ilişki galeri yöneticisi tarafından hazırlanan sözleşme sonucunda oluşur. Sözleşme uyarınca sanatçı ve yönetici saptanan kurallara uymayı taahhüt eder. O nedenle bu uygulamayı alıcı ile buluşmada bir olumsuzluk olarak görmüyorum.”

“Sanatsal çalışmalarımı uzmanlaştığım taşbaskı tekniğiyle gerçekleştiriyorum. Bu süreçte bilgisayar teknolojisinden hiç yararlanmıyorum. Sıcak ta bakmıyorum. Sanatçı ile baskı kağıdı veya tuvali arasına teknoloji ne denli girerse ortaya çıkan eserde o denli yapaylaşıyor. Sanatçı duyarlığı ve coşkusu, aracısız kâğıda veya tuvale yansıdığı ölçüde sanat eseri ile bütünleşir” şeklinde sanatında teknolojiyi ne ölçüde kullandığını belirten Atar, sanal galeriler ve sanatın geleceği ile ilgili ise şu yoruma yer vermektedir:

“Daha önce internet ortamında yayınlanan bir sanal sergiye katıldım. (www.eskisehir.net) Sanal ortamda oluşturulan sanal sergiler yaygın eğitimde hiç şüphesiz ki önemli bir işleve sahiptirler. Özellikle ülkemizde sanat eğitiminin hiç te yeterli olmadığını düşündüğümüzde bunun önemi daha da artmaktadır. Sanal ortamda oluşturulan sergiler hiç şüphesiz ki hem sanatçı hem de eserlerinin tanıtımı açısından çok yararlıdır.

Ülke genelinde oluşturamadığımız gerçek galerileri internet ortamında yaratabilmek, sayılarını çoğaltmak, pek doğaldır ki ziyaretçi sayısını da olumlu yönde etkileyecektir. Bu ilgi bireyin aileden başlayarak öğrenimi ve yaşamında aldığı sanat eğitimine koşut sürer. Her şeyden önce bireyin sanatsal birikimi ve duyarlılığı düzeyinin yükseltilmesi arzu edilir. Duyarlılık ve ilgi ne denli yüksek olursa sanal ortamdaki ilgi de o denli yüksek olur.

Sanal ortam sanatçı açısından büyük kolaylıklar sağlıyor. Sanatçının yaşam öyküsünden hakkında yayınlanan yazılara, eleştirilere, eserlerinin tek tek özelliklerine

kadar her ayrıntıyı dünyanın neresinde olursanız olun öğrenebiliyor, onu tanımış oluyorsunuz. Bu görsellik, gerçek ortamdaki kadar olmasa da sanat izleyicisini ve sanat alıcısını algılama düzeyinde etkiliyor.

Yaygın sanat eğitiminin hiçte yeterli olmadığı ülkemizde sanal galerilerin, sanal sergilerin katkılarının çok önemli ve yararlı olduğuna inanıyorum.

Sanal ortamda oluşturulan sergiler ne denli çoğalırsa izleyici de nitelikli olanları seçme fırsatını bulacak, beğeni düzeyini mutlaka yükseltecektir. Sanal ortamda sergi izleyen birey ulusal sanatımızda yetinmeyecek dünya sanatının seçkin örneklerine de ulaşmayı deneyecek ve ufkunu genişletecektir. Seçkinci izleyici, sonunda sanal müzeleri gezmenin de keyfine varacaktır.”

3.5. Sanatçı-Alıcı Buluşması ile İlgili Yapılan Sanatçı Görüşmelerinin Yorumlanması

Sanatçı görüşmelerinden çıkan ortak sonuca bakıldığında zaman, günümüz Türkiye'sinin sanatına yön veren sanatla uğraşan insanların ortak görüşü, internetin ve sanal galerilerin, eserlerin alıcıya ulaşması açısından sanata katkıları olduğunu ortaya koymuşlardır.

Genel olarak plastik sanatlarda üç boyutluluğun önemini yitirmesi ve belirli bir kültürün yok olması nedeni ile sanatçılarımızın pek çoğu geleneksel sergiler konusunda hem fikirlerdir.

Hayatımızın her alanı gibi sanatın da teknoloji ile kuşatıldığı gerçeğini bir kez daha görsek de sanat alanında bu kuşatılmanın sadece kullanılan ekipman ve iletişim-erişim ile sınırlı kaldığını görmek geleneksel değerlerin muhafazasının sağlanmasını öğrenmek açısından önemlidir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan bu araştırmada, günümüzde giderek kullanımı artan ve her geçen gün onlarcası tasarlanan sanal galerilerin ve gelişen teknolojinin sanatçı-alıcı buluşmasını ne ölçüde etkilediği araştırılmıştır. Araştırma kapsamında geniş kapsamlı bir anket uygulaması, sanatçı görüşmeleri ve literatür taraması ile konunun kapsamlı bir şekilde aydınlatılması hedeflenmiştir.

Araştırmada temel olarak üç sonuç ortaya çıkmıştır. Bunlar sanat galerileri ve sanatın günümüzde yeterli ilgiyi görmediği, sanal galerilerin sanatsal ulaşımında kolaylıklar getirdiği ve sanal galerilerin sanat galerilerine nazaran görsellikten yoksun olduğudur.

Türkiye’de cumhuriyetin ilanı ile birlikte dünyada yaşanan teknolojik değişim ve sosyal yapının değişmesi bir çığ gibi ilerleyen iletişim teknolojileri artık halkın büyük çoğunluğunun sanatla bütünleşmesine, sanatsal açıdan bilgilenmesine olanak vermiştir. Ne var ki bugün hala gelinen nokta yetersiz olup, günümüzde hala halk ile sanatın yeterince bütünleşemediği verilen anket sorularının yanıtlarından da görülmektedir. Hem sanal galeriler, hem de görsel medya, sanatı halkın iç kesimlerine taşımakta; sanatı, sanatçıyı, sanat eserindeki olguyu halka ulaştırmada kilit rol üstlenmektedir. Araştırma sorularına verilen yanıtlar da bu bulguyu desteklemektedir.

Ankette verilen önermelere verilen yanıtların dağılımı incelendiğinde kısaca şu şekilde bir özet çıkarılabilir:

- Verilen cevapların dağılımı incelendiğinde katılımcıların çoğunluğu sanat eserlerinin fiziki ortamda sunulmasının daha etkileyici olduğu düşüncesindedirler.
- Katılımcıların büyük bir çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri daha az etkileyici bulmaktadır.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu ülkemizdeki kalıcı sanat galerilerini yetersiz bulmaktadır.

- Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun sanat ve toplum etkileşimini yetersiz gördüğü görülmüştür.
- Katılımcıların genel fikri, belirli yerlerdeki sanat galerilerinin yeterince ilgi görmediği yönünde olduğudur.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu belirli yerlerdeki sanat galerilerinin daha seçkin kesime hitap ettiği görüşündedirler.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu sanat eserlerinde sunulan eserleri oldukça pahalı görmektedir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri takip etmenin daha kolay olduğu düşüncesindedir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri görsellikten daha yoksun olarak görmektedirler
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerilerden yeterli doyum alamadıklarını belirtmişlerdir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerilerin sanatçıya daha çok imkân sağladığı konusunda kararsızlardır.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerilerin sanat galerilerindeki kültürü yok ettiği düşüncesindedir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet üzerindeki sanal galerilerinin sanat eserlerine ulaşmayı kolaylaştırdığı fikrindedir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkısı konusunda net fikir sahibi değildirler.

- Katılımcıların büyük çoğunluğu belirli yerlerdeki sanat galerilerinin sanata katkılarının büyük olduğu düşüncesindedirler.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerilerin belirli bir kültürün oluşmasında öncülük etmediği düşüncesindedirler.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri sanatın ticarileşmiş hali olarak görmektedir
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galerileri sanatın halkla bütünleşmiş hali olarak görmemektedirler.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu internet ortamındaki sanal galeriler ile ilgili net bir fikre sahip değildirler.

Öte yandan yine araştırmada yapılan anket sorularına verilen yanıtlar incelendiğinde, sanal galerilerin sanat galerilerine oranla görsellikten daha yoksun olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Görsel iletişim ve grafik tasarımı alanları dışında güzel sanatlar, resim, heykel, seramik, cam gibi alt dalları ile tamamen üç boyutluluk ve görsellik üzerine kuruludur. Sanatçıların el emeği göz nuru işledikleri tuvalerin, dört yanını tasarlamak için yaptıkları heykel ve seramiklerin iki boyuta indirgenerek 1200x800 çözünürlükteki bir monitör içerisine sıkıştırılması tabii ki sanatın değerini görsel açıdan yansıtmayacaktır. Teknolojinin olanakları sayesinde insanlar dünya üzerinde hiç görmediği mekanları gazete haberlerini vb. görebilme ve ulaşabilme şansını yakalamıştır.

Her ne kadar bazı sanatçılar bir sanatçı duyarlılığı ile bu diyeti vermek istemeyip eserlerinin internet üzerinden yayınlanmasına karşı olsa da, er geç ya kendileri bu diyeti ödeyerek daha geniş kesime hitap etme gereği duyacak, ya da bir sergisinde çekilen bir fotoğraf belki de mail yolu ile ya da diğer yollarla sanatçının haberi olmadan bu serüvene çıkacaktır.

Araştırma kapsamında yapılan sanatçı röportajlarında da anket sonuçlarına paralel sonuçlar elde edilmiştir. Sanatçıların geneli sanal galerilerin görsellikten yoksun ve plastik sanatlarda sanat galerilerinde alınan keyfi vermede yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Özellikle cam sanatı ile uğraşan Yard. Doç. Ekrem Kula'nın da belirttiği gibi, seramik, cam veya heykel gibi üç boyutlu sanat eserlerinin iki boyuta indirgenmesi sanatsal görsellik açısından bir kayıp olarak görülebilir. Yard. Doç.. Emre Zeytinoglu ise bir sanat eserinin sanal suretinin görülmesinin kendisi için birşey ifade etmediğini, esas görülenin eserin kendisi değil sadece bir suretinin olduğunu belirtmesidir. Prof. Hayri Esmer'de bu görüşe paralel bir görüş beyan etmiştir.

Prof. Oya Kınıklı'nın ve Prof. Abdullah Demir'in de belirttiği gibi, doğru kullanıldığı takdirde, internetin dünya üzerindeki sanatçıları ve sanat eserlerini buluşturmak gibi bir avantajı vardır. Bu açıdan bakıldığında internet sadece sanatı alıcıya ulaştırma değil, aynı zamanda sanatçıların sanatı takip etme fırsatını da vermektedir.

Görüşme sonuçlarından elde edilen bir diğer sonuç ise, sanatçıların sanal galeriler sayesinde, sanata ticari bir bakış açısı ile yaklaşan galeri sahiplerinden bir nebze sanatçıların kurtulduğudur. Sanat eserlerini sanatçıların internet sayesinde alıcı kesime daha rahat ulaştırabildikleri sonucunu da veren görüşmelerde öne çıkan bir diğer unsur ise, sanatçıların gerek materyal ve yöntemde, gerekse alıcıya ulaşmada interneti faydalı görmeleridir. Yine bu konuda da Yard. Doç. Ekrem Kula'nın dediği gibi ülkemizde sanat galerileri genellikle resim sanatı üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu anlamda, seramik, heykel veya cam gibi sanat eserlerinin sergilendiği sanat galerilerinin yoksunluğu internet sayesinde giderilmektedir.

ÖNERİLER

Yapılan araştırmada, sanat eğitmenlerinin görüşleri sonucu ortaya çıkan ortak fikir, sanat galerilerinin sanata ve sanatçıya ticari birer nesne gibi bakması ve sanal galerilerin bu durumu değiştirdiği yönündedir. Bu açıdan yaklaşıldığında, sanat galerilerinin işlev ve fonksiyonlarını düzenlemeye yönelik yapılacak çalışmalar yararlı olabilir.

Sanal galeriler ile ilgili ortaya çıkan bir diğer sonuç ise, bu galerilerde sergilenen eserlerin iki boyuta indirgenmesinin plastik sanatlarda sunulan eserlerin görsel değerini düşürdüğü gerçeğidir. Bu alanda yapılabilecek çalışmalarda bu sorunun giderilmesi ve üç boyutlu sanal sergi projelerinin geliştirilmesi faydalı olabilir.

Araştırmada ne çıkan bir diğer unsur ise illerin sosyo-kültürel ve ekonomik durumlarının anket soruları üzerindeki etkileridir. İleriki dönemde yapılacak araştırmalarda bu konu üzerinde durulabilir, teknolojik gelişmelerin bulunulan sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değerlere göre sanat üzerindeki etkileri incelenebilir.

EKLER

EK.1. Araştırmada Kullanılan görüşme Soruları

GİRİŞ

Yapılan bu görüşmede, sanat galerilerinden sanal galerilerine geçişle birlikte kaybolan kültürel öğeler hakkında, sanatla profesyonel anlamda uğraşan değerli sanatçılarımızın fikirlerinin alınması amaçlanmıştır.

- Bize kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?
- Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)
- Sanat galerilerinin bu buluşmada olumsuz yönleri sizce var mıdır? Varsa nelerdir? (mesela daha az kitleye ulaşma, daha resmi bir ortamın oluşması gibi)
- Sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde ve hangi açıdan faydalanmaktasınız? (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi, yada internetten faydalanma gibi)
- Sizce teknolojik gelişmeler sanatı ne yönde etkilemektedir?
- Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan sanal sergiye katıldınız mı? (sunucu ya da alıcı olarak) örneğin özellikleri neler? Sanatçı açısından nasıl kolaylıklar sunuyor, ya da alıcının üzerinde ne gibi etkileri var tatmin edicimidir sizce?
- İnternet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkıları sizce nelerdir?
- Sanatçı ve alıcı dışında genel olarak sanata ne gibi katkıları olabilir?
- Sizce Sanatçı ve alıcı buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Mesela daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

EK.2. Araştırmada Kullanılan Anket Soruları

ANKET FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu anket çalışması, Dumlupınar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü için yapılan "**Gelişen Teknoloji ile Birlikte Değişen Sanatçı ve Alıcı Buluşması**" konulu yüksek lisans tezi için hazırlanmış olup, "**sanat galerileri**" ve internet üzerinden yayın yapan "**sanal galeriler**" arasında bir karşılaştırma yapma amacını taşımaktadır. Konu ile ilgili dilediğiniz soruya cevap verebilirsiniz. Lütfen size en uygun olan seçeneği seçiniz.

Anket formunu doldurarak sanatsal çalışmamıza yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Murat SARI
T.C. Dumlupınar Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
Resim Bölümü (Yüksek Lisans)
2008

1. **Ankete Katıldığı Şehir Adı:**
2. **Cinsiyet :**
 Bay Bayan
3. **Yaşı:**
 21 ve altı 22-30 31-40 41-50 51 ve üzeri
4. **Mesleği:**.....
5. **Eğitim Durumu:**
 İlköğretim Lise Üniversite veya Lisansüstü Doktora ve üzeri
6. **Ailenizin Aylık Toplam Geliri:**
 300 YTL ve altı 301- 750 YTL 751- 1000 YTL 1001- 1300 1301 ve üzeri
7. **Örnek Grup Statüsü:**
 Sanat Sunucusu-Üreticisi Sanat Alıcısı Sanat Galerisi İşletmecisi
8. **Hangi sanat türü ile ilgilenmektesiniz?**
 Resim Heykel Seramik Grafik Tekstil Hiçbiri

9. Daha önce İnternet ortamındaki sanat galerilerinde sunulan sergilere çalışmalarınızla katıldınız mı?

() Nadiren () Sık sık () Düzenli olarak katılıyorum () Hiç katılmadım.

10. Daha önce internet üzerinden yayınlanan sanal galerilerden herhangi birini gezdiniz mi?

() Nadiren () Sık sık () Düzenli olarak katılıyorum () Hiç katılmadım.

11. Sanat Sergileri ile düzenli olarak ilgileniyorum.

Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum ()

12.Sanat eserlerinin fiziki ortamda (sanat galerileri, sergi salonları v.b.) sunulması daha etkileyicidir.

Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum ()

13.İnternet ortamındaki sanal sergiler daha etkileyicidir.

Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum ()

Aşağıdaki soruları değerlendirerek uygun seçeneğe çarpı (X) işareti koyunuz.

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
14. Ülkemizdeki kalıcı sanat galerilerinin sayısı yetersiz.					
15. Sanat ve toplumun etkileşimi yetersiz.					
16. Belirli merkezlerdeki sanat galerileri yeterince ilgi görmüyor.					
17. Belirli merkezlerdeki sanat galerileri daha seçkin kesime hitap ediyor.					
18. Sanat galerilerinde sunulan eserler oldukça pahalı.					
19. İnternet ortamındaki sanal galerileri takip etmek daha kolaydır.					
20. İnternet ortamındaki sanal galeriler görsellikten daha yoksundur.					
21. İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatsal doyumda yeterli hazzı vermemektedir.					
22. İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatçıya daha çok imkân sağlıyor.					
23. İnternet ortamındaki sanal galeriler, sanat galerilerindeki kültürü yok ediyor.					

24. İnternet ortamındaki sanal galeriler (internet üzerindeki sanatçı siteleri) sanat eserlerine ulaşmamı kolaylaştırıyor.

Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
()	()	()	()	()

25. İnternet ortamındaki sanal galerilerin sanata katkısı büyüktür.

Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
()	()	()	()	()

26. Belirli merkezlerdeki sanat galerilerin sanata katkısı büyüktür.

Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
()	()	()	()	()

27. İnternet ortamındaki sanal galeriler yeni bir kültürün oluşmasına öncülük etmiştir.

Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
()	()	()	()	()

28. İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatın daha ticarileşmiş halidir.

Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
()	()	()	()	()

29. İnternet ortamındaki sanal galeriler sanatın halkla bütünleşmiş halidir.

Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
()	()	()	()	()

30. İnternet ortamındaki sanal galeriler ile ilgili olumlu düşüncelere sahibim.

Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
()	()	()	()	()

31. İnternet ortamındaki sanal galeriler ve belirli merkezlerdeki sanat galerileri ile ilgili ilave edeceğimiz bilgi varsa bu kısma ekleyebilirsiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

EK.3. Araştırmada Görüşleri Alınan Sanatçı görüşmeleri (Asıl)

EK.3.a. Prof. Abdullah DEMİR ile yapılan görüşme

Resim 1. Prof Abdullah DEMİR,

http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=1161

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)

PROF. ABDULLAH DEMİR: Evet Türkiye’de sanatçı ile alıcının buluşması galericiler aracılığı ile 1970’lerden 80’e kadar olan bir hadisedir. 80’lerden sonra iyice hareketlenmeye başladı. Ondan önce pek özel galeri yoktu. Devlet galerileri vardı, belediyelerin galerileri vardı ve ya bankaların galerileri vardı. Ondan sonra bu işten para kazanılmaya başlayınca özel galeriler türedi. Ama özel galeriler de profesyonel bir galericilik yapmıyor. Bir değire kiralyor güya galeri açıyor. Daha çok tanınmış sanatçılarla çalışmak istiyorlar. Neden çünkü o satsın ki galeri ayakta kalsın. Çünkü galerinin sermayesi yok. Profesyonel galericilikte sermaye mutlaka vardır ve keşfeder insan. Yani tanınmamış insanı keşfeder onu tanıtır, bağlantı yapar ve o kişi galeriyle yaşar. Başkası ile iş yapamaz. Bizde ögle değil niye çünkü sermaye yok. Kitabını, kataloğunu basacak reklamını yapacak ama yapamıyor, parası yok. Dayanacak parası yok çünkü. Galeri bir sanatçıyla ya da yeni tanınmamış bir sanatçı ile bağlantı kurduysa onu parasal olarak desteklemesi gerek. Tabi kişilerde bağlantı kuruyor yani bu kişinin aktivitesiyle de ilgili, sosyal gelişimiyle de ilgilidir. Şeyde önemli yani nasıl

söyleyeyim. İnsanların alışması da çok önemlidir. Eskişehir'deki insan eğer resim satın almak istiyorsa İstanbul'a gidiyor. Yavaş yavaş alışıyor insanlarımız. Sanatçı ve alıcı buluşmasında arz talep faktörü de çok önemli. Nerede arz edeceksin? Hep İstanbul'da arz edeyim dersen de olmaz. Anadolu ne olacak peki? Bunlar aslında hep yavaş yavaş olacak şeyler. Yani Anadolu'da bir olmaz, iki olmaz, üç olmaz ama en sonunda olana kadar sabredeceksin.

Murat SARI: Sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde ve hangi açıdan faydalanmaktasınız? (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi ya da internetten faydalanma gibi)

PROF. ABDULLAH DEMİR: Çok fazla faydalandığımı söyleyemem.

Murat SARI: Sizce teknolojik gelişmeler sanatı ne yönde etkilemektedir?

PROF. ABDULLAH DEMİR: Valla olumlu yönü de var olumsuz yönü de var. Olumlu yönü şu; yani gidişi olarak belirli bir temele bağlı oturtmuş bir bilinç varsa kişide, teknolojiden bu anlamda olumlu bir şekilde yararlanmak mümkün. Ama bilinç yoksa teknoloji onu esir alır. Özellikle grafik alanında çok var bu. Tabi genel anlamda eğitimde de çok fazla rastlanılıyor. Örneğin çocuk bilgisayar kullanmasını öğreniyor. Nasılsa bilgisayarda her şeyi yapıyoruz. Oradan buradan her şeyi alıyor, ekliyor, çıkartıyor falan filan. Ne değer bilgisi var ne de kompozisyon bilgisi var. Ne görsel algılama ne de görsel iletişim bilgisi var. Bu konuda ciddi sorunlar var. Teknolojiyi eğer bilinçli kullanıyorsan işe yarar aksi takdirde teknoloji seni esir alır, dejenere(yozlaşma) eder. Örneğin bir enstalasyon gördüm. Özgün tavır koymasını bilmeyen bir kişi sekiz on tane şeyi yan yana getiriyor ve bu düzenleme (enstalasyon) diyor. Ya kardeşim sen hangi minderde güreşiyorsun. Estetik minderde güreşiyorsun. Estetik içerisinde hallediyorsan tamamdır bu düzenleme. Veya kavramsal sanat ne biliyim biri almış kimliğini tuval üzerine yapıştırmış. Diyor ki kimlik sorunum var. Ve de bu bir kavramsal sanattır. Kardeşim tamamda sen o kavramsal sanatı hangi minderde yapıyorsun tabi ki estetik minderde. Aksi takdirde onu herkes yapar. Senin farkın nedir. Yani gerek kavramların gerekse nasıl söyleyeyim teknolojinin kişinin düşüncelerine hâkim egemen olması o kişiyi yok eder. Mesela bizim animasyon bölümü

vardı ve bir gün bir öğrenci geldi yanıma. Hocam dedi sizde at resmi var mı? Ne yapacaksın dedim. Dedi ki lazım. Yahu kızdım tabi. Sizler dedim bu bölüme en yüksek özel yetenek sınavlarıyla giren öğrencilersiniz. Neden araştırma yapmıyorsunuz. Bakın ilerde kampüsün dışında biraz dikkatli bakarsanız bir sürü hayvan göreceksiniz. Atı da var tavuğu da var. Koyun keçi hepsi mevcut. Gidin cumartesi pazar günleri oralara, alın elinize kâğıt kalemi envayi çeşit pozisyonda çizebilirsiniz dedim. Koşarken çiz, kalkarken çiz ne biliyim yatarken çiz vs. Ama ben bir tane at resmi vericem, o ne yapacak onun üzerinde oynayarak orijinal olmayan bir şey ortaya çıkaracak. Tabi ben böyle değince öğrenci bozuldu. Tabi doğal olarak giderken söylendi gitti. Düşüne biliyor musunuz, yok yani yok. Hâlbuki bu çocuklar yetenekle girdiler buraya. Kendisi çizmesi gerekir. Ne biliyim atı çizerken kuş seslerini dinlemesi gerek. Rüzgâr var güneş var ne biliyim orada farklı bir ortam var. Orayı yaşaması gerek öğrencinin. Ama bilgisayardan yapsaydı o işini, tek ya da iki boyut üzerinde çalışıp duracaktı. Olacak iş mi bu! O bilgisayarın esiri, yani bir anlamda teknolojinin esiri olmuş. Bilgisayar dediğin Ahmet'te de var Veli'de de var; fakat o başka kullanır diğeri bir başka kullanır. Kullanmasını bileceksin yani bir anlamda.

PROF. ABDULLAH DEMİR: Bir araç olarak kullanmak gerek. Teknolojiye teslim olduğun vakit seni yok eder. Teknolojiyi kullanacaksın yani teknolojiyi uysallaştıracak ya da evcilleştireceksin. Evcilleştirirsen kullanırsın yoksa o seni kullanır.

Murat SARI: Az önce internet ortamında bir katılımım oldu demiştiniz. Peki, hocam buradaki gözlemlerinizi nelerdir bizimle paylaşır mısınız? Örneğin sanatçı açısından ne gibi kolaylıklar sağlıyor.

PROF. ABDULLAH DEMİR: Aslında iyi oluyor. Sanatçı açısından, uluslar arası düzeyde tanınıyorsun. Ben İngilizce bilmiyorum. Benim dilim almanca. Çeşitli şekillerde yorumlar geliyor sorular geliyor. Diyorlar ki resimlerinizi gördük bize şu konuda bilgi verir misiniz diyorlar. Tabi sadece yabancı değil. Türkiye'den de gönderenler var resimle uğraşıp kendi yaptığı resimleri bana göstermek isteyen insanlar var. Eleştirmemi de istiyorlar. Resim satın almak için diyaloga girenler var. Tabi ben satış için koymadım o ayrı. Benim amacım sadece resimlerin sergilenmesidir. O

bakımdan da çok iyi çünkü herkes giriyor, ziyaret ediyor orayı. Ve sadece Türkiye’de de değil, dünyanın her yerinden insanlar ziyaret ediyorlar.

Murat SARI: İnternet ortamındaki sanal galerilerinin sanata katkısı sizce nelerdir?

PROF. ABDULLAH DEMİR: Hem sanata hem de sanatçıya katkısı vardır. İnsanlar çok değişik dünyalar görüyor. Çok değişik sanatçıları tanıyor. Bugün biz Brezilya’daki sanatçıyı nasıl tanırız? Ve ya Amerika’da ki sanatçıyı nasıl tanırız? Anca kitaplardan öğrenebiliriz takip edebiliriz. Onlar da çok pahallı. Ama sanal sergilere çok rahat giriyoruz. En azından hem eğitim açısından hem öğrenciler açısından hem de sanatçılar açısından çok önemli kolaylıklar sağlıyor. Bir de dünyanın diğer tarafı ile bu tarafı arasında bir kıyaslama yapma şansınız doğuyor. Yoksa şu var. Samimi söylüyorum Avrupa yani batı ülkeleri nasıl diğer alanlarda dünyayı hegemonya altına almışlarsa bu da aynı şey. Bakın bir kitap göstereyim. Dünya resim sanatı diyor. Açılıyorsunuz içini hep batı Avrupa resimleri Fransa, Almanya, İngiliz, Hollanda ve İtalya resimleri.

Murat SARI: Ama kitabın ismi dünya resim sanatı olarak geçiyor demi?

PROF. ABDULLAH DEMİR: Evet öyle koymuşlar ismini. Kimin adına koyuyorsun? Yani bu Batı Avrupa’nın dışında yok mu başka bir yer. Bizim doğumuzdan bir şey bulamaz. Hatta batı komşularımızdan da Yunanistan’dan da Bulgaristan’dan da bir şey bulamaz. Yani öyle bir esir almışlar ki insanları, gözümüzü kör etmişler. Sanat Batı Avrupa’dadır. Başka bir yerde yoktur diyorlar.

Murat SARI: Hocam genel anlamda toparlayacak olursak sizce sanatçı ve alıcı buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Mesela daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

PROF. ABDULLAH DEMİR: Valla şimdi tehlike de var şimdi. Bu iletişim araçları nasıl sadece bir fikri bir zihniyeti tanıtmak isterse insanları kandırır. Mesela bak şimdi televizyon da bir zihniyetin elinde. Adamlar torpille, parayla satın aldılar ve tek çizgide

gidiyor. Şimdi diyelim ki kendilerine yakın buldukları insanı tanıtıyorlar. Devamlı tanıtıyorlar. İnsanlar başka sanatçılar yok diye düşünecekler. Bir şey çok önemli, yani teknoloji, iletişim araçları, gerek görsel gerek yazılı basın olsun gerek internet olsun... İnternetin şu özelliği var kişi bireysel olarak kendi kendini tanıtabiliyor. O faydası var. Giriyorsunuz sanal ortama bir site açılıyorsunuz ya da bir sergi açılıyorsunuz. Ama televizyonda adamlar istediklerini tanıtıyor istemediklerini tanıtıyorlar. Ve ya bakıyorsun işte karga gibi sesi var adamın bir sene sonra müzisyen olmuş. Ve ya tanınmış aktör alanında iş yapmıyor. Ne yapacak, sahneye çıkıyor. Aynı şey resim sanatında da var. Cüneyt ARKINLAR Kenan EVRENLER resim yapıyor. Resim sergisi açıyorlar. Hem de ailece. Ve onların bir tanesi de kalmaz satılır hemen. Bu neye benziyor biliyor musun? Bir ara çimleri satıyorlardı, ne biliyim meşhur bir futbolcunu top oynadığı sahanın çimleriymiş bunlar. Neymiş efendim çimlere basmış. Şimdi Cüneyt ARKIN dediğimiz kişi aktördür. Yani şunu demek istiyorum insanları lanse etmek çok önemli. Doğruyu tanıtmak çok önemlidir.

EK.3.b. Prof.Dr. Aydın AYAN ile yapılan görüşme

Resim 2. Prof.Dr.Aydın AYAN, www.ideefixe.com/kitap/yazaroneri.asp

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)

PROF.DR. AYDIN AYAN: Şöyle başlayayım; geçen yıl Ankara’da ki Helikon sanat galerisinin onuncu kuruluş yıldönümüydü. Yani 2007 yılı. Galerinin sahibi turan örü bildiğiniz gibi önemli bir ressamımız sanatçımız ve eğitimcimizdir. Sanat yazarıdır aynı zamanda. Pek çok kültürel aktivite de bulunmuş bir kişidir. Galeri onun kızları tarafından yönetilmektedir. Ama esas sanatçılarla bağı turan ör kurar ve o şekilde yürür galerinin işlevliği. Onuncu yılı için değişik sanatçılara sekiz on sanatçıya telefon etti. Bunlardan bir tanesi de bendim. Helikon sanat galerisinin onuncu yılı için bir yazı isterim dedi. Peki dedim. Benim yazım da şöyleydi. Sizin konunuzla bağlantılı olduğu için söylüyorum bunu, o da bir galeri çünkü. Seksenli yılların ilk yarısında sanat çevresi dergisinde bir anket yapılmıştı. Benim yazım da buna yer veriyorum. Ankette soru şuydu; sanat galerilerinin sizce işlevi nedir.

Bir ressamın yanıtı sanat galerileri birer dükkândır. Bir başka ressam da sanat galerileri birer kültür yuvasıdır diyormuş. Tam birbirinin tersidir. Biri sadece ticari açıdan bakan bir yaklaşım, biri de sadece kültürel işlev açısından bakan bir yaklaşım. Ben bu

Helikon'a yazdığım yazıda, onu bulun isterseniz orda belirtiliyor zaten bu konudaki düşüncelerim.

Sanat galerilerinin bana göre ikili bir işlevi vardır. Bu işlevlerden bir tanesinin eksik olması ya sanatçının ya galerinin aleyhine olan bir durumdur. Ve tabii sanat ortamının da aleyhine olan bir durumdur. Sanat galerileri sadece ticari açıdan olaya bakarlarsa bir süre sonra kapanmaya mahkûmdurlar. Çünkü sanat ekmek gibi değil, hemen alınıp satılabilen bir şey değildir. Onun değerini anlayanlar ancak ona değer verebilirler ki o da bir kültür işidir, kültür sorunudur. Sadece kültürel açıdan olaya bakmamız ise sanat galerilerinin aleyhine olan bir durumdur. Çünkü sanat galerilerinin yaşayabilmesi için bir maddi kaygının da olması gerekiyor. Tümüyle onların katkısıyla, parasal gücüyle olabilen bir şey değildir. Yani ne çıkıyor ortaya sanat galerisinin önce kendisini yaşatabilmesi gerekiyor. Yanında sanatçıyı yaşatabilmesi gerekiyor. Ama bunları yaparken de sadece parayı ön planda bulundurmaması, parasal değeri ön planda bulundurmaması, kültürel değeri de ön planda bulundurması gerekiyor. Eğer galeri işin kültürel boyutunu düşünmeden ticari boyutunu düşünerek işe başlarsa düş kırıklığına uğruyor ve bir süre sonra kapanıyor, hatta kısa bir süre sonra kapanıyor. İstanbul'da bugün söylendiğine göre 372 sanat galerisi var. Bunların 300 tanesi hatta 350 tanesini bir tarafa atın. Bunların bir kısmı bugün açılıyor bir ay sonra kapanıyor. İki sergi üç sergi yapıyor kapanıyor. Zannediyor ki ünlü ünlü sanatçılar gelecek orada sergi açacaklar, hemen resimler böyle kapışılacak satılacak. Popüler olacaklar sanat ortamına girecekler, böyle bir ortam yok böyle bir şey yok. Galerinin işlevlerinden bir tanesi önce kendisinin yaptığı işin bir kültürel işlev olarak bakıyor olması gerek; sonra o kültürel halkayı kendisinden başlatarak çevreye genişletmesi, yani koleksiyonerlerini oluşturması gerek. Bu bir eğitim sürecidir bir kültürel işlevdir. Bunun yanında koleksiyonerlerini oluşturduğu zaman uzun süreye yayılmış bir işlevi de yerine getirmiş olur ve satışını da yanında garanti etmiş olur. Eğer işin bu tarafını düşünmese ne yaptığının farkında değilse bir bakkal dükkânı gibi açılır kapanırsa geriye hiçbir şey kalmaz. Onun için galericilikte prestij önemlidir. On yılları deviren galeriler o süre içerisinde bu sanat ortamına dayanabilen galeriler bu iki işlevi de şöyle ya da böyle yerine getirebilen galerilerdir ki bu önemli bir şeydir. Ha banka galerileri, devlet galerileri bu farklıdır. Banka galerilerinin bir kısmı profesyonellere Türk resmi

içerisinde yerine oturmuş kişilere önemli kitaplar önemli sergiler yapmaktadır. Prestijine prestij katmaktadır. Reklam girdilerini arttırmaktadır. Ama bunun yanında ikinci derecede bazı devlet galerileri de vardır böyle, ben bir kısmında jürilikte yapıyorum yani seçici kurulda. Amatörlere hizmet ediyor ya da mezun olmuş büyük galeriler, güzel sanatlar fakültelerinden mezun olmuş ama büyük galerilerde önemli galerilerde, prestijli galerilerde kendine yer bulamamış kişileri bir yerde olanak sağlamış oluyorlar. Bu da ayrı bir işlemdir. Yani tek boyutlu değil çok boyutlu bir işlev söz konusudur burada. Kültürel, eğitsel ve ekonomik işlev hepsi yan yanadır. Kişisel sergilere ve galerilerin buradaki tavrına değinirsek, şimdi oraya gelelim. Galeriler bu sözünü etmiş olduğum işin tam olarak farkında olmayan galeriler, olaya şöyle bakıyorlar. Sanatçı işlerini yapsın çerçeveletsin bitirsin, getirsin sergileyelim hatta mümkünse katoloğunu yapsın broşürünü yapsın kokteylini yapsın duvarımızda üç hafta asılı dursun satılırsa ne güzel, ben kazanırım ben bundan yüzdemi alırım, satılmazsa alır resimlerini gider. Böyle baktığı zaman galeri, o galeri galeri değildir. Onun için başlangıçta şunu dedim. Galeri hem sanatçısını yaşatmalı buna bağlı olarak kendi de yaşaya bilmeli. Sanatçısını yaşatamayan galeri kendi de yaşayamaz. Bu Türkiye’de tam oturmuş bir şey değildir. Alıcıda o güven duygusu ile galeriye gitmelidir. Gittiği zaman işte falan sanatçının yapıtlarını sizden almıştım, bunların güvencesi de bir anlamda sizsiniz diyebilmeli onlara. Galeri de sanatçısına sahip çıkabilmeli. Ben sergimi açtım satıldı ne güzel, satılmadı ha tamam gitsin. Sanatçının bir sergi açabilmesi iki sene de bir dir normal olarak, bir şehirde. İki sene de bir olduğu zaman sanatçı iki sene nasıl yaşayacak, resimlerini nasıl üretecek, ne yapacak, ailesi varsa nasıl geçinecek. Bu galericinin düşünmesi gereken bir şeydir. Sanatçıyı yaşatmak derken bir tarafı budur. Bir tarafı da sanatçının tanıtımını yapmaktır. Böylece o sanatçının prim yapması galeriye de kazandıracaktır. Tabi burada sanatçının da sorumluluğu vardır. Nedir sanatçının sorumluluğu? Eğer bir galeriyle anlaşma yapmışsa anlaşmanın koşullarına uyması ve iyi sanat yapması onun yapması gereken şey dir. Galeri yüzdesi neyse onu vermek durumundadır. Artı, işini de iyi yapmak zorundadır. Bir galeri eğer onu beslemişse, profesyonel anlamda bir dayanışma içine girmişlerse, onun daha iyisini buldum diye terk onu terk etmemelidir. O galeriyi ayakta tutabilmeli. Yani bu etik bir alışverişe dayalı olmalıdır. Fuarların durumu biraz daha farklıdır. Fuarlar geniş bir izleyici kitlesine sadece alıcı demiyorum, resim satın alan demiyorum, alımlayıcı

diyorum çünkü sanatın geniş boyutuyla, kültürel boyutuyla, eğitsel boyutuyla alımlayıcısı vardır. Resmin farkına heykelin farkına seramiğin farkına varan kişiler ve onla bağ kuran kişiler eğitimci anlamında alımlayıcı ilişkiden söz ediyorum. Fuarların böyle bir işlevi vardır. Alım satımın yanında ne yaparlar. Pek çok sanatçının resimleri heykelleri sergilenir. İzleyici geldiği zaman kendi isteklerine kendi beğenilerine yanıt veren çalışmaları bulabilir orada. Sanatçı ile bağ kurma şansı orada daha fazladır. Belki adını sanını hiç duymadığımız sanatçıları orada görebiliriz. Fuarların bu tür bir işlevi vardır. Kişisel sergiler az önce dediğim bağlamda başka bir boyutta değerlendirilmesi gereken sergilerdir. Bu konuda söyleceklerim bu kadar zannediyorsam. Daha uzayıp gidebilir ama ana hatlarıyla bu kadar.

Murat SARI: Sanat galerilerinin bu buluşmada olumsuz yönleri sizce var mıdır? Varsa nelerdir? (mesela daha az kitleye ulaşma, daha resmi bir ortamın oluşması gibi)

PROF.DR. AYDIN AYAN: Şimdi olumsuz yönleri var tabi. Az önce de söylediğim gibi. Bugünkü ortamda profesyonel anlamda galericilik yapan galeri sayısı çok azdır. Dediğim gibi benim için galeri sanatçı ile profesyonel bağı olan, ben örneğin bir galeri ile anlaşmalı değilim. Sergi açtığım zaman gelir sergimden alırlar. Beni tanıyanlar benden alırlar. Atölyemden alırlar. Artı, bir buçuk yıldır da internet ortamında benim yapıtlarıma yer verilmektedir. Onları görenler haberdar olup beni arayıp bana ulaşabiliyorlar. Ama eğer ben bir sanat galerisiyle anlaşmalı olsaydım benimle hiçbir alıcının bağ kurmasına gerek yoktu. Atölyeme de gelmesine gerek olmazdı. Direk galeriye giderdi. Ben üretimimi yapardım. Resmimi satıcam, resimle yaşamak için mücadele vericem çabasına girmezdim. Çünkü güvendiğim bir galeri vardır, profesyonel anlamda bir ilişkimiz vardır. Ben üretimimi yapıcam o da satışını yapacak. Onun işi o olacaktır. O halkayı genişletecek koleksiyonu yaratacak, koleksiyoneri bulacak ve resmin satışını yapacak. Bu durumda ögle bir şey yok Türkiye’de. Batıda bu sistem belli büyük galerilerde oturmuştur. Bizde çok az sayıda galeri var bu sistemi oturtan ve sürdüren.

Murat SARI: Galiba burada Evin sanat galerisi var bu anlamda.

PROF.DR. AYDIN AYAN: Evin sanat galerisinin çok dar kapsamlı bir şeyi vardır. Sanatçı kesimiyle anlaşması vardır. Evin sanat galerisi bunu yapıyor. Çünkü evin sanat galerisinin sahibi diyelim Ümit İYEM ve Evin İYEM, Nuri İYEM'in Nasip İYEM'in gelini ve oğludur. Böyle olduğu için kültürel bir donanımla geliyorlar. Sanatçının sıkıntılarını bilen kişilerdir. Bu çerçeve de önce kendilerine güvenilmesi gerektiğini ondan sonra sanatçıyla etik çerçeve de doğru bir bağ kurulması gerektiğinin farkındadırlar. İşlerini de böyle yapıyorlar. Koleksiyonerler de bu çerçevede onlara gittiklerinde güvenilir bir şekilde yaklaşabiliyor.

Murat SARI: Diğer bir sorum da teknoloji ile ilgili. Teknolojiden ne ölçüde yararlanıyorsunuz?

PROF.DR. AYDIN AYAN: Teknoloji derken neyi kastediyorsunuz?

Murat SARI: Teknoloji derken kullanılan ekipman olsun, tema, içerik gibi internetten bilgi almak anlamında çalışmalarınızda ne ölçüde faydalanıyorsunuz?

PROF.DR. AYDIN AYAN: Yani resmimi üretirken bir sanatçı olarak mı? Yoksa resim alım-satımı açısından mı diyorsunuz?

Murat SARI: Sadece resim yaparken, üretirken bunu kastetmiştim.

PROF.DR. AYDIN AYAN: Resim yaparken ya da resim üretirken internetten yararlanma gibi bir durumum yok. Benim resimlerimin genelde konuları ve besin kaynakları yaşadığım ortamdır, yaşadığım çevredir. Onun için bu sanatçıdan sanatçıya değişir. Benim için internetten ya da teknolojiden o anlamda yararlanma söz konusu değildir. Sadece şunu söyleyebilirim, hocalarımdan biri olan Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun sözüydü. Zaman zaman bazı resimlerimde fotoğraftan yararlanırım, onu dönüştürmeye çalışırım. Fotoğrafın sanatçının üçüncü gözünün olduğunu söylemişti hocam. Bu bir teknolojik veridir. Kafamda taşıyamayacağım şeyi bana bir imaj bana bir imge bana bir genel düşünce vermesi açısından fotoğraftan yararlanabiliyorum. Sadece teknolojik açıdan bu kadar söyleyebilirim. Başka bir şey söyleyemiyorum. Sanırım sorulardan bir başkası da internetten ya da teknolojiden nasıl yararlanıyorsunuz derken,

alım-satım anlamındaydı, anladığım kadarıyla. Size nasıl ulaşıyorlar sorusuyla bağlantılı olarak. Bu önemli bir şeyin parçası, ben dedim size daha önce, bir galeriyle anlaşmam yok. Bir bir buçuk sene öncesine kadar da internet sayfam yoktu (web sayfam) yoktu. Lebriz.com böyle bir önemli sayfa düzenledi bana, oldukça geniş de bir şeydi bu. Daha geçen, 2007 yılı benim 35. sanat yılımdı. İş Bankası Kibele Sanat Galerisinde prospektif bir sergim açıldı. Bu sergi ile birlikte “Aydın Ayan Sisifon’un direnci 35.sanat yılı retrospektif sergisi “ diye bir kitap çıktı. Bu kitapta var olan görseller lebriz.com’a aktarıldı. Birkaç yazı ile birlikte şu anda orada bulunmaktadır. Oradaki bilgileri Türkiye içinden ve Türkiye dışından ulaşan bazı kişiler oluyor. İki tipik örnek vericem. Geçen sene İtalya’da yapılmakta olan önemli bir etkinlikte, web sayfasına girmişler ve bana davet yazısı geldi. İşte çalışmalarınızı falan yerde gördük, böyle bir sergimiz var oldukça büyük kapsamlı bir sergi. Siz de katılır mısınız? Katılamadım başka projelerim vardı. 2008 içinde Kanada’dan bir Türk galerici bir yabancı ile artık nereli olduğunu bilmiyorum, danışmanı galiba girmişler internete ve incelemişler, bana bir öneri getirdiler. Önce soru sordular sonra öneri getirdiler. Sizin Kuzey Amerika’da herhangi bir temsilciniz var mı diye soru sordular. Yoksa biz sizin Kuzey Amerika’da temsilciniz olmak istiyoruz. Hayır dedim onlara, böyle bir temsilcim yok. O zaman sizinle görüşmek istiyoruz dediler. Nitekim kalktı geldi o Türk olan. Tabi görüşme yaptık, birkaç arkadaşı da çağırdım Türk sanatçılarımızdan. Ve dönüp Amerika’ya gitti danışmanı ile görüşmeye. Tekrar dönmek üzere bana mail attı. Tabi ben geri dönmedim ona ama. İnternet ortamından bana bu şekilde ulaştı. Bir de Yunan’dan daha doğrusu Miken’den bir galeri, internet ortamında çalışmalarınızı gördük, iki ortaklı bir galeriyiz, işte galerimizin yöneticisi falan filan şudur. Sizinle yazın karma bir sergi yapmak sonbaharda da ya da mevsim başında da kişisel sergi yapmak istiyoruz diye bir öneri de bulundular. Bunlara da yanıt verdim. Bağlantıları sürdürüyoruz ama henüz kesin bir sonuca ulaşmadı. Niye bunları söyledim. İnternet ortamının, teknolojinin bu tür bir katkısı oluyor. İnternette yapıtınızı görüp almak isteyen de oluyor. En azından tanışıklık doğuyor size ulaşıyor. Artı bir resminizi seneler öncesinde almış bir kişi adresinizi bulamamıştır. Bu anlamda size ulaşabiliyor. Sizi izleyebiliyor oradan. Onun içinde doyurucu bir şey olmuş oluyor. Bir sanatçının yapıtı var bende, kaç para eder önemli bir sanatçımıdır değil midir değeri nedir diye kuşkusu varsa kafasında orada inceler bakar ona göre bir yere oturtur kafasında sanatçıyı.

Murat SARI: Sizce Sanatçı ve alıcı buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Örneğin daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

PROF.DR. AYDIN AYAN: Şimdi son bir yıldır yoğun bir tartışma var Türk sanatında. Galeriler sanatçıları hep böyle bir cendere içinde tutmaya çalıştılar. Hepsi için demiyorum ama ağırlıklı hep öğleydi. Bizim kontrolümüzde olsunlar, avucumuzun içinde olsunlar, işte yüzdemiz hep yukarda olsun, falan falan falan. Ama son yıllarda açık arttırmalar müzayedeler arttı ve müzayedeler galerilerin bu kaymaklı; ne diyelim ona ekmek kadayfını ellerinden almış oldu. Müzayedeciler ile galericiler arasında bir sürtüşme var. Galeriler diyor ki biz doğru düzgün resim satamıyoruz. Müzayedeciler küçük miktardan başlayıp giderek artırırlar fiyatlarını ve genç sanatçılar bile yaşayan sanatçılar bile müzayedeler de satılıyor. O zaman galerilerin işlevi ortadan kalkmış oluyor diyor. Böyle bir durum var. Çatışmalı tartışmalı bir durum. Hatta Plastik Sanatlar Derneği de geçen ay bir tebliğ yayınlamıştı bu konuyla ilgili. Galerilerin tavrıyla müzayedecilerin tavrı ile bağlantılı olarak. Bunlar sanat ortamında her zaman var olan şeylerdir ama resim satışları sanat eserleri satışları düştüğü anda hep nedenler başkalarında aranmaya çalışılır. Ben nedenleri sağlıklı ya da yeterince kurumsallaşmamış galericilik ve müzayedecilik ve sanatçılık mantığında arıyorum. Sadece biri değil, üç ayak birden var burada. Bu üç ayak eğer sağlıklı çalışırsa galerici, müzayedeci, koleksiyoner ve sanatçı bir arada doğru çalışırlarsa sanat ortamını daha rahat oluşturabilirler. Koleksiyonerleri doğururlar. Ya da var olanları ellerinden kaçırmazlar. Birbirinden kopuk ve birbirini baltalar şeklinde konuşurlarsa iş sarpa sarar. Örneğin, nasıl sarpa sarar. Bir galerici, anlı şanlı galerici 1975 yılından başlayıp günümüze kadar gelen ismi ön saflarda gelen epey de sanat adına para ya da kapital sağlayabilen önemli koleksiyonerlere resim satan bir galeri. Hatta bazı koleksiyon erleri da kendi yaratmış. Yani ögle bir işlevi de yerine getirmiş bir galerici. Bundan üç beş ay önce bir laf etmiş. “ Türkiye’de sanatçı yok, Türkiye’ye yurt dışından sanatçı getirmek lazım, sanat eseri getirmek lazım “ Eğer Türkiye’de sanatçı yok idiyse 1975 yılından 2008 yılına kadar nasıl ayakta durdun. Ne ile ayakta durdun sorusu sorulur. Amaç şu; Türkiye’deki sanat ortamını ben tükettim. Artık Türk sanatçılarından eskisi gibi bire alıp

on bire satamıyorum artık o tatlı kar bitti, bunları atıyım kenara, yurt dışından bir şeyler getireyim. Tabi bunu koleksiyonerlere diyor. Türk sanatçısı yok ben size yurt dışından yeni şeyler getireyim. Resimler sanat eserleri getireyim onları satıyım size. Yeni paralar kazanacak bütün hesap bu.

PROF.DR. AYDIN AYAN: Tabi tümüyle maddi açıdan bakıyor olaya. Hiç kültürel açıdan baktığı bir şey değil. Eğer kültürel açıdan baksaydı zaten kitapları olurdu, basılı kitapları olurdu, bugün geriye dönüp baktığımızda yaptığı şeyler daha etkin bir şekilde ortada olurdu. Bakın 1975'ten bu güne, 10 yılı geçen sanat galerileri kurumsallaşmıştır demiştim öz önce. Bu kaç yıllık bir galeri. 30–35 yıllık bir galeri.

PROF.DR. AYDIN AYAN: Evet 33 yıllık bir galeri. Bu galeri bile hala tatlı kar peşinde. Öğle olduğu zaman da elindeki sanatçılarda teker teker öteye kaçarlar giderler, ondan sonra da ağlar peşlerinden. Ben şu sanatçının 200 resmini sattım, bunlar söylenen şeylerdir. Şunun 200 resmini satmışım, şunun 150 resmini satmışım, şimdi aramız açıldı şöyle oldu. Tabi açılacak. Eğer sanatçıya hakkı beş ise sen bir verirsen olmaz. Şimdi bunlar etikle bağlantılı sanatın önemi ile ya da önemsizliği ile ya da sanat galerisinin onu önemsemesiyle ya da önemsememesiyle bağlantılı bir şeydir. Galerinin de işini bilmesi işini doğru yapması lazım, müzayedecinin de bu çerçevede sanatçının da. Ayaklarından bir tanesi bağlı olarak koleksiyonerinde onların kurallarına doğru uyması lazım. Biri farklı şeyler söyler öteki farklı şeyler söylerse öteki farklı şeyler yaparsa koleksiyoner de baştaki hevesini kaybeder kaçar gider.

Murat SARI: Hocam soracağım sorular bu kadar. Çok değerli bilgiler verdiniz teşekkür ediyorum. Bunların dışında sizin eklemek istediğiniz bir şeyler varsa onu alabilirim.

PROF.DR. AYDIN AYAN: Hayır ben kolaylıklar diliyorum. Aslında bu konu çok derin bir konudur. Bazı anekdotlarla olay geliştirilebilir. Bir şey daha anlatayım size o zaman. Ekleme açısından. Aklınızda kalacağını düşündüğüm için. Konuşmamın bir yerinde Bedri Rahmi'nin bir sözünden bahsettim. 1975 yılında ben Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun evinde kalıyordum, öğrencisiydim. Nisan ya da mayıs ayında ameliyat olmuştu. Cerrahpaşa hastanesinde yatıyordu. Yanlış söylemeyeyim önce Haseki sonra

Cerrahpaşa'ya geçti. Özür dilerim Haseki hastanesinde yatıyordu. O hastane de iken biz Moda da ki, o zaman Cumalı sanat galerisi Moda daydı. Cumalı sanat galerisinde o zamanki iki üç galeriden birisiydi. Eren Eyüboğlu, ben ve bir arkadaşıyla biz sergisini açtık orada. Açılış bana göre çok keyifli geçti. İşte resimler de satıldı. İki üç gün sonra hastaneye gittim hocanın yanına ziyarete. Kapıdan girerken reis dedi “ne haber sergiden “ bir an düşündüm. Anlı şanlı ressam, şair, yazar. Ne demek istiyor acaba. Hocam ilgiden mi soruyorsunuz yoksa satıştan mı? Boş ver dedi ilgiyi reis, bana satıştan haber ver. Hocam dedim işte şu kadar resim satıldı, şu kadar duruyor. Yapma ya hu reis dedi. Şimdi öğle deyince ben az buldu diye düşündüm. Ya biz dedi sergiyi açardık kapatırdık. Bir tane resim satamazdık, bu insanlara ne oldu. Bakın 1975 yılı. Bir milat benim için. Tabi o tarihten sonra galericilik gelişmeye başladı ve halka genişlemeye başladı. Broşürler basılmaya başlandı, kitaplar basılmaya başlandı koleksiyonerler artmaya başladı. Ben o tarihi milat bilirim ama aslında Bedri Rahmi'nin o tarihte resim satmasının esas nedeni şu. Bedri Rahmi'nin hasta olduğunu, gidici olduğunu öğrenmiş insanlar. Gelmişler resimleri kapışmışlar. Resim satışının farklı etmenlerinden bir tanesi de budur. Alım-satım konusuna değindiğimiz için Bedri Rahmi eskiden sergi açardık bir tane resim satamazdık ne oldu insanlara demesiyle bağlantılı olarak bu bilgiyi de vermiş olduk.

EK.3c. Yrd. Doç. Cengiz SAVAŞ ile yapılan görüşme

Resim 3. Yrd.Doç. Cengiz SAVAŞ

Fotoğraf: Murat SARI (2008)

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)

YRD. DOÇ. CENGİZ SAVAŞ: Şimdi murat alıcı sözcüğü yani bu şeye girerken bana başında sögliyeyim biraz ters geliyor. Yani direkt alıcı diye kavrama girdiğinde. Oysa bunu daha böyle sanatla ilişkili, sanata bağlı, sanat tüketicisi ya da başka nasıl kavram söylenebilir. Sanatsever gibi tanımlasak daha doğru olur. Alıcı böyle bana biraz kaba bir laf gibi geliyor. Yani sanatsever birisi baka baka belki günün birinde alıyorsa da alır, evine duvarına asar, ister vs.

Murat SARI: O zaman sanat alıcısı demeyelim de sanat severler olarak diyelim. Sanatçılar ve sanatseverler daha doğrusu nasıl bir fiziki ortamda gerçekleşmektedir. Hem fiziki ortamlar, işte nedir bunlar bienaller, şahsi sergiler kurumsal sergiler gibi. Bunun aka bininde internet ortamındaki sanal galerilerdeki ortamlar gibi

YRD. DOÇ. CENGİZ SAVAŞ: Şimdi işin aslı şu insanlar, sanat severler diyelim, sanat tüketicisi diyelim ne dersek diyelim, onlar eğer yan yana konuşarak bazı şeyleri anlarsa daha anlaşılır ya da sevilir olabilir. Çünkü bir insanı severseniz ya da bir ressamın işini seversen eğer, ressamın kendisini de seversin. Yani bu böyle ama şu da var. Biz ne kadar uğraşırsak uğraşalım, ya da belli bir kesim reddetse de teknolojiden kaçma şansımız yok. Şimdi nedir o internette dünyanın her tarafında her yerdeki oluşan resimler sergiler biranda karşımıza gelebiliyor. Bu da bir avantajdır tabii ki.

Murat SARI: Sanat galerilerinin bu buluşmada olumsuz yönleri sizce var mıdır? Varsa nelerdir? (mesela daha az kitleye ulaşma, daha resmi bir ortamın oluşması gibi)

YRD. DOÇ. CENGİZ SAVAŞ: Şimdi sanat galerilerinin belli bir işlevi var yani sanat galerileri hiçbir zaman bir internet değil. Ha internette de sanat galerileri kendi sergilerini yayınlıyorlar. Bu tarafı da var ama sanat galerileri belli bir mekân dört duvar içinde bir mekân. Onların da işte belli bir kentte belli bir izleyici grubuna hitab edebiliyor. Onarında kendi adreslerin deki kişiler var, onları davet edip ya da halktan insanlar gelip o sergiyi izleyebiliyorlar. Ama hiçbir zaman internet gibi bir olanağa sahip değiller galeriyi mekân olarak düşünürsen ama onlarda kendi sergilerini internet ortamında sergileyebiliyorlar.

Murat SARI: Sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde ve hangi açıdan faydalanmaktasınız? (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi, ya da internette faydalanma gibi)

YRD. DOÇ. CENGİZ SAVAŞ: Ben hep tabii ki interneti takip ediyorum. Dünyadaki gelişmeleri neler oluyor neler bitiyor onlardan haberdar olmaya çalışıyorum. Ama onun ötesinde teknolojik olarak zaten kullandığımız boyalar vs teknolojinin işte yeni ürünlerini kullanmaya çalışıyorum. Ama teknolojiden kastım başta da söyledim yani teknolojinin bize verdiği sunduğu olanakları kullanmak zorundayız.

Murat SARI: Peki Sizce teknolojik gelişmeler sanatı ne yönde etkilemektedir?

YRD. DOÇ. CENGİZ SAVAŞ: Tabii farklı yeni düşünceler üretmesini sağlıyor, sanat yapanların. Belki onların hımbıllaşan düşünce biçimlerinden farklı yeni düşünceleri üretmeyi zorlamaya yönelik bir çabası ya da etkisi var diyelim. Teknolojik gelişmeler birçok sanat alanında biçimleri de değiştiriyor. Biçimleri formları değiştiriyor en azından. Kullanılan malzemeleri değiştiriyor. Çünkü teknoloji yeni ürünle yeni malzemeler sunuyor. Sanatçı da bu malzemeleri görüp bunun üzerine düşünerek yeni tasarımlar yeni oluşumlar ortaya çıkarıyor.

Murat SARI: Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan sanal sergiye katıldınız mı? (sunucu ya da alıcı olarak) Örneğin özellikleri neler? Sanatçı açısından nasıl kolaylıklar sunuyor, ya da sanatseverler üzerinde ne gibi etkileri var tatmin edicimidir sizce?

YRD. DOÇ. CENGİZ SAVAŞ: Yok öyle, internette resimlerim dolaştı ama özel bir sergi yapmadım.

Murat SARI: İnternet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkıları sizce nelerdir? Sanatçı ve sanatseverler dışında genel olarak sanata ne gibi katkıları olabilir?

YRD. DOÇ. CENGİZ SAVAŞ: Az önce söylediğim gibi bu yadsınamaz. Yani Türkiye'nin bir ucunda başak bir şehir de ya da şehirlerde galerileri olmayan kentlerde ki insanlar, öğrenciler sanatla ilgili kişiler en azından bir tuşa basarak başka bir yerdeki resimlerin orijinalini görmese bile fotoğrafını görerek bilgi edinme şansına sahip oluyorlar. Çünkü orada kaynak yok, kitap yok, film yok, video yok bir şey yok ama internette bastığınız zaman görmek istediğiniz ulaşma istediğiniz sanatçıya ulaşma şansına sahipsiniz.

Murat SARI: Peki genel anlamda sanat severleri ve sanatçıları nasıl bir gelecek beklemektedir.

YRD. DOÇ. CENGİZ SAVAŞ: Dünyadaki tüm olumsuzluklara karşı insanoğlu umudunu yitirmemeli. Hele insandan umut kesmek kadar kötü bir şey olacağını sanmıyorum. O nedenle hani şu vardır, birçok abartılar birçok şeyler zaman içinde zamana dayanıp dayanmayacağıyla doğru orantılı. Birçok insan vardır göklere çıkartılır

ama yarın adını bile duymasın. Bu tıpkı bazı çarklar vardır. Sokak başında bir plakçada çalar, akşama kadar onu söylersiniz, bir ay sonra onu duymaktan bile nefret edersiniz. Önemli olan şu sel gidip kum kalmasıdır.

Murat SARI: Çok değerli bilgiler verdiniz hocam teşekkür ediyorum. Bunların dışında sizin eklemek istediğiniz bir şey varsa son olarak onu alabilirim.

YRD. DOÇ. CENGİZ SAVAŞ: Dünyadaki tüm bu olumsuzlukları ya da çürümüşlükleri yolsuzlukları soysuzlukları, aklına gelen tüm kötülükleri yenmenin en başında ki koşullardan birisi sanıyorum sanat yoluyla yenilebileceği umudu var bende. Umarım öle olur.

Ek.3d. Yrd. Doç. Ekrem KULA ile yapılan görüşme

Resim 4. Yrd. Doç. Ekrem KULA

Fotoğraf: Murat SARI (2008)

Murat SARI: Öncelikle biraz kendinizden bahseder misiniz?

PROF. EKREM KULA: 1954 Afyon doğumluyum. Öğrenim hayatım İstanbul'da geçti. İlk önce İstanbul İlk öğretmen Okulu Resim Semineri'nden mezun oldum. Daha sonra da Tatbiki Güzel Sanatlar Seramik bölümünde endüstriyel tasarım olarak eğitimimi tamamladım. Geride bıraktığımız 12 yıl, iki farklı firmada özel sektörde model ve kalıp atölyesi şefi olarak çalıştım. 1985 yılında Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ne geldim. Buranın ilk elemanı, seramik bölümünü kurmak üzere işe başladım. O tarihten beri de burada çalışmaktayım. Önce seramik bölümünü kurdum 2004 yılında da cam bölümünü kurdum ve şuanda cam bölümü başkanı olarak görevimi sürdürüyorum.

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)

PROF. EKREM KULA: İsminden de anlaşıldığı gibi birisi sanal, hayalci diğeri ise gerçeğin ta kendisi. Bu ikisi birbirine zıt yani beyaz la siyah gibi bir zıtlık söz konusudur. Tabi zaman içinde baktığımızda ikisinin de olumlu ve olumsuz yönleri var. Sanat galerileri arttı ama tüketici olarak acaba ne durumda tam olarak onu bilemiyoruz yani toplumun gelişimiyle birlikte sürdürülen o trend içerisinde farklı bir durum var. Yani birbirilerini dengeler bir gelişme söz konusu değil. Biz biraz dev adımlarla ilerliyoruz. Bence sanat galerileri tam özümsemeden doğrudan bir sanal galeriyle bu işi çözümlene ya da yaygınlaştırma ne kadar sağlıklı olur onu bilemiyorum. Yani toplumun büyük kesimi sanatın dışında ama biz teknolojik olarak her şeyden yararlanıyoruz. Özümsemediğim bazı şeyler dev adımlarla ilerliyor. Sanat eğitiminden yüz yüze bir eğitim veriyoruz ama gönül arz eder ki sanatçı galerici buluşması da yüz yüze gerçekleşsin. Yani bence ikisinin arasındaki fark bariz olarak bellidir. Tabi göz ardı edilemez bu ikisi de olması gerekiyor.

Murat SARI: Sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde ve hangi açıdan faydalanmaktasınız? (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi, yada internetten faydalanma gibi)

PROF. EKREM KULA: Şimdi ben cam ve seramik bölümüyle ilgili çalıştığım için, sanatçının iki yönü var bence, birincisi sanatçının teknik yönü ikincisi de artistik yönü. Bunu bazen şuna benzetirim; mesela yüzme de, jimnastik de falan zorunlu hareketler vardır, sanatta da böyle zorunlu teknikler söz konusudur. O yüzden bu ikisini bir arada özümseyorum ikisini birbirinden ayrı tutmak istemiyorum yani teknolojiyi yakından takip ediyorum ama teknoloji benim için bir araç. Daha çok kendim oluşturmaya çalışıyorum. Mesela bilgisayar ile ilgili teknoloji kullanmıyorum. Çizimleri kendim elle yaparım ya da uygulamaları mutlaka elle yaparım yani hiçbir zaman bu anlamda teknolojiyi ön planda kullanmıyorum. Daha çok geleneksel metotların el vermediği yerlerde teknolojiyi kullanıyorum tabi bu seramik ve cam için geçerli. Fırın teknolojisi, pişirme gibi ham maddelerin hazırlanmasında biz bu teknolojiyi kullanıyoruz. Uygulamada böyle bir teknoloji söz konusu olmuyor.

Murat SARI: Sizce teknolojik gelişmeler sanatı ne yönde etkilemektedir?

PROF. EKREM KULA: Teknolojik gelişmeler sanatçı galerici buluşmasında olduğu gibi çoğu şeyi koparıyor. Belki iletişim ve pazarlama açısından olumlu ama birebir sanatçıyı tanıma ve onun bakış açısını kavrama konusunda negatif.

Murat SARI: Daha önce Mimar Sinan Üniversitesi'nden Aydın Ayan hocamızla yaptığım bir görüşmede sanal galerilerin daha çok bu işi ticari amaçlı gördüklerini dolayısıyla sanatçılara fazla önem vermediklerini söylemişti. Bu konuda sizin de değeriniz bilinmiyor mesela internette baktığımız zaman resim iki boyutlu bir çalışma olarak değerlendiriliyor ama bir tarama çalışması yakından bakıldığında öyle değil. Bu açıdan sanal galerilerin bir eksiği daha gözükmemekte...

PROF. EKREM KULA: Aslında bizim üç boyutlu işlerimizde insanlarda bir dokunma isteği de oluyor fakat sanal galerilerin bakış açıları farklı. Ticari amaç ön planda olduğu için öncelikle bu insan genç midir? Ne kadar üretiyor? Bunlara bakıyorlar. Siz az üreten biri olursanız size yatırım yapmıyorlar. Ama sizin elinizde yüzlerce resim varsa sürümden kazanılma gibi amaçlar da var aslında. Mesela galeriler gidip turizm bölgelerinde toplu satış yapıyorlar. Örneğin 200 tane baskı satıyor. Siz özgün bir iş üretiyorsanız ve daha az üretiyorsanız sizin pazarlama yönünden işiniz zordur. Ama galericilerin tercihi daha çok seri üretim yönündedir. Bunları da olumsuz birer öge olarak değerlendirebiliriz.

Murat SARI: Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan sanal sergiye katıldınız mı? (sunucu ya da alıcı olarak) Örneğin özellikleri neler? Sanatçı açısından nasıl kolaylıklar sunuyor, ya da alıcının üzerinde ne gibi etkileri var tatmin edicimidir sizce?

PROF. EKREM KULA: Ben bu konuya biraz karşı olduğum için böyle bir şeye katılmadım ve böyle bir şeyde de yer almak istemiyorum fakat kaçınılmaz da bir durum. Sonuçta bende kendime öyle bir site hazırlamak durumundayım. Öncelikle Avrupa birliğiyle entegrasyon içerisinde belki burada değil de dışarıda bu işleri oluşturmakta fayda var. Mesela bakıyorsunuz Burhan DOĞAÇAY Avrupa'nın her yerinde kabul görmüş. Onun için Türkiye'de yüzlerce sanat galerisi var ve biraz da bu işin enflasyonu çıktı artık. Böyle bir şeyde yer almaktansa güzel bir derneğe üye olarak ya da akademisyenlerin bulunduğu bir ortamda kalmayı daha çok arzu ediyorum.

Murat SARI: İnternet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkıları sizce nelerdir? Sanatçı ve alıcı dışında genel olarak sanata ne gibi katkıları olabilir?

PROF. EKREM KULA: Şimdi sanal galerilerin duyuru ve haber bakımından faydası var fakat o kadar çok duyuru geliyor ki... Mesela bir sanatçının 30–35 eseri sürekli size duyuru olarak gelebiliyor. Tabi sanatçının eserlerinin hepsi de güzel olmuyor. Mesela bir galeriye girdiğiniz zaman hepsi ilginizi çekmeyebiliyor sadece size dokunaklı gelenler ilginizi çekebiliyor. Bu yüzden böyle bir durum da var yani internette size sürekli bir bombardıman oluyor. Açıyorsunuz siteyi bir sürü sergi var ama birçoğunun kim olduğu belli değil, hiç tanımadığımız insanlar size ulaşıyor, bu bakımdan rahatsız edici yönleri de var.

Murat SARI: Sizce Sanatçı ve alıcı buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Mesela daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

PROF. EKREM KULA: Şimdi sanatçı ve alıcılar var. Bazı insanlar var resimden hiç anlamaz isme yatırım yapar. Diyor ki; ben Burhan UYGUR almaya geldim. Sanatçıyı tanımadan bilinçsiz bir şekilde alıcı konumuna giriyor. Şimdi burada sanatseverler zor durumda kalacaklar çünkü çok detaylı bilgilere ya da birebir bu işi göremedikleri için bir yanılgı içinde olabilirler. Bir de tabi bu yerlere gittiğiniz zaman sizi nasıl karşılayacaklarını bilemiyorsunuz. Böyle bir farklı kurumlaşmalar söz konusu. Mesela Japonya ile ilgili karşılaştığım bir örnek vardı ve çok enteresandı. Bütün ülke sanatçıların bir sanal ortamda buluşmuş bir galeriydi. Canlı yaşanan bir ortam yok tamamen yapay bir ortam yani birbirinizi görmüyorsunuz. Bir para transferi ve bankalar arasında geçen bir olay var. Yani tamamen ticarete yönelik bir durumdur.

Murat SARI: Soracaklarım bunlardı. Bunların dışında eklemek istediğiniz bir şey var mı?

PROF. EKREM KULA: Gerçek galerilerle ilgili Amerika'da Soho'da bir galeri gördüm. Bu galerilerin özellikleri şöyleydi. Sanatçı bu galerilerde bir sergi açıyor; fakat

şöyle bir şey vardı. Sanal ortamlarda olduğu gibi varsa kişisel tasarımlarınıza yer veriliyor artı enstalasyon odaları koymuşlar ve siz isterseniz orada farklı düzenlemeler de yapabiliyorsunuz. Bu bakımdan sanatçıyı farklı konularda da test edebiliyorlar. Test etme amacı biraz farklı olabilir ama sanatçının farklı yönlerini sunmasına imkân sağlıyorlar. O bakımdan yaşayan galerilerin sanal galerilerden farklarından biri de buydu. Sanat ve müzelerle ilgili bir şeyler daha eklemek istiyorum. Seramikle ilgili o kadar çok sanatçı var ki Türkiye’de. Yirmi ye yakın seramik bölümünden bir sürü insan mezun olmakta. Bunların büyük bir bölümü de ya bir atölye kuruyorlar ya da işletmelerde çalışmaya gayret sarf ediyorlar ya da farklı alanlarda hayatlarını kazanmaya çalışıyorlar. Şimdi bu kadar seramik sanatçısının bulunduğu bir ortamda Türkiye’de bir tane seramik galerisi yok. Seramik üç boyutlu olduğu için hacim vb. sorunlar olunca maalesef bir tane bile galeri yok bu alanda. İşte o zaman insanlar bir sığıntı gibi farklı alanlarda koşturuyorlar ve bir sergi açmak için uğraşıyorlar. Yani bu tür birlikler, kurumlar olmadığı için çok sıkıntılar var. Yani bir taraftan sanal sergi denen bir şey var ve siz heykel gibi resim gibi üç boyutlu eserlere bir sergi sunamıyorsunuz. Ben cam sanatıyla uğraşırken o ara basında bir yazıya rastladım. ‘2010 yılında bir cam müzesinin açılma fikri’. Tabi bu çok daha önceleri yazılmış bir konu. Düşündüm ve aynı seramikteki durum gibi. Yani sizin müzeleriniz arkeoloji dışında çağdaş sanatlar müzeniz yok. Ama bir taraftan bakıyorsunuz bir sürü sanal sergiler var. Bu da bir olumsuzluktu. Bunları kurumların desteklemesi gerekiyor yani sadece kültür bakanlığının kısıtlı bütçesiyle bir yere varmak mümkün değil o bakımdan her şeyin bir müzesi olması lazım ki insanlar sanat yakınlansınlar. Biz de şimdi sadece bir resim modası var, insanlar resim görüyorlar onun dışında bir şey görmüyorlar. Mesela resim bir camın içerisinde olacak, örneğin Türkiye’ de ileride bir duvar resmi sempozyumu niye olmasın böyle şeyler. Bunların gelişmesi gerekiyor ki galeriler de buna göre gelişsin.

Murat SARI: Değerli bilgileriniz için çok teşekkür ederiz.

Ek.3.g. Yrd. Doç. Emre ZEYTİNOĞLU ile yapılan görüşme

Resim 5. Yrd. Doç. Emre ZEYTİNOĞLU, www.ideefixe.com/kitap/yazaroneri.asp

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)

YRD. DOÇ. EMRE ZEYTİNOĞLU: Özel galerilerden bahsedebilirim ben tecrübelerim çerçevesinde. Sanatçıyla benim şahit olduğum durumda pek fazla alıcı buluşmuyordu zaten. Yani galericiyle daha çok alıcı buluşuyordu. Galerici bana diyordu ki işte senin resmini istiyorlar. Şunlar istiyor bunlar istiyor onlarda beni ilgilendirmez zaten kim istiyorsa istiyor. Yani bir şekilde sanatçıyla galericinin ne yaptığı sözleşme çerçevesindedir. Resim satılıyor yüzdesini sen alıyorsun bir yüzdesini de o alıyor. Onun için sanatçı ve alıcı buluşmasına ben tanık olmadım ama böyle sanatçılar da var tabii, yani özel koleksiyonerleri var o sanatçıların onlarla buluşuyorlar konuşuyorlar. Ama benim böyle bir tecrübem olmadı.

Murat SARI: Sanat galerilerinin bu buluşmada olumsuz yönleri sizce var mıdır? Varsa nelerdir? (mesela daha az kitleye ulaşma, daha resmi bir ortamın oluşması gibi)

YRD. DOÇ. EMRE ZEYTİNOĞLU: Valla bilmiyorum şimdi ne olabilir ki yani bir alıcının sanatçıyla tanışmak istemesi ya da onunla konuşmasının olumsuz yanları.

Murat SARI: Mesela internetten bir sanal galeride gösterilen resim milyonlarca insan tarafından izlenebilir.

YRD. DOÇ. EMRE ZEYTİNOĞLU: Evet bu anlam da sanat galerileri daha kısıtlı. Ama işte orda da yüz yüze konuşma var. Yani hiç olmasa oraya gelen adam sanatçıyla konuştuğu zaman ister alıcı olsun ister olmasın yani orada eğer sanatçı sadece, ya boşu boşuna konuşuyorum resim almayacaksa da niye zamanımı harcıyorum diye düşünmüyorsa şayet hem karşısındaki alıcı için hem sanatçı için işte öyle bir güzel bir muhabbet olur. Hiçte bunun bir zararı yoktur açıkçası. Ama orda da tabii çok derinine de bir sanat tartışması yapacak değilsin. Sosyal bir ortam oluşuyor orada bunun bir zararı yok. Daha az bir kitleye ulaşıyor; fakat daha nitelikli bir kitledir. Yani ister resimden ya da sanattan çok anlasın ya da ister anlansın işte dışarıdan bakıyorsun gene de orda ki sosyal ortam iki tarafı birden besleyebilir. Bu remi bir ortam dediğin şey nedir tam olarak?

Murat SARI: Örneğin her resim sergisinde hemen ilk başta çağırılan kişi oranın valisidir belediye başkanıdır vs bunun gibi...

YRD. DOÇ. EMRE ZEYTİNOĞLU: Evet şimdi oraya gelecek olan adamda zaten kendisini artık o kimliğinden soyar biraz sanatçıya yaklaşımaya çalışır. Ya da kendinden biraz feragat eder. Sanatçı da kendinden feragat eder, ortak noktada buluşmaya çalışırlar. O da kötü bir şey değil bence.

Murat SARI: Sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde ve hangi açıdan faydalanmaktasınız? (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi, yada internetten faydalanma gibi)

YRD. DOÇ. EMRE ZEYTİNOĞLU: Valla ben açıkça söyleyeyim ben teknolojiden sonu kadar da yararlandım. Yani resim yaptım fakat enstalasyonlarda (sanatsal düzenleme) teknolojiden yararlandım. Bilgisayardan çok fazla yararlandım. Dijital ortamlardan çok fazla yararlandım. İnternetten de çok fazla yararlandım. Şimdi ben bu teknolojinin sanat konusundaki olumsuzluklarını baştan hemen inkâr edecek değilim. Faka şu var; mesela bazı durumlar var. Bu, geçen sene bir tartışma konusu olmuştu.

Romanların yani edebiyatçıların yazdıklarının, ortaya çıkardığı eserlerin cep telefonundan okunur olmasıydı. Şimdi cep telefonundan okunur olması roman yazma şeklini değiştirebilir. Çünkü cep telefonun dan algılamayla kitaptan algılama, geriye dönmek 30 sayfa arkaya bakmak oraya bir ayraç koymak sonra bazı ayraçlara tekrar çok ilerdeki bir durumda geri dönmek, romanı baştan başlıca sonuna kadar gidebilecek bir süreçten çıkartır. Geri dönüşler tekrar ileri gidişler, kapatıp düşünmeler, hepsi bir arada bunların. Duygusal tarafını bir tarafa bırakalım ama algılama tarafı farklıdır. Ama cep telefonunda hep arka arkaya geçecek cümleler olacak ki ayraç koyamazsınız. Geriye dönmeler de üşenebilirsin çok zor olabilir. Ya da o küçücük ortamda konsantrasyon kaybı olabilir. Bir böle izleyici tarafından bir şeyi vardır. O zaman romanı ona göre yazman lazım. Edebiyatı değiştirebilir, müziği de değiştirebilir. Mesela bir panel sırasında yan yana düşmüştüm tesadüfen. Ve çok iyi bir tesadüf olarak Atilla ÖZDEMİROĞLU ile yine bu konuyu tartışıyordu panelde. Birkaç kişi daha vardı. Tartıştığımız yer bilişim kongresinin bir mekânıydı. Yani bilgisayarlı programcılar düzenlemişti onu biraz kendilerine yararlı olsun diye. Bizden şey istiyorlardı yani teknolojinin ne kadar iyi bir şey olduğunu söylememizi övmemizi istiyorlardı. Tabi! Ama işte buna olumsuz diyebilir miyiz ama değiştirdiği kesindir. Mesela konuşurken Atilla ÖZDEMİROĞLU'na şunu sormuştum. Yani hiç mi müzikte değişiklik olmadı. Çünkü her kez şunu iddia eder. Ne olacak teknoloji aygıtı bir aparatır. Eninde sonunda yardım eder. Sen gene kendi müziğini yaparsın. Hiç alakası yoktur. Yani stüdyolarda çalınan o stüdyo olanaklarıyla çalınan bilgisayar programlarıyla düzenlenen o kayıtlar müziği yüzde yüz değiştiriyor. Yani bunu Atilla ÖZDEMİROĞLU en önemli bestecilerden ve çok deneyimli olmasına karşın yakınarak söyledi ki aslında o stüdyolardan en çok yararlan adamdı. Mesela dedi ki biz stüdyoda canlı çalarken dorudan doğruya mikrofonu kayıt yapıyoruz. Çalarken uzun zaman harcardık ve mükemmel olmaya çalışırdık. Şimdi bir kere öğle bir şey yok, gerekmez mükemmel olmak. Stüdyo onu hallediyor. Ama daha önemlisi şu mesela bir yerde hata yapardık bazen yeniden çalardık ama bazen de o hatayı arkadaşlarımızdan bir tanesi son derece spontan bir şekilde bir soloyla yedirirdik telafi ederdik geçiştirirdik müzik değiştirdi. Biz o değişen müzik üzerinden devam ederdik. Bu çok hoş bir şey yani canlı bir durumdur. Şimdi tabi böyle bir şey gerekmiyor hemen orayı kesiyorsun yerine yenisini takıyorsun. Tabi bu yüzde yüz sanat eserini değiştirdi. Bir kere refleksleri öldürdü, spontanlığı

(kendiliğinden) öldürdü birden bire fikir değiştirmeyi birden bire daha esnek olmayı vs bunların hepsi gitti tabi.

Murat SARI: Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan sanal sergiye katıldınız mı? (sunucu ya da alıcı olarak) Örneğin özellikleri neler? Sanatçı açısından nasıl kolaylıklar sunuyor, ya da alıcının üzerinde ne gibi etkileri var tatmin edicimidir sizce?

YRD. DOÇ. EMRE ZEYTİNOĞLU: Evet katıldım Sabancı'nın o sanal galerisi vardır işte o internet ortamında Levent ÇALIKOĞLU benim bir iki resmimi orda yayınlamıştı. Sanatçı açısından hiçbir kolaylığı yok yani ne olacak ki daha fazla adam görse ya da görmese. Çünkü zaten orada benim resmimi görmüyor benim resmimin suretini görüyor benim resmim o değil yani. Bir fikri olabilir şu da bu figürleri yapıyormuş ya da aşağı yukarı şu renklerden yararlanıyormuş diyebilir. Ama o değil ki yani orijinal bir yapıyla karşı karşıya kalmak o değildir yani. Diğer yandan fikir açısından bir şey sağlıyor tabi. Yani bugünkü durum şudur yani adım daha çok ortalıkta dolaşsın. Ha onu sağlıyor o senin için önemliyse evet onu yapıyor. Alıcının üzerinde ne gibi etkileri var. Valla bence hiçbir etkisi yok. Çünkü orijinali etkiler insanı, sureti etkilemez.

Murat SARI: İnternet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkıları sizce nelerdir? Sanatçı ve alıcı dışında genel olarak sanata ne gibi katkıları olabilir?

YRD. DOÇ. EMRE ZEYTİNOĞLU: Buna tam karar veremiyorum açıkçası yani olumlu etkisi, işte belki daha önce konuştuğumuz gibi sanal sergilerin televizyonda ya da ekranda bilgisayar ekranında, cep telefonu ekranında bir serginin o sanatçının isminin duyulmasına ya da işte ressamı yazarsa, haa! Bak demek ki böyle biri de varmış o da aşağı yukarı şöyle bir şeyler yapıyormuş, deyip çok yüzeysel bir bilgi edinebilir.

Murat SARI: Sizce Sanatçı ve alıcı buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Mesela daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

YRD. DOÇ. EMRE ZEYTİNOĞLU: Elbette kazanabilir. Hatta öyle bir şey söylenebilir ki burada hiçbir şey göstermese bile resimde göstermese heykel de göstermese sanat eseri de göstermese sadece kendi ismini yazsa oraya, o da popülerlik kazanabilir. Bütün mesele insanın o kelimeye gözünün alışmasıdır yani. Bugünkü zaten reklam dinamiği, potansiyeli de öle geliyor.

Ek.3e. Yrd. Doç. Dr. Erol KILIÇ ile yapılan görüşme

Resim 6. Yrd. Doç. Dr. Erol KILIÇ

Fotoğraf: Murat SARI (2008)

Murat SARI: Öncelikle hocam, kısaca kendinizi tanıtmamızı istiyorum. Tabi ki sizi herkes tanıyor biliyor ama bir Erol KILIÇ olarak kendinizi kısaca bize tanıtabilir misiniz?

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Evet ben 1985 yılında Uludağ Üniversitesinden mezun oldum. Yaklaşık 25 yıldır sanatın içindeyim. Öğrenciliğimi de sayarsak, hadi o günden bu güne gerek bizim öğrenci olduğumuz zamandan, gerekse benim sanata başladığımla bugünkü sanatı algılamam arasında tabi ki çok büyük değişimler gelişmeler oldu. Bu büyük bir süreçtir. Ben Erol KILIÇ olarak hem üniversitede öğretim üyesiyim yardımcı doçent olarak 15 yıldır üniversitedeyim. Diğer çalışma zamanlarımı da katarsak yaklaşık 20 yıldır üniversitede bizzat eğitim öğretimin içindeyiz. Bir Güzel Sanatlar Fakültesi'nin kuruluşunda bizzat görev aldım. Bölümlerin oluşmasında gelişmesinde ilk öğrenci kabulümüzden mezun edinceye kadarki süreci yaşadım. 4-5 dönem öğrenci mezun ettik. Bu süreç içerisinde eğitimcilikte birçok tecrübelerimiz oldu. Erol Kılıç olarak şanssızlığım, bulunduğum eğitim kurumlarında daha tecrübeli hocaların yanımızda olmayıştı. Ama bizim de gayretli iyi niyetli çalışmalarımız ve tecrübeli olan hocalarımızdan zaman zaman değişik üniversitelere giderek oralarda bizzat onların yanında bulunup fikirlerinden faydalanarak farklı üniversitelerdeki bölümlerdeki verilen eğitimi bizzat yerinde tanıyarak da bunlardan kendimize bir tecrübe edindik. Bu da bizi olumlu etkiledi, olumlu yönde geliştirdi diyebiliriz. Ama şu anda Türkiye de sanat

eğitiminin sorunlarını bilen, bunun içerisinde bizzat yaşayarak edindiğimiz tecrübeli birisi olarak ve sanatımızın geleceğinin nereye doğru gittiği konusunda da öngörülerini olan Türk resminin geçmişinden bugüne kadar geçirdiği süreci de çok iyi tanıyan birisi olarak kendimi tanımlayabilirim. Çünkü bu konuda doktora tezimi de ayrıca yaptım. Sadece sanatta yeterlilikle yetinmedim. Figüratif denemelerle birlikte son 5–6 yıldır soyut çalışmalar yapan ve tarihi süreçleri imge olarak resminde kullanan kendine özgü bir tekniğini bulabilen ve burada da uğraş veren onu da olgunlaştırmaya yetkinleştirmeye çalışan birisi olarak görüyorum öyle tanımlayabiliriz.

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Şimdi benim bulunduğum iller ortamlar gereği böyle bir ortamda çok bulunma şansım olmadı. Erzurum da ve Antalya da çalışmış olmam tabii sanat galerilerinin yoğun olduğu yerler İstanbul ve Ankara ancak sanat galerilerinin çalışma biçimlerinin de nasıl olduğunu az çok biliyorum. Fakat benim hiç sanat galerileriyle birlikte çalışma şansım olmadı yani resim verip resim sattırma ya da onlarla bir pazarlık yapma şansım olmadı. Dediğim gibi bunların nasıl olduklarını da sanatçı arkadaşlarımızdan duyuyoruz. En azından galerilerin sanatın yaygınlaşmasında da ya da sanat alıcısıyla buluşturulmasında ki fonksiyonlarını da az çok biliyorum. Bunlar tabii ki burada da belirtmiştim bienallerde genellikle izleyiciyle ya da sanat alıcısıyla sanatçının eserleri burada buluşur veya şahsi sergilerinde ama sergilerimizde tabii ki alıcılarla zaman zaman buluştuk pazarlıklar yaptık, bizzat kurumsal sergilerde bulunduk. Ancak ben sanat alıcılarının çok bilinçli davranmadıklarını düşünüyorum. Sanat alıcılarının mutlak suretle yetkin bir sanat danışmanı ile çalışması gerekir ya da böyle kurumların oluşması gerekir. Bizde sanat danışmanlığı henüz oluşmadı belki çok özel şirketlerin, koleksiyonerlerin böyle bir danışmanlığı var. Ya da galerileri bu anlamda sanat danışmanı yapıyorlar bildiğim kadarıyla. Burada da tabii galerilerin derdi resim satmak yani oradan ne olursa olsun kendi ticari parasını kazanmak. Bu anlamda da çoğu zaman sanat alıcılarını yanlış yönlendire de biliyorlar, bazen doğru yönlendirdikleri gibi. Ama derdi mutlak suretle resim satmaksızın yani tam anlamıyla bir pazar gibi görüyorsa sanat

alıcılarını yanıltabilirler. O bakımdan da mutlaka bir sanat danışmanı ile birlikte hareket etmelerinde fayda var diye düşünüyorum. Kurumsal sergilerde çok fazla ben sanat alıcılarını gözlemlemedim. Bireysel sergilerde ise sanatçının kendi tanıtımına kendi gayretine, satışına bağlı kendisini pazarlamasına, tanıtmasına bağlıdır. Burada da yine umduğu fiyata satamaya biliyor. Üzerine yazdığı fiyatın çok çok altına düşebiliyor. Sanat alıcıları burada da bence bireysel sergilerde de bir eser satın alıyorsa sanatçıyı iyi tanıması lazım, sanatçının geleceğe yönelik çabalarının olup olmadığını iyi bilmelidir ki verdiği para bir işe yarasın ya da aldığı resim ileride koleksiyon olarak elde kalabilsin, yani üretken bir sanatçı olması lazım. Ona dikkat edilmesi gerekir.

Murat SARI: Sanat galerilerinin bu buluşmada olumsuz yönleri sizce var mıdır? Varsa nelerdir? Az önce söylediklerinizin dışında. (mesela daha az kitleye ulaşma, daha resmi bir ortamın oluşması gibi)

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Şimdi sanat galerilerinin kendine özgü bir listesi var yani sanat alıcısı burada tabi ki önemli bir görevi yani olumlu yönü alıcıları tespit etmesi ve onları sergiye davet etmesi. Bu olumlu yönüdür. Ama az bir kitleye ulaşmasını olumsuz olarak düşünemeyiz.

Murat SARI: Sanal sergilerle kıyaslırsak hocam?

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Aslında bunu olumlu olumsuz anlamında değerlendiremeyiz, ikisinin işlevi farklı. Yani sanal sergiler de olacak fakat galeri sergileri de ancak sanat alıcısı açısından ya da sanat alıcısı açısından bence sanal sergiden eser almak yerine bence mutlak suretle eseri birebir görüp alması gerekir. Çünkü sanal sergilerde kullandığı tekniğin ne olduğu ne olduğu belli değil neticede orada görünen bir fotoğraf görüntüsü. Neticede o yanıltıcı olabilir. Sanal sergide çok iyi görünebilir oradaki kare. Ama eserin kendisiyle birebir yüz yüze geldiğiniz zaman hiç de tekniğinin falan, olgun olmadığı, boya kullanımının çok iyi olmadığı gözlenebilir. Yani mutlak suretle ama mutlak suretle koleksiyonerlerin bunu bizzat sergide görerek yüz yüze alması lazım. Ancak burada bir parantez açalım, eğer bu bir tanınmış sanatçıysa, tekniğinde olgunlaşmış yetkinleşmiş artık bunu ispatlamış bir sanatçıysa

burada sanal sergilerden resim satın alınabilir bunu ayırt edelim. Ama sanatçısı bilinmiyorsa kesinlikle böyle bir şeye kalkışılmaması gerekir.

Murat SARI: Sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde ve hangi açıdan faydalanmaktasınız? (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi, yada internetten faydalanma gibi)

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Şimdi benim kendi kullandığım imgelerim var. Özellikle tarihten kalan izlerle, bunlar bazen sembolik şekiller olabilir, yazı kalıntıları olabilir, tarihi bir doku olabilir. Tabii ki bunlar bugün internette yani teknoloji dediğimiz zaman yani(budur herhalde bizimle ilgili olan tarafı)bu anlamda oradan görüntüleri aktarma şansım var. Yani benim işime yarayan imgeleri oradan alıp oradan faydalanma şansım var. Bir de günlük, dünyada olup biten sergileri izleme şansım var. Sanatçı sadece doğadan nesnelere etkilenmez aynı zamanda sanat eserlerinden de etkilenir, gelişmelerden etkilenir oralardan ilham alır. O çalışmalar da sanatçıya ışık tutabilir. Oradan hareket ederek yeni bir çalışma yapabilir, kendisine yeni yollar gösterebilir. Bu anlamda da teknoloji sanatçının üretkenliğine katkıda bulunabilir yani sıkıştığımız anda yeni yaratımlarınızda, eskiz (fikri görselleştiren taslak) çalışmalarınızda ne yapacağım sorusuyla karşı karşıya geldiğiniz zaman o anlamda sanat eserlerine başvurursunuz. O size yeterince kapılar açar yeterince düşüncenizi zenginleştirir. İşte o anlamda teknoloji çok faydalı. Ben tabi bir de kendi çalışmalarında transfer aktarmalar yapıyorum. Onun için de tabi uygun görüntüleri internetten indirip resmime transfer edebiliyorum.

Murat SARI: Sizce teknolojik gelişmeler sanatı ne yönde etkilemektedir?

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Teknolojik gelişmeler her alanda etkiler yani sanatçıların birbirleriyle olan enteraktif ilişkilerini etkiler yani ben sanal ortamda eserlerimi yayınlıyorsam bir başka sanatçı da yayınlar. Ben ondan etkilendiğim kadar o da benden etkileniyordur. Ya da sanat eğitiminde yine bu yeni gelişmeler takip edildiği zaman sanat eğitimcileri öğrencilerine orada gördükleri şeylerden düşüncelerini zenginleştirerek onlara aktarabilir ya da öğrencisine derki; işte falan adrese gir filan sergiyi gör o sana yeterince kapı açacaktır der. Bu anlamda çok faydalı çünkü hele Türkiye’de müzelerin olmadığı yani müzelerin olmadığı derken yaygınlaşmadığı

özellikle İstanbul, Ankara dışındaki illerimizde sanat eğitimi veren kurumlarda internet çok çok önemli hale gelmiştir. Eğitim açısından istediği müzeye girebilir istediği sanatçıya ulaşma imkânı bulabilir. Yani hiç ummadığınız bir sanat eğitimi veren bir kurumdan da çok başarılı bir öğrenci çıkabilir. Çünkü kendisini görsel olarak zenginleştirme şansı var. Hiç de İstanbul'da yaşamasına gerek yok.

Murat SARI: Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan bir sanal sergiye katıldınız mı?

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Ben böyle bir sanal ortamda henüz böyle bir sergiye katılmadım.

Murat SARI: Şimdi sunucu pozisyonunda katılmadınız. Fakat alıcı konumunda mutlaka değerlendirmişsinizdir.

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Zaman zaman sanal sergilere giriyorum, oradaki eserlere bakıyorum, inceliyorum.

Murat SARI: Peki bu konuda ne gibi kolaylık sağlıyor. Kolaylığın dışında daha önemlisi sizce bu tür sanal sergiler tatmin edicimidir alıcı ya da sanatsever olarak.

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Daha önce söyledim bilinçli olmak gerekir sanat eserleri alacak olan kişiler için. Bireysel de olabilir kurumsal da olabilir. Burada şunu da ayrıca belirteyim ki kurumsal olarak mutlak suretle bir sanat danışmanının olması gerekiyor. Yani belediyelerin, üniversite rektörlüklerinin, genel müdürlüklerin, şirketlerin, büyük otellerin mutlak suretle bir sanat danışmanıya eser satın alması gerekir. Amatör bir çalışma mı alacak, profesyonel bir iş mi alacak veya gerçekten koleksiyona değer bir eser mi satın alacak, bunu mutlak suretle bir sanat danışmanıya halletmesi gerekir. Ama sanat danışmanıya derken de; her Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu da sanat danışmanlığı yapar mı? Kesinlikle yapamaz ve bu birikime sahip değildir. Mutlaka sanat danışmanlığı sertifikası olan birisi yapması lazım ki Türkiye de henüz böyle bir sanat danışmanlığı sertifikası programı açan bir yer olmadı. Şu tavsiye edilebilir, belki sanat eleştirmenliği bölümünde veya sanat danışmanlığı bilgisine haiz doktorasını

yapmış kişiler bu işi yapabilir. Ya da iyi bir sanatçıdır, sanat çevresini tanıyan bir yetkin kişidir. Bunlar da sanat danışmanlığı yetkisini alabilir. Ama onun ötesinde sanal olarak alınırken ciddi bir sanat alıcısı değilse problem değil. İşte evimi süslesin. Eşyama uygun olsun anlamında ilada benim evimde orijinal bir resim olsun diye düşünüyorsa zaten alacağı bir resimdir orda da problem yoktur.

Murat SARI: İnternet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkıları sizce nelerdir? Sanatçı ve alıcı dışında genel olarak sanata ne gibi katkıları olabilir?

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Şimdi her şeyden önce toplumun sanat belleğini geliştirir, yeniler, yeniliklerini takip etmesini sağlar. Bir anlamda müzedir yani sanal ortamda sergilenen resimler. Toplumun görsel sanat açısından anlamda gelişmesine çok önemli katkılar sağlar. Onun ötesinde sanat aslında sanatçılar için, sanatçı olacak kuşaklar içindir. Ben hep öyle düşünürüm. Ne içindir sorusuna bu cevabı veririm. Çünkü sanat eserleri kendinden sonra gelecek kuşağa büyük ölçüde ışık tutar. Onlar ilham verirler. O bakımdan da bu sanal paylaşımlar olumlu katkılarda bulunur. Ancak sanatçı aday öğrenciler çok bilinçli değilse internette sunulan her şeyi de sanat sanırlar. Olumsuz yönde etkilenebilirler. Bu anlamda da olumsuz etkilerinden diye düşünebiliriz.

Murat SARI: Sizce Sanatçı ve alıcı buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Mesela daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Eğer sanat alıcıları gelecekte çoğalacaksa, diyelim ki çoğaldığını varsayalım, insanların ekonomik ihtiyaçlarını geliştirip yükselttiği zaman diyelim ki sanat alıcıları çoğaldı. Böyle bir durumda tabi ki sanal sanat galerileri de bu anlamda birer kolaylık sağlayacaktır. Eğer sanat alıcıları çoğalacaksa galeriler de çoğalacaktır. Tabi sanal ortamın ürünleri satın alma imkânları arttığı zaman bu sefer sanat galerileri kapanma noktasına gelecektir. Ya da sanat galerileri kapanmayacaktır da artık bir depo vazifesi görecektir. Burada bir de teknolojinin gelişmesi sanal galerilerin çoğalması sanat alıcılarını sanat eseri almaktan vazgeçirebilir. Örneğin yeni çıkan renkli ekranlarla insanlar evlerinde birkaç günlüğüne evlerinde Leonardo Da Vinci'nin bir

eserini görmek isteyebilir. O ekranda o birkaç gün durabilir. Veya ondan bıktı diyelim, ben Picasso'nun resmini izleyeceğim der bir kaç gün evimde onu misafir edeceğim der. Veya belli aralıklarla mesela belli saat dilimleriyle bir yıl boyunca farklı resimleri o ekrandan seyredebilir. Veya bu şekilde paket programları satılabilir. Sanal ortamlarda. Bu da sanatın geleceğini o zaman ciddi biçimde tehdit eder. Ama burada önemli olan orijinal resim satın almanın ne anlama geldiğinin kapitalist sahiplerinin kavraması gerekir. Aslında sanatı satın almak sanatı tüketmek yaratıcı bireylerin gelişmesini desteklemektedir. Yani ne kadar çok sanat bir toplumda tüketiliyorsa o kadar çok üretici yaratıcı bireyimiz artar. Aslında resmi salt anlamda, seramiği veya heykeli salt sanat olarak kabul etsek de aslında bu sanatlar diğer alanlarda endüstriyel sanatlardaki yaratıcılığı da beraberinde geliştiriyor. Bunları kestiğiniz zaman diğerlerinin yaratıcılık şansı bitiyor. Yani bu konuda alıcıları bilinçlendirirsek veya eğitim sisteminde bu anlamda bir bilinç kazandırılırsa bireylere, o zaman bir ülkenin geleceği bence iyi olur. Büyük sanatçılar da böyle yeşerir, böyle ortamlarda çıkar. İsteddiği kadar sanal müzeler olsun hiç önemli değil.

Murat SARI: Soracaklarım bu kadardı. Bunların dışında eklemek istediğiniz bir şeyler var mı?

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Şimdi bu anlamda Türkiye'ye dönecek olursak Türkiye bu anlamda kurumsallaşmadı. Yani sanat alıcısıyla sanatçıyı buluşturan şeyler kurumlaşmadığı kanaatindeyim. Sadece galerilerimiz var; onlar da bir pazara dönüştü. Onlar da haklı ayakta durmak zorunda, kirasını ödemek oradan ekmek yemek zorunda. Dolayısıyla resmi satmak için onlarca yalan söylenebiliyor. Bunlara ben şahit oldum. Adam çok amatör bir ressamdır, resimlerini satın galeriden yüzdesini almak için resmini göklere çıkartır. Ben bunlara çok şahit oldum. Bu tip olumsuz şeyler var. Ama mesela bir Gesam vardı kurum olarak. Gesam da tabi telif haklarına yönelikti; ancak o da Türkiye de çok güdük kaldı, çeşitli nedenlerle sanatçılar dağıldı. Ama bir mimarlar odası gibi bir ziraat odaları birliği gibi veya bir barolar birliği gibi veya tıpçıların odalar birliği gibi biz de böyle birlikler odalar oluşturabiliriz. Böyle bir birlik de bu güne kadar oluşturamadık. Bir plastik sanatlar derneği var o da sadece kimlik verip yurtdışı sergilerinde onu kullanabilirsiniz onu dışında sanatçıya pek bir faydası yok. Bu anlamda mutlaka plastik sanatlar odalar birliği olması gerekir ve o odalar birliğinin de ciddi bir

şekilde sanat danışmanlarında sertifika vermesi gerekir. O zaman devletinde bir kanun çıkarması gerekir ki her şirket ya da kurumlar gelirinin karının bir kısmını mutlak suretle sanat eserlerine harcama zorunluluğu getirilir. O zamanda o kurumlar bir sanat danışmanı gözetimi altında eser satın alabilir. O odalar da buna imza yetkisi verir. Bu şekilde kontrol altına alınabilir. Bu oluşmadığı sürece piyasa mantığıdır, her zaman her türlü sahtekarlıklar dönebilir.

Murat SARI: Peki hocam bu güne kadar neden böyle bir birlik adı altında bir yapılanma olmadı?

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Şimdi niye bugüne kadar böyle bir birlik oluşmadı bu benim tabii gözlemlerim. Birincisi sanat Türkiye de son otuz yılda anlaşılmaya başlandı. Burada da özellikle bizim üniversitelerimizdeki öğretim üyelerimiz, seksen beş ten sonra profesör olan öğretim üyelerimiz belli köşe başlarını tuttular. Türkiye de belli bir şekilde yetmiş beş seksenler de galericiğin hızla gelişmeye başladığı bir dönemde, 80 ile 90 arasında hızlı bir sanatın tüketildiği dönemde İstanbul'da ki Ankara'da ki bazı sanatçılar ya da üniversite de ders vermekte olan hocalar sanat piyasasını ele aldılar.İsim yaptılar ve artık onlar yaptıklarını satabilir hale geldiler ve böylece de herhangi bir birliğin kurulmasına öncülük etmediler. Gerek de duymadılar. Çünkü yeterince resim sattılar. Bugün de hala böyle. Onlar bir araya gelip bu anlamda böyle bir birliği oluşturmadıkça bir araya gelmedikçe böyle bir birlik de olmaz, olmayacaktır da. Ama ben öyle tahmin ediyorum ki arkadan gelen yeni kuşak, yeni nesil bu konuda daha bilinçli. Devletin birçok imkânını zorlayacağı kanaatindeyim. Çünkü geçmişte sadece Mimar Sinan Üniversitesi'nin Marmara Üniversitesi'nin öğrencileri mezun oluyordu. Seksenlerden sonra seksen beşlerden sonra Hacettepe, Dokuz Eylül bu işe karıştı. Ama bugün sayıları 25–30' u bulan Güzel Sanatlar Fakültesi ve Resim Bölümleri var. Elliye geçmiş Güzel Sanatlar Liseniz var. Ve bu kuşak bunu zorlayacak. Artık binlerle ifade edilen sanatçı, ressam yetişiyor. Bunların hepsi bu işten ekmek yiyecekse mutlak suretle kurumlaşıp bir araya geleceklerdir.

YRD. DOÇ. EROL KILIÇ: Evet zamana yayılması gerekir. Bana göre de bu beş sene içerisinde de kurulur gibime geliyor.

Ek. 3.f. Prof. Fuat ACAROĞLU ile yapılan görüşme

Resim 7. Prof. Fuat ACAROĞLU

Fotoğraf: Murat SARI (2008)

Murat SARI: Bize kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

PROF. FUAT ACAROĞLU: Fuat ACAR, Fuat ACAROĞLU. Profesörlüğünü önce anmak istemezdim ama sanatçı gibi düşünen sanatçı gibi yaşayan, sanat yapan Fuat ACAROĞLU..

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)

PROF. FUAT ACAROĞLU: Her şeyden evvel ikisinin ayrı ayrı şeyler olduğunu söyleyebilirim ama ikisi de birbirini destekleyen şeyler. Ayrı ayrı olmasına rağmen. Çünkü sanat galerilerinde ki bir sergi lokal(mahalli-yerel)bir yere kadar ulaşabilir ya da ilgi duyan insanları da katarsak belli bir sayıya ulaşabilir. Ama sanal ortamda birçok kişiye ulaşabiliriz. İlgilenen ilgilenmeyen vesaire. Bence ikisi de birbirini destekliyor. Olması gereken bir şey, çünkü artık yaşam değişiyor her şeyle birlikte değişen şeylerle birlikte de bizim iletişimimiz emeğimize ulaşmamızın biçimi de değişiyor. Ben bunları gelişmenin değişen hayatın gelişen hayatın paralelinde görüyorum ögle algılıyorum.

Murat SARI: Sanat galerilerinin bu buluşmada olumsuz yönleri sizce var mıdır? Az öncede aslında olumsuz bir yönüne değindiniz. Daha az kitleye ulaşma gibi. Peki, bunun dışında neler olabilir?

PROF. FUAT ACAROĞLU: Olumsuz yönleri şu olabilir. Belki galeriler belirli sanatçılarla çalışan galerilerse, eğer onlar sanatçıların farklı yerlerde birbirinden farklı mekânlarda sergi açmasını engelliyor demeyelim de kısıtlıya biliyor. Çünkü ben bağlı bulunduğum bir galeriye galeriyle çalışırken birbirinden farklı mekanlarda ve galerilerde çalıştım ama genellikle bir galeriyle angaje olduysanız, nişanlandıysanız o galeriyle çalışmanız gerekiyor etik olarak. O yüzden de bunu kısıtlayıcı buluyorum bir ölçüde. Çünkü o galerinin verdiği imkânlar sınırlı oluyor farklı farklı yerlerde farklı mekânlarda farklı şehirlerde, kentlerde sergi yapabilmeli sanatçı diye düşünüyorum. Ama yeni gözlemlediğim bir şeyi de dikkate alırsak, isteyen istediği yerlerde sergi yapmaya gayret ediyor. Bu iyi bir gelişme. Yine de bir şey daha söyleyeyim, küratör semptomu demek istiyorum. Küratörler nedeniyle yine belirli yerlere yönlendirilen yapmak istediği sınırlandırılan bir sanatçı adayı veya sanatçı varlığından da söz etmek lazım. Onlarda çok kapalılar bu aralar.

Murat SARI: Sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde ve hangi açıdan faydalanmaktasınız? (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi, yada internetten faydalanma gibi)

PROF. FUAT ACAROĞLU: Teknolojiden çok fazla yararlandığımı söyleyemem. Çünkü teknolojiye çok fazla açık olan bir insan değilim. Olmaya çabalıyorum hatta gerisinde de kaldığımı düşünüyorum. Çünkü bilgisayarı istediğim gibi kullanmak ya da resimlerimle ilgili çalışma sürecinde o imkânlardan çok fazla yararlandığımı söyleyemem.

Murat SARI: Sizce teknolojik gelişmeler sanatı ne yönde etkilemektedir?

PROF. FUAT ACAROĞLU: Teknolojik gelişmelerle ilgili bu soruyu kapsayan daha önce söylediğim şeyler onu içine alıyordu aslında. Yaşamımız değıştikçe ihtiyaçlarımız değıştikçe onlara karşılık veren onları yönlendiren araçlarımız enstrümanlarımız

oldukça ben her şeyin olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bir şeyi bir Rönesans gibi bir şeyi gotik gibi bir şeyi rokoko gibi veya empresyonizm dönemindeki gibi veya benzeri şeylerle teknolojik anlamda araçların bize verdiği şeylerle kısıtlamaktan yana değilim. Herkes sözünü ne kadar iyi söylüyorsa o alanda her türlü enstrümanı kullanabilmeli.

Murat SARI: Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan sanal sergiye katıldınız mı? (sunucu ya da alıcı olarak) Örneğin özellikleri neler? Sanatçı açısından nasıl kolaylıklar sunuyor, ya da alıcının üzerinde ne gibi etkileri var tatmin edicimidir sizce?

PROF. FUAT ACAROĞLU: Hayır böyle bir şey yaşamadım. Bir gün belki yaşarsak, şaşırırız.

Murat SARI: İnternet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkıları sizce nelerdir? Sanatçı ve alıcı dışında genel olarak sanata ne gibi katkıları olabilir?

PROF. FUAT ACAROĞLU: İnternet ortamının, sanal ortamın diyelim daha doğrusu öteki alanlardaki gelişmelerimize katkısı bulunduğu kesin. Çünkü değişen yaşamla beraber insanların hiçbir şekilde gazeteye bil borda ya da işte davetiyeye, sergi kataloğunu vesayreye çok fazla vakti olduğunu düşünmüyorum. O yüzden bunu bir değişen düzenin görünen şeyleri olarak değerlendiriyorum. Bunu zaman gösterecek. Ama faydalı olup olmadığını zaman gösterecek. Ama ben inanıyorum ki değişen hayatla birlikte bunlar hayatımıza yeni bir şey getirecek.

Murat SARI: Sizce Sanatçı ve alıcı buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Mesela daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

PROF. FUAT ACAROĞLU: Evet şimdi sanal ortamla diğer bire bir ortamların arasındaki fark şudur. Sanal ortamda siz kendinizi nasıl pazarlıyorsanız ilgilenenler veya onu görmek isteyenler onu algılar. Aslında şöyle diyelim sanal ortamla birebir yüzleşerek görüşmenin arasındaki fark bence epey bir yük. Ama ben ikisinin de birbirini

desteklediğini düşünüyorum. Daha önce de söylediğim gibi sanal ortamda sadece sanatçı olduğunu, çok iyi sanat yaptığını, muhteşem olduğunu kanıtlamaya çalışan insanların aslında çok önemli bir şey yaptığını düşünmüyorum. Ama çok yerlere ulaşabildiğini de düşünüyorum bu arada. Bu kısmen yaşadığımız öteki tarafla kısmen yaşadığımız bu taraf arasında köprüdür diye düşünüyorum. Henüz sonuçlarını kestiremiyorum. O yüzden evvela sanatçının kim olduğu sanatçının ne ürettiği hakikaten nasıl bir yerden hareketlendiği ile ilgili şeyleri izleyicinin seyircinin bence çıplak olarak görmesi lazım. Sanal ortama ne aktarırsanız onu öle algılıyorlar. Yani ne oluyor mesela, benim aklımın ermediği ama hem merak ettiğim hem de bilemediğim kestiremediğim nereye gideceğini kestiremediğim şeyler yok değil. Bir sanatçıyla ilgili herhangi bir şeyi sanal ortamda bertaraf edebiliyorsunuz. Var mı böyle bir şey! Ne ahlakla ilgili, ne etikle sınırlıdır. O yüzden sanatçının tanınması sanatçıya dokunulması demiyorum ama ürettiği şeylerin bilinmesi gerektiğini düşünüyorum.

Murat SARI: Benim soracağım sorular bu kadar. Çok değerli bilgile verdiniz. Bunların dışında sizin eklemek istediğiniz bir şeyler varsa onu alabilirim.

PROF. FUAT ACAROĞLU: Valla bu vakitten sonra söylenecek bir şey olabilir, herkes istediğini yapsın ama kandırmadan, dürüstçe yapsın ve inandığı şeyi yapsın. Artı bir şey daha var hakikaten dünyası, kendi iç serüveni neyi gerektiriyorsa onu yapsın. Hiç sahteciliklere ihtiyacımız yok.

Ek.3.g. Prof. Güler AKALAN ile yapılan görüşme

Resim 8. Prof. Güler AKALAN

Fotoğraf: Murat SARI (2008)

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması daha doğrusu sanatçı ve sanatseverler hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve sanatsever buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)

PROF. GÜLER AKALAN: Şimdi biraz önce de sözünü ettim, bir defa alıcı sözcüğünü ben düzeltmek istiyorum. Sanat bir üretim değildir. Yani ekin ekersiniz, şu kadar ton buğdayım oldu dersiniz bilmem şu kadar ton domatesim oldu, bilmem ne oldu dersiniz. Sonuçta sanatçı bir eser ortaya koyuyor. Üretim olarak kabul etmek yanlıştır. Alıcı olarak da kabul etmek yanlış, Bunu tamamen silerek sanatsever olarak kabul ediyorum. Yani sanatseverin sonucunda o esere ulaşmak için çabalaması olarak alıyorum ben bunu. Yani öğle şeyler olur ki sanatçı eserini eğer parasal konumda gördüğü anda veya kendisi üzerinde baskı kurulacak gibi hissettiği anda trilyon da verseniz o eserini satmaz. Yani sanatçının eser satışına karşı aşırı bir duyarlılığı vardır. Bunu kesinlikle göz ardı etmememiz gerekir. Ve hiçbir sanatçı resmim satılsın diye eser üretmez. İşin en önemli noktası bana göre en önemli şey burada. Hiçbir eser satılmak üzere üretilmemiştir. Ama sonuçta öğledir. Ürettiğiniz şeyi paylaşmak istersiniz. Bu paylaşım öncelikle galerilerle başlar. Galeriler de söyleşiler olur. Sanatçı günlük ortamda oraya gider. Paneller olur, söyleşiler olur. Yani orada toplanan izleyici ile yapılan eserin

teknikğine göre yorumlar, paneller yapılabilir, söyleşiler yapılabilir. Mesela bizim zaman zaman karma sergilerimizde özgün baskı ile ilgili bir kaç sanatçı bir araya gelerek çok söyleşiler yapmışızdır. Ve sonuçta insanlar baskı teknikğini bilmedikleri için, Türkiye'ye gelişi çok geç olduğu için, en erken 1927'ler de Leopold Levi'nin Türkiye'ye gelmesiyle başlamıştır. Sabri BERKEL zamanında baskı resminin Türkiye'ye girişi. Osmanlı döneminde çok gravürler yapılmıştır. Ermeniler yapmıştır. Rumlar yapmıştır. Ya da Osmanlı'yı tanıma amacıyla, ülkeyi tanıma amacıyla, ülkenin çeşitli yörelerinden resimler yapmışlar. Gitmişler onu yurtdışında bastırmışlardır. Sonuçta benim konum olarak baskı teknikği ile uğraştığım için baskı resmi ile ilgili bilinmezleri söylemek amacıyla birçok söyleşiler yaptık. Workshoplar yaptık. Ve burada çalışma esnasında size bir eseri üretirken yani yapım aşamasında, baskı aşamasında öğrencilerimiz görüyor, çevredeki insanlar görüyor, sanatseverler görüyor, bu işe hiç ilgisi olmayan insanlar, bizim ODTÜ'de yapmış olduğumuz böyle bir sunum sonrası sosyoloji bölümündeki öğrenciler buraya gelerek, Gazi'de baskı yaptılar. Yani sizin, işte dediğim gibi ulaştığımız kitle çok önemli. Ama ilk başlangıçta tabi sanatseverlerle beraber olma yani izleyici kitleniz sizin biraz daha farklı oluyor. Sade bir vatandaş galerilerin pek çoğuna parayla girildiğini düşünüyor ve kapıdan dahi girmeye çekiniyor. Yani oralara sanki davetiye ile parayla giriş yapılan müzeler gibi değerlendiriyor galerileri. Dolayısıyla ülkemizde bir defa bu galeri sorununun çözülmesi gerekiyor. Yani izleyicilerin rahatlıkla, bu da tabi ki eğitimden geçiyor. İlkokuldan itibaren öğrencilerin öğretmenleri tarafından, ister sınıf öğretmenleri olsun, ister branş öğretmenleri tarafından sanatın sevdirmesi ve izlettirilmesi bir alışkanlık oluşturulması gerekiyor. Tabi bizde heykellerimiz olmadığı için yani şehir planlamacılığında heykellere gereken yer verilmediği için ya da verilse bile belediyelerin kendi anlayışlarına göre, bakış açılarına göre ısmarlama küçük eserler çoğunlukta olduğu için yani sanat eseri diyebileceğimiz şekilde heykeller maalesef Türkiye içerisinde, şehir planlamasının içerisinde çok yer almamaktadır. Ama Avrupa' Amerika'da olsun çocuklar doğdukları andan itibaren sokakta özgün sanat yapıtına ulaşabilmekteler ve onlarla beraber büyümekteler. Müzeleri ile galerileri ile çağdaş galerileri ile ve sürekli gezilen görülen yerler olduğu için çocukların bir defa sanata ısınmaları çok güzel olmakta. Bizde ki eksiklik, işte bu yönde olmaktadır. Önce izleyici kitlesinin galerilere ulaşmasının sağlanması gerekiyor. Bu sağlandıktan sonra da sıcak ilişki dediğiniz sizin söyleminizle

karşılıklı ikili sohbetler grup sohbetleri, tartışmalar, ve sanatın anlatılması, tekniğine göre işte tuval resmi olabilir, kavramsal sanat olabilir, video sanatı olabilir, enstalasyon olabilir. Her türlü sanat olabilir. Artık disiplinler arası sanat birbiri ile tamamen kaynaştı. Yani baskı resmi alıyorsunuz, dijital bir ortamda sanal bir şekilde fotoğrafları üst üste getirmek şekli ile kendi baskınızı oluşturup çoğaltabiliyorsunuz. Yani bunun bir yandan ulaşması güzel. Ama kalıcı olması ne kadar doğru. Veya kişinin kendi üretimi birebir eli ile değil, yani yaratımını tasarımını kendisi yapmadan, çoğunluk fotoğraftan yararlanıyor. Dijital baskı nereye gidiyor diye sorabiliriz yani. Sonuçta bazen öyle şeyler oluyor ki, beş çalışmayı üst üste getirerek kendi çalışmasıymış gibi. Yani tasarımı kendisine ait olmadan kolaj yapıyor bir nevi. Yani sanatsal kolaj oluyor. Değişik yerlerden alınan kolajlar oluyor. Bu sanat eseri olarak ortaya konuluyor. Bunun ne kadarı sanat eseri, ne kadarı kişinin özgün üretimi, ne kadarı kendi üretimi artık tartışılmaya başlandı. Teknolojik gelişmeler bize çok güzel şeyler kazandırdığı gibi işin çok kolaylığına da kaçırıyor. Yani bizi en çok sıkıntıya düşüren, üzen yani kopya demek istemiyorum ama biraz oradan alıntı biraz buradan alıntı ve bunu ne derece özgün bir eser olarak sunmak ne derece doğru. Yorumlama olacaktır, mutlaka bir sanat eserini alırsınız, Leonardo'nun bir çalışmasını alırsınız günümüze uyarlıyorsunuz yorum yaparsınız. Mona Lisa'nın binlerce kez yorumu yapılmıştır. Biliyorsunuz ağlayanı, güleni, dişisi, erkeği bir yığın şeyini görmüşünüzdür. Ama bunlar yorumlanırken sanata ne kadar katkıda bulunduğunuz, gidişe ne kadar katkıda bulunduğunuz çok önemli. Yani sanatçının ne demek istediğini tam anlamıyla anlarsak onları süzgeçten geçirebiliriz. Teknoloji ile birleştirebiliriz işte sanal ortamı birleştirebiliriz. İşte sanal ortamın bir avantajı var. İsteyen herkes işte bienallere girebiliyor trienallere girebiliyor yani bir Venedik bienalini San Paolo bienallerini araştırıyorsunuz. Ora da kimler ne yapmış? Gidemiyoruz diyelim oraya. Japonya'da bir bienal oluyor diyelim siz oraya ulaşamıyorsunuz. Ama interneti açtığınız anda sanal alemde her sanatçınızdan en az bir ya da üç beş eseri görmek olanağına sahipsiniz. Yazışabilirsiniz, mail yoluyla açıklamalar istenebilir yani sanatsal görüşleri kişilerden istenebilir. Konuşma kadar sıcak olmasa da yine aynı teması sağlayabilirsiniz. Sanal alemin getirmiş olduğu çok güzel şeyler var. İnternet ortamına ben karşı değilim.

Murat SARI: Sanat galerilerinin bu buluşmada olumsuz yönleri sizce var mıdır? Varsa nelerdir? (mesela daha az kitleye ulaşma, daha resmi bir ortamın oluşması gibi)

PROF. GÜLER AKALAN: Şimdi şey var tabii, sanat galerilerinin sanata ne kadar baktığıyla, sanat galerilerinde ki yöneticilerin ne kadar sanatın içinde olduklarına ne kadar profesyonel olduklarına bağlı. Yani şimdi diyelim ki kurslardan hayatında hiç resim eğitimi almamış olan insanlar hobi olarak resim çalışması yapıyorlar. Ondan sonra üç beş ay ve ya bir yıl kurs aldıktan sonra tamam diyor ben bu işi yaparım diyor bir sanat galerisi açıyor. Hatta ve hatta öğretici konumuna geçiyor. Yani işin en çok bizi rahatsız eden kısmı budur. Bir yıllık kurslar sonucun da ben olgunlaştım sanatçiyim diyebiliyor. Dolayısıyla beğenisi zevki kendine göre ya da gerçek sanatçılar o galerilerde açmak istemedikleri için buluşma ortamı da o kişinin kendi çevresi ile doğal ortamı ile yani sosyal çevresi ile oluyor. Yani parasal çevresi olabilir sosyal çevresi olabilir, değişik çevresi olabilir. Onlardan ne kadarına ulaşabileceğine bağlıdır. İşte onların içerisinden gerçek sanatsever ne kadar çıkar. Dolayısıyla sanatçılar açacakları sanat galerilerini çok iyi irdelerler incelerler. Bana on tane teklif gelir ancak bir tanesini kabul ederim bir sezonda. Ya da hiç kabul etmem, gerekçe gösteririm. İşte Ankara'da sergi açtım şu an açmamam gerekiyor diye, kırmadan. İstedığınız galeri size getiri sağlamadığı sürece. Sanatçının istediği şey nedir? Sadece sergiyi açıp resim satıp kapatma bunlar sanatçının hiçbir zaman işine gelmez. Para beş dakikada yenilip biter ama onun dışında serginin ses getirmesi kalıcı olması medyada yer alması işte basında yayında yer alması çok önemlidir. Sanatçının ne kadar çok kitleye ulaşabileceği çok önemlidir. Ondan sonra işte kalıcı kataloglar yapılabilir mu yani sanatçıların şu aşamada bence satıştan ziyade benim tercihim bana kalıcı ne getirebiliyor galeriler. Onu ve ne kadar çok kitleye ulaştırabiliyor. Değilse on beş yirmi günde siz iki yıllık emeğinizi hazırlıyorsunuz ediyorsunuz açıyorsunuz ve kapatıyorsunuz. Sekiz on kişi görmüş oluyor sekiz on kişi de alıcı olabiliyor, esrinizi satın alıyor ama o zaman sanatçın başarısı olmuyor. Yani sanatçının başarısı tüm Türkiye'de gerekirse yurt dışında da sesinin duyurulabilmesidir. Yani ne kadar çok kitleye ulaşabilirse o kadar çok etkili demektir. Yani galericilerin başarısını da ben böyle yorumluyorum.

Murat SARI: Daha çok galericiler işe ticari açıısından baktığı için sanatçının da çok fazla değerini bilmiyor olabilirler mi?

PROF. GÜLER AKALAN: Tabi şöyle, en azından tuval resmi ile yağlıboya resmi ile baskı resmi arasındaki farktan ben bunu çok iyi anlıyorum. Diyelim ki bir esere beş milyar fiyat koyuyor onun %35'ni ya da %40'nı aldığı zaman daha fazla kazanıyor. Siz bir esere 600 YTL fiyat koyuyorsunuz, 800 YTL koyuyorsunuz, sizin %30'nuz, %40'nuz o galerilerin giderlerini tatmin etmediği için baskı resim daha prestijli galerilerin yani satıştan ziyade gerçekten sanata hizmet veren galeriler olduğu zaman yerini buluyor, anlamlaşıyor. Yani bunlar da tabi galericilerin ticari açıdan baktığını gösteriyor. Gittiğin yerde dediğim gibi hobi olarak açılması veya oradan çok çabuk kazanılacağına zannedilmesi. Dolayısı ile de ne yapılıyor sabah kurslar veriliyor, öğleden sonra kurslar veriliyor. Sanatçı eserinin önünde kurs yapıldığı zaman o galeri de bir daha asla sergi açmak istemez. Kurs yerinin bir defa galeri kısmından bağımsız olması gerekir. Genellikle sanat galerileri ayakta durabilmek için sabahtan öğleye kadar sanatçı nasıl olsa gelmez diyerek kurslarını galerilerde yapıyorlar. Bunlar da hoş olmuyor. Yani bu tabi ki ülkedeki galerilerin de desteklenmemesine yani bir yerden kültür politikası olarak bakıyorum. Kültür Bakanlığının bu işe pay ayırmaması, galericileri desteklememesi onlara yeterince maddi manevi destek vermemesi galerileri bu yollara sürüklüyor.

Murat SARI: Çok farklı bir yöne değindiniz hocam. Teşekkür ediyorum. Peki, sanatsal çalışmalarınızda teknolojiye ne ölçüde faydalanıyorsunuz. (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi, yada internetten faydalanma gibi)

PROF. GÜLER AKALAN: Benim çalışmam bire bir tamamen geleneksel sanata yönelik olduğu için yani foto gravür gibi daha böyle teknolojiye göre ağırlık veren çalışmaları yapmıyorum. Yani işte bilgisayardan internetten ekipman olarak tabi içerik olarak tema olarak gördüğünüz şeylerden esinlenirsiniz, beslenirsiniz. Ama sonuçta çıkış noktanız doğa, doğadan kendinize, kendi imgesel tasarımınıza göre bir tasarlama yapıyorsunuz. Doğayı kendi beyninizde süzgeçten geçirip yeniden sunum halinde kitlelere ulaştırıyorsunuz. Dolayısıyla çıkış noktam benim genellikle doğadan olmakta.

Murat SARI: Sizce teknolojik gelişmeler sanatı ne yönde etkilemektedir?

PROF. GÜLER AKALAN: Teknolojik gelişmelerin mutlaka çok olumlu yanları var. İnsanlar arayış içerisinde. Tabi ne kadar sonuca varılır. İşte orada da dediğim gibi tuval resmi bittimi demek istiyoruz, kavramsal veya enstalasyon çalışmalarına geçtiğimiz zaman tuval öldü mü deme durumundayız şu aşamada. Video sanatı yoğunluktadır. Ve insanlar çoğunlukta bunlara kaymakta. İşin öykü kısmı ön plana geçmektedir. Düşünsel boyutu ön plana geçmektedir Ama kaç yıl gidecek? Nereye kadar gidecek? Bu akım devam edecek mi? Bir yerden sonra yine mutlaka dönecektir. Yüzyıllardan beri tuval resmi yapılmakta ve kalıcı olanı ben onlar diye düşünüyorum. Ama çağın ulaştığı şekilde bugün o kadar çok gidip gelişler oldu ki insanların da teknoloji de en sona gitmeye çabalaması, araştırması son derece doğal. Ne kadar kendi dilini bulabilir, problemini çözebilir, ne kadar samimi olabilir. Sanatta samimiyet çok önemlidir. Ahmet şunu yapıyor, falanca bunu yapıyor işte bende çağdaş olayım diye öykünme ile yapılan işler kiçe dönüşüyor sonuçta. Yani video sanatında da öyle enstalasyonda da öyle. Bir bakıyorsunuz bunlar sanat eseri mi deme durumunda kalıyorsunuz. Çağdaş sanatlar müzesine gitmişim iki yıl önce Finlandiya'ya. Oranın Çağdaş Sanatlar Müzesini gördüm. İnanılmaz güzellikte. Öyle yorumlamışlar ki. Ülkenin kendi ulusallığı ile beraber evrenselliğini de görüyorsunuz boyutlarda, yaptıkları eserlerle beraber. Orada da dediğim gibi enstalasyon çalışmaları falan işin içerisinde ama onları o kadar kendi yaşam biçimlerine göre uyarlamışlar ki hani tam yerine oturmuş diyebiliyoruz. Hiçbir şeyden rahatsız olmuyoruz artık etkileniyoruz. Hani Ömer ULUÇ'un bir sözü var; bir eser karşısında en az bir buçuk dakika durabiliyorsanız o sanat eseridir. Yani düşünmeye değerdir diyor. Ama biz bakıyoruz ögle ki bir galeriyi gezerken nerdeyse beş dakikanın içerisinde tüm galeriyi gezip çıktığımız oluyor. Sorun burada bence. Sanatçıların eserlerini ortaya koyarken yaptıkları işte ne kadar düşünceye dayalı, yani problem burada yatıyor. Sanatı ne kadar düşünüyorlar. Ne kadar içerisindedir. Yani tartışılması gereken nokta bece budurr. İş ciddiye ile sanatçılar zaten hem ulusal hem uluslar arası çevrede kendi yerlerini bulmaktalar.

Murat SARI: Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan sanal sergiye katıldınız mı? (sunucu ya da sanatsever olarak) Örneğin özellikleri neler? Sanatçı açısından nasıl kolaylıklar sunuyor. Ya da alıcının üzerinde ne gibi etkileri var tatmin edicimidir sizce?

PROF. GÜLER AKALAN: Şimdi şöyle, internet ortamında sergiler oluyor. Veriyorsunuz baskılarınızı, daha sonra onlar internet ortamında bir site açarak yayınlıyorlar. Yani eserler yayınlanıyor. Ama işte burada da sörf yapanlar en azından gezip görebilirler. O açıdan iyi bence.

Murat SARI: İnternet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkıları sizce nelerdir? Sanatçı ve alıcı dışında genel olarak sanata ne gibi katkıları olabilir?

PROF. GÜLER AKALAN: Sanata katkıları en azından hani kişilerin ulaşamadıkları yeri, internet ortamı ile istediği bir sanatçıyı adını duyduğu bir sanatçıyı anında Google'dan girerek bulabiliyor. Ve sonuçta bir saniyenin içerisinde kütüphane ye gitmeden daha hızlı bir şekilde eline geçirebiliyor herhangi bir eserini. O açıdan sanal ortam uygun bence. Getirisi fazla. Yani yok diyemeyiz, yadsıyamayız, olması gerekenlerde o. Sanatçının vizyonunun(geniş görüşlülük) açık olması gerekiyor. Ne kadar çok açılımınız fazla olursa, en azından dönüşü de size o kadar fazla olacaktır. Yani internet ortamına girmenin bence hiçbir sakıncası yok.

Murat SARI: Hocam toparlayacak olursak sizce sanatçı ve sanatseverlerin buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Mesela daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

PROF. GÜLER AKALAN: Tabi ülkenin politikası, ülkenin gidişi, ülkenin ekonomisi bunu belirliyor. Yani şu anda ne diyoruz para, yeşil sermayeye kaydı diyoruz. Yeşil sermayeye kayınca sanatla ilgilenmiyorlar. Sanat alıcıları tükendi diyoruz. Eskiden aktarımlar nedir. Ya para aklama açısından büyük firmalar, şirketler sanata büyük yatırımlar yapıyorlar. Şimdi para el değiştirdi sanata yatırım yapılmıyor ve bu sanat dünyasını alt üst etti. Neredeyse sekiz yıldır on yıldır hiçbir galeride İstanbul'da Ankara'da İzmir'de büyük şehir merkezlerinde tüm galeriler yaprak kımıldamıyor diyor. Sanatçılar yaprak kımıldamıyor diyor. Yani bize de olumsuz getirisi fazlasıyla oldu. Sonuçta eserinizi yapıyorsunuz koyuyorsunuz bir kenara. Paylaşımınız daha az oluyor. Yani ne kadar çok kitleye ulaşırsa, bir eve gittiğiniz zaman beş tane sanat eseri

ile karşılaştığınız zaman bir beş kişiyi daha öneriyorsunuz. Öyle öyle, o beşer beşer çarpılarak kültürel düzey yükseliyor ve kişilerin beğenileri zevkleri elitleşiyor. O elitleştiği zaman seçici olma durumuna gidiyor. İyi ile kötüyü ayırmaya başlıyor. İşte evinde ki kendince olgunlaşmış olan görsel algılamasından dolayı olgunlaştıkça önceki eserlerini elden çıkarıyor. İyi eserlere ulaşmaya çabalıyor. Yani bunlar bir zincirin halkaları. Tabi bu halkayı biz galericiler sanatçılar ne kadar genişletebilirsek o kadar iyi olur. Ama şimdi bizim iki görevimiz var. Birincisi akademisyen olarak hem kendi alanımızda çalışmalarımız var hem eğitim öğretim olarak çalışmalarımız var. Biz mesaimizin büyük bir kısmını fakülte de eğitim öğretim için harcıyoruz. Ondan sonra ki kalan boş zamanlarımızda kendi sanat eserlerimizi oluşturmak için, işte hazırlamaya çalışıyoruz. Zamanımızı onlara ayırmaya çalışıyoruz. Biz sonuçta dediğim gibi yani içten gelen bir tepki ile yaşam biçiminiz oluyor. Yaşam biçiminiz oldukça siz sürekli bir eseri oluşturmaya devam ediyorsunuz. Bu işte falanca galeride sergi açma veya bir yerde satılsın diye yaptığınız zaman zaten dediğim gibi samimi olmaz. Bunu siz gece gündüz düşünmediğiniz sürece bir sanat eserinin ortaya çıkması zaten mümkün değil.

Murat SARI: Hocam çok değerli bilgiler verdiniz. Çok teşekkür ediyorum. Artı bunların haricinde eklemek istediğiniz bir şey varsa son olarak onu alabilirim.

PROF. GÜLER AKALAN: Valla şu anda söyleyeceğimiz pek çok şeyi söyledik tabi. Bu çok kısa bir konuşma hazırlıksız bir konuşma oldu. Ama eğitimi olarak bizim yapacağımız şey dediğim gibi mümkün merteye konferanslarla, söyleşilerle, panellerle bu işi geniş kitlelere en azından fakülteler arasındaki ilişkiler... Örneğin sizin oraya gidilip bir workshop yapılabilir. Bir konferans verilebilir. Bir sanatçı tanıtılabilir. Veya siz en azından bir gezi yaparsınız işte Mimar Sinan Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi olsun, Güzel Sanatlar Fakültelerine, Eğitim Fakültelerine geziler düzenlemek suretiyle Ankara, İstanbul, İzmir en azından büyük kentlerde sanat eserleri nasıl gidiyor, sanatçılar neler yapıyorlar, bir görme açısından önce bir etkileşimin bir iletişimin olması gerekiyor. Ben şimdi Çankırı Karatekin Üniversitesine derse gidiyorum. Ve asla ve asla taşra da Güzel Sanatlar Fakültesi olmaz diyorum. Tabi kente getirmiş olduğu kültürel bir katkısı olacaktır mutlaka. En azından orada yetiştirdiğimiz elli, yüz, beş yüz öğrencinin en azından sanatın içerisine girmesi yani sokakta gezme yerine bir fakültede okuması onların topluma kazandırılması

açısından getirisi var ama sonuçta da işte üç büyük kentte yetişen öğrenci ile belki Samsun Bursa ve Karadeniz'i de katabiliriz işin içerisine. Oralarda yetişen öğrencilerle Ağrı'da kurulmuş Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesinde ki öğrencileri sanatsal platformda nasıl eşdeğer de tutacağız. Aynı kulvar da yarıştıracacağız. Bunların sıkıntıları var. Önce alt yapının hazırlanması gerekiyor. Dediğim gibi kentlerde galerilerin oluşturulması, güzel sanatlar galerilerinin oluşturulması, en azından devlet tarafından bunların oluşturulması ve gezici sergiler düzenlenmesi suretiyle diyelim iller arası bağlantılarda on beşer, yirmişer yani devletin kültür politikası bana göre bu olması gerekiyor. Bir Hüsamettin KOÇAN Çankırı'da valinin katkısıyla belediye başkanının katkısıyla tuz mağarasın da yaptığı çalışmaları sergilemiş. 5000 kişilik bir halktan izleyici kitlesi oraya gitmiş. Yedi sekiz kilometre şehrin dışında olan bir yere o kadar insan. Yani bu nedir? Halkın bir şeylere aç olduğunu gösteriyor. O zaman bunu biz ne yapacağız, iyiye yönlendirme, güzele yönlendirme estetik eserlere göre yani estetiği vurguluma açısından tabi sanatsal katkılarımız mutlaka çok olacak. Ama dediğim gibi devlet ile sanatçının el ele vermesi, iş birliği içerisinde olması, sanatçının desteklenmesi, fakültelerin desteklenmesi gerekiyor. Şu anda biz birinci yılını tamamladık. Daha henüz hükümetten üniversite kurulmuş olmasına karşın bir kuruluşluk katkıda bile bulunulmadı. Yani tamamen Valiliğin vakıf kurarak açmış olduğu havuzla güzel sanatlar fakültesi yürümekte. O valinin sanata bakış açısıyla doğru orantılıdır. Sanatla uzaktan yakından ilgisi yoksa hiçte ilgi göstermeyebilirde. Yıllar sonra açılabilir de. Bizden daha önce kurulmuş olan fakülteler mesela, ben oranın kurucu üyesiyim. İki yıl önce üç yıl önce kurulmuş olan fakülteler daha öğrenci alamamaktalar. İşte böyle söylenecek şeyler bunlar. İşimiz çok diye düşünüyorum.

Ek.3h.Prof. Hayri ESMER ile yapılan görüşme

Resim 9. Prof. Hayri ESMER

Fotoğraf: Murat SARI (2008)

Murat SARI: Hocam öncelikle biraz bize kendinizden bahsedebilir misiniz? Şu anda ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz. En son ne yaptınız örneğin vs...

PROF. HAYRİ ESMER: Ben şu anda baskı bölümünde çalışıyorum, baskı sanatları bölümünde ama yaptığım çalışmalar baskı resmi, baya resmi ekseninde her iki alanda çalışıyorum. Zaten Gazi'den mezun olduktan sonrada uzun süre bu iki çalışma şeklini de bir arada yürüttüm. Neredeyse bu son iki senenin tamamında, karma sergileri var saymazsak tamamen boya resim ekseninde oldu. Daha çok tuval üzerine boya ile çalışıyorum. Yani boya resmi tarzı ve gravür tekniği kullanıyorum. Bu tekniklerle sınırlı kalabildiğim bunların dışın da farklı şeylere kapalı olduğum anlamına gelmemeli. Birçok bakma şekline yönteme ve kullanım şekline karşı bir ön yargım yok. Tamamen açığım. Çünkü ben tekniğin bu anlamda bir araç olduğunu, beklentilerimizi karşılamaya yönelik, hedeflerimize en uygun araç hangisiyse bu süreç içerisinde seçileceğine inanıyorum. Son çalışmalarım da bu eksende gidiyor.

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkındaki gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı

buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? (Bienaller, şahsi sergiler, kurumsal sergiler gibi fiziki ortamlar)

PROF. HAYRİ ESMER: Alıcıyı bir sanat izleyicisi ya da sanat tüketicisi ya da sanat eserini bizzat satın alan kişi bağlamında düşündüğümüzde bunun öteden beri geleneksel yöntemi galeriler, fuarlar vs özet olarak galeriler ve fuarlar olarak düşünebiliriz. Sanatla, sanat alıcısının buluştuğu mekânlar olarak düşündüğümüz de geleneksel alanlar bunlar. Bunlar da uzun süreden beri aslında bizzat sanat yapıtını görerek ona dokunarak belki yakından hissederek onun hakkında değerlendirmeler yapıp beğenilerini oluşturup ona göre alıp almayacağını ya da onu beğenip beğenmeyeceğini ya da ona dair kaygılarını düşüncelerini oluşturmada temel fikir birebir yapıtın kendisini görmeye olacaktır. Ama tabi son zamanlarda internet ortamı da sanıyorum bu alanda önemli bir olanak sunuyor çeşitli şekillerde. Bur da tabi internetin bir araç olduğunu varsaydığımızda birçok şey için internet ortamının kullanılması söz konusu hem ürünlerin tanıtımı hem pazarlanması satışı etkinliklerin aktivitelerin duyurulması alanın da önemli bir işlevi yerine getiriyor. Tabi esas itibariyle buna olumlu bakmak gerekiyor ama bunları suiistimal edenler, kullananlar vs bir takım durumlarda söz konusu olabiliyor. Ama nihayetinde bilginin yayılmasında, geniş kitlelere ulaşmasında ulus ötesi bir takım kitlelere ulaşması yönünde internetin önemli olduğu üzerinde durulabilir. Ama bu buluşma nihayetinde gerçek eserle buluşmanın verdiği hazzı ya da tadı verebilen bir buluşma değildir. Görüntü üzerinden yapılan bir buluşmadır. Görüntüyle gerçeklik arasında özellikle söz konusu olan şey sanat yapıtı olduğunda ciddi anlamda uçurum da söz konusu olabiliyor. Yani internet ortamında çok olumlu çok etkileyici görünebilmişlik olmakla birlikte yapıtın kendisiyle karşılaştığımızda bunun böyle olmadığını görebilme olasılıkları söz konusu olabiliyor. O nedenle gerçek buluşmanın ben bizzat karşılaşarak oluşabileceğine inanıyorum. Çünkü nihayetinde yapıtın çıplak ve gerçek konumunu ancak onunla birebir eğer söz konusu olan tabi ki görsel bir yapıttan bir malzeme eksenli bir yapıttan örneğin sessel bir yapıttan bahsetmiyorsak tabi ki bu mümkün. Ya da bir videodan bahsetmiyorsak eğer bizzat eserin kendisiyle buluşarak daha doğrusu kendisiyle karşı karşıya bulunarak gerçek bir buluşmanın gerçek bir veri aktarımlarının ya da izlenimlerin oluşabilmesinin olanağı ancak karşılıklı buluşma ile mümkün olacağına inanıyorum. Onun ötesinde internetteki ortam tamamen izlenimdir.

Bir bilgi aktarımına ya da eser hakkında ki bilgilerin aktarımı yönünde kolaylık ve ondan haberdar olma yönünde, bir iletişim ağı olması açısından faydalı elbette.

Murat SARI: Az önce sanal galerilerinin bir bakımdan olumsuz yönlerine değindiniz. Peki, sanat galerilerinin yani özellikle fiziki ortamlarda ki galerilerinin olumsuz yönleri var mıdır sizce? Örneğin daha az kitleye ulaşma gibi bu bağlamda.

PROF. HAYRİ ESMER: Tabi yani galerilerin kendilerine özellikle yani kendi ülkemiz açısından baktığımızda ya da başka ülkelerde de bu böyledir olasılıkla. Çağın gereksinimlerine karşı dönüştürmediği yenileştirmediği ya da güncellemedikleri izlemine edinebiliyoruz. Yani düzey ve kalite açısından düşük bir düzeyde sürekli belli bir kategoriye daha doğrusu kendilerini sorgulamadan bir hizmet verdiğinde ya da tanıtımı gerektiği kadar yapılmadığında sergiledikleri ürünlerin ya da sergilenen ürünlerin üzerinde yeterince konuşulma tartışma olanağı oluşmadığından yapıtın gerçek izleyiciye ya da gerçek sahibine ya da tüketicisine ulaşabilmesi söz konusu değildir. Bu galerilerin olumsuz özellikleri olarak nitelendirebiliriz bu tür şeyleri. Ama nihayetinde her galeri kendi çabaları kendi uğraşları sürecinde kendi sanatçılarının duyurulması ve tanıtılması için sanıyorum elinden gelen çabayı gösteriyor. Çünkü bu galerilerin dışındaki faktörlerle de ilgilidir. Yani medya önemli bir faktördür, iletişim araçları önemli bir faktördür. Bu iletişim araçları ile kurulan diyalog önemli bir faktör olarak düşünülebilir. Ama fiziki mekânlarda eser izlemek tabi ki sanal ortamda izlemekten daha fazla enerji ve çaba sarf ediyor. Hele büyük bir şehirde yaşıyorsanız o galeriye gidebilmeniz için epey yol kat etmeniz ve zaman ayırmanız gerekiyor. Sanal ortamda bu böyle değildir. Yani masanızda dünyanın her tarafındaki aktiviteleri etkinlikleri kısmen de olsa tümünü görme olanağı yok ama kısmen de olsa onlar hakkında bilgi sahibi olabiliyor. O nedenle her iki alanın da bize olumlu ve olumsuz bir takım iletileri söz konusu olabiliyor.

Murat SARI: Sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde ve hangi açıdan faydalanmaktasınız (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi, yada internetten faydalanma gibi)

PROF. HAYRİ ESMER: Ben teknolojinin bir araç olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla da illa da teknolojiden yararlanma kaygısı gütme gibi bir çaba içerisinde değilim elbette. Teknoloji nihayetinde bir araç dolayısıyla ihtiyaç duyduğumuzda o araçtan yararlanırız elbette. Yani teknikten, teknolojiden bahsettiğimiz şey çok geniş bir alan tabi ki ama kastedilen bir bilgisayar ortamı ise bir video ise ya da benzeri birtakım teknolojik araçlarla sanat yapma olayı ise bunlarla ben sanat yapmıyorum doğrusu. Az önce bahsettim kendi çalışma alanımla ilgili olarak bahsettiğim şeyler ekseninde dikkate aldığımızda diğer teknolojik araçlar ekseninde sanat yapmıyorum. Ama sonuçta bunun araç olduğunu düşünüyorum. Dediğim gibi buna çok kapalı değilim. Yani ilk kez duyduğumda bu araçların beni iyi anlatabileceğine varsaydığımında bunlara kendimi çok uzak görmüyorum. Yani teknoloji yaşamımızın bir parçası kullandığımız araçlarda yaşamımızın bir parçası yaşamımızın parçası olan her şeye karşı her şeyi kendi ifade alanımızda bir araç olarak kullanmamız çok yadırgatıcı olmamalı diye düşünüyorum.

Murat SARI: Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan sanal sergiye katıldınız mı? (sunucu ya da alıcı olarak)

PROF. HAYRİ ESMER: Evet alıcı olarak izliyoruz tabi. Sanal ortamda bir çok galeriye haber alma anlamında üyeleri olduğumuz galeriler var onların bilgileri geliyor vs bu anlamda bunları izliyoruz.

Murat SARI: Özellikleri neler olabilir? Örneğin sanatçı açısından nasıl kolaylıklar sunuyor ya da alıcını üzerinde ne gibi etkileri var tatmin edici midir sizce?

PROF. HAYRİ ESMER: Az önce bahsettiğim gibi bilgi anlamında yani bir müzenin bir galerinin üyesiyseniz bu galerinin ya da müzenin size aylık periyotlarda ya da iki aylık periyotlarda göndermiş oldukları aktivitelerin den haberdar olmuş oluyorsunuz. İlginizi çeken bir sergi açılmış ise ilginizi çeken bir sanatçı orada sergileniyor ise giriyorsunuz o siteye ve o sanatçının özellikleri hakkında daha ayrıntılı bir bilgi öğrenebiliyorsunuz. Ama tüm bunların hiçbirisi sergiyi görmek anlamına gelmiyor. Yani orada üç beş çalışmasını görebiliyorsunuz. Ya da o sanatçının daha önce yapmış oldukları başka aramalarla bu bilgilere ulaşabiliyorsunuz. Ama yapıtın kendisini görmek farklı bir şey yani ancak bu bize internet ortamı ancak bize yapıtın kendisine ve sergiyi

görme arzusu uyandırır. Bir bilgi aktarımı konusunda bizim dünyadan haberdar olmamızı sağlayabilir. Neler yapılıyor nasıl yapılıyor, bunların sunumu nasıl mekânları vs gibi birtakım genel anlamda bilgiler veriliyor, dolayısıyla da bu bilgileri biz alarak ondan olumlu yönde yararlanıyoruz. Yani izleyici olarak yararlanıyoruz, ama internet ortamında sergi açma alanında, yani daha önce olmuştu internet ortamında bir sergi açmıştım. Diğer taraftan tek tük eserler karma sergilerde yer alıyor onlar da yer alıyor internette bulunabiliyor. Bunlar olumlu şeyler tabi yani bir şekilde sizin duyulmanızı bilinmenizi tanınmanızı ya da size ulaşabilirliği kolaylaştırma da önemli bir işlevi yerine getiriyor.

Murat SARI: Sizce Sanatçı ve alıcı buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Mesela daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

PROF. HAYRİ ESMEER: Doğrusu internet bir araç, bu aracı iyi kullanabilen nihayetinde kendi ürünlerini kendi sunduğu sanatçıları ve yapıtları daha çok kitleye ulaştırabilme olanağını elinde tutuyor. Bunu yapamayan da bu olanağı elinde tutamıyor. Ama nihayetinde sanal galerilerin artmış olması, sanal galeriler derken fiziksel mekânları olmayan galerileri ben anlıyorum doğrusu. Eğer bunlar çoğalıyor ise muhtemelen burada bir ticari bir kazanç uğruna bir çoğalma belki söz konusu olabilir. Yani daha pratik anlamda izleyiciye ulaşma, daha çok belki bu anlamda bir satış yapma daha fazla kar elde etme gibi bir kaygının egemen olduğunu düşünürüm. Ama tüm bunları belki sanatsal bir kategoriden ziyade ticari bir kategoriyle değerlendirmek gerekiyor. Çünkü az önce bahsettiğim gibi sanat yapıtı bizzat bizim görerek, bugün tabi yelpaze geniş ama büyük bir genelleme yaparsak eserle bizzat karşı karşıya kaldığımızda bizzat eseri gördüğümüzde bizzat eserle aynı atmosferi paylaştığımızda onu kuşatıcı bir bilgiyle onunla sıkı bir diyalog kurabiliyoruz. Öteki türlü birçok sanat eserini internet ortamında tanımamız onunla gerçek bir diyalog kurduğumuz anlamına gelmiyor. O nedenle yapıtla karşılaşmanın, ya da yapıtla karşı karşıya bulunurken duyumsadığımız ruhsal atmosferi ben geçici bir duygu halinin olduğuna inanmıyorum. Bunun yüzyıl sonra da beş yüzyıl sonra da yaşayabileceğini düşünüyorum doğrusu. Çünkü dijital ortam yapıtın kendisini değil yapıtın görüntüsünü bize aktarıyor.

Dolayısıyla burada görüntü ile gerçeklik arasındaki iletinin de eğer tabii ki olayı klasik anlamda ya da üç boyutlu bir görselliği olan bir yapıt, ya da boyasal değerleri olan bir yapıt olarak düşündüğümüzde bu böyle. Yani sorun eğer bir video ise burada gerçekten videoyu bizzat galeride görme ile odamızdaki bilgisayardan görme arasında çok fazla bir fark yok. Bu ayrıntıyı belirttikten sonra diğer bir çok hele bugün sanatın sadece bir nesnenin ötesinde mekânla bütünleşen bir olgu olduğunu dikkate aldığımızda mekanın tümünü kapsayan tümünü kuşatan yani bizde içine girdiğimizde orada o atmosferde hissettiklerimizi de yaşadıklarımızı da içeren bir eylem biçimi olduğumuzu düşündüğümüzde bunu kendi odamızda ve sanal ortamda hissetmemizin mümkün olmayacağını düşünüyorum ben. Bu nedenle de bunun geleceği açısından soruyorsunuz, geleceği açısından baktığımızda da bunun bu etkisinin yani ancak böyle bir şeye gereksinim duyulmadığı zaman bu önemsiz olmaya başlar. Ama bugün ve geçmişte en azından geçmişten günümüze doğru gelen bugüne kadar sahip olduğumuz tüm deneyler yapıtla karşı karşıya gelmenin tadı ve hazzını ve orada yaşadığımız atmosferi başka bir atmosferin bu sanal bir atmosferde olmuş olsa başka bir atmosferin vermediği izlenimini ediniyorum. Bundan sonra da herhalde ne kadar sanal ortam gelişirse gelişsin ne kadar üç boyutlu ve derinlikli atmosferleri içerisine gerçeklik boyutunu da katarak verirse versin nihayetinde gerçekliğin birer kopyası olacak. Oysa bizim için sorun, ha belki olaya ticari boyutta yaklaşan insanlar için bu çok önemli bir şey değildir. Belki bu tür görüntüler de onları ikna eden ya da onların ihtiyaçlarına cevap veren bir şey olabilir. Ama ben sanatçı olarak doğrusu beni ikna edebileceğini yani yapıtın kendisi ile karşı karşıya gelmenin hazzını başka hiçbir aracın, aracı bir aracın bunun verebileceğine inanmıyorum.

Murat SARI: Az önce de söylemiştiniz, gelecek konusunda, sanal galeriler gelecekte sayı olarak artacak. Buna bağlı olarak tam tersine sanat galerileri yani fiziki ortamlardaki sanat galerilerinin sayısı da sizce azalabilir mi?

PROF. HAYRİ ESMER: Tabii azalma çok farklı noktalardan görülebilir. Yani sonuçta bugün galeri ortamına baktığımızda bunların yüzde ellisinin tamamen ticari bir, daha doğrusu hepsi bir ticari kuruluş ama en azından alt ve orta düzey kesime hitab eden bir ticari zihniyetle çalışan galerilerin belki de azalması söz konusu olabilir. Birinci sınıf, deneysel, yenilikçi ve özgün tasarımlar, özgün kurgular, özgün sergiler sergilemeye

dönük galerilerin sayısında bir azalma, yani bir azalma olabilir ama sonuçta o niteliği koruyan bunlar yok olsa bile onarın yerine başka mekânların bu ihtiyaçları karşılayacağını düşünüyorum. Dolayısıyla burada bir yok olma sürecinin olacağına inanmıyorum ben. Bu bir ihtiyaç nihayetinde yani insanlar bu yeniliği bu deneyselliği bu farklı bakma şeklerini bir şekilde yaşayacaklar ve yaşatacaklar. Çünkü buna ihtiyaç var ve insanlar bunu görmek istiyorlar. Ama sorun eğer ticari bir boyutta yani bu gerçi söz konusu ettiğimiz galeriler hepsi ticari ama ben ticari boyutu ayırmak istiyorum. Yani bir grup galeri tamamen yenilikçi deneysel ve özgün yapılanmalar eşliğinde bir sunum gerçekleştirerek nihayetinde ürünü yeniden satıyorlar tabi ki.

Murat SARI: Vermiş olduğunuz değerli bilgiler için çok teşekkür ederim. Bunlara ek olarak sizin eklemek istediğiniz bir şey varsa onu alabilirim..

PROF. HAYRİ ESMER: Ben nihayetinde galerilerin ögle ya da böyle tabii ki her iki grupta da yer alan galeriler elbette sanatçılara saygı gösteriyorlar mutlaka. Bir grup galeri belli bir geleneksel klasikleşmiş alışılmış belli bir tarzda yani halkın daha çok geniş kesiminin beğenmiş olduğu üslupla, önceki anlayışların daha çok tekrarı olan bakma şeklerini bir anlamda pazarlayan bunları sunan. Bunlarda tabii ki kendi sanatçılarına saygı gösteriyorlar, ürettikleri ürünleri sergiliyorlar, tanıtıyorlar, duyuruyorlar, satıyorlar nihayetinde. Ama bu olay sadece alışılmış klasik bir beğenin tekrar güncelleştirilip sunulması satılmasıysa bu gerçekten internet ortamına daha yakın bir bakma şekli. Ama yeni bir şey yeni bir kurgu yeni bir tasarım yeni bir düzenleme yeni bir mekân anlayışını sunuyorsanız topluma bunu internet ortamında gerçekleştirmek biraz olanaksız gibi duruyor. Yani ne kadar gerçek yapısına yaklaşırsanız yaklaşım tümünün vermiş olduğu hissiyatı verebilmek imkânsız gibi duruyor. O nedenle bir ayırım yapabiliriz tabi.

Ek.3.1. Prof. Oya KINIKLI ile yapılan görüşme

Resim 10. Prof. Oya KINIKLI

Fotoğraf: Murat SARI (2008)

Murat SARI: Ben öncelikle, tabi ki sizi herkes tanıyor hocam fakat siz sizi kendi sesinizle kendiniz Oya Kınıklı olarak kısaca tanıtır mısınız?

PROF. OYA KINIKLI: Tabi 1941 İzmir doğumluyum, 1962 yılında Nurullah Berk atölyesinden yüksek resim den mezun oldum. Aynı yıl Köprütepe İlköğretim okuluna eylül ayında resim öğretmenliğine atandım. Bu köy enstitülerinden dönme bir öğretmen okuluydu. Otuz beş hanelikti. 776 yatılı erkek öğrenci mevcuttu diğerleri gündüzlü kız öğrencileriydi. 1971 yılının kasım ayına kadar orada çalıştım. 1971'den sonra şimdiki öğretmen lisesi olan Ankara'da o zaman Merkez Erkek Öğretmen okuluydu orada göreve başladım. 19973'ün 4 Kasımı'nda da Gazi Eğitim Enstitüsüne, bugün kü Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde resim öğretmeni olarak göreve başladım. 1975'te İtalyan hükümetinin bursu ile Roma Güzel Sanatlar Akademisine devam ettim. Dönüşte aynı yıl içerisinde 1976'da döndükten sonra Gazi Üniversitesinde tekrar görevime dönmüş oldum. 1988'e kadar orada çalıştım. 7988'den bugüne kadar da halen Anadolu üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde idim. Gazi Üniversitesinde yardımcı doçentliğimi ve doçentliğimi aldım. Ve doçent olarak Anadolu üniversitesindeki görevime başlamış bulundum. Ve bu arada resim çalışmalarımı da sürdürüyordum. Çünkü "bir şey öğretilcekse kişi tarafından bizzat uygulanmalıdır" tezini savunulan bir kişiyim ben. Bizim derslerimiz teoriden ziyade pratiğe dayanmaktadır. Bu benim görüşüm tabii ki. Usal bir tekniği bile

anlatırken o kişi o tekniği uygulamazsa, öğretme yetisinin azalacağı inancındayım. Ve Lüleburgaz, Kırklareli, Edirne’de resim sergileri açtım. Gazi eğitime gelince bir ara zaman darlığından dolayı özel sergi açamadım. Fakat 1982 yılında Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde desen sergisi açtım. Desen sergimin üzerine Allah rahmet eylesin Şefik Bursalı ve Kemal Güngör yazılar yazmıştı. Hatta bir fotokopiye de hala dosyamda duruyor. Ondan sonra DYO yarışmasına katıldım, bir mansiyon aldım. 4.Devlet Resim Heykel yarışmasına katıldım. Metaksan’ın desen yarışmasında ödül aldım, Ahi Evran yarışmasına katıldım orada ödül aldım. Aklıma gelenler bunlar. Yanılmıyorsam 1992 yılında İsveç’te sanat fuarına katıldım. Orada da eserlerim beğenildi hatta İsveç sarayının fotoğrafçısı geldi, benden o zaman resim aldı, sarayda resmim bulunmaktadır. Ben ne kadar kendimi anlatırsam anlatayım zaman sanatçının yerini saptar. Boticelli’nin ölümünden 300 sene sonra Goethe tarafından sanat tarihine girmesi gibi. Devlet galerileri bir anlamda sanat camiasına katılan gençlerin başvuracağı ilk merkezlerdir benim görüşüme göre. Ve bu merkezlerde her ne kadar gençler sesini duyuramıyorsa bile zaman içerisinde bu galerilerin olmazsa olmazlarından olacağı inancındayım. Ve ödülleri aldıktan sonra özel galeriler şeklinde başladı. Dyo’da ben mansiyon almıştım. Hatta Kanada sefiri Henry Mr.Sterlyn o resmimi Dyo sergisinde görmüş ve evinde özel bir galeriyi tanıtmak amaçlı resepsiyon verdi. Bu da beni çok onurlandırdı. Ve ondan sonra özel galerilerden çeşitli dönemlerde teklifler aldım. Bunların başında GALER-Z ondan sonra DESTİ sanat galerisi, Bilim sanat galerisi İstanbul’da An-Art Ankara’da Antalya’da bir galeri var o da ikinci Desti oldu. Ondan sonra bugünkü adı medya-art olan sergim var. Ankara’da sergiler açtım. İki defa uluslar arası sanat fuarına katıldım. Birisini Bilim Sanat Galerisiyle yaptım, birisini de Bude Sanat Gelerisi ile yaptım. Grup olarakta ARTFORUM’a Ankara’da katıldım. Bunların ikisi İstanbul’daydı. Bir tanesi de Ankara’daydı. Fakat artık bireysel olarak katılmayı eğer bu fuarlar galerilere mahkûm etmese sanatçıyı ben bireysel olarak katılmayı amaçlıyorum. Çünkü satışlar özel galeriler de, her ne kadar iyi olsa da bir yerde aslan payını onlar almış oluyorlar. Eskişehir’e geldikten sonra Eskişehir’de burada bizim Palet sanat galerimiz vardı, orada sergi açtım. Bir de burada Yunus Emre resim yarışmasında iki ödül aldım. O ödüllere bir tanesini o zamanın Anadolu üniversitesinin rektörü Sayın Yılmaz BÜYÜKERŞEN görmüş ve bana sergi açmayı teklif etmişti. Sergimi açtığım zamanda üç tane resmim alındı. Şu anda Müze kuruldu

ve o üç resmimde müze de bulunmaktadır. Tabii ki gerek devlet galerileri gerek özel galeriler hepsinin seyirci kitlesi farklı ekonomik yapılarda olmuş oluyor. Bir kısmı sanatı seviyor bir kısmı alıcı oluyor bir kısmı da koleksiyonerler olmuş oluyor. Her alıcının koleksiyoner olduğunu sanmıyorum. Ha! Bir de 2.Sanat Bienal'ine katılmıştık Ankara' da Gazi Eğitim Fakültesi olarak. Orada da eserlerim beğenilmişti. Onlardan bir tanesi da şu an da, resim heykel müzesi tarafından satın alınan resmim, opera binasında şu an da sergilenmektedir. Müzeden daha çok o operada gidip gelenler olduğu için seyirci kitlesi müzeye göre daha sayısal olarak çoğunlukta olmuş oluyor. Ve operaya ve tiyatroya devam eden genç insanlar beni tanıma şansına daha çok sahip oluyorlar. Hatta sokakta bile soruyorlar. Hocam operadaki resim sizin miydi Oya Kınıklı siz misiniz falan diye. Tabi bana kıvanç vermiş oluyor.

Murat SARI: Sanat galerilerinin bu buluşmada olumsuz yönleri sizce var mıdır? Varsa nelerdir?(mesela daha az kitleye ulaşma, daha resmi bir ortamın oluşması gibi

PROF. OYA KINIKLİ: Tabi sanat galerilerinin yerlerini genellikle sanatçı kitlesi daha iyi biliyor. Alıcı kitlesi de galerilerin elindeki koleksiyonerlere bağlı olan bir liste olmuş oluyor. Ankara bu anlam da kitle ulaşımında daha kolaylıklar sağlamış oluyor. İstanbul buna göre çok zordur. Çünkü ulaşım zordur İstanbul'da. Dolayısıyla sanatçıyla kitle arasında kendiliğinden bir kopukluk olmuş oluyor. Veya sanatçının iyi bir reklamasyonu yapılmışsa koleksiyonerler oraya geliyor. Her şey de olduğu gibi reklam devreye girmiş oluyor.

Murat SARI: Evet, çok farklı bir olumsuz yöne değinmiş oldunuz. Peki, sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde hangi açıdan faydalanmaktasınız. (kullanılan ekipman, tema, içerik gibi, yada internetten faydalanma gibi

PROF. OYA KINIKLİ: Ben konularımda ilk başta sanat tarihinden etkilenmiştim. Daha sonraları çocuklarım konservatuarda okudukları zaman dilimi içerisinde keman, klarnet ve viyola çalışırken ben de onların resimlerini yapmıştım. Yani benim aile ortamım beni bu temaya kendiliğinden yöneltmiş oldu. İnternetten görsel kültürümü artırmak amacıyla yararlanıyorum. Müzelere giriyorum, özellikle bu Louvre Müzesi'ne giriyorum. Orada sanatçıların bilmediğim yönlerini tanıma fırsatını yakalamış

oluyorum. Ayrıca TRT-2' nin sanat programlarını da takip etme yolundayım. Çünkü sanatçıları tanıtırken sadece doğum ve ölümlerinin değil, sanatçının yaşamış olduğu ortam ve o dönemdeki sanat teknikleri boya teknikleri nelerdir o açıklamalar da bana yardımcı oluyor. Geçenlerde Jean Vermeer'i dinlerken mesela Jean Vermeer'in verniğin içerisine aseton karıştırdığını orda öğrendim. O kadar çok sanat teknolojisi üzerine kitaplar okumuş olmama rağmen, teknik teknoloji düşünce kadar önemli bir faktör olmuş oluyor. İnsan hayalinde çok güzel resimler üretmiş oluyor. Resme başladığı zaman duraklıyor. Çünkü orada kullandığı malzemenin dilini bilmiyorsa çözüm üretemiyor. Yani malzemenin dilini öğrenme birinci derece de karşımıza çıkmış oluyor.

Murat SARI: Sizce teknolojik gelişmeler sanatı ne yönde etkilemektedir?

PROF. OYA KINIKLI: Teknolojik gelişmeler sanatın duyarlılığını yok ediyor. Çünkü insanın beş duyu organı vardır, görme, duyma, tatma, koklama, işitme gibi bütün bunların bir noktada yoğunlaşması sezgiyi harekete getirir. Sezgi el yordamı beyin yordamı ile ruh kazanır diyorum. Teknoloji burada mekanik işler yaratma şansına sahip olmuş oluyor. Hele hele kompozisyon kurgularken salt bilgisayarda kurgulamış olduğunuz kompozisyonu oraya aktarırsanız o ruhsuzlaşır. Şöyle bir örnek vereyim size. Holbein'in bir desenini alıp kopya edersiniz elinizle, eksiği de olsa gediği de olsa duyarlılık vardır. Aynı deseni ışıklı masaya dayayıp ya da cama tutup üstünden çizdiğiniz zaman oradaki elle yapmış olduğunuz duyarlılık buraya yansımaz. Bu bakımından sanatçıyla uğraşı arasında ikinci bir araç olmaması gerektiğine inanıyorum. Tabi fikir verme açısından internetten yararlanırsınız, tekniklerden yararlanırsınız, geçmiş dönemin sanatçıları nelerden hoşlanmış nelerden hoşlanmamış, onları çözümler öğrenirsiniz. Ama uygulama esnasından oradan buradan alıntılar yaparsınız. Örneğin benim müzede bulunan kırmızı pabuçlu kız resmimde minyatürler bana çok lider olmuştur. Yani şu bundadır bu bundadır değil, sanatın evrenselliği zaten burada başlamaktadır. Japon resminden, minyatürlerimizden vs size uygun nelerse, sizi etkileyen nelerse onlardan alıp yeni cümleler kurma şansına sahip olmuş oluyorsunuz.

Murat SARI: Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan sanal sergiye katıldınız mı? (sunucu ya da alıcı olarak) Örneğin özellikleri neler? Sanatçı açısından nasıl kolaylıklar sunuyor, ya da alıcının üzerinde ne gibi etkileri var tatmin edicimidir sizce?

PROF. OYA KINIKLI: Es-net de sitem var zaten. Benim tanıtılmamda çok büyük katkısı oluyor. Sadece Türkiye değil, uluslar arası tanıtıma girmiş oluyorsunuz. Oradan da satış yapma şansınız var ama ben siteyi satış amacıyla değil kendimi tanıtmak amacıyla koymuştum. Çünkü devletler kurulur, yıkılır, yeni devletler kurulur. Ama sanatçıların bıraktığı oldukları ürünler o eski devletlerin varlığını daimi ispat eder. Ayrıca kadın olmam gereği de dünya sanat tarihine baktığımız zaman kadın sanatçıların sayısalığının çok az olduğunu da görmüş oluyoruz. Tabi ki burada ben bize bu şansı veren Atatürkçü düşüncedir. Çünkü Atatürk Güzel Sanatlar'ı kurdu yani Musiki Muallim Mektebi'ni olsun... Sanay-i Nefise yi Osman Hamdi kurdu 1883'te. 1934'te Gazi Eğitim'in müzik ve resim bölümü kuruldu. Müzik önce sonra resim kuruldu ve arkasından diğer şeyler. Ve burada sadece erkekler değil kadınların da sanat okullarına alınmasının kapısı açılmış oldu.

Murat SARI: Az önce demiştiniz hocam. Sanatçı açısından kolaylıkları var, işte nedir bunlar daha çok kişiye, kitleye ulaşma vs. Bir de bunun alıcı olarak değerlendirebilir miyiz? Alıcı açısından ne gibi kolaylıkları vardır.

PROF. OYA KINIKLI: Tabii ki alıcı kitlesi de, zaten bu işi kendine amaç edinen alıcı kitlesi olsun koleksiyonerler olsun, uluslar arası koleksiyoner ler olsun, uluslar arası sanat fuarları olsun, bu yolla da size ulaşma şansına sahip olmuş oluyorlar. Kolaylık olmuş oluyor yani.

Murat SARI: Peki hocam alıcı açısından internet ortamındaki bakılan resimler sizce tatmin edicimidir. Bu konudaki fikirlerinizi alabilir miyim?

PROF. OYA KINIKLI: Vallahi genel olarak internet ortamında ki resimler muhakkak yaygınlaştırılması için oluyor. Olmasa olmazlardandır. Ama bir resmin birebir gözlemlenmesi ile internet ortamında yayınlanması arasında çok çok fark vardır. Örneğin müziğe benzetirim ben bunu. Müziğin CD sini alırız, kasetini alırız dinleriz ama bir orkestra olsun veya bireysel bir sanatçı olsun yüz yüze dinlediğiniz zaman sizdeki etkisi farklıdır. Yani insanın insan üzerinde bıraktığı olduğu etki çok daha farklıdır. Yani bir müzeye masala Paris'te olsun, İtalya'da olsun, İsveç'te olsun müzelere gittim. Kitaplardan ve internetten baktığım zaman çok beğendiğim sanatçıların

orijinallerini gördükten sonra yargı değerlerim değişti. Çünkü o kumaşın dokusu bile, fırçanın önü bile size farklı duygular farklı hareketler farklı düşüncelerin kapılarını açıyor. İnternet kesinlikle yaygınlaşması bakımından kültürel yaygınlaşması bakımından çok etkili bir şey olmasına karşın, bir sanat ürününün bire bir gözlemlenmesi insanda çok farklı etkiler uyandırıyor. Örneğin ben Deli'yi hiç sevmeyen bir sanatçıydım. Ama Deli'nin orijinal resimlerini gördüğüm zaman, yanan zürafasını gördüm, fırça tuşlarını gördüm, tuvalin dokusunu gördüm. Rafael'in resimlerini gördüm, kitaplardan çok daha etkiliydi. Tabi bu kişiden kişiye değişen öznel bir tavır olmuş oluyor.

Murat SARI: İnternet ortamında yayınlanan sanal sergilerin sanata katkıları sizce nelerdir? Sanatçı ve alıcı dışında genel olarak sanata ne gibi katkıları olabilir?

PROF. OYA KINIKLI: En azından salt sanatçılar tarafından değil sade vatandaşlar tarafından da gözlemlenme şansı vardır. Yani internet bir yerde görsel ve toplumsal eğitimi amaç edinen bir araç olmuş oluyor. Yani sanat sadece okullarda öğretilmez. Görsel olarak internet ortamında neler yapılmış diye gezinirken bile kişiler, şu da varmış bu da varmış derken bir bilgi birikimi sahibi oluyor. Onun arkasından bakıyorsunuz resim yapan kişilerin sayısalılığı çoğalmış oluyor. Bu da zamanları değerlendirmek için bir uğraş alanı olmuş oluyor. Fasafisoyla dedikoduyla uğraşmaktansa, üreten bireyler yaratmasına neden olduğu için internet kaçınılmaz bir araç olmuş oluyor. Bir nevi okul olmuş oluyor internet. Ama internetteki yazıların hepsi de doğru yazılar değil onu da söyleyeyim size. Hani ağzı olan konuşuyor derler ya.

Murat SARI: Sanatçılar ve alıcılar bu anlam da yanlış bilgiler de alabilir. Fakat galeri ortamında yani fiziksel bir ortamda alıcı sanatçısıyla yüz yüze gelerek doğrudan çıplak gözle eserle karşı karşıya geldiği zaman o eser hakkında en doğru bilgileri alma şansına sahiptir.

PROF. OYA KINIKLI: Evet tabi. İnternet çok faydalı olduğu gibi, kişi kafasını yormuyorsa çok zararlı da olabilir. Ama internet teknolojinin ürettiği en güzel eğitim aracıdır. Ben ona uzaktan eğitim diyorum. Yani milli eğitim bakanlığına ait olmayan,

uzaktan eğitim olmuş oluyor. Eğitimde kısıtlıklar olduğu gibi internetten de yapılan şeylerde aksaklıklar olma şansına sahip olmuş oluyor.

Murat SARI: Hocam toparlayacak olursak. Sizce Sanatçı ve alıcı buluşmasını nasıl bir gelecek beklemektedir? (Örneğin sanal galerilerin sayısının artması, internet üzerinden sanatsal etkinliklerin yoğunlaşması gibi) Mesela daha önce pek duyulmamış sanat galerileri de internet üzerinden reklam yaparak popülerlik kazanabilir mi?

PROF. OYA KINIKLI: Valla bu benim için çok karamsar bir şey. Karamsar acaba yüz sene sonra sanat kelimesi karakter değiştirecek mi? Zanaat bile olamıyacak gibime geliyor. Çünkü bugün tüm dünyanın paraya endekslendiği bir ortamda sanatsal kaygıların zayıfladığını, sanatsal ihtiyaçların zayıfladığını gözlemliyorum ben bugün. Yani bugün sanatçı dediğimiz kitleye baktığımız zaman kaliteden ziyade popüleriteye dönüştürülmüş durumda. Sanat içerisinde insansız duyguları, sanat estetik duyguları, sanat yaratıcılığı, sanat evrenselliği, sanat ulusallığı içermiyorsa acaba bütün bunların toplamında sezgiler devreye girmiyorsa, görsel olarak dinleyici olarak hareket olarak seyirci kitlesini bulunduğu ortamdan alıp başka ortamlara sürüklemiyorsa bu sanat falan değildir. Zanaat bile değildir. Çünkü zanaatın içerisinde sanata yönelen bir zümre vardır. Bugün halk sanatları diyoruz zanaatla başlamıştır. Ama bugün kurgulama düzenlerini irdelediğiniz zaman, özellikle Selçuklu halılarını, efendim dokumalarımızı, kumaşlarımızı irdelediğimiz zaman hepsinin yaratıcılık olduğunu görmüş oluyoruz. O yaratıcılık günümüz çağdaş teknolojisine yön verme şansına sahip olmuş oluyor. Japonya'da olduğu gibi.

Murat SARI: Hocam çok değerli bilgiler verdiniz. Çok teşekkür ediyorum. Bunun dışında eklemek istediğiniz bir şey varsa onu alabilirim.. Sanatçının değerini zaman tespit eder. Şu andaki medya olsun basın olsun iletişim araçları olsun, yetenekler parayla satın alınmaz. Yetenek içinde varsa vardır yoksa yoktur. O da zaman içerisinde hedefine ulaşacaktır. Dilerim ki Türk sanatı zaman içerisinde dünya sanatları içerisinde özellikle resim sanatı, kalıcı yerini bulur.

Ek.3.i. Prof. Atilla ATAR ile yapılan görüşme

Resim 11. Prof. Atilla ATAR

Fotoğraf: Murat SARI, (2008)

Murat SARI: Bize kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

PROF. ATILLA ATAR: 1944 Trabzon –Vakıkebir doğumluyum. 1965 yılında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü’nden mezun oldum. 1975–76, 1980–81 yıllarında devlet bursuyla gittiğim Paris Güzel Sanatlar Yüksekokulu’nda Lisans tamamlayarak baskı resim dalında uzmanlık öğrenimi gördüm. 1986’da Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Sanatta yeterlik yaptım. 1984 yılından bu yana Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde görev yapıyorum. İki dönem dekanlık yaptığım Fakültede Baskı Sanatları Bölümü Başkanlığını yürütüyorum. Ayrıca Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü ile Çağdaş Sanatlar Müzesi Müdürlüğü de görevlerim arasında. Yurtiçi ve yurtdışında çok sayıda karma ve grup sergisinin yanı sıra 24 kişisel sergi açtım, 15 ödül aldım. Doğa çıkışlı çalışmalarında dönem dönem nesnellik ön plana çıktı. Ancak tüm eserlerde figürsüz, öyküsüz resmin sorunları taşbaskı tekniğinin sınırsız olanaklarını kullanarak irdelemeye çalışırken kendi anlatım dilini geliştirme çabasında oldum. Yine doğa çıkışlı son dönem çalışmalarında birbirini

iten ya da karşıt ilişkiler içinde bütünleşen geometrik biçimlere yöneldim. Dışavurumcu soyut eğilimli anlatımla derinlikli bir etkiye ulaşıyorum. Bunda, başlangıçta boya resim çalışmamın etkisinin olduğunu düşünüyorum.

Murat SARI: Daha önce bulunduğunuz sanat galerileri ve Sanat galerilerindeki sanatçı ve alıcı buluşması hakkında gözlemlerinizi aktarabilir misiniz? Sanatçı ve alıcı buluşması nasıl bir ortamda gerçekleşmektedir? Sanat galerilerinin bu buluşmada olumsuz olumsuz yönleri sizce var mıdır? Varsa nelerdir?

PROF. ATİLLA ATAR: Sanatçı, eserlerini bir galeri ortamında sergileyerek izleyici ve alıcı ile buluşmasını sağlar. Bu buluşmada, izleyici olsun alıcı olsun sanatçı ile yüz yüze gelmek, onu yakından tanımak arzusundadır. Ama sıra eser almaya geldiğinde sanatçı devre dışındadır. Sanat alıcısı galeri yöneticisi ile muhatap olmak durumundadır. Bireysel sergilerimde bu ilişkiyi gördüm ve yaşadım. Sanatçı ile alıcı ya atölye de ya da eserlerini sergilediği sanatçıya ait bir mekânda buluşabilmektedir. Sanat galerisindeki bu ilişki galeri yöneticisi tarafından hazırlanan sözleşme sonucunda oluşur. Sözleşme uyarınca sanatçı ve yönetici saptanan kurallara uymayı taahhüt eder. O nedenle bu uygulamayı alıcı ile buluşmada bir olumsuzluk olarak görmüyorum.

Murat SARI: Sanatsal çalışmalarınızda teknolojiden ne ölçüde ve hangi açıdan faydalanmaktasınız?

PROF. ATİLLA ATAR: Sanatsal çalışmalarımı uzmanlaştığım taşbaskı tekniğiyle gerçekleştiriyorum. Bu süreçte bilgisayar teknolojisinden hiç yararlanmıyorum. Sıcak ta bakmıyorum. Sanatçı ile baskı kâğıdı veya tuvali arasına teknoloji ne denli girerse ortaya çıkan eserde o denli yapaylaşıyor. Sanatçı duyarlılığı ve coşkusu, aracısız kâğıda veya tuvale yansıdığı ölçüde sanat eseri ile bütünleşir.

Murat SARI: Daha önce hiç internet ortamında yayınlanan sanal sergiye katıldınız mı? Örneğin özellikleri neler? Sanatçı açısından nasıl kolaylıklar sunuyor, ya da alıcının üzerinde ne gibi etkileri var, tatmin edicimidir sizce?

PROF. ATILLA ATAR: Daha önce internet ortamında yayınlanan bir sanal sergiye katıldım. (www.eskisehir.net) Sanal ortamda oluşturulan sanal sergiler yaygın eğitimde hiç şüphesiz ki önemli bir işleve sahiptirler. Özellikle ülkemizde sanat eğitiminin hiç te yeterli olmadığını düşündüğümüzde bunun önemi daha da artmaktadır. Sanal ortamda oluşturulan sergiler hiç şüphesiz ki hem sanatçı hem de eserlerinin tanıtımı açısından çok yararlıdır. Ülke genelinde oluşturamadığımız gerçek galerileri internet ortamında yaratabilmek, sayılarını çoğaltmak, pek doğaldır ki ziyaretçi sayısını da olumlu yönde etkileyecektir. Bu ilgi bireyin aileden başlayarak öğrenimi ve yaşamında aldığı sanat eğitimine koşut sürer. Her şeyden önce bireyin sanatsal birikimi ve duyarlılığı düzeyinin yükseltilmesi arzu edilir. Duyarlılık ve ilgi ne denli yüksek olursa sanal ortamdaki ilgi de o denli yüksek olur. Sanal ortam sanatçı açısından büyük kolaylıklar sağlıyor. Sanatçının yaşam öyküsünden hakkında yayınlanan yazılara, eleştirilere, eserlerinin tek tek özelliklerine kadar her ayrıntıyı dünyanın neresinde olursanız olun öğrenebiliyor, onu tanımış oluyorsunuz. Bu görsellik, gerçek ortamdaki kadar olmasa da sanat izleyicisini ve sanat alıcısını algılama düzeyinde etkiliyor. Yaygın sanat eğitiminin hiç te yeterli olmadığı ülkemizde sanal galerilerin, sanal sergilerin katkılarının çok önemli ve yararlı olduğuna inanıyorum. Sanal ortamda oluşturulan sergiler ne denli çoğalırca izleyici de nitelikli olanları seçme fırsatını bulacak, beğeni düzeyini mutlaka yükseltecektir. Sanal ortamda sergi izleyen birey ulusal sanatımızda yetinmeyecek dünya sanatının seçkin örneklerine de ulaşmayı deneyecek ve ufkunu genişletecektir. Seçkin izleyici, sonunda sanal müzeleri gezmenin de keyfine varacaktır.

KAYNAKÇA

- ALKAN, C., (1984), **Eğitim Teknolojisi**, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara.
- ARTUT, K., (2001), **Eğitim Fakülteleri ve İlköğretim Öğretmenleri İçin Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, Anı Yayıncılık; Eğitim: Genel, Eğitim: Öğretim ve Öğretmenlik Eğitimi; Ankara.
- GATES, B., (1999), **Düşünce Hızında Çalışmak**, Doğan Ofset, İstanbul.
- GÜNGÖR, E., (1996), **Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik**, Ötüken Yayın Evi.
- GOMBRICH, E.H., (1999), **Sanatın Öyküsü**, Remzi Kitabevi, 2. Basım.
- DEVELLİOĞLU, F.. (1984). **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Aydın Kitabevi Yayınları, 6. baskı, Ankara.
- DÖKMEN, Ü., (1994), **Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çalışmaları ve Empati**, İstanbul, Sistem Yayıncılık.
- HADDENS, J. W. Ve SPEER, R. W. (1997) **Today's Mathematics**, Newjersey, USA.
- ERSOY, A., (2002), **Sanat Kavramlarına Giriş**, Yorum Yayın.
- KANDINSKY, V., (1981), **Sanatta Manevilik Üzerine**, Özden Ofset, İzmir.
- KARAALİOĞLU, S. K., (1980). **Resimli Motifli Türk Edebiyatı Tarihi-Başlangıçtan Tanzimat'a-**, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, Genişletilmiş 2.Baskı, Cilt: I, İstanbul.
- KARASAR, N., (1994), **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık LTD.
- KINIKLI, O., ATAR, A., CANTÜRK, F., SEZER, H., ARSLAN, N., ÖZEN, D., TÜRKER, S. U., UZAR, F., ÇAKICI, İ., ÖZKAN, T. ve KINIKLI, Ü., (1993), **Sanat ve İş Teknolojisi**, Anadolu Ün. Açık öğretim Yay.
- LESHİN, C.B., POLLOCK, J. & REİGELUTH, C.M. (1992). **Instructional Design Strategies and Tactics**. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- ÖZDAMAR, K., (1997), **Paket Programlar ve İstatistiksel Veri Analizi**, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- SÖZEN M. ve TANYELİ U., (1992), **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**, İstanbul.
- TANSUĞ, S., (1999), **Çağdaş Türk Sanatı**, Remzi Kit., 5. Basım.
- TEPECİK, A., (2002), **Grafik Sanatlar tarih-tasarım-teknoloji**, Detay & Sistem ofset.

- TMMOB, (2002), **Ölçü Dergisi**, Ankara.
- TMMOB, (2002), **50.yıl yayınları**, Ankara.
- TURANÎ A., (1980), **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Ankara.
- TURANÎ, A., (2000), **Dünya Sanat Tarihi**, Remzi Kitabevi, 8. Basım.
- TUNALI, İ. (1984), **Sanat Ontolojisi, Sosyal Yayınlar**, 3. Baskı, İstanbul.
- TUNALI, İ. (2002), **Tasarım Felsefesine Giriş** Yapı End. Merk.Yay., İstanbul.
- UÇAR, T. F., (2004), **Görsel İletişim ve Grafik Tasarım**, İnkılap Yayınevi.
- YARDIMCI, S., (2005), **Kentsel Değişim ve Festivalizm: Küreselleşen İstanbul'da Bienal**, İletişim Yayınları.
- YILDIRIM, A., ve ŞİMŞEK, H., (2008), **Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Seçkin Yayınları.

İNTERNET

- <http://www.felsefekibi.com/site/default.asp?PG=1172>, 22.02.2008
- <http://www.asanat.com.tr/makalegoster.asp?id=14>, 26.05.2008
- http://www.geocities.com/yesilanarsi/yazilar/teknolojinin_cevresel_etkileri.htm,
24.04.2008
- <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/464579.asp>, 21.02.2008
- <http://www.sanatteknoloji.com.tr/>, 03.04.2008
- <http://teknosanat.azbuz.com/index.jsp>, 17.05.2008
- <http://www.istanbul2010.org/kultur-ve-sanat/gorsel-sanatlar/projeler/amber-sanat-ve-teknoloji-platformu/>, 05.05.2008
- <http://www.yenimecra.org/yazi/sanat-in-teknoloji-hali>, 30.04.2008
- <http://www.baktabulum.com/guzel-sanatlar/64701-sanat-nedir-sanat-tanimi-sanat-nedemek-sanat-hakkinda.html>, 22.02.2008
- <http://www.sanattasarimi.com/index.php/sanat-soezlueue/111-sanat-nedir-sanatn-tanm.html>, 14.02.2008
- <http://www.ebenzin.com/sayi4/7.asp>, 17.05.2008
- <http://www.ideefixe.com/kitap/yazaroneri.asp?y=emrezeytinoglu>, 18.3.2009
- http://www.karalahana.com/karadeniz/kim_kimdir/Aydin%20Ayan.htm, 18.3.2009
- http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=1161, 18.3.2009

<http://www.gençbilim.com/odev/30097-sanatta-teknolojinin-teknolojide-sanatin-yeri-odev.html>, 21.05.2008

<http://www.korotonomedya.net/kor/index.php?id=21,150,0,0,1>, 13.11.2008

<http://ansiklopedi.turkcebilgi.com/Sanat>, 28.08.2008

<http://www.wikipedia.org/teknoloji>, 14.06.2008

<http://tdkterim.gov.tr/?kelime=sanat&kategori=terim&hng=md>, 16.05.2008

<http://ansiklopedi.turkcebilgi.com/Teknoloji>, 16.06.2008

http://www.geocities.com/yesilanarsi/yazilar/teknolojinin_cevresel_etekileri.htm,
21.05.2008

<http://www.asanat.com.tr/makalegoster.asp?id=14>, 24.04.2008

<http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=1172>, 15.05.2008

http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0internet_sanat%C4%B1, 19.04.2008

DİZİN

A

Abdullah DEMİR, xi, xviii, 35, 66, 110
analiz, vi, 34, 35, 41
anket, vi, xvi, xvii, 3, 34, 35, 36, 37, 38, 70, 104, 105, 107, 115
Atilla ATAR, xii, xviii, 35, 97, 175
Aydın AYAN, xi, xviii, 35, 69, 115
aylık, 56, 57, 94, 163

B

bienal, 32, 88, 95, 153

C

Cengiz SAVAŞ, xi, xviii, 35, 76, 124

E

eğitim, 7, 17, 20, 21, 42, 45, 47, 55, 68, 70, 78, 83, 95, 104, 113, 116, 129, 139, 145, 158, 173
Ekrem KULA, xi, xviii, 35, 77, 128
Emre ZEYTİNOĞLU, xi, xviii, 35, 79, 134
Erol KILIÇ, xi, xviii, 35, 81, 139
estetik, 1, 3, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 26, 30, 40, 43, 67, 111, 159, 173

F

fiziki ortamlar, 36, 62, 94, 100, 106, 110, 115, 124, 125, 128, 134, 140, 147, 151, 161, 162, 165
Fuat ACAROĞLU, xii, xviii, 35, 84, 147

G

gelişen teknoloji, xvi, xvii, 31, 50, 66, 104
Güler AKALAN, xii, xviii, 35, 86, 151

H

Hayri ESMER, xii, xviii, 35, 91, 160
hipotez, xvi

İ

internet, vi, viii, 2, 17, 20, 48, 49, 59, 63, 64, 65, 69, 72, 73, 92, 94, 97, 98, 100, 102, 105, 106, 107, 108, 109, 112, 113, 114, 118, 119, 120, 125, 126, 130, 131, 132, 137, 138, 142, 143, 144, 149, 156, 157, 161, 163, 164, 166, 171, 172, 173, 176, 177

K

koleksiyoner, 75, 95, 121, 122, 169, 171
kültür, 1, 4, 5, 47, 70, 90, 115, 116, 132, 155, 159

O

Oya KINIKLI, xii, xviii, 35, 94, 167

P

plastik, 3, 7, 41, 43, 74, 84, 102, 145

R

random spin, vi, viii, 35, 38
görüşme, vii, xvi, 3, 34, 37, 66, 69

S

sanal galeriler, vi, 2, 36, 38, 59, 62, 63, 64, 65, 68, 78, 83, 85, 92, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 107, 108, 109, 113, 120, 125, 130, 131, 132, 138, 144, 149, 157, 162, 164, 165, 173, 177
sanal ortamlar, vii
sanat, vi, vii, xvi, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 36, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 89, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 115, 116, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 168, 169, 171, 172, 173, 176, 177, 179
sanat galerileri, vi, 2, 36, 45, 46, 52, 60, 62, 63, 64, 65, 69, 70, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 89, 91, 94, 95, 97, 101, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 113, 115, 116, 121, 122, 124, 125, 128, 129, 131, 134, 135, 138, 140, 141, 144, 147, 149, 151, 154, 155, 157, 160, 162, 164, 165, 169, 173, 176
sonuç, xii, xvi, 34, 35, 58, 65, 104

T

toplum, vi, 1, 3, 5, 10, 42, 48, 63